

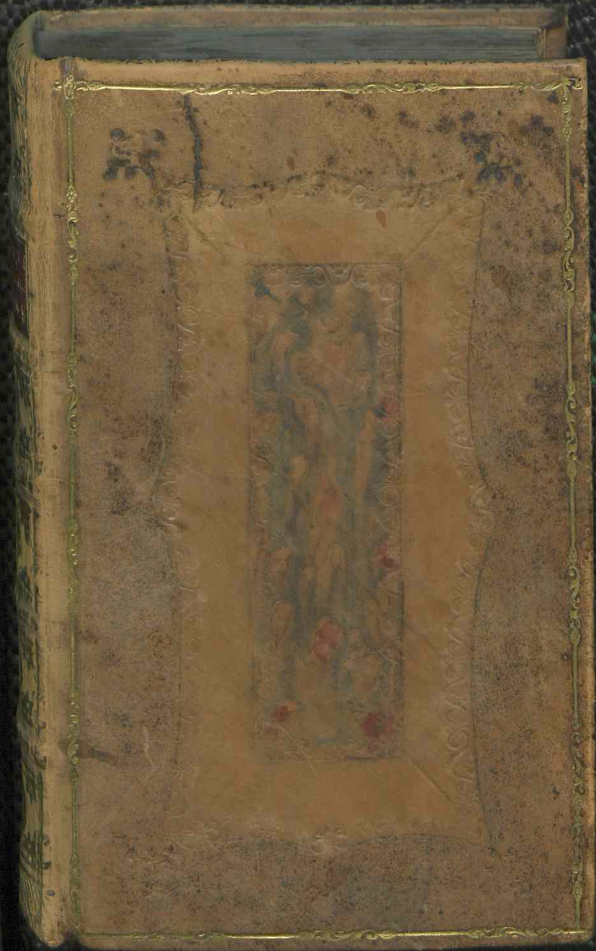
Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 3 8°

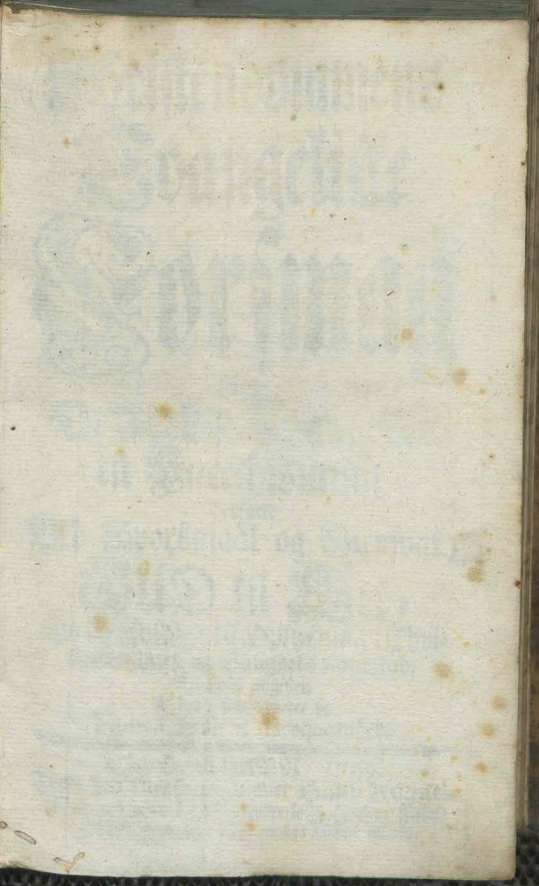

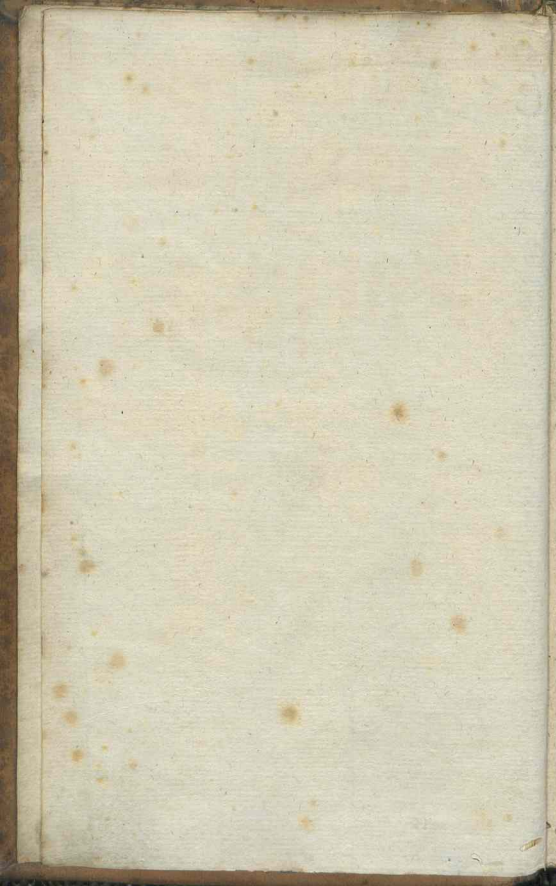
1 1 03 0 8 05582 X

3. - 417.

Christendommens
Evangeliske
Spørgsmaal

Eller

De Hørlige Evangelier
til Catechismum

Hensørte

Med Spørgsmaal og Siensvar,

SUD til **Ure,**

De Eenfoldige til Oplysning i Christendommen og Saligheds Kundskab,

Til Lyset udgiben

af den, som udbeder sig

Hver Christiens Bevaagthed.

KJØBENHAVN, 1749.

Trykt hos Directeuren over Hans Kongel.
Maj. og Universit. Bogtrykkerie J. J. Høpffner,
som første Forlegger, og findes hos hannem tilkiøbs.

A. 1641 Ω.

Efterat jeg haver igiennemlæst dette
Skrift, kaldet Christendommens
Evangeliske Forsmag, indstilles
det under det Høy- Kongelige
Theologiske Facultets Censur.

Broder Brorson.

Imprimatur.

In fidem Protocolli Facult. Theol.

P. HOLMIUS.

Deres
EXCELLENCE,
Høy-Ælbaarne Herre,
S E R R
Johan Ludvig
von Solstein,
Herre til Grevskabet
Lethreborg,
Ridder af Elephanten,
Kongel. Majestets Ge-
heime-Conference-Raad, Geheime-
Raad i Geheim Conseil, Cammer-
Herre, Ober-Secretair i det Danske
Cancellie, Præsæs i Collegio de Cur-
su Evangelii Promovendo, General-
Kirke-Inspector og Patron for
det Kongel. Universitet.

Høy = Velbaarne
Sr. Nicolai,
Friherre af
Siersdorff,
Ridder af Elephanten,
Geheime = Conference = Raad,
Cammer = Herre, Høy = betroede
Stift = Befalingsmand over Sjel-
lands Stift, og Amtmand over
Kiøbenhavn's Amt, saa og
Ordens = Secretair.

Høy =

Hønyædle og Selbaarne
Sr. Iver Solch,
Baron, Hønbetroede Stift-Be-
falingsmand over Aalborg Stift, og
Amtmand over Aalborghuus, Aa-
strup, Børglum og Seil-
strup Amter.

Hønyædle og Selbaarne
Rasmus Rasmussen,
Etats- og Justits-Raad, samt virkelig
Secretair i det Danske Cancellie.

Hønyædle og Selbaarne
**Glaus Christian
Schinkel,**
Etats - Raad, og Amtmand over
Dueholm, Drum og Wester-
vig Amter.

Høncædle, Velbyrdige
og Høy-ærværdige

MAG. Peder Berslef,

Biskop over Siellands Stift.

Belcædle, Velbyrdige
og Høy-ærværdige

Hr. Broder Brorson,

Biskop over Aalborg Stift.

Bel-

Helædle og Helbyrdige
Hens Laasbye,
Køtdrup,

Til Westervig-Closter og Drum
Slott, samt Major af
Cavalleriet.

Helædle og Helbyrdige
Glaus de Gaspergaard,

Herre til Todböll, og
Justice-Raad.

Belædle, Belbyrdige
og Høy-ærværdige
Hr. Marcus Bøldike,

S. Stæ Theolog. Doctor og Pro-
fessor Public. ved Universitetet
i Kiøbenhavn.

Belædle og Belbyrdige
Hr. Rubech Gumble,

Til Nanderup-Gaard og Ullerup-
Gaard, Consistorial - Raad, Siæle-
Sørger for Hundstrup og Østerild
Meentigheder, og Provst over
Hillerslef Herret.

Allerhødmngeligst
DEDICATION.

Det er et gammelt Ordsprog:

Den end er ikke fød
I nogen Tiid og Dage,
Der aldrig fandt et Stød
Og alle fand behage.

* * * * *

Dg det haver undertiden
givet mig adskillige Betænk-
ninger og Forestillinger, saa
jeg (saa got som med bævende
Knæer og rystende Hænder) haver i Tie Aar
ungefæhr undseet mig for at sette Pen til Pa-
piret i slige Tilfælde, i Henseende jeg er en
fattig og fremmet Mand her i Stiftet; men
som jeg veed at faa eller ingen Skrifter, som
hid til Dags ere udgivne, end og af de lærde-
ste

ste Mænd, savner ilde seende Dyr og vrange
 Domme, saa slutter jeg og, at dette mit
 ringe og enfoldige Skrift, Christendom-
 mens Evangeliske Forsmag kaldet, en
 kand vente sig bedre Lykke end andres; Og
 som den en er duelig til Krigen, der af Klein-
 modighed zitterer og bæver, naar han af sin
 publicve Fiende enten seer en blott Kaarde,
 eller hører et Flinte- og Canon-Skud, saa er
 en heller den tienlig til at skrive Bøger, der
 er bange og frygtfom for at lastes; Jeg da
 findet med Apostelen Paulo, agter det for
 en saare ringe Ting at dømmes af nogen
 menneffelig Dom, efterdi mit Bidne er i
 Himmelen, og den mig kiender, i det Høye,
 Job. 16. Cap. 19. v., nedlegger dette mit
 ringe og enfoldige Skrift for Deres EX-
 CELLENCERS Fødder, som jeg veed,
 der Dag og Nat arbejder paa at befordre
 Guds Gres Forplantelse, ved alle Lejlighe-
 der urgerer og driver paa den Enfoldiges
 Kundskab og Oplysning om GUD og hans
 Ord, samt Twilling-Rigernes Flor og Vel-
 stand, saa og nedlegger det for de Høynædle og
 Velbaarne Herrer, samt Deres Høy-
 ærvær-

ærværdigheders klareende Dyne, der med
 Sandhed kand kaldes Lys og klarstinnende
 Lamper for alle rettdømmende Christne, un-
 derdanigst udbedendes mig Deres EXCEL-
 LENCERS Høye og Naadige Her-
 rers Høye Naade og Solide Patrocinium,
 samt ydmuygeligst udbedendes mig De Høy-
 ædle og Velbaarne Herrers samt De-
 res Hørværdigheders trofaste Affe-
 ction, at de samtlige ville allergunstigst be-
 hage at kaste et Naadigt og Gunstigt Dye
 paa dette mit Arbejdes første Grøde in pu-
 blico Officio, og om det kand være Publi-
 co til Nytte og Oplysning i Guds Kund-
 skab og den paafølgende Frugt og Salighed,
 det da maatte værdiges til at see Lysset; Det
 fejler vel ikke, at jo endeel vil spørge, hvad
 der haver anleediget mig til at lade dette mit
 ringe Skrift komme for Lysset; Men GUD
 er mit Vidne, at jeg ikke derved haver vil-
 det indhente mig nogen egen Ære, men først
 og fornemmelig sigtet til min Guds Aller-
 helligste Navns Ære og mine Allernaadigst
 anbetroede Meenigheders Oplysning i den
 Herres Jesu saliggjørende Kundskab, at de
 en-

enfoldige Siæle kunde lære ret at føre sig
 Jesu dyrebare Evangelium til Nytte, og
 conferere det med deres Catechismo,
 som de haver lært af deres Ungdom; Men
 som jeg derefter betænkte, at der vel og kun-
 de findes andre Siæle, der kunde behøve saa-
 dan enfoldig Oplysning, haver jeg ikke villet
 nedgrave dette ringe mig anfortroede Pund,
 men haver resolveret i HErrens Navn at
 lade det see Lyset, om det, mueligt kand ind-
 samle HErren min GUD nogen Rente; I
 hvilken Tanke og Forsæt jeg da frembærer
 dette mit ringe Skrift til min Guds Ære,
 og dernest underdanigst udbeder mig og mit
 ringe Skrift ønskelig Ly og Læ under De-
 res EXCELLENCERS Høye Raa-
 des og Solide Patrocinii Arme, saa og
 De Høncædle og Belbyrdige Herrers
 samt Deres Høncærværdigheders op-
 rigtige Affection, underdanigst og ydmyge-
 ligt bønfsaldendes, min enfoldige Driftighed
 mig Naadigst og Gunstigst maa pardone-
 res og mit ringe Navn blant Deres Clie-
 nters Tall maa værdiges at optegnes og opfø-
 res.

I øvrigt ønsker jeg enhver af Dem
 Samtlige den Hellig Aands overvættelse og
 stedsvarende Naade og Bistand i Deres
 Høje Embeders Forretninger, forblivende
 stedse i dybeste Underdanighed

Deres
EXCELLENCERS
 Høje og Raadige Herrer

Saa og
 Høncædle og Velbaarne,
 Høncædle, Velcædle, Velbyr-
 dige og Høncærværdige

Samt
 Velcædle og Velbyrdige Herrer

Nors Præsteg. dat. Hede-
 vigs Dag den 15. Octobr.
 1739.

Underdanigste og ydmygste Client
 og Tiener,

Samt usædadelige og troehiertige
 Forbedere til GUD

HANS CHRISTIAN JOHANSEN

BEGTRUP,

Uværdige Sogne-Præst for Nors og Tved
 Menigheder ved Tisted i Tye udi
 Aalborg Stift.

Sor

Sortale til Læseren.

Christelige og rettdømmende Læsere!

Som det er ikke mueligt at bygge Huse efter enhver Mands Sind, saa ey heller at skrive Bøger, thi enhver faaer at bygge efter hans Evne, saa skriver og enhver Bøger efter den Aand og Naade Gud meddeeler; thi vel er Aanden den samme, men Gaverne ere adskillige, og den samme Aand uddeeler sine Gaver til enhver besynderligen efter som han vil, 1 Cor. 12 C. 11 v. Jeg haaber da i Jesu Navn i dette mit ringe og eenfoldige Skrift, Christendommens **Evangeliske Forsmag kaldet, enfoldeligen fremsatt nogle faa Spørsmaal og Siensvar over hver Fest- og Søndags-Evangelium**, som forefalder om Aaret, og henført **Evangelium til Catechismum**, baade for at vise, at baade **Evangelium og Loven** bør være samlede, saa og for at vise Dig, **Ketsindige Læsere!** hvorledes Du skal føre Dig **Evangelium til Nytte og Lærdom i Troen og et Christeligt Liv og Levnet**. Er der da noget forsømt enten i Orden eller Stilen at føre, saa had mig dog ikke, enten imod det 5te eller 8te Bud-Ord, men tag til Takke med min Enfoldighed og velmeente Arbejde; Thi om vor Hærrer haver betroet Dig et høyere Pund, saa anvend det vel og sett ingenlunde Dit Lys under en Skieppe, men paa en Lysstage, at det maa lyse for andre; I øvrigt lever stedse

Den Christelige og Rettdømmende Læsers

Beredvilligste Ven og Diener

H. Ch. Joh. Begtrup.

Den Erværdige meget Hæder-
lige og Fornemme Bellærde

M A N D

Hr. Hans Christian
Johanson Begtrup,

Sogne-Præst til Nors og Tveds Mee-
nigheder i Hillerslef Herred i Tye,

Sin elskelige Ven og Broder i Christo,
Da han gav

Christendommens Evangeliske
Forsmag til Lyset,

Hasling Præstegaard
dat. Juliani-Dag
d. 9. Jan. 1740.

Gratuleres hermed
af

OTTO DIDERICH AAGAARD,
Sogne-Præst til Hasling og Willerslef
Meeenigheder i Hasling Herred
i Tye.

¶ **E**r Evangelium og Catechismus (a) ikke
Vor Levnets Regel og den Melk, som vi skal
drikke, (b)

Hvo herpaa ret faaer Smag, den sande Christendom

Alt øve, byder ham Guds Evangelium.

Hvad Loven byder os, os ikke so forbydes

i Evangelio, Mey! Lydighed maa ydes

Den midtiere Guds Lov, dog uden Trældoms Plag(c)

Hvorfra fritager os Guds Evangelii-Bog. (d)

Dem

(a) Gal. 6. v. 16.

(b) 1. Pet. 2. v. 2.

(c) Rom. 6. v. 13.

(d) 1. Tim. 1. v. 9.

Dem Christus begge To saa smagesfulde gjorde,
At Lovens Strengthed ey meer bitter skulde vorde,
Dens sterke Løve-Magt gir Mad som Honning sød,
Der flyder strømme-viis af Juda Løves Død.
Hvor findes denne Mad? Hvor kand den Gødhed
smages?

I Evangelio, hvor Christus os andrages
Som Lovens Fylde og vor Troes Hoveds
Mand,

Som den begynde og i os fuldkomme kand. (e)

Saa Evangelium og Loven begge ere

I Evangelio-Bog af Christo selv at lære
Selv Christendommens Sum og Hoveds
Kierne klar (f)

Vor Catechismus jo af begge samlet har.

Hvad søder Harmonie kand nogensteds vel findes?

End som af Alter-Bog og Catechismo vindes,

Naar de Foreenede i Kirken settes frem

Al Prædikantere med Aandsens Kraft og Klem.

Hr. BEGTRUP dette har med Gliid og agtsom Dye

Sin Meenighed til Gavn, og overbeyet nøye;

Ehi giver dette Skrift en Catechetisk Smag

Al Evangelio og Christendommens Sag.

Ærværdig Broder, Tak! som vil din Mad ud-
sende,

Og den til andres Lyst og gode Smag anvende,

Kom, smag og see! hvor sød og venlig Herren er, (g)

Enhver af dette Skrift, som hver maa have kær.

Til Lykke Broder! GUD din Pen, din Mund
og Kierne

Befigne, fylde selv med Aandsens Kraft og Kierne!

Formeere dine Aar i Velstand lykkelig

Al Evangelist Smag end meer og meere riig.

Den

Den Erværdige, Hæderlige og
Fornemme Bellærde Mand
Hr. Hans Christian
Robanson Begtrup,
Sogne-Præst til Nors og Tved Meenig-
heder i Tye,
Da Han gav Christendommens Evan-
geliske Forsmag til Lyset,

Gratuleres hermed af
Hans Ben og Naboe
JENS LARSÖN BONNE,

Sogne-Præst for Hillerslef
og Kaastrup Meenigheder.

Hillerslef Præstegaard

Zachæi Dag

den 23. Aug. 1740.

Til megen Læsning uden ad udkræves Gliid og Demme,
Men Læsning grundig at forstaae, fand Saligheden fremme,
Det første fand et Barn naae, som saadant Pund er sendt,
Det sidste bør hver agte paa, hvis Sind til GUD er vendt.

Luf Dyet op, O! Christen Siæl! Betænk hvad her er blevet
Af denne Mand med megen Gliid ved Nat og Dag beskrevet,
Han Catechismum fører ind blandt Evangelier
Til Estertanke for Enhver, som Christum haver kier.

Herved fand Skierpes Din Forstand og lattes nu Din Møye,
Fordi at denne Herrens Mand har confereret nye
Lutheri Catechismi Bog, saa Du har Alter-Bog;
Streb stedse Christen Siæl! her i du stendig bliver klog.

Ulværdig Naboe! Hav da Tak, som sparer ey at viise
Hans Flittighed med Mund og Pen, saa mange bør ham prøise:
Jeg ønsker Ham af Hjertet Godt og Liv i mange Aar!
Til Meenighedens Løv og Gavn, for Han af Verden gaar.

Et velmeent og velfortient
GRATULATIONS-VERS

Pligtsskyldigst offereret

Erværdige, Hæderlige og For-
nemme Vællærde Mand

Sr. Hans Christian
Johanson Begtrup,

Værdige Sogne-Præst til Nors
og Tved Meenigheder,

Da Han udgav sin opbyggelige Bog, kaldet:

Christendommens Evangeliske
Forsmag;

af

En tiensskyldig Ven og Nabo

Agerholm Præstegaard

d. 31. Aug. 1740.

P. RIBER.

Den Mad er altid best, som Maben kand fordøye,
Ey altid den som seer stufferet ud for Døe,
Det Skrift det tienligste man billig agte maa,
Som hver Mand læse kand, begribe og forstaa,
Dog saadan Mad er rar, der smager hverMands Gane,
Ehi det beroer meest hos mange paa en Bane,
Een haver lækker Mund, en anden kræsen Tand;
Men Brødet smager best for en nødtørstig Mand.
O Christi Gaarestie er baade Gaar og Lamme,
Det gielder derfor om dem begge at opamme,
Haard Mad for Gaarene maa legges frem paa Gad,
Men Lamme-Hierterne behøver Melke-Mad.

Det

Det da en vigtig Sag er for en Siæle-Hyrde,
 At han ey Siælene paalegge større Byrde,
 End Kræfterne formaar, men at han lempe kand
 Sin Lærdom viiselig, og efter hvers Forstand.
 Sligt har Hr. Begtrup ret havt udi Meed og Dye,
 Da Evangelium Hand vilde sammensøye
 Med Catechismi Mælk, den søde Børne-Mad,
 Som Siælen klækker op, og gjører Hiertet glad.
 See! Catechismus er den Unges Bibel-Kierne,
 Som fra hans Ungdom op indtrykkes udi Hierne,
 Og Hierte-prentet maa i Livets Dage staae,
 At han paa Raadens Stie kand viiselig fremgaae;
 Did Evangelii Forklaring vel henføres,
 Paa det den Unge ret kand vide, naar det høres,
 At conferere sligt, og drage Lærdoms Gæst
 Af begge Deeleene til Siælens Leve-Kraft.
 Saa legges her paa Bord de rette Siæle-Retter,
 Som giver Dyet Lys, og Siæle-Hunger letter,
 See! her i ligger strøed de Himmel-Manna-Korn,
 Som flyde Strømme-Viis af Skristens Fors-
 raads-Horn.

Tak, Tak, Hr. Broder, da for denne Første-Grøde,
 Tak, Tak for denne dit Arbejds Første-Fødde,
 Med Egte-Mage lev, for flere Sønner frem,
 At Du endogsaa død kand leve udi dem!
 Gud give Siælene kun Appetit at nyde
 Af disse Retter, som Du heri vil frembyde,
 At De ved Aandens Hielp maa her en Forsmag
 faae
 Paa det som Christi Hiord i Ewigbed skal naae

Guds Ords Forklaring er til visse overflødig,
 Dog kand ey nægtes, at man jo har meere nodig;
 Man ey for meget kand paa Guds Ord legge Gliid,
 Da Guds Ords Spottere formeeres i vor Tiid.
 Guds Ord er lig et Hav, hvor Elephanten svømmer
 Og ey kand Bunden naae med sine store Lemmer,
 Naar Lammet derimod, saa lidet som det er,
 Kand deri gaae til Guds, og finder ingen Skiær.
 Den stolte Verdens Aand sig allevegne støder
 Paa et og andet, som i Skriftens Læsning møder,
 Naar den Eenfoldige og Gudhengiven Siæl
 Deri fornøyer sig, og finder sig ret vel.
 Herr Begtrup har derfor ey villet spare Møye,
 Om Han Guds liden Hiord kand føde og fornøye,
 Han søger, at Han kand anvende vel sit Pund
 Og lære, hvad Han selv har lært af Herrens
 Mund.

Det er Ham ikke om Høytravendhed at giøre,
 Som kildrer Dret, men kand Hiertet lidet røre,
 Hans Hensigt er, at Han i Guds Eenfoldighed
 Kand føde Siælene med Guds Ords reene Sød.
 Gid dette og maa skee! Det skal mit Ønske være,
 Saa faaer Hr. Autor Tak, men Guld alleene Være:
 Gid Satans høye Port i Grund maa rives ned!
 At Zions hellig Muur kand staae i Rolighed.

Kjøbenhavn, d. 24. Nov. 1748.

WILLE HÖYBERG.

För

Første Høndag i Advent.

Evangelium Matth. 21. Cap. I. indtil 10. v.

Dg der Iesus og hans Disciple
komme nær til Jerusalem, og
vare komne til Bethphage
hos Olie-Bierget, da sendte
Iesus to af sine Disciple, og sagde til
dem: Gaaer bort i den Bye, som ligger
for eder, og strax skulle I finde en Ase-
inde bunden og et Føll hos hende, løser
dem, og fører dem til mig, og dersom
nogen taler eder noget til, da siger, at
Herren haver dem behov, saa skal han
strax fremsende dennem. Dette skee-
de altsammen, at det skulle fuldfom-
mes, som sagt er ved Propheten, som
siger: siger Zions Dotter: See din
Konge kommer til dig sagtmodig, og
rider

rider paa et Afsen og paa den under-
 tvungte Afsenindes Føll. Saa ginge
 Disciplene hen, og gjorde som Je-
 sus befalede dem, og hente Afseninden
 og Føllet, og lagde deres Klæder paa
 dennem og satte hannem derpaa. Og
 mange af Folket bredde deres Klæder
 paa Benen; de andre hugge Greene
 af Træerne og strødde dem paa Ben-
 en; men Skaren, som gik for og fulg-
 te efter, raabte og sagde: Hosanna
 Davids Søn! Lovet være den, som
 kommer i Herrens Navn, Hosanna
 i det Høieste.

Hvad kaldes denne Søndag?

Advent eller Christi Tilkommelses
 Søndag.

Hvorfor kaldes den saaledes?

Ikke alleene fordi den beskriver os Christi
 Tilkommelse til Jerusalem, som var den sid-
 ste Rense han gjorde dertil, men og fordi den-
 ne med de tre næst efterfølgende Uger skal væ-
 re os en Forberedelse til taknemmeligen at
 erindre og ære Christi Tilkommelse i Kiødet,
 hvorom paa vor Jule-Fest skal handles.

Hvor mange Slags er Christi Tilkommelse?

I. Hans Tilkommelse i Kiødet, og
 II. Hans

II. Hans Tilkommelse ved Ordet og Sacramenterne i de Troendes Hierter, vid. pag. 4.

III. Hans Tilkommelse til Dommen.

Tales der om disse Tilkommelser i vor Catechismo?

Ja: Om de tvende synlige Tilkommelser i den anden Troens Articul: Først, at han blev fød af Jomfrue Maria, siden: Han skal igienkomme at domme Levende og Døde: Og i den anden Bon om den uynlige Tilkommelse.

Hvorledes kom han i sin første Tilkommelse?

En ydmyg og sagtmodig Frelser, ikke for at lade sig tiene (af Verden), men at tiene (alle i Verden). Matth. 20. Cap. 28. v.

Hvorledes skal han igienkomme?

En retfærdig Dommere, der skal domme alle med Retfærdighed. Ap. G. 17. C. 31. v.

Her siges dog: Han kom en Konge: See! din Konge kommer?

Ja: Men en sagtmodig Konge, hvis Rige var ikke af denne Verden, som han selv bekiendte for Pilato. Joh. 18. Cap. 36. v.

Hvor i bestaaer denne Konges Rige?

At han samlede og samler sig en Kirke og Meenighed, og den samme styrer og vedligeholder ved Ordet og Sacramenterne.

Tales der om saadan Christi Rige i vor Catechismo?

Ja: Ikke alleene i den tredie Articul, hvor vi troe, at der er en Christen Kirke til, som er hellige Menneſkers Samfund, men endog i den anden Bøn i Fader vor, hvor vi bede om, at Guds Rige maa komme til os.

Er der ikke Forskiel paa Guds Rige?

Der er hans Magtes Rige, at han regierer alle Ting baade i Himmelen og paa Jorden; hans Raades Rige her i hans Christen Kirke, og hans Vres Rige i Himmelen.

Hvilket Rige ere de sande troende Lemmer udi?

De ere i Hans Magtes og Raades Rige, og haabe i sin Tiid at komme i hans Vres Rige.

Er der og nok en Forskiel paa Christi Tilkommelse?

Endeel er hans Tilkommelse synlig i Riødet og til Dommen, endeel er den usynlig ved Ordet i de Troendes Hierter.

Hvorledes kom da Christus ind i Dag ad Jerusalems Porte?

Ridendes paa et Aſen og paa den undertvungne Aſenindes Føll. Zach. 9. Cap. 9. v.

Hvad

Hvad gjør hans Disciple?

Efterat to af dem havde hændtet Afsen-
inden og Føllet, legger de deres Klæ-
der paa dem og sætter ham der paa.

Hvad gjorde Folket?

Mange af Folket bredde deres
Klæder paa Bænen; de andre hugge
Greene af Træerne og strødde dem
paa Bænen; men Skaren, som gif
for og fulgte efter, raabte og sagde:
Hosianna Davids Søn! Lovet være
den, som kommer i Herrens Navn!
Hosianna i det Høieste.

Hvi vilde Christus nu paa den Maade imodtages?

For at vise sit Kongelige Embede, dog at
det skeede ikke efter Verdens store Pragt, og
at Jøderne skulle lære, at hans Rige var ik-
ke et verdsligt Rige.

Vi og med Sang og Bøn
Dil vores Velkom siunge,
Hosanna Davids Søn
Velkommen Herrens Konge.

Anden Søndag i Advent.

Evangelium Luc. 21. Cap. 25. indtil 37. v.

(Jesus sagde til sine Disciple:)

Sg der skulle skee Tegn i Soel og Maane og Stjerner, og paa Jorden skal Folket blive bange til Mistrosthede, naar Havet og Vand-Bølgerne skulle bruse. Og Menneskene skulle forsmægte for Rædsel og for de Tings Forventelse, som skulle komme over Jorden: Thi at Himmelens Kræfter skulle røre sig: Og da skulle de see Menneskens Søn komme i Skyerne med stor Kraft og Herlighed; men naar dette begynder at skee, da seer op, og opløfter eders Hoveder, fordi at eders Forløsning stunder til. Og han sagde dem en Lignelse: Seer til Figen træet og alle Træer, naar som de nu skyde ud, da see I og merke af eder selv, at Sommeren er nu nær. Ligesaa og I, naar som I see, at dette skeer, da merker, at

at Guds Rige er nær. Sandelig jeg siger eder, at denne Slægt skal ikke forgaae, førend det er skeet altsammen: Himmel og Jord skulle forgaae, men mine Ord skulle ikke forgaae. Saa vogter eder selv, at eders Hierte ikke nogen Tiid besværes med Fraadserie og Druffenskab og med Sorg for dette Livs Næring, og denne Dag maatte komme hastelig over eder; thi den skal komme som en Snare over alle dem, som boe paa Jorden: Bærer derfor altiid vaagne og beder, at I kunde være værdige til at undflye alt dette, som skee skal, og at staae for Menneskens Søn.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Domme-Dags Tilkommelse, saag og de Tegn, der skal gaae for an, og hvorledes man bør at være bereed dertil.

Hvor henføres dette til i vor Catechismo?

Til den anden Troens Articul om Christi Igienkomst til Dommen: Han skal igienkomme at domme Levende og Døde.

Hvorledes skal han igienkomme?

Synligen i Skyerne med stor Kraft og Herlighed. Matth. 24. Cap. 30. v. Hvil

Hvilke ere de Tegn, der skal gaae for Dommens Dag?

1.) I Soel og Maane og Stjerner,
2.) paa Jorden, at Folket skal blive bange til Mistroestelse, 3.) Havet og Vand-Vølgerne skulle bruse.

Have vi nogle af de Tegn allerede?

Vel inueligt de skulle være meere forskrækkelige i den allersidste Tiid, ellers have vi Erindring nok derom aarlig Mars, saasom: For mørkelsen i Soel og Maane, underlig Forandring paa Folkets Gemtetter, sterke Storm-Vinde, Havets og Vand-Vølgernes Brusen og deslige; saa vi nok maa slutte Enden ikke at være langt borte.

Hvad læse vi ellers i vor Catechismo om Dommens Dags Tilfommelse?

Udi Sentenberne: Herrens Dag skal komme som en Tyv om Natten, paa hvilken Himlene skulle forgaae med stor Bulder, og Elementerne skulle smeltes af Heede, og Jorden og dens Gierning, som der er udi, skal opbrændes; men vi vente en nye Himmel og en nye Jord efter hans Forjættelse, i hvilken Retfærdighed boer.

1. Petr. 3. Cap. 10. og 13. v. Item om Tegn for Christi Doms Dag: Der skulle skee Tegn i Soel

i Soel og Maane, og Stjerner, og paa Jorden skal Folket blive bange, og de skulle blive mistroftige, naar Havet og Vand-Bølgerne skulle bruse, Luc. 21. Cap. 25. v. Nu sluttes vor Catechismus allerfjerd med dette Sprog af Evangelio: Naar som dette begynder at skee, da seer op, og opløfter eders Hoveder, fordi at eders Forløsning stunder til. Og han sagde dem en Lignelse: Seer til Figen-Træet og alle Træer, naar som de nu skyde ud, da see I og merke af eder selv, at Sommeren er nu nær. Ligesaa og I, naar som I see, at det te skeer, da merker, at Guds Rige er nær: Sandelig jeg siger eder, at denne Slægt skal ikke forgaae, førend det er skeed altsammen: Himmel og Jord skulle forgaae, men mine Ord skulle ikke forgaae. Saa vogter eder selv, at eders Hierter ikke nogen Tiid besværes med Fraadserie og Drukken-skab, og med Sorg for dette Livs Næring, og denne Dag maatte komme hasteligen over eder: Thi den skal kom-

me som en Snare over alle dem, som
boe paa Jorden. Luc. 21. Cap. 28. v.
indtil 36.

Hvilke ere de, hvis Forløsning skal komme?

Ikke alleene Disciplerne, som Christus den
Tiid taledede til, men endog alle troende Guds
Børn, der have havt sin Tillid og Fortrø-
stelse til Jesu dyre Fortieneste, de skulle da
finde den ævige Forløsning hos ham, som han
med sin Død haver forhvervet.

Hvad er Christi Formaning?

Bogter eder selv, at eders Hierter
ikke nogen Tiid besværes med Fraad-
serie og Drukkenskab og med Sorg
for dette Livs Næring.

Imod hvilket Bud synder Fraadsere og Drankere?

Imod det første Bud: At de gjøre
sig deres Bug til Gud, dernæst mod det
fiette Bud, da deres Belyst gierne falder
hen til Utugt og Udyd, og endelig imod det
syvende Bud, at de med saadan Over-
daad sticke fra Huus og Hiem, ja fra sig selv
det, de længe kunde opfødes med.

Maa man ingen Sorg have for dette Livs Næring?

Det er overmaade og umaadelig Sorg, all-
u-ordentlig og kiødelig Omsorg meent, eller
Gierrighed paa Verden, som er en Af-
guds

guds Dyrkelse, Col. 3. Cap. 5. v. hvilket Christus her forbyder; thi den, der er ret forfippet paa Verden, og hænger sit Hierte der til, kand lidet tænke paa Himmelen.

Hvordan bør vi bereede os mod Dommen?

Saa siger Christus i Evangelio: Bærer altid vaagne og beder, at I kunde være værdige at undslippe alt dette, (som skee skal) og at staae for Menneſkens Søn.

GUD hielp os paa Dommens Dag,
At vi maa Naade finde,
Og da for Christi Skyld vor Sag
for Herrens Domstoel vinde!

Tredie Søndag i Advent.

Evangelium Matth. 11. Cap. 2. indtil 11. v.

Wen der Johannes hørde i Fængselet Christi Gierninger, sendte han to af sine Disciple hen og lod hannem sige: Er du den, som skal komme, eller skulle vi vente nogen anden? og Jesus svarede og sagde til dem: Gaaer hen og forkynder Johanni igien det, som I høre

høre og see, de Blinde faae deres Syn
 igien, og de Halte gaae, de Spedalske
 renses og de Døve høre, de Døde staae
 op, og Evangelium prædikes for de
 Fattige, og salig er den, som ikke for-
 arges paa mig. Der nu disse ginge
 bort, begyndte Jesus at tale til Fol-
 ket om Johanne: Hvad ere I gangne
 hen udi Orken at see? ville I see et
 Rør, som røres hid og did af Veyret?
 eller hvad ere I udgangne at see? vil-
 le I see et Menneſke klæd i bløde Klæ-
 der? see! de, som bære bløde Klæder,
 ere i Kongers Huuse: Eller hvad ere
 I udgangne at see? ville I see en Pro-
 phet? ja jeg siger eder og langt mee-
 re end en Prophet: Thi han er den,
 om hvilken der staaer skrevet: See,
 jeg sender min Engel for dig, som ſkal
 bereede din Vey for dig.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Johannis Fængsel og om hans tvende
 Disciple, som han skikkede til Christum, item
 den Berømmelse Christus for Folket lagde
 paa Johannem.

Hvad

Hvad er denne for en Johannes?

Johannes den Døbere, som var fød af Elisabeth og hans Fader var Præsten Zacharias, hvorom man hører i det Evangelio paa **St. Hans Dag**.

Hvorfor var han fast i Fængsel?

Fordi han havde lastet den Blodskam og Utugt, som Kong Herodes bedrev med sin Broders Philippi Hustrue Herodias, og sagt: Du maa ikke have din Broders Hustrue. Matth. 14. Cap. 4. v.

Kom han ud siden af det Fængsel igien?

Ney: Herodes lod ham halsbugge i Fængselet efter Herodiadis Datters Begiering, som med en Dands bevægede Kongen til at give hende hvad hun begierede, hvorpaa hun begierede **Johannis den Døberes Hoved**. Matth. 14. Cap. 6. og følgende v.

Imod hvilket Bud syndede Herodes?

Imod det siette Bud.

Imod hvilket Bud syndede Herodes, da han lod Johannem fængsle?

Imod det fjerde Bud, og da han lod ham dræbe, syndede han mod det femte Bud.

Hvor bede vi i vor Catechismo, at Gud vil befrie os fra saadanne Forfølgelser i Fængsel?

I den syvende Bøn i Fader vor:
Men frels os fra det Onde.

Hvor

Hvor bede vi om Taalmodighed i Korset?

I den tredie Bøn: Skee din Villie som i Himmelen saa og paa Jorden, at vi lade vor Villie være efter vor himmelske Faders Villie, enten det skal være til Medgang eller Modgang.

Kiendte Johannes ikke Christum, efterdi han sendte sine Disciple til ham at spørge: Er du den, som skal komme, eller skulle vi vente nogen anden?

Jo: Ikke gjorde han det af Bankundighed, som af Moders Liv endog kiendte Christum, og havde præget paa hannem med Fingeren: See det GUDS Lam, som bær Verdens Synd, Joh. I. Cap. 29. v.; men han vilde have Disciplerne styrket i Troen, at de visselig skulle troe og kiende, at Christus var den rette Messias, og øyensynlig af hans Miracler og Sierninger give det Magt at være sandt, som Johannes mundtlig havde prædiket om ham.

Hvor kand vi henføre Christi Miracler til i vor Catechismo?

Eftersom de ere kraftige Beviis paa hans Guddom og guddommelige Allmagt, at han var ikke alleene sand Mennecke, men endog sand GUD, saa bekiende vi derom i den anden Troes Articul: At han er GUDS eenbaarne Søn vor HERR.

Hvad Svar fik Johannis Disciple af Christo til deres Oplysning?

Gaaer bort og forkynder Johanni igien det, som I høre og see: De Blinde faae deres Syn igien, og de Halte gaae, de Spedalske renses og de Døde høre, de Døde staae op, og Evangelium prædikes for de Fattige, og saelig er den, som ikke forarges paa mig.

Hvordan kunde Johannis Disciple heraf oplyses?

De kunde baade af disse guddommelige Miracler (som ingen uden GUD kunde gjøre, Joh. 3. Cap. 2. v.) og Evangelio, som Christus for alle fattige bodfærdige Syndere prædikede, fuldkommeligen overbevises, at Christus var den sande Messias, som skulle komme, og ingen anden end hand skulle ventes.

Hvad var Christi Vidnesbyrd om Johanne?

At han hverken var en ubeständig Mand, som et Rør, der røres hid og did af Beyret, men han stod haardt paa sin Sandhed, ey heller var han nogen Hyklere, som der klædes i bløde Klæder, men han torde straffe Synden uden Undseelse.

Lærer vor Catechismus os saaledes at prise de Fromme?

Det ottende Bud lærer os at sige vor sandfærdige Vidnesbyrd, og tale vel om andre.

Var Johannes en Engel?

En Engel ikke af Natur, men af Embede, der var udsendt af GUD at bereede Vejen for Christo. Mal. 3. Cap. 1. v.

Hvorned skulle han bereede Vejen?

Med sin Lærdom og Prædiken: Omvender eder, Himmeriges Rige er nær. Matth. 3. Cap. 2. v.

Johannes blev i fængsel fast,
for han Guds Sandhed sagde,
Men Jesus dog for Folket fast
ham Kre=Roes tillagde.

Fierde Søndag i Advent.

Evangelium Joh. 1. Cap. 19. indtil 29. v.

Dg dette er det Johannis Vidnesbyrd, der Jøderne sendte af Jerusalem Præster og Leviter, at de skulle spørge hannem ad: Hvo er du? og han bekiendte og negtede ikke, men han bekiendte: Jeg er ikke Christus. Og de spurde hannem ad: Hvad da: Er du Elias? han sagde, jeg er ikke. Er du en Prophete? og han svarede ney. Da sagde de til han

hannem: Hvad er du da, at vi kunde give dem Svar, som os have udsendte? hvad siger du om dig selv? Han sagde: Jeg er hans Røst, som raaber i Ørken: Bereeder Herrens Ben, som den Prophete Esaias haver saet. Og de, som vare udsendte, vare af Phariscærne. Og de spurde hannem ad og sagde til hannem: Hvi døber du da, om du ikke er Christus, og en Elias, og en en Prophet? Johannes svarede dem og sagde: Jeg døber med Vand, men han staaer midt i blandt eder, den I ikke kiender, han er den, som skal komme efter mig, hvilken der haver været for mig, hvis Skoetvinge jeg er ikke værdig at opløse. Dette skeede udi Bethabara, paa hin Side Jordan, hvor Johannes da døbte.

Hvad er Indholden af dette Evangelio?

Johannes den Døberes Vidnesbyrd endeel om sig selv, endeel om Christo.

Hvad var dertil Anledning?

Præster og Leviter vare af Jerusalem udsendte til ham at høre hans egen Bekjendelse, hvo han var, for de adskillige foranderlige

lige Tanker, der vare om hans Person, mueligt Satan vilde brugt disse Redskabe til at forleede ham den Guds Mand til at gjøre meere af sig selv end han var.

Hvad var deres Tanker om ham?

Nogle tænkte, at han var Christus, nogle at han var Elias, og nogle at han var en nye stor Prophete og mueligt den store Prophete, der var spaaet om, 5. Mos. B. 18. Cap. 18. og 19. v.

Hvad kom dem i de Tanker?

Fordi de saae hos ham meere end som sædvanlige gemeene Gaver, sær kraftig Aand og hellig Levnet.

Var han da intet af det de tænkte?

Vel gif han frem i Elia's Nidkærheds Aand og Kraft, hvorfor og Christus kaldte ham Elias, som skulle komme og alt var kommen, Matth. 11. Cap. 14. v. efter Spaadommen Mal. 4. Cap. 5. v.

Hvad er da hans Bekjendelse om sig selv?

Jeg er, siger han, hans Røst, som raaber i Orken: bereeder Herrens Bey, som den Prophete Esaias haver sagt.

Hvad lære vi af Johannis Bekjendelse?

Ydmynghed, at vi ikke skulle gjøre os meere til end vi ere, og at vi skulle lære at kiende os selv, hvad vi ere eller ikke.

Hvad

Hvad Bekiendelse skulle vi da gjøre om os selv?

Vi ere arme syndige Mennesker i vor Natur og Oprindelse, det kand de 10 GUDS Bud lære os i Catechismo.

Men hvo ere de, som sandeligen troe paa Christum?

De ere Christne, i det de haade ere dohte paa Christum og troe paa Christum, som vi undervises af den fierde Part i Catechismo, der handler om Daaben.

Var Johannis Daab den samme som vores?

Ja visselig: Den var en Omvendelses Daab til Syndernes Forladelse, Marc I. C. 4. v.

Hvad er Johannis Bekiendelse om Christo?

Han staaer midt iblandt eder, den I ikke kiende, han er den, som skal komme efter mig, hvilken der haver været for mig, hvis Skoetvinge jeg er ikke værdig at opløse, sig selv agter han for en ringe Tiener, Christum for sin Herre og Mester, hvis Skoetvinge han ikke var værdig at løse.

Lærer Catechismus os at kiende Christum?

Ja: den anden Articul.

Hvad kiende vi Christum for at være?

Baade en sand GUD og sand Menneſke, ja vor eeneste Frelſere og Forløſere, der haver forløst os, der vare fortabte og fordømte til den ævige Død, som haver friet

os fra Synd, fra Død og fra Satans Rige, hverken med Guld eller Sølv, men med sit hellige og dyrebare Blod, og med sin ubillige og uskyldige Død.

Taler Johannes og ikke her om begge Christi Naturer?

Den som skal komme efter mig: Dermed betegner han hans Manddom, hvilken der haver været for mig, dermed sigter han til hans Guddom.

Kiend, hvo du est,
 Hvor syndig du monn' være,
 Lær saa dernæst
 Din Jesum og at ære.

Første Jule-Dag eller Christi Gødsels-Dag.

Evangelium Luc. 2. Cap. 1. indtil 15. v.

Dg det begav sig i de samme Dage, at der udgik en Befaling fra Kæyser Augusto, at all Verden skulle beskrives (til Skat). Denne Beskrivelse var den allerførste, som skeede, der Cyrenius var Lands-
 Her-

Herre i Syrien. Og de ginge alle at lade beskrive sig til Skat, hver til sin Stad. Da drog og Joseph op af Galilæa af den Stad Nazareth til Jodeland, til Davids-Stad, som kaldes Bethlehem, fordi han var af Davids Huus og Slægt, at han skulle lade beskrive sig til Skat med Maria sin trolovede Hustrue, som var frugt-sommelig. Og det skeede, mens de vare der, da blev Tiden fuldkommen, at hun skulle føde; og hun fødte sin førstefødde Søn, og svøbte ham i Klude og lagde ham ned i en Krybbe; thi de havde ellers intet Rum i Herberget; og der vare Hyrder i den samme Egn, som laae i Marken og holdt Natte-Vagt over deres Hiord. Og see, Herrens Engel stod uførmødentlig hos dem, og Herrens Herlighed skinnede om dem, og de frygtede saare. Men Engelen sagde til dem: Frygter eder ikke; thi see, jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket; thi eder er i Dag en Frel-

fere fød, som er den HERRE Christus i Davids Stad. Og dette skall være eder til et Segn, I skulle finde et Barn svøbt i Klude og liggende i en Krybbe. Og strax blev der hos Engelen en himmelske Herstares Mangfoldighed, som lovede GUD og sagde: Være være GUD i det Høye! og Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed.

Hvorom handler denne Høytids Dags Evangelium?

Om Jesu Christi Guds Sønns Fødsel.

Hvor blev han fød?

I Bethlehem efter Spaadommen, og du Bethlehem Ephrata (est du) liden at være iblandt Tusende i Juda? Af dig skal mig een udgaae, til at worde en Herster i Israel, og hans Udganget ere fra fordum, fra ævig Tiid. Mich. 5. Cap. 1. v.

Af hvem blev han fød?

Af Jomfrue Maria, som vi læse i vor anden Troens Articul.

Hvor havde Jomfrue Maria sit Fødested?

I Nazareth, hvor Engelen Gabriel ogsaa bebudede hende Guds Sønns Undfangelse og Fødsel.

Hvor

Hvorledes kom hun da her til Bethlehem at føde?

Hun var dragen did op med sin trolovede Mand Joseph, at lade sig beskrive til Skat, efterdi denne kaldtes Davids Stad eller var i Juda Stamme, og hun var af Davids Huus og Slægt.

Hvem havde paabudet denne Skat?

Kænsler Augustus, der var Kommerste Kænsler, og havde undertvinget sig Jøderne, saavel som en stor Deel af den gandske Verden.

Lærer vor Catechismus os at være Dyrligheden lydige?

Ja, Baade det fjerde Bud, saa og Huus Tavlen: Hvert Menneſke skal være de høye Herredomme underdannede, thi der er ikke Magt uden af GUD, og de, som ere, ere forordnede af GUD. Hvorfore, hvo som staaer imod Magten, han staaer imod GUDS Forordning, og de, som staae derimod, de faae Dom imod dem selv. Thi Forster ere ikke at frygte for en god Gierning, men for en ond. Vil du da ikke frygte for Magten, saa gjør godt, og du skal have Lov af den, men gjør du ondt, da frygte dig, thi den bær ikke Sværdet forgieves; thi den er GUDS

Zienere dig til Gode, og en Hevnerer
til Straf for dem, som gjøre ilde, Rom.
13. Cap. 1. 2. 3. og 4. v.

Hvor bekræftes videre Keysserens Myndighed?

Giver Keysseren det Keysserens er,
Matth. 22. Cap. 21. v.

Hvor gif det da til med Christi Fødsel?

Det skeede, der de vare der, da blev
Tiden fuldkommen, at hun skulle fø-
de, og hun fødte sin førstefødde Søn,
og svøbte hannem i Klude, og lagde
hannem ned i en Krybbe; thi de hav-
de ellers intet Rum i Herberget.

Hvad Sprog kand gives herpaa af vores Sententzet
i Catechismo?

Der Tidens Skyld kom, sendte GUD
sin Søn fød af en Qvinde. Gal. 4. C. 4. v.
Fødde Maria siden flere Børn, efter som Christus
kaldes hendes førstefødde Søn?

Nej vist ikke; Han var baade den Før-
ste og den Eeneste; thi Maria fødte aldrig
uden den eeneste Gang.

Blev da hendes Jomfruedom ikke derved forloret?

Nej: Hun var en reen Jomfrue baa-
de for Fødselen, i Fødselen og efter Fødselen;
Hendes Fødsel hindrede ikke hendes Jomfrue-
dom, efter som det var uden Mands Sæd.

Hvad var da Jesu første Svøb?

Det var Klude.

Hvad

Hvad var hans første Bugge?

Det var en Krybbe.

Hvad skeede strax efter Christi Fødsel?

Herrns Engel aabenbaredes for Hyrderne der holdt Natte-Vagt over deres Hjord i samme Egn paa Marken.

Hvad var Engelens Ord og Budskab?

Frygter eder ikke; thi see, jeg forkynder eder en stor Glæde, som skal vederfares alt Folket; thi eder er i Dag en Frelser født, som er den Herre Kristus i Davids Stad. Og dette skal være eder til et Tegn: I skulle finde et Barn svøbt i Klude og liggendes i en Krybbe.

Hvad Trøst have vi af Engelens Ord?

At Jesu Fødsel var almindelig for alle; vi fandt og sigte med Propheten: Han er os givne, han er os født. Es. 9. C. 6. v.

Kom der ikke flere Engle?

Jo: Strax blev der hos Engelen en himmelske Herstares Mangfoldighed, som lovede GUD og sagde: Vi være GUD i det Høje! Fred paa Jorden og i Menneskene en Velbehagelighed.

Hvad lære vi deraf, at vor Høytids Glæde skal være?

At vi og prise GUD med Psalmer, Lovsange og aandelige Viser, sigendes altiid GUD og Faderen Tak i vor HERRES JESU CHRISTS Navn, Col. 3. Cap. 16. og 17. v. Eph. 5. Cap. 19. og 20. v.

Velkommen søde Frelsermand
 Dig med vor Riød at klæde,
 Du kom i dyb fornedret Stand,
 Men vi til ævig Glæde.

Anden Jule-Dag eller St. Stephans Dag.

Evangelium Matth. 23. Cap. fra det 34. v.
 indtil Enden.

(JESUS sagde til sine Disciple og Folket.)

Derfore see! jeg sender til eder
 Propheter og Vise og Skrift-
 kloge, og nogle af dennem
 skulle I slaae ihjel og korsfæste, og
 nogle skulle I hudstrynge i eders Skoler
 og forfølge dem fra een Stad til den an-
 den, at der skal komme over eder alt
 det retfærdige Blod, som er udgydet
 paa Jorden, fra den retfærdige Abels
 Blod

Blod indtil Zachariæ Barachiæ Søns
 Blod, hvilken J sloge ihjel imellem
 Templen og Alteret: Sandelig jeg si-
 ger eder, at alt dette skal komme over
 denne Slægt. Jerusalem, Jerusa-
 lem, du som ihjelslaaer Propheterne
 og steener dem, som ere sendte til dig,
 hvor ofte ville jeg forsamle dine Børn,
 ligerviis, som en Høne forsamlers sine
 Kyllinger under sine Binger, men J
 vilde ikke; see! eders Huuse skal ef-
 terlades eder øde; thi jeg siger eder:
 J skulle herefter ikke see mig, førend
 J sige, lovet være den, som kommer
 i Herrens Navn.

Hvad er dette for en Stephanus, hvoraf denne
 Dag er kaldet?

En af de syv Meenighedens Tienere, som
 Apostlerne efter Christi Himmelfart havde
 udvalt og bestillet til Enternes og de Fatti-
 ges Forsorg, en Mand fuld af Troen og den
 Hellig Aand.

Hvorledes læse vi det gif til med ham?

Han blev den første Martyr efter Christi
 Himmelfart, der for Jesu Navns skyld blev
 ført for Raadet, falskeligen beskyldt, og saa
 udstødt af Staden og steenet til Døde.

Gif

Gik han frimodig til denne sin Død?

Ja, som han var fuld af den Hellig Aand, saae han fast til Himmelen og saae GUDS Herlighed og Jesum hos GUDS høyre Haand og sagde: See! jeg seer Himlene aabnede og Menneskens Søn staae hos GUDS høyre Haand, Apostl. Giern. 7. Cap. 55. og 56. v.

Hvad sagde han den Tiid de steenede ham?

HErre Jesu annam min Aand.

Hvad var hans allersidste Ord?

Han bad godt for dem, som steenede ham, faldt need paa Knæe, og raabte med høy Røst: HErre tilregn dem ikke denne Synd; og, som han det sagde, sov han hen. Apostl. G. 7. Cap. 60. v.

Haver Christus nogen Tiid spaaet om saadanne sine Disciplers Forfølgelser?

Foruden mange andre Steder taler han jo udtrykkelig derom i dette anden Jule-Dags Evangelio: See, jeg sender til eder Propheter og Bise og Skriftekloge; og nogle af dennem skulle J slaae ihjel og forsfæste, og nogle skulle J hudstrynge i eders Stoler, og forfølge dem fra een Stad til den anden.

Hvad Lærdom kand vi tage os heraf?

At Christus vil visselig holde Prædike-Embedet ved lige, endskjønt det af Verden skal blive forhadet og forfulgt.

Spøges der om i Catechismo, at Christus udsøkkede sine Discipler?

Ja, Gaaer ud i all Verden og prædiker Evangelium for alle Creature og døber dem i Navn Guds Faders, Søns og Hellig Aands. Matth. 28. Cap. 19. v.

Hvor mældes der om Prædikanternes Embede?

Udi Huus-Tavlen: Det bør sig en Biskop at være ustraffelig, en Dvinded Mand, ædrue, sædelig, skikkelig, som gierne laaner Huus, beqvem til at lære andre, Guds Huusholdere, som ikke er gierne hos Vin (eller anden Drif), ikke slaer, ikke begierende slem Baade, men billig, ikke krisk, ikke gierig, som vel forestaer sit Huus, som haver lydige Børn, med all Udstadighed, ikke som haver nylig taget ved Troen, som holder haardt ved den sande Tale, som er til Lærdom, at han kand være mægtig til at formane med den salige Lærdom, og igien drive dem, som imodsig. 1. Tim. 3. Cap. 2. og seq. v. Tit. 1. Cap. 7. og seq. v.

Hvora

Hvordan bør en Tilhører at skikke sig mod sin Lærer?

Under eders Forstandere og viget dem; thi de vaage, som de der skulle gjøre Regnskab for eders Siæle, at de kunde gjøre det med Glæde, og ikke suckende; thi det er eder ikke gavnligt. Ebr. 13. Cap. 17. v.

Imod hvilket Bud syndede da disse Christi Disciplers Forfølgere?

Imod det fjerde Bud med U-lydighed imod deres Lærere, og imod det femte Bud med deres Mord og blodig Forfølgelse.

Vil GUD hegne sine Tjeneres Blod?

Ja, Der skal komme over hine Forfølgere alt det retfærdige Blod, som er udgydet paa Jorden, fra den retfærdige Abels Blod indtil Zachariæ Barachiæ Sønns Blod.

Hvem var denne Zacharias Barachiæ Søn?

Skriften mælder fornemmelig om trende Mænd, som haver baaret Zachariæ Navn: Den eene haver levet under Kong Joas og haver været en Præst. 2. Kron. 24. Cap. 20. 21. og 22. v. Den anden en Prophet under Kong Dario efter det Babyloniske Fængsel, Zach. I. Cap. 1. v. Den tredie en Præst i Christi Tiid, Johannes den Døberes Fader. Luc. I. C.

67.v. Men her meenes at være forstaaet den første Zacharias, som var den nypperste Præstes Joadæ Søn, og blev ihjelslagen i Gaarden hos Herrens Huus, og der han døde, sagde han: Herren skal see og kræve det.

Hvem var denne Abel?

Adams Søn, som Cain slog ihjel, 1. Mose Bog 4. Cap. 8.v.

Hvad var Jesu Billie og Hiertelaug mod Jerusalem?

Han vilde gierne forsamlet dem som en Høne forsamlar sine Kyllinger under sine Binger, men de vilde ikke.

Have vi ikke udi Catechismo et Beviis paa saadan Guds almindelige Naade?

Jo, GUD vil, at alle Menneſker skal blive salige og komme til Sandheds Bekiendelse. 1. Tim. 2. Cap. 4.v.

Hvad Straf forkhynder Christus dem for denne deres modtvillige Ulydighed?

Den herlige Jerusalems totale Ødeleggelse, see! eders Huuse skal forlades eder øde.

GUD giv dit Ord og Tienner Fred, for Verdens Morder=Pile, Din Naade=Dinge du udbreed, Lad os derunder hvile.

Tre=

Tredie Jule-Dag eller St. Hans Evangelista-Dag.

Evangelium Joh. 21. Cap. fra 19. indtil 25. v.

Dag der JESUS det havde talet, sagde han til Peder: Følg mig efter; men Peder vendte sig om, og saae den Discipel følge, som JESUS elskte, hvilken der og laae op til hans Bryst i Radveren, og havde sagt: HERRER! hvo er den, som dig forraader? der Peder saae denne, siger han til JESUM: HERRER! hvad skal da denne? JESUS siger til hannem: Dersom jeg vil, at han skal blive indtil jeg kommer, hvad kommer det dig ved: Følge du mig efter. Derover kom denne Tale ud iblandt Brødrene, at denne Discipel ikke skulle døe, end dog JESUS sagde ikke til hannem: Han døer ikke, men om jeg vil, at han skal blive indtil jeg kommer, hvad kommer det dig ved? Denne er den Discipel, som vidner om disse Ting, og skrev dette,

Dette, og vi vide, at hans Vidnesbyrd er sandt.

Hvad var denne for en Johannes, hvoraf denne Dag er kaldet?

Det var ikke Johannes den Døbere, thi han var forhen af Herode Antippa ihjelslagen, fordi han lastede den Blod-Stam, Herodes brugte med Herodias hans Broders Hustru, men det var Johannes Evangelista, som var een af den H. Erres Jesu Disciple, der vandrede med ham i hans Kiøds Dage, Christi nær Paarørende eller Frænde, og haver skrevet Evangelium, trende Epistler og Aabenbaringen.

Var der ey flere af det Navn Johannes, som der mældes om i den Hellige Skrift?

Der vare ey flere end disse trende: Johannes den Døbere, Johannes Marcus og Johannes Evangelist.

Hvilke af disse trende vare med Christo paa Thabor Bierg, da han blev forklaret?

Johannes Evangelist tilligemed Peder og Jacob.

Hvorom handler dette Evangelium?

Det handler om Jesu og Peders Samtale med hinanden om Johanne.

Hvad befalede Jesus Peder at gjøre?

Han befalede ham, at han skulde følge ham efter.

Hvad gjorde da Peder?

Han vendte sig og saae den Discipel følge, som Jesus elskte.

Hvad hedde den Discipel?

Johannes.

Skulde den Discipel være udødelig?

Christus sagde ikke andet til Peder: Der som jeg vil, at han skal blive indtil jeg kommer, hvad kommer det dig ved?

Men døde da siden den Discipel?

Endskjønt han var og blev en Martyr for Christi Navns Bekjendelses Skyld, i det han blev kast i sydende Olie, saa kom han dog der af uskad og blev saa dreven i Landflygtighed paa den De Pathmos (hvor han skrev Aabenbaringen) for Blods Ord og Jesu Christi Vidnesbyrds Skyld, Aabenb. B. I. Cap. 9. v. siden blev han ved Blods Forsyn løsgiven af sin Landflygtighed og kom til den Stad Ephesus, hvor han døde Straaedød i Aaret 102 efter Christi Fødsel og blev der begravet, som Eusebius skriver.

Hvad meente Christus der med, at han sagde til Peder: Følg mig efter?

At Peder skulde efterfølge ham med Trofasthed og Bestandighed baade i Lærdom og Lidelse.

Kand da ingen følge Christum uden Lidelse?

Nej; thi saa læse vi i Sententzerne:
Hvo

Hvo som ikke bær sit Kors og efterfølger mig, han kand ikke være min Discipel. Luc. 14. Cap. 27. v.

Drag mig JEsu! jeg vil følge
Dig, dit Navn og aldrig dølgge,
Men for hver bekiende dette,
Du min Frelser er den rette.

Første Søndag efter Juul.

Evangelium Luc. 2. Cap. fra 33. indtil 41. v.

Dg Joseph og JEsu Moder forundrede sig paa de Ting, som bleve sagde om hannem. Og Simeon velsignede dem, og sagde til hans Moder Maria: See! denne er sat til et Fald og Opstandelse for mange i Jsrael, og til et Tegn, som skal imodsiges: Ja der skal og et Sværd trænge sig igiennem din Siæl, paa det at mange Hiertens Tanker skulle aabenbares. Og der var en Prophetinde, Anna, Phanuels Dotter af Assers Stamme, hun var kommen til

en høy Alder, og havde levet syv Aar med sin Husbonde, efter sin Jomfruedom, og nu var hun en Enke ved fire og firefundstive Aar gammel, som aldrig kom af Templen, men tiende Gud med Fasten og Bøden Nat og Dag. Denne samme kom just der til i den samme Stund, og iligemaade prisede HERren, og taledede om hannem til alle, som forventede Forløsning i Jerusalem! og der de havde fuldkommet alting efter HERrens Lov, da fore de til Galilæam igien til deres Stad Nazareth; men Barnet vorte og blev stærk i Aanden, fuld med Wiisdom, og Guds Raade var over hannem.

Hvad hedde Jesu Pleyer-Fader?

Joseph.

Hvad hedde Jesu Moder?

Jomfrue Maria.

Hvad forundrede disse Christi Forældre sig over?

Over de Ting som blev sagt om Christo.

Hvad gjorde den gamle Simeon?

Han velsignede Jesu Forældre.

Hvad

Hvad taler Simeon til Mariam om Jesu?

See denne er sat til et Fald og Opstandelse for mange i Israel, og til et Tegn, som skal imodsiges: Ja der skal og et Sværd trænge sig igiennem din Siæl, paa det at mange Hjerter's Tanfer skulle aabenbares.

Hvorledes skulle vi forstaae det? Simeon haver tilforn sagt, at han var Guds Salighed, som han hadde bereed for alle Folk, hvor kommer han da til her at sige, at han var sat nogle til Fald og andre til Opstandelse i Israel?

Dette maa vi ingenlunde forstaae efter Calvinisternes vildfarende Meening, ligesom Gud af nogen absoluto Decreto og af Ewigheds bestuttede Raad skulle have sendt og sat sin Søn nogle Mennesker til Fald og Forderbelse og andre til Opstandelse og Salighed; thi Gud haver ikke sendt sin Søn til Verden, at han skulle dømme Verden, men at Verden skal blive salig ved ham: Joh. 3. Cap. 17. v. Ja Menneskens Søn er ikke kommen at forderve Menneskens Siæle men at frelse, Luc. 9. Cap. 56. v. men vi skulle forstaae det i Hensende til Menneskenes Forhold, som enten ved Vantro og Ugudelighed forskyde, eller ved Troen annamme den HERRE Jesum.

Hvorledes bliver han de Vantro og Ugudelige til Fald?

De Ugudelige, som ikke ville annamme,

men ved deres Vantro, og ugudelige Væsen forskyde ham, dem bliver han til et Fald, til en Paalobelses og Forargelses Steen, paa hvilken de stode sig og falde Esa. 8. Cap. 6. v. thi den Ugudelige skal falde ved sit ugudelige Væsen. Ordsprog. B. II. Cap. 5. v.

Hvorledes skulde Kristus blive de Bodfærdige og Troende til Opstandelse?

Fordi de Troende og Bodfærdige annamme ham, omfavne og tilegne sig hans Fortieneste bliver han dem til Opstandelse, hvorved de kand oprensnes fra Synden og Fordømmelsen, ja han bliver dem til en levendes, udbald og dyrebar steen, paa hvilken de kand opbygges som levende Steene til at vorde et aandeligt Huus, 1. Pet. 2. Cap. 5. v. ; thi paa den Maade som Guds Ord er de Ugudelige en Døds Lugt til Døden, men de Gudfrægtige en Livs Lugt til Livet, 2. Cor. 2. Cap. 16. v. / saa siges og Kristus at være de Ugudelige til Fald, men de Bodfærdige til Oprensning og Opstandelse.

Hvad taler Simeon ydermeere om Christo?

Han siger, at han er sat til et Tegn, som skal imodsiges.

Skal saadanne gamle Mænd som Simeon æres og adlydes?

Ja, det befaler Huus-Tavlen: Oldinge, som vel forestaae, skulle holdes

Dob
bey
Zi
Hv

I
ste
Er. I
Ira
B. 2
skull
til et
res f
ders
i sit
fige
verst
post
saad
12. C
Hvad
I
igier

S
et S
Sic
Søn
forsf
19. C

Dobbelt ære værd, meest de, som arbej-
bende i Ordet og i Lærdommen, I.

Tim. 5. Cap. 17. v.

Hvorledes skulde Kristus blive mange til et Tegn
at imodsiges?

I Steden for han var sat af sin himmel-
ste Fader til et Saligheds Tegn og Bannere
Ef. 11. Cap. 10. v., hvortil de skulde see, som
Israeliterne til Kobberslangen i Orken 4. Mose
B. 21. Cap. 8. v., og blive frelst og salige, saa
skulle mange ved deres Banart giøre sig ham
til et Tegn at imodsiige og til et Maal for de-
res forbandede Tungers og u-retfærdige Hæn-
ders giftige Pile; saa var da Kristus baade
i sit Levnet og Lidelse et Tegn til at imod-
siige for Jøder og Hedninger, for de ny-
perste Præster og for Folket, derfor siger A-
postelen Paulus: Tænk paa den, som leed
saadan Siensigelse af Syndere imod sig. Ebr.
12. Cap. 3. v.

Hvad spaaer Simeon Mariae at hende skal vederfares?

Saa der skal og et Sværd trenge sig
igjennem din Siæl.

Hvad forstaaes ved dette Sværd?

Stor Hierte-Angest og Bedrovelse, ligesom
et Sværd skulde trenge sig igjennem hendes
Siæl og Hierte, naar hun skulde see denne sin
Søn forfølges, bespottes og omsider ynkelig
forsvæstes og dødes, hvilket hun og saae. Joh.
19. Cap. 25. v.

Hvorned slutter Simeon sin Spaadom?

Med disse Ord: Paa det at mange
Hierters Tanker skulle aabenbares.

Hvad vil Simeon meene med disse Ord?

Christus, naar han blev til et Fald og
Opstandelse, ja og et Tegn at imod-
sige, ja lide stor Forfølgelse og Forsmæ-
delse, da skulle der sees, hvem der var de rette
og bestandige Christi Efterfølgere og Bekien-
dere, og hvilke som ikke var.

Hvad tales der om Anna?

Hun beskrives af Guds Aand 1) af sine
Gaver, at hun var en Prophetinde, 2)
af sit Navn Anna, benaadet, 3) af sin
Herkomst og Stamme: Phanaels Dot-
ter af Assers Stamme, 4) af sin Al-
der: Hun var kommen til en høy Al-
der, 5) af sin Gudfrygtighed, hun var i
Templen Nat og Dag: 6) Af hendes
Sierning, at hun prisede GUD.

Da dette var skeed, hvad gjorde da Christi
Forældre?

Og der de havde fuldkommet alting
efter Herrens Lov, da fore de til Ga-
lilæam igien til deres Stad Nazareth.

Hvordan gif det med Jesum siden?

Han voxte og blev stærk i Aanden/
fuld

Tryk Marsdag eller Christi Omstiaer. Fests. 41

fuld af Wiisdom, og Guds Raade
var over hannem.

Ledsag os i vor unge Aar,
Di i Guds Deye altid gaaer,
Stat os bi i vor Alderdom
Du Livsens fyrste Jesu from.

Synt = Mars = Dag eller Christi Omstiaerelses Fests.

Evangeliium Luc. 2. Cap. 21. v.

Dg der otte Dage vare fuldkom-
ne, at Barnet skulle omstiaer-
res, da blev hans Navn kal-
det Jesus, som det var kaldet af En-
gelen, forend han blev undfangen i
Moders Liv.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Christi Omstiaerelse og det Navn,
der blev givet ham i Omstiaerelsen.

Hvad var Omstiaerelsen for noget?

Det var det første Sacramente hos Joder-
ne i det gamle Testamente, isteden for Daa-
ben, som vi nu have i det nye Testamente.

Hvor mange Sacramenter havde da Joderne?

Svende: Omstiaerelsen og Paaske-

Lammet, ligesom vi have tvende, Daabens og Alterens Sacramenter.

Paa hvad Maade blev Omfkiærelsen forrettet?

Alle smaa Dreng- Børn skulde ottende Dagen, efter at de vare fødte, med en skarp Steen-Kniv omfkiæres paa deres Forhud.

Hvad skulde denne Omfkiærelse giøre godt for?

Det var som et Tegn og Merke: GUD ville sette paa Joderne, for at vise de vare hans egen Sæd, udvaldt Folk frem for alle andre Folk paa Jorden, og dermed gjorde GUD en Pagt med dem, at de skulde være hans Folk og han vilde være deres GUD.

Naar blev dette Omfkiærelsens Sacramente aller først indstiftet?

For Abraham, der omskar sin Søn Ismael og alt sit gandske Huus og Familie, ja selv blev omfkaaren, da han var ni og halvsentetisindstive Aar gammel. 1. Mose B. 17. C. 24. v.

Hvorfore lod Christus sig omfkiære?

For at vise, at han var af Abrahams Sæd, saaog med det Blodpant han gav fra sig i Omfkiærelsen, vilde han forbinde sig til at holde den heele og gandske Lov. See Matth. 5. Cap. 17. v.

Kand Omfkiærelsen føres hen til nogen Part i vor Catechismo?

Ja, til den fjerde Part, thi ligesom vi

vi nu i Daaben blive Christne og Guds Børn, saa blev og det jødiske Folk i Omstiaærelsen antagen i Guds Naade-Pagt, og beredte til Forjættelserne.

Var Qvinde-Kiønnet udelukt fra denne Guds Pagt, eftersom de ey bleve omstiaærne?

Nej vist ikke: De havde dog Arve-Ret- tighed til Omstiaærelsen i det de bleve avlede af Omstiaærne; thi, som GUD havde lovet Abra- ham ikke alleene at være hans GUD, men endog hans Afkom efter ham, 1 M. B. 17. C. 7. v. saa var GUD fornøyet med den aandelig Omstiaærelse hos dem.

Hvor mange Slags Omstiaærelse ere der vel?

En legemlig, som skeede i Kiødet, en aandelig, som skeer udi Aand og Hierte, den første er nu ey meere nyttig, thi nu giel- der hverken Omstiaærelse eller Forbud noget, Gal. 5. Cap. 2. og 6. v. den sidste er altid tien- lig: Omstiaærer eder for HERren og bortta- ger eders Hiertes Forbud, Jer. 4. Cap. 4. v.

Hvad Navn fik vor Frelser i Omstiaærelsen?

Hans Navn blev kaldet JESUS.

Lære vi det samme nogensteds i vor Catechismo?

Ja, i den anden Articul: Jeg troer og paa JESUM Christum.

Hvad betyder det Navn JESUS?

En Frelser.

Hvi havde vor Frelser saa dette dobbelte Navn?

JEsus var egentlig hans Navn, ligesom andre Børn faae deres Navne i Daaben, de skulle kaldes og nævnes med; Kristus bemerker en Salvede og er et Embeds Navn, ligesom der og gives ham mange andre herlige Navne i Skriften at betegne hans herlige Gjerninger og Forretninger paa Jorden.

Naar blev han saa kaldet af Engelen?

Førend han blev undfangen i Moders Liv; thi Gabriel Engel, som bebudede Christi Undfangelse, siger til Maria: Du skal undfange i Livet og føde en Søn, og du skal kalde hans Navn JEsus, som vi høre paa Mariæ Bebudelses Dag.

Er der andet Evangelium om Aaret, der nævder om et Barn, der ligeledes fik Navn i Omstiaerelsen?

Ja: Paa St. Hans Dag.

O JEsu spæde Noer! som lod dig saa
omstiaere,
Det gamle Testament dermed at vilde
are,

Omsstiaer mit Sierte, og lad mig i

JEsu Navn
I din nye Naade = Pagt bekomme
Deel og Gavn.

Søn:

**Høndagen imellem Sbyt-
Mars-Dag og Hellig Tre-
Kongers Dag.**

Evangelium Matth. 2. C. fra 19. v. til Enden.

Wen der Herodes var død, see!
da aabenbaredes Herrens
Engel i en Drøm for Jo-
seph i Egypten, og saade: Stat op
og tag Barnet og hans Moder til dig,
og drag hen i Israels Land! thi de ere
døde, som stode efter Barnets Liv.
Og han stod op og tog Barnet og hans
Moder til sig, og kom i Israels Land.
Men der han hørde, at Archelaus
var Konge i Jødeland i sin Faders
Herodes Sted, da befrygtede han sig
at komme der hen, men, som han blev
advaret af GUD i en Drøm, drog
han til Side hen i den Galilæiske Egn;
og han kom derhen og boede i en Stad,
som kaldes Nazareth, at det skulle
fuldkommes, som sagt er ved Prophe-
terne: Han skal hedde Nazaræus.

Hvad havde Herodes i Sinde med Christo, som der tales om i Evangelio?

Han agtede visselig at vilde ihjelslaaet Barnet Jesum, thi der han fornam, de Bise kom ikke til ham igien, der skulde givet ham Anledning paa Barnet (som vi høre Hellig Tre-Kongers-Dag,) blev han saare vreed og sendte ud og lod ihjelslaae alle Børn, som vare i Bethlehem og all den Egn fra andet Aar og derunder, udi Tanke han skulde have træffet Jesum deriblandt.

Hvor var Jesus den Tiid, var han ikke i Bethlehem?

Nej, Herrens Engel havde advaret Joseph i en Drøm, at han skulde tage Barnet og dets Moder og undvige til Egypten, hvor han var saa længe, indtil nu Herren sagde ham til igien.

Imod hvilket Bud-Ord i Catechismo føndede Herodes med dette gruelige Mord paa de smaa Børn?

Imod det femte Bud-Ord, og omendstiont han ikke i Gierningen kunde fulddrive paa Jesum Mord, saa ihjelslog han ham dog i sit Hierte med sin Blodgierrighed og tyranniske Forsæt.

Var det den samme Herodes, som loed ihjelslaae Johannem den Døbere?

Nej: Der haver været tre Herodes, alle onde og blodgierrige Tyranner: Den første Herodes Aschalonita, der lod dræbe de smaa Beth-

Beth-

Bethlehemitiske Dreng-Børn: Den anden Herodes Antippa, der lod halsbugge Johannem: Den tredie Herodes Agrippa, som lod ihjelslaae Jacobum med Sværd og kaste Peter i Fængsel, hvoraf GUD ved sin Engel frelste ham.

Bede vi nogensteds i vor Catechismo, at GUD vil bevare os fra saadanne Tyranner og Voldsmand?

Udi den syvende Bøn i Fader vor:
Frie os fra det Onde.

Hvad bliver der af Herodes paa det Sidste?

Han døde: Han havde selv bragt mange til Døde, saa kommer og Døden og gjør det af med ham selv, saa at end ikke de vældigste og mægtigste Regenter kand være fri fra Døden.

Lære vi nogensteds det i vor Catechismo?

Udi Sentenkerne om Døden. Døden er Syndens Sold. Rom. 6. C. 23. v.

Hvoraf er Døden først kommen i Verden?

Af Synden: Synden kom i Verden formedelst et Menneſte, og Døden formedelst Synden, og Døden trængte saa igiennem til alle Menneſter, efterdi de syndede alle, Rom. 5. Cap. 13. v.

Bør man vel at tage efter Drømme? efterſom Hetsrens Engel her aabenbarede sig i en Drøm?

Jungenlunde: Thi alle Drømme ere ikke af een Beskaffenhed, der er mange forfængelige og u-nyttige Drømme, der kommer af Starns

Skarns Tanker og Griller eller og af onde
 Bædster og Dunster, der er i Livet; der er
 ogsaa Drømme, som Dievelen spøger for os
 udi, og det kand vi kiende paa, er meest af
 syndige Idretter og onde Indskydelse, der
 kommer os for, hvorfor vi, naar vi legge os
 maa vel bede vor H. Erre om, at han vil be-
 vare os fra onde Drømme; ellers er der vel
 ogsaa nogle Drømme, som ere ikke at forag-
 te, at GUD tit og ofte aabenbarer sine Børn
 i Søvne, hvad skal skee, som vi have Exem-
 pel paa i Skriften; saa vidt kunde vi agte ef-
 ter Drømme, at drømme vi noget Ondt, bør
 vi bede GUD inderligen, at han vil afværge
 det, drømme vi noget Godt, saa bør vi at ef-
 terkomme det, om det sigter til Guds Ære
 og vor egen Salighed; for Resten have vi
 ikke at agte paa drømme, men det faste Pro-
 phetiske Ord; 2. Petr. I. Cap. 19. v.

Hvad Lærdom kunde vi ellers gjøre os af dette
 Evangelium?

1.) Guds Forsyn for sin Søn Jesu og ders
 af mindes vi alle om Guds naadige Provi-
 dence og Forsorg for alle sine Børn: 2.) For-
 ældrenes Josephs og Mariæ Omhyggelighed
 for sit Barns Liv at frelse.

Kand disse Poster henføres til vor Catechismum?

Det første om Guds Forsyn lære vi i den
 første Articul, det andet om Forældrenes
 Kiærlighed i det fjerde Bud.

Hvad

Hvad bestilte Christus i Nazareth?

Der blev han opfod af sine Forældre, som vi læse Luc. 2. Cap. 51. v. Han kom til Nazareth og var dem underdanig.

GUD slaae de Tyranner ned,
Som din Kirke gjør Fortred.

Hellig 3. Kongers Dag.

Evangelium Matth. 2. C. fra det 1. indtil 13. v.

Der Jesus var nu fød i Bethle-
hem i Jodeland, udi Kong He-
rodis Tid, see! da komme
nogle Biise af Osterland til Jerusa-
lem, som sagde: Hvor er den nyefod-
de Jodernes Konge, thi vi have seet
hans Stjerne i Osterland, og ere kom-
ne at tilbede hannem; men der Kong
Herodes det hørde, blev han forfær-
det og all Jerusaleem med hannem.
Og han lod forsamle alle de ypperste
Præster og Skriftkloge iblant Folket
og udspurgte af dennem, hvor Chri-
stus skulle fødes: De sagde til han-
nem, i Bethlehem i Jodeland; thi der
D staaer

staaer skrevet ved Propheten: Og du
Bethlehem i Judeland er ingenlunde
den mindste iblandt Juda Fyrster; thi
udaf dig skal udgaae en Fyrste, som
skal regiere over mit Folk Israel. Da
kaldede Herodes de Bøise hemmeligen
(til sig), og udspurgte af dem flitteli-
gen, naar Stjernen havde ladet sig
tilsyne, saa visede han dem hen til
Bethlehem, og sagde: Reys her og
spørger flitteligen efter Barnet, og
naar I det finde, da lader mig det vis-
de, at jeg ogsaa kand komme og tilbe-
de det. Der de havde hørt Kongen,
droge de bort. Og, see! Stjernen,
som de havde seet i Østerland, gif hen
for dem, indtil den kom, og stod oven
over det Sted, som Barnet var. Der
de nu saae Stjernen, bleve de saare
meget glade, og de ginge ind i Huset,
og funde Barnet med sin Moder Ma-
ria. Saa fulde de need, og tilbade
det, og oplode deres Liggendesæ, og
ofrede hannem Gaver, Guld, Ros-
gelse og Myrrha. Og efterat de var

re blev
at de ik
fore de
igen.
Sporaf

udaf
de just h
til Jeru
da dog
derom,
eller fle
alleene

Spad e
At h
tilbede
ful paa
og hellig
GUD,
Christo

Kan
Ja:
ticol,
almind
en Mee
sa og
hvor vi
størke og
vantes

re blevne advarede af GUD i en Drøm,
at de ikke skulle fare til Herodes igien,
fore de en anden Bey til deres Land
igien.

Hvoraf kaldes denne Fest Hellig Tre-Kongers
Dag?

Udaf den gamle gemeene Tanke, at det skul-
de just have været tre Konger, der komne op
til Jerusalem at spørge om Barnet JESU,
da dog Skriften hverken mælder noget vist
derom, hvor mange de vare, enten de vare tre
eller flere, ey heller at de vare Konger, men
alleene nogle Biise af Osterland.

Hvad er der ellers mærkbærdigt i dette Evangelio?

At Hedningene saa langt fra ere komne at
tilbede JESUM, hvilket var et Tegn og For-
spud paa Hedningernes Kald og Omvendelse,
og helligholde vi derfor denne Fest for at takke
GUD, der haver kaldet os Hedninge i sin Søn
Christo til sit Evangelium og Naades Rige.

Kand vi hensefore dette til vor Catechismum?

Ja: Baade til den tredie Troens Ar-
ticul, hvor GUD siges at have en hellig
almindelig Kirke, fordi han forsamler sig
en Meenighed af alle slags Folk paa Jorden,
saa og til den anden Bøn i Fader vor,
hvor vi ønske, at Guds Naades Rige, hans
Kirke og Meenighed maa forfremmes og for-
plantes.

Hvordan fandt de Wiise Bøyn til Jerusalem
og siden til Bethlehem?

Bed Stjernens Lys og Bevvisning
som maa have været en nye, extraordinære
og udsædvanlige Stjerne **GUD** haver ladet
opdages og skinne for at føre de Banvittige
til Sandheds Lys.

Hvad Stjerne have vi nu omstunder, der viser os
til Jesum?

Det saare faste prophetiske Guds Ord, der
er som et Lys, der skinner i et mørkt Sted,
2. Pet. I. Cap. 19. v. et Lys for vore Fødder og
en Lygte paa vore Stier. Psal. 119. v. 105.

Hvorfor blev Herodes saa forfærdet ved dette Rygte
om Jesu?

Hans onde Sambvittighed forfærdede ham,
saa og han frygtede, der skulle en nye Konge
opkomme og drive ham af Regjeringen.

Hvad haver Herodes at gjøre i denne sin Forfærdelse?
Han bespørger sig med de ypperste Præ-
ster og Skriftekloge, hvilke han tilforn havde
foragtet, ja eendeel af dem ødelagt og fordervet.

Hvor lære vi i vor Catechismo at ære Præster
og Lærere?

I det fjerde Bud, eftersom de ere vor-
res aandelige Fædre, dernæst utryffeligg i Sær-
deleshed i Huus-Tavlen: Lyder eders
Forstandere. Ebr. 13. Cap. 17. v.

Harde Herodes i Sinde at tilbede Barnet?

Nej, han vilde ikkun vide hvor Barnet
var,

var, og saa agtede han at ihjelslaae det, som næst foregaaende Evangelium udviser.

Imod hvilket Bud er det at være saa falsk?

Imod det ottende Bud, der forbyder os all Løgn og Bedragerie.

Kand vor Catechismus lære os at tilbede Jesum som disse Viise gjorde?

Ja, den anden Articul, hvor vi bekiende, at Jesus er en sand GUD, GUDS eenbaarne Son vor Herre, og derfor bør vi og at gjøre ham guddommelig Ære og Dykkelse.

Kand vi ogsaa ofre Jesum vore Gaver?

Ja: Naar vi gjøre hans fattige Lemmer til Gode, af den Velsignelse han haver givet os, saa er det saa fuldt, som det skeede ham selv, ellers kand vi vel dagligen ofre ham selv vore aandelige Gaver: Vor Guld skal være vor Troe, 1. Pet. I. Cap. 7. v. Afgjelse, vore Bønner, Aabenb. B. 8. C. 3. v. vor Myrrha, vor daglig Bod og Penitente; dem bør vi altid at ofre vor Jesu: GUD give os Naade dertil!

Vi lystes, at maa med de Viise
I Bethlehem vor Jesum see;

Der at tilbede ham og prise
Samt ofre Hjertets Liggend: Fa.

Første Søndag efter Hell. Tre Kongers Dag.

Evangelium Luc. 2. Cap. fra 41. v. indtil Enden.

Dg der Jesus var tolv Aar gammel, ginge de hen op til Jerusalem, efter Høytidens Sædvane. Der de nu havde fuldendte Dage, og ginge hjem igien, blev Barnet Jesus tilbage i Jerusalem, og Josef og hans Moder vidste det ikke, men som de meente, at han havde været iblant Selskabet (paa Beyen), komme de en Dags Rejse og ledte efter hannem iblandt Slægtninge og Kyndinge: Og der de funde hannem ikke, ginge de tilbage igien til Jerusalem, og ledte efter hannem. Og det begav sig tre Dage derefter, da funde de hannem siddendes i Templet midt iblandt Lærerne, at han baade hørde dem og tilspurgte dem; og alle de hannem hørde, forundrede sig saare paa hans Forstand og Giensvar, og

Søn
og d
færd
nem
See
med
dem
mig
være
Sade
te,
gik
reth
hans
i sit
i Bi
og
I
baad
Bor
Sora
I.
frugt
fomu
fars

og der de saae hannem, bleve de for-
 færdede og hans Moder sagde til han-
 nem: **Søn!** hvi gjorde du os det?
See! din Fader og jeg ledte efter dig
 med Bedrøvelse. Og han sagde til
 dem: **Hvad er det, at I leede efter**
mig? vide I ikke, at det bør mig at
 være i de Forretninger, som ere min
 Faders? men de forstode det Ord ik-
 ke, som han talede med dem. **Saa**
gik han med dem, og kom til Naza-
reth og var dem underdanig; men
hans Moder bevarede alle disse Ord
i sit Hierte; og Jesus forfremmedes
i Buisdom, Alder og Raade hos Gud
og Menneskene.

Hvad henføre vi dette Evangelium til
 i vor Catechismo?

Til det fjerde Bud, hvor der handles
 baade om Forældres Pligt og Kiærlighed imod
 Børnene, saa og Børnenes Skyldighed imod
 Forældrene.

Hvad kand vore Forældre lære af Josephs
 og Mariæ Exempel?

1.) At de holde deres Børn tilig til Guds-
 frygt, 2.) At de have daglig Omsorg og Be-
 tyning for dem, at dem intet Ondt veder-
 fares.

Hvad kand de smaa her lære af Jesu Exempel?

Baade at have Enst og Kiærlighed til Gudens Huus og til hans Ord, saa og bevise sine Forældre Hørlighed og Lydighed.

Havde Jesus ikke været i Templen tilforn, førend nu han var tolv Aar gammel?

Jo: Paa Mariæ Kendsels Dag lade se vi, at der hendes Kendsels Dage vare fuldkomne efter Mose Lov, da forde de Barnet Jesus op til Jerusalem, der at stille ham for Herrens Luc. 2. Cap. 22. v. Men nu gav han sin første Viisdoms Prove fra sig i Templen.

Kand Josephs og Mariæ Opgang til Templen om Høytiden henføres til noget i vor Catechismo?

Til det tredie Bud: Kom ihu at du helliger Hvile-Dagen.

Hvor mange Høytider havde Jøderne?

De havde trende store aarlige Høytider, ligesom vi have Jule- Paaske- og Pindse- Fest, saa havde de Paaske- og Pindse- Fest og Lovsalernes Høytiid.

Hvad var dette for en Høytiid paa?

Det var om Paaske- Høytiden.

Var det vel giort af Christo, at han saaledes blev tilbage fra Forældrene og gjorde dem saadan

Harm og Bedrøvelse?

Ingen Skyld var der paa Jesu Side, det maatte snarere regnes Forældrene til en stor For-

Forsømmelse og Efterladenhed, at de ikke bedre toge deres Barn i agt, men JESUS søgte al-leene sin himmelske Faders Vre, og hans For-retninger var ham høyere angelegen end sine jordiske Forældres.

Lærer vor Catechismus os det, at vi maa adlyde

GUD meere end vore Forældre?

I Huus-Tavlen læse vi: I Born vær-
rer eders Forældre lydige i HERREN,
saa vidt at vor HERRES Dieneste eller Vre
ikke derved hindres; thi dersom Forældre vil-
de paabyde os noget, som var imod GUD og
hans Ord, saa bør man meere at adlyde GUD
end Mennekene, Apostl. G. 5. Cap. 29. v. Hvo
som elsker Fader eller Moder meere end mig,
han er mig ikke værd. Matth. 10. Cap. 37. v.

Var det da ret giort af Maria, at hun saa hastig
snibbede Christum over: Søn! hvi gjorde du
os det? See! din Fader og jeg ledte efter
dig med Bedrøvelse?

Key, hun besindede sig ikke, at hans For-
retning var noget høyere end altiid at følge
sin Moder, saa at foruden den oprindelige
Synd, Maria havde tilfelles med alle andre
Mennekter, saa fandtes der ogsaa Forgribel-
ser, Favn og Fejl hos hende, saavel som hos
andre, som og kiendes i nest følgende Evan-
gelio; men dog, naar JESUS setter hende til
rette, saa befinder hun sig strax bedre og be-
varer alle hans Ord i sit Hierte.

Hvad skal alle Børn fornemmelig ønske sig af dette Evangelio?

At de med Børnet Jesu maa forfremmes i Wiisdom, Alder og Raade hos GUD og Menneffene.

Lær os Jesu hierte Broder
Først at frygte GUD med Skiel,
Siden hadre Fader, Moder,
At det gaaer os ævig vel.

Anden Søndag efter Hellig Tre-Kongers Dag.

Evangelium Joh. 2. Cap. fra 1. indtil 12. v.

Dg paa den tredie Dag skeede et Bryllup i Cana udi Galilæa, og Jesu Moder var der; der var og baade Jesus selv og hans Disciple indbudne til Bryllupet. Da der dem fattedes Vin, siger Jesu Moder til hannem: De have ikke Vin; Jesus siger til hende: Qvinde, hvad haver jeg med dig at giøre; min Time er ikke endnu kommen. Da sagde hans Moder til Tjenerne: Hvad
font

som han siger eder, det giorer. Og der vare sex Band-Kar af Steen, satte efter Jødernes Renselses Skif, hvoraf et hvert kunde holde to eller tre Maader: Jesus siger til dem: Fylder Band-Karrene med Vand, og de fyldede dem til det Overste. Og han siger til dem: Skienker nu i og bærer det til Riøgemesteren, og de bære det frem; men der Riøgemesteren smagde de Vandet, som var bleven til Wiin, og vidste ikke, hvøden det kom, men Tienerne, som havde øst Vandet, vidste det, da kaldede Riøgemesteren Brudgommen og sagde til hannem: Hver Mand sætter gierne den gode Wiin først frem, og naar de ere blevne drukne, da den, som ringere er; men du haver forvaret den gode Wiin indtil nu. Denne Begyndelse gjorde Jesus paa sine underlige Tegn i Cana udi Galilœa, og han aabenbarede sin Herlighed, og hans Disciple troede paa hannem.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Bryllupet i Cana udi Galilæa, hvor
Jesus ombvendte Vand til Vin.

Hvor kand vi henføre dette Evangelium til vor
Catechismus?

Til det siette Budord, der lærer alle
Ægtefolk at leve tugtige og kierlige med hver
andre: Hver elske og agte sin Hustrue,
og dernæst forbyder Horerie, derfor siger
Paulus: For (adskillig) Skiorlevnets Skyld
have hver sin egen Hustrue, og hver have sin
egen Mand. 1. Cor. 7. Cap. 2. v.

Tales der ikke andensteds særdeles om Ægtefolkes
Embeder?

Jo, i Huus-Tavlen: Mænd skulle
boe hos deres Hustruer med Forstand.
1. Pet. 3. Cap. 7. v.

Kand det bevises af vor Catechismo nogensteds,
at Ægteskab er sømmelig, loblig og tilladt?

Ja: Udaf Sentenzerne: Ægteskab
er ærlig hos alle, og ægte Sengen u
besmittet. Ebr. 13. Cap. 4. v.

Hvo var den første Ægteskabs Indstiftere?

GUD selv i Paradiis, der ikke alleene skabte den
første Qvinde Evam af Mandens Adams Rib-
been, men endog selv ledde hende til Manden.

Lærer vor Catechismus os ikke at bede GUD om
en god Ægtefelle?

Jo: I den fjerde Bon, i Fader vor,
hvor

hvor Christus lærer os alle at bede om det daglige Brød, derunder forstaaes alt, hvad der kand henføre til dette Livs lykkelige Tilstand, ikke alleene Mad, Drikke, Klæder, Skoe, visse Bærelser, Agre, Fæ, Pendinge, Gods, men endog en god Ægtefelle, lydige Børn, Tjenestefolk, som giøre deres Embede, runde og milde Herrer, god og forstandig Dyrtighed, sund Luft, almindelig Fred, Sundhed, gode Sæder, Hæder, gode Venner, gode Naboer og saadanne Ting.

Hvorfor mon disse Brudfolk have saa indbudet Jesus til deres Bryllup?

Enten der haver været nogen Blods-Forbandedskab med Maria (som nogle vilde meene,) eller ikke, saa haver det vist nok været nogle gudfrygtige Personer, der have elsket Jesus, og intet ønsket hellere, end saadan en Gæst, der kunde give dem trøstige Lædomme og Underviisninger, og sees noksom, at de vilde begynde deres Ægteskab udi Guds sande Frygt; hvilket give Gud! alle Ægtefolk vilde giøre.

Kand vi da tænke nogen Aarsag, hvorfor Christus lod sig saa villig indfinde til dette Bryllup?

Baade haver han vildet hædret og helliget den

den ærlige Ægtestand med sin Nærvarrelse, alle gode Ægtefolk til en stor Trøst og Glæde, saaaog haver det behaget ham her at lade see sit første Miracul og begynde sine kraftige Sierninger af Ægtestanden, saasom den der var den første af alle Stænder paa Jorden.

Var det ikke imod det fjerde Bud eller imod Christi sønlig Pligt, at han svarede sin Moder saa haardt:
 Qvinde, hvad haver jeg med dig at gjøre, min Time er ikke endnu kommen?

Key: Aldrig var der nogen Skyld paa Christi Side, men Maria selv tiende denne Snibbe, ligesom i forrige Evangelio, fordi hun vilde gribe for vidt om sig, og befatte sig med det, som hende ikke vedkom; hun maatte endelig vide, at hun ikke skulde foreskrive ham noget i sine Embeders Sager, hvilket han var kommen at udrette ikke efter hendes Hov ved og Villie, men efter hans Villie, som ham udsendte, nemlig hans himmelske Faders.

Monne Christus gav nogen Brude-Skient til dette Bryllup?

Det var jo nok, at han kom dem til Hielp i deres Trang, og ombvendte deres Band til Gien, hvormed han lettete ikke en ringe Bekymring af deres Hierte til Forsikkring, at dersom de fremdeles frygtede Herren, da vilde han frelse dem af all Bedrøvelse og give dem Glæde for Sorg.

Tredie Søndag efter Zell. Tre Konger. 63

Paa hvad Maade merke vi af Evangelio, at GUD
tracterer sine Børn paa Jorden?

Først setter han for dem den ringe Viin,
og siden den, som bedre er, han forvarer det
Beste til sidst, først det sure, saa det søde, at
det kand siges, som om Lazaro, han haver
annammet det Onde, men nu skal han
trostes. Luc. 16. Cap. 25. v.

JESU til hvert Bryllup kom,
Og forfrem vor Egtestand,
Naar du seer vor Kar er tom,
Hielp da og giør Viin af Vand.

Tredie Søndag efter Zell.
Tre Kongers Dag.

Evangelium Matth. 8. Cap. fra 1. indtil 14. v.

Der JESUS nu gif ned af Bier-
get, fulgte der meget Folk ef-
ter hannem, og see! der kom
en Spedalsk og tilbad hannem og sag-
de: HERRE, om du vil, kand du vel
rense mig. Da udrafte JESUS sin
Haand, og rørde ved hannem sigen-
des: Jeg vil, vær reen! og strax blev
han

han reen af sin Spedalskhed. Og Iesus sagde til hannem: See til, at du siger ingen det, men gaf hen og betede dig for Præsten, og ofre den Gave, som Moses befalet haver til et Vidnesbyrd for dem. Og der Iesus gik ind i Capernaum, da kom der en Hovedsmand til hannem, som bad hannem, og sagde: Herre! min Tiener ligger hiemme verkbruden, og pine svarlig. Iesus sagde til hannem, jeg vil komme og helbrede hannem; men Hovedsmanden svarede og sagde: Herre, jeg er ikke værd, at du skal gaae under mit Tag, men siig ikkun et Ord, saa bliver min Tiener helbredet; thi jeg er og et Menneſke under (andres) Herredom, som haver Stridsmænd under mig, naar jeg siiger til den eene: Gaf hen, saa gaaer han, og til den anden, kom hid, saa kommer han, og til min Tiener, gjør det, saa gjør han det. Der Iesus det hørde, forundrede han sig og sagde til dem, som fulgte hannem: Sandelig,

T
delig
have
jeg
Dste
med
mer
le ka
der
Dg
Gaf
og b
sam
Ho
Ho
Er der
Ja
ter T
Hoo
No
Siak
nogen
legem
legge

Delig, jeg siger eder: Saa stor en Troe
haver jeg end ikke fundet i Israel; men
jeg siger eder: Mange skulle komme af
Øster og Vester, og sidde (til Bords)
med Abraham, Isaac og Jacob i Him-
meriges Rige; men Rigens Børn skul-
le fastes hen i det udvortes Mørke,
der skal være Graad og Tændgnidsel.
Og Jesus sagde til Hovedsmanden:
Gaf bort, dig skee, som du troede!
og hans Tiener blev helbredet i den
samme Time.

Hvad Begierning haver Christus gjort i dette
Evangelio?

Han rensede den Spedalske og helbredede
Hovedsmandens Tiener, som var verkbruden.
Et der andet Evangelium om Aaret, der taler ogsaa
om nogle Spedalske, der bleve rensede?

Ja: Paa den fiortende Søndag ef-
ter Trinitatis.

Hvorfor legger den Spedalske dette Ord til i sin
Bøn, om du vil?

Naar vi bede om de aandelige Ting paa
Sialens Begne, saa tør vi ikke ved at legge
nogen Vilkor hos, men naar vi bede om det
legemlige paa Legemets Begne, saa bør vi at
legge dem en Vilkor hos: Om du vil,
E eller

eller om det kand være paa vor Gaavn til din
 Dre og vor Salighed, saa bad Christus selv i
 sin Lidelse: Fader er det mueligt, da
 tag denne Kalk fra mig, dog skee ikke
 min Villie, men din. Luc. 22. C. 42. v.

Læser vor Catechismus os, at vi og maa bede
 om det Timelige?

Ja visselig: Christus haver selv i den
 fjerde Bøn i Fader vor lært os at bede
 om alt det, der henhører til Regemets Nød-
 tørstighed.

Tales der om Hovedsmænd nogensteds i Catechismo?

Ja i Huus-Tavlen: Bærer alle
 menneskelige Creature underdanige
 for Herrens Skyld, være sig en Konge
 ge som den Ypperste, eller Hoveds-
 mænd, som de der ere udsendte af
 hannem. 1. Pet. 2. Cap. 13. og 14. v.

Bør vi bede for andre end for os selv?

Ja: Derfor læse vi: Giv os i Dag
 vort daglig Brod, forlad os vor Skyld
 som vi forlade vore Skyldener, leed
 os ikke i Fristelse, men frels os fra det
 Onde. Og i Huus-Tavlen hedder det
 Jeg formaner først for alle Ting, at
 der skeer ydmyge Begieringer, Bøn-
 ner,

ner, Forbønner og Taffigelser for alle Menneſker. 1. Tim. 2. Cap. 1. v.

Paabyder vor Catechiſmus ſaadan Omſorg for ſine Tienere, ſom Hovedsmanden havde?

Ja: Det ſierde Bud taler baade om Huusbonders og Tieneres Skyldighed mod hver andre, og ſiden vor Huus-Tavle: I Herrer eller Huusbonder lader Trufel fare, og gjører dem det ſamme, nemlig, haver Omhuue og Kiærlighed for dem. Eph. 6. Cap. 9. v.

Hvad er Tieneres Embede mod deres Herrer?

I Tienere værer eders fiodelige Herrer lydige med Frygt og Redſel i eders Hierters Genfoldighed, ſom Christo, tienendes ikke for Dnen, ſom I ville gierne tækkes Menneſkene, men ſom Christi Tienere, ſom gjøre Guds Villie af Hiertet, tienende HErrren med Belvillighed, og ikke Menneſkene, vidende, at hver, hvad godt han gjør, det ſkal han faae af HErrren igien, hvad heller han er en Tienere, eller fri. Eph. 6. Cap. 5. og efterfølgende Vers.

Hvad er der ellers at roſe hos denne Hovedsmand?

1.) Hans ſtore Ydmynghed: Jeg er ikke værd,

værd, at du skal gaae under mit Tag.
2.) Hans faste Troe til Christum: Saa
ikkun et Ord, saa bliver min Siener
helbredet.

Hvad taler vor Catechismus om Ydmyghed?
Hus-Tavlen om unge Folk: Været
alle hverandre underdanige, og sam-
menknytter Ydmyghed, thi GUD
staaer de Hoffærdige imod, men gi-
ver de Ydmyge Raade. 1. Pet. 5. C. 5. v.

Hvor lære vi i vor Catechismo at troe?
I den anden Part, som er vor Troes
Article.

Kand der være Forskiel paa Troen?
Ja, somme Land have en svagere, og som-
me en stærkere Troe. Saa stor en Troe,
som Hovedsmandens, havde Christus ikke
fundet i Israel.

Er den svage Troe at forkaste?
Nej: GUD tager dog til Takke hos de
Svage med den Troe, der er ikkun som et
Senepskorn, og ikke vil han udslukke det ry-
gende Hør eller sonderbrøde det knusede Kør,
derfor skal den Svagtroende stedsø bede, at
GUD vil forsøge i ham Troen.

Hvilke ere de, der skulle komme fra Øster og Vester?
Det er Hedningene meent, der skulde om-
vendes til Christi Rige.

Hvor

Sierde Sondag efter Hellig Tre-Konger. 69

Hvor høre vi ellers om Hedningernes Omvendelse?

Paa Hellig Tre-Kongers Dag, hvor de Viise af Osterland, som Formænd for Hedningene opsøge Christum i Bethlehem.

Hvad er det at sidde til Bords med Abraham, Isaac og Jacob i Guds Rige?

Det er at nyde den selvsamme Glæde og Herlighed, som Abraham, Isaac og Jacob og alle udvalde Guds Børn nyde i Himmeriges Rige.

Hvilke ere Rigens Børn?

Dermed meener og forstaaer Christus Jøderne, der vare kaldede til Guds Rige, men selv med deres Haardnakkethed gjorde sig uverdige dertil.

Læg min Siels og Legems Bred,

Jesu du min beste Læge!

Driv mit Hiertes Vantroeræk,

At min Troe skal ikke hvæge.

Sierde Søndag efter Hellig Tre-Kongers Dag.

Evangelium Math. 8. Cap. fra 22. indtil 28. v.

Dg som Jesus gik udi Skibet, fulgte hans Disciple med hannem. Og see! der begyndtes

en stor Storm i Havet, saa at Skibet skiuldes ogsaa af Bolgerne, men han sov. Da ginge hans Disciple til hannem, vakte hannem op, og sagde: HErre, hielp os! vi forgaae; men han sagde til dem: I lidet Troende, hvi ere I saa frygtagtige? saa stod han op, og truede Behret og Havet, og det blev gandske stille; men Menneistene forundrede sig, og sagde: hvad mon denne være for een, at baade Behret og Havet ere hannem lydige.

Hvem var den Første, der lærte at seyle?

Det var Noa, der efter HErrens Befaling beredde en Ark af Træe, udi hvilken han selv ottende tilligemed Par og Par af alle haande Dyr blev frelst udi den store Vandflod, der overgik og forderrvede den heele Verden.

Er da Skibsfart og Sevlads en loblig Brug?

Ja, foruden det GUD gav selv først Anledning dertil ved Noa, saa har og JESUS med sit eget Exempel bevist, at det var en loblig Fart, efter som han selv nogle gange gik til Skibs og lod sig sette over Benezareths See.

Er der andre Evangelier om Mæret, der taler om, at JESUS haver gaaet til Skibs?

Den femte Søndag efter Trinitatis læse vi, at Christus traadde i et af Skibene, som

som var Simonis, og satte sig der og lærde Folket af Skibet, saaog den nittende Søndag efter Trinitatis: Da traade JESUS i Skibet, og foer over igien, og kom til sin Stad.

Hadde JESUS endelig fornøden at gaae til Skibs for at komme over Vandet?

Nej, han kunde lettelig have gjort som han gjorde cengang, da han gik oven paa Vandene, og tillod Peder, efter hans Begjæring at gaae ud til sig paa Vandet. Math. 14. Cap. 25. og efterfølgende Vers.

Hvorfor mon han i Dag med sine Disciple haver givet sig ud paa Vandet?

Han havde i Sinde at lade see sit allmægtige Miracul paa Vandet og Beyret, og bevise, at han var en HERRE ikke alleene over Vandet, men endog over Vandet, og tillige førte han sine Disciple ud i Stormen for at prøve deres Troe og Bestandighed.

Kand vi henføre Skibsfarten nogensteds til vor Catechismum?

All Handel og Vandel henføre vi til det syvende Bud, der lærer os, at vi ikke skulle bruge u-lovlige Middel, men nære os med GUD og Hæren.

Hvad Raad griber Disciplerne til, da de nu vare i saa stor Fare?

De vække JESUM op og bede om Hielp: HERRE hielp os! vi forgaae.

Er der ikke en anden Tiid, Iesus maa vække dem op,
da de sove?

Jo: I Urtegaarden, da Christus skulle
gaae til sin Lidelse, der blive de saa sovende af
Bedrøvelse, at Iesus nogle Gange vækker
dem op: Ach ville I nu sove, vaager
og beder, at I ikke falde i Fristelse.

Hvor taler vor Catechismus om Bønnen?

Udi den tredie Part, hvor Christus selv
haver lært sine Disciple og os alle at bede med
Herrns Bøn Fader vor: Nok i Sen-
tengerne: Kald paa mig i din Nød,
jeg vil frelse dig, og du skal prise mig.
Psal. 50. v. 15.

Hvad känd vi domme om Iesu, da vi see ham sovende?

Deraf er godt at see, at han var et sandt
Menneske, (dog ikke en Synder som vi
andre,) og havde menneskelige Tilfælde, han
hungrede, tørstede, græd, trættedes og sov,
ligesom et andet Menneske.

Hvad domme vi om ham, naar han truer Havet
og Beyret, og de ere ham lydige?

Deraf see vi, at han er en almægtig GUD,
der känd giøre hvad han vil baade i Himme-
len og paa Jorden.

Haver der ikke været en Prophet, der var ogsaa
i Havs-Nød, ja blev udkast i Havet?

Jo: Jonas Prophet, som Hvalfisken slugte
gede og siden udstød ham igien paa det Tørre.
Hvad

Hvad lære vi af denne Christi Seylads og den Havss
Mod Disciplerne vare i med Skibet?

At den sande Christen Kirke altid er Mod-
gang og Fare undergivet ligesom Skibet i
Havets brusende Bølger, men haver dog den
Trøst, at Christus selv altid er inden Borde
med, som best varer det fra Undergang, at
Helvedes Porte ikke skal faae Magt over hen-
de. Matth. 16. Cap. 18. v.

Naar Storm og Deyret det er bøs,
GUD trøste dem, der er til Søes,
GUD hielpe dem, der da er bange,
At de med Liv fand Havnen lange,
Vor Kirke-Skib o Jesu from
Til Hielp i Modgangs Bølge kom!
Stil Stormen, heme Havets Vande,
Lad Skibet uden Skibbrud lande.

Semte Søndag efter Hell.
Tre Kongers Dag.

Evangelium Matth. 13. C. fra 24. indtil 31. v.

Jesus satte sine Disciple en an-
den Lignelse for og sagde:
Himmeriges Rige lignes ved
et Menneske; som saae god Sæd i
sin Ager. Men der Folkene sove,
kom

kom hans Fiende, og saaede Klinten midt iblandt Hveden, og gif bort. Der Sæden sprang nu op, og bar Frugt, da syntes ogsaa Klinten. Saa ginge Huusbondens Tienerer frem, og sagde til hannem: Herre! saaede du ikke god Sæd i den Ager? hvoraf haver den da Klinten? Han sagde til dem: Det haver Fienden gjort. Da sagde Tienerne: Vil du da, at vi skulle gaae bort og luge dem af? men han sagde nej: Paa det I skulle ikke tillige rykke Hveden op med, dersom I luge Klinten af. Lader dem begge vore tilsammen indtil Høsten. Og naar det er Tid at høste, vil jeg sige til Høst-Folket: Sanker først Klinten tilsammen, og binder den udi Knipper, at man kand opbrænde den, men samler mig Hveden tilsammen i min Lade.

Hvo var det Menneske, der saaede god Sæd i sin Ager?

Menneskens Son Christus, der for kort Tid var den store Læge, der lægte den Spedalske og Hovedsmandens Tiener, og i Dag

S
otte
de S
her
god
13.
Chr
An
ligg
Tro
den
Bel
Bor
meli
sten
Er
Klin
iblan
tan,
de S
otte

otte Dage den mægtige Søe-Mand, der true-
de Havet og Beyret, at det blev stille, og nu
her i Dag den gode Sæde-Mand, der saæde
god Sæd.

Hvad forstaaes ved Ageren paa dette Sted?

Verden, som Christus selv forklarer. Matth.
13. Cap. 38. v.

Hvad forstaaes ved denne gode Sæd?

Gode Guds Børn, eller sande Lemmer i
Christi Meenighed, hvilke han ved sin Hellig-
Aand, kalder, forsamlar, oplyser, hel-
liggjører, og i den sande og eeneste
Tro til Christum opholder, hvorom
den tredie Troes Articul handler.

Bede vi nogensteds i vor Catechismo, at den gode
Sæd maatte vedligeholdes?

Baade i den første, anden og tredie
Bøn i Fader vor, hvilke handle fornem-
melig om Guds Naades Riges og hans Chri-
sten Kirkes Udbredelse.

Ere alle de, Guds Børn, der ere i den synlige
Christen Kirke?

Nej, det er ikke saa godt; thi her vorer
Klunte blandt Hveden, og her Onde
iblandt de Gode.

Hvoraf kommer det sig?

Det haver Sienden gjort, det er: Sa-
tan, der er Guds og alle hans Børns affag-
de Siende, og stræber at gjøre Guds Rige
all

all den Afbrydelse han fandt, i det han skyndte
Menneskene til det Onde, onde Raad og
ugudelige Jdretter, med hvilke vi for
hindres, at vi ikke helliger GUDS
Ravn; item at GUDS Rige ikke kom-
mer til os, og det er Dievelens, Ber-
dens og vort Kiøds Villie, som vi læ-
re i den tredie Bøn i Fader vor.

Naar finder Satan for sig best Lyssighed?

Naar Folkene sove, Det er at sige:
naar man falder i en aandelig Sovnag-
tighed og syndig Sikkerhed, at man er ikke
saa andægtig i sine Bønner, saa nidkær i sin
GUDS Tjeneste, som man burde, saa smiger
Satan sig til os.

Hvad lære vi af Catechismo imod Satan, naar
vi ville legge os til at sove?

At bede: GUD lad dine hellige Eng-
le ingensteds vige fra mig, paa det
at Satan intet skal formaae sig imod
mig, Amen. Hvilket Aftenbønnen lærer os.

Hvad fandt andre Tienere lære af disse Tieneres
Exempel?

At de flittig skulde have Tilsyn til deres
Herrers Guds, og seer de nogen Skade, da
beslutte sig paa at afværge det.

Hvad ere de for Tienere Evangelisten taler om?

I Særdeleshed GUDS Ords Lærere

der

der bør altid at straffe det Onde, men ellers i Almindelighed alle GUDS sande Børn og retsindige Christne, der bær Afsky til alle Satans syndige Lemmer.

Hvorfor ville GUD ikke have Klinten opluget?

At de ikke tillige skulde rykke Hveden op med, GUD sparer ofte de Ugudelige for de Gudfrægtiges Skyld, saasom han vilde have sparet Sodoma, om der kunde blevet fundet ti Retsfærdige derinde, 1. Mos. 18. Cap. 32. v. Ellers sees fornemmelig GUDS Langmodighed, at han gierne vilde opbie Niniviternes Omvendelse. Jon. 3. Cap. 10. v.

Naar skal Høstens Dag komme?

Bed Verdens Ende, naar alting skal forgaae, og Menneskene fordres til den almindelige store Dom for deres vantroe Sierninger og Bæsen paa Jorden, og Høst-Følgerne ere Englene. Matth. 13. Cap. 39. v.

Læser vor Catechismus om denne Høstens Dag?

Ja, i den anden Troens Articul om Jesu Tgientomst Levende og Døde at domme; og ellers sees til Sententzerne om Domme-Dag, og til den anden Advents Søndag.

Hvorledes skulde de da adskilles, Klinten og Sveden
 Onde og Gode?

Klinten, eller de Onde, skal opbrændes med den ævige Helvedes Ild, der brænder og aldrig udslukkes, men Sveden eller de Gode skal indsamles i Guds Lade, som er det himmelske Korn-Huus, hvormed Jesus haver noksom vildet minde os, at der er Himmerig og Helvede til.

Du est vor Sædemand o Jesu! vi
 din Svede,
 Lad ey vor Avindsmand til Klinte
 os forlede.

Indfalder den Sierte Søndag efter Hellig Trinitatis
 Kongers Dag, da bruges det Evangelium, som
 indfalder paa den Syv og tyvende Søndag
 efter Trinitatis.

Kyndelmisse eller Mariæ Kenselses Dag.

Evangelium Luc. 2. Cap. 22. indtil 33. v.

Dg der Mariæ Kenselses Dage
 vare fuldkomne, efter Mose
 Lov, da forde de Barnet Jesus
 sum op til Jerusalem, der at stille han
 nem

nem for H Erren (ligesom der staaer skrevet i H Errens Lov, at allehaand de Mandkion, som først aabner Morders Liv, skal kaldes H Erren helliget) og at give Offer, eftersom sagt er i H Errens Lov, et par Turtel-Duer eller to unge Duer. Og see! der var en Mand udi Jerusalem, hvis Navn var Simeon, og den samme var retfærdig og gudfrygtig, som ventede Israels Trost, og den Hellig Aand var over hannem. Og det var aabenbaret hannem af den Hellig Aand, at han skulle ikke see Døden, førend han fik H Errens Christum at see. Og han kom i Templet af Aandens Opværelse. Og der Forældrene forde Barnet Jesum der ind, at de skulle gjøre for hannem, eftersom sædvanligt var efter Loven: Da tog han hannem paa sine Arme og lovede GUD og sagde: H Erre! nu lader du din Diener fare i Fred, ligesom du haver sagt: Thi mine Øyne have seet din Salighed, hvilken du beredde for alle Føls,

Folk, et Lys til at oplyse Hedningerne, og dit Folk Israel til en Herlighed.

Hvad betyder Mariæ Kænselse?

Det var hendes Kirkegang, hun holdt efter sin Barsel-Seng, som vor Herre havde befaleet ved Mosen, at Kvinderne efter en Son skulle blive hjemme i tre og tredive Dage, og efter en Dotter i sex og tredsindstive Dage, og saa skulle de komme frem og ofre efter deres Formue, enten et Lam, en Due-Unge, eller Turtel-Due, 3. Mos. 12. Cap. 4. og seq. v. eller og et par Turtel-Duer, eller to unge Duer, som sees i vor Evangelio.

Hvor mange Slags var Mose Lov?

Tre Slags: 1.) Den moralske Lov eller Sæde-Lov, som er Kærligheds-Loven, og indbefatter de ti Guds Bud. 2.) Den ceremonialiske eller Kirke-Loven, som handler om Kirke-Ceremonie og Skik. 3.) En verdslig Rettergangs eller Ting-Loven hvordan Toderne blandt hverandre skulde omgaaes.

Staaer de tre Slags Love endnu ved Magt?

Nej: Alleene den første, som vi have i vor første Part i Catechismo, men de andre tvende ere vi siden Christi Død ikke meere forbunden.

Efter hvilken Lov holdt Maria sin Kænselse?

Efter den Ceremonialste eller Kirke-Loven, efter hvilken alle Oftringer vare.

Swad Offer skal vor Dvinde = Kion nu frembære vor HErre i deres Kirkegang?

Deres aandelige Lov-Offet, som er deres Fæders Frugt, hiertelig Taksigelse til GUD for deres naadige Forløsning.

Sworfor skulle alle Første-Fødde Mandkion stilles frem for HErren?

Til Erindring om den Frelse, der skeede Israelliternes Første-Fødde, som bleve sparede, den Tid Morder-Engelen gif omkring og ihidslog alle Egypternes Første-Fødde paa en Nat.

Swad Christus endelig fornoden at undergive sig den Lov?

Ikke af Fornodenhed, men af egen fritvillie, eftersom han kom for at opfylde alt det, som i Loven var.

Naar bør vore Børn først offentlig at fremstilles for HErren?

Udi Daabens Sacramente, hvor deres Kænselse skeer paa Siælens Begne, og der staaer vor HErre og rekter efter dem;

Lader smaa Børn komme til mig, og formeener dem ikke, thi GUDS Rige hører saadanne til, Marc. 10 Cap. 14. v.

Swad for en Ære-Titul legges her paa den gamle Simeon i Evangelio?

Han var retfærdig og gudfrygtig, som

som ventede Israels Trost, og den Hellig Aand var over hannem.

Kand der og noget Menneſke være retfærdig for GUD?

Ikke af sig selv eller ved sine egne Sierninger, men naar han ved en sand Troe og Tilhiid tilegner sig Jesu Christi Fortieneste og Retfærdighed, hvilken Troe maa vises i en retfærdig Levnet, Tit. 2. Cap. 12 v.

Hvor lære vi af Catechismo at frygte GUD?

Vel tilholder den heele Catechismi Lærdom os til Gudsfrugt; dog kand vi fornemmelig henføre en alvorlig og oprigtig Gudsfrugt til det første Bud=Ord, hvor vor HERR begynder sin Lov allerførst af sig selv. Jeg er HERRen din GUD, du skal ikke have fremmede Guder for mig.

Hvem skal udvirke Gudsfrugt og andre gode Dyder hos os?

Den Hellig Aand, ligesom Simeon kom i Tempelen af Aandens Rørelse, saa skal han endnu forarbejde det gode hos os, som vi lære i den tredie Articul, og i den anden Bøn i Fader vor.

Blev da Simeon glad da han saae Jesum?

Ja, han blev saa glad, at han begierede ikke længere at leve, thi han havde nu faaet den at see, han længe havde ventet efter.

Maa man vel saa ynste sig Døden?

Ja, naar det ikke skeer af Misfornøelse,
Utaalmodighed og Kleinmodighed over Guds
Kors, men af en inderlig Længsel og
Attraae efter Himmelen og sin Salighed.

Med Troens Arme vi vor Jesum
vil omfavne,
Det søde Favne-Tag skal æres og
os gavne.

Taksigelsens Fæst den tite Februarii.

Lectien, Ps. 124.

Havde HERren ikke været hos
os, maa Israel nu sige: Hav-
de HERren ikke været hos os,
der Menneskene opstode imod os, da
havde de den Tiid opsluget os leven-
de, der de vare saa saare vrede paa
os, da havde Vandene druknet os,
thi Strøm havde gaaet over vor
Siæl, ja da havde de stolte Bande
gaaet over vor Siæl. Lovet være
HERren, som gav os ikke til Rov for
de-

Deres Tænder! Vor Siæl er undkommen, som en Fugl af Fuglesfængerens Snare; Snaren er sonderret ven, og vi undkomme. Vor Hielp skeer i HERRENS Ravn, som gjorde Himmel og Jord.

Hvorfor holde vi denne Hellige Dag og kalder den Takfigelsens Fest?

Fordi vor HERR paa denne Dag den elstte Febr. Ao. 1659 lod sin kraftige Hielp og Bistand see imod os iudi den store Storm, da vore Fiender, de Svenske, stormede mægtig til den Kongelig Residentz-Stad Kiøbenhavn og vilde indtage den, men de bleve slagne derfor, og Staden, samt det heele Land, GUD være Ære! blev befriet fra deres Overmagt, derfor GUD alleene til Ære og Takfigelse for samme herlig Seyervinding holde vi denne Dag.

Hvem klager David herover i denne Text?

Over Menneffene, det er adskillige Fiender, der opstode imod Israel og vilde levende opsluge dem.

Er det ikke imod vor Catechismum, at det eenes Menneffe opfatter sig mod det andet?

Jo vist: Imod den anden Tavle, der lærer os, at vi skulle elske vor Næste ligesom os selv.

Er ikke ogsaa Kriig og Blods Udgydelse eller Ud-
styrting forbuden i Catechismo?

Udi det femte Bud: Du skal ikke ihjel-
slaae, hvor der forbydes u-lovlig Kriig
og Blods Udgydelse.

Er da all Kriig u-lovlig?

Man bør at holde Fred med alle, det meeste
mueligt er, dog om andre ville overfalde os,
saa tillader vor H. Erre os at gjøre Modværge,
og haver derfor bestilket Regentere og Øvrig-
heds Personer, fordi de skulle forsvare deres Un-
dersaatter, Lande og Riger for andres Over-
vold.

Kand vor Catechismus give os den Lærdom?

Ja, i Huus-Tavlen læse vi om Øvrig-
heden: Den bær ikke Sværdet for-
gieves; Thi den er GUDS Tiener,
dig til Gode, og en Hevner til Straf
for dem, som gjøre ilde, Rom. 13. Cap.
4. v.

Bede vi nogensteds i Catechismo, at GUD vil
give os Fred i Landet?

Udi den fjerde Bøn i Fader vor, hvor
vi iblant andre Ting, der til dette Liv gøres
behov, bede ogsaa om almindelig Fred,
gode Venner, gode Naboer og saa
danne Ting.

Hvorfor tillader vor Hærr, at der gaaer saa megen Krig og Blods Udgydelse i Ewang?

For Menneſkenes Synders Skyld, at han bruger det eene Menneſke, ſom et Riis og ſtraffe det andet med.

Hvo var den første, der slog andre ihjel?

Cain der myrdte ſin egen u-ſkyldige Broder Abel i M. B. 4. Cap. 8. v.

Hvad er høyst fornøden udi Krigs Tiid at giøre?

Sand Poenitentze og Omvendelſe, ſaa og daglig Bøn, at man indflyer til GUD, og afbeder Straffen, der er over Hovedet, og beder, han ſelv vil komme os naadelig til Hielp og Biſtand.

Hvem ſkal være vor beſte Hielper?

Hærr: Er GUD med os, hvo fand da være imod os, Rom. 8. Cap. 31. v. Seneren ſtaaer i hans Haand, hvem han holder med, haver viſſelig vunden.

Hvad ville vel onde Menneſker giøre hinanden, om de kunde ſaae Magt dertil?

Opſlugte dem, ſom vilde Bæſter, drufne dem, ſom stærke Bande, og ſennderrive dem, ſom graadige Dyr mellem deres Tænder.

Hvor læſe vi, at GUD tilſtoppede Bæſternes Struber?

Om Propheten Daniel i Løver-Kulen, da GUD

GUD tilholdt Løvernes Munde, at de ikke kunde skade ham, Dan. 6. Cap. 17. v.

Haver **GUD** nogen Tiid hindret Vandets Magt?

Udi det røde Hav, da Vandene skilte sig ad, og ikke skadede Israelskerne, men de druknede Egypterne, 2. M. B. 14. Cap. 28. v.

Hvem tilskrive vi vor Gensvinding?

Ikke Hæste og Folkets Magt og Mangfoldighed, ikke Anførernes Forstandighed, men **HERR**en alleene. Vor Hielp skeer i **HERR**ens Navn, som gjorde Himmel og Jord.

Hvad Være kand vi gjøre **GUD** for dette?

Love og takke ham: Lovet være **HERR**en, som gav os ikke til Rov for deres Lænder.

Lære vi det af vores Catechismo?

Det andet Bud = Ord, lærer os at paafalde **GUD**s Navn, bede, love og takke.

At Fiendens Agt
For **HERR**ens Magt
Med Skamme maatte vige,
GUDs Lov og Priis
Tilbørlig = Vnis
Di derfor vil ndsige.

Søndag Septuagesima.

Evangelium Matth. 20. Cap. fra 1. til 17.

(Jesus sagde til sine Disciple:)

Dhi Himmeriges Rige lignes ved en Huusbonde, som udgik tidlig om Morgenen at leye Arbejdere i sin Wiinggaard: Og der han blev forligt med Arbejderne om en Pending til Daglon, da sendte han dem hen i sin Wiinggaard. Siden gik han ud ved den tredie Stund, og saae andre staae ledige paa Torvet, og sagde til dem: Gaae I ogsaa hen i Wiingarden, og hvad ret er, vil jeg give eder, og de ginge derhen. Han gik atter ud ved den siette og niende Stund, og gjorde ligesaa. Men ved den ellefte Stund gik han ud og fandt andre staae ledige, og sagde til dem: Hvi staae I her den gandske Dag ledige? De sagde til hannem: Fordi ingen levede os. Da sagde han til dem: Gaae I ogsaa hen i Wiingarden!

Den, og hvad ret er (det) skulle I
 faae. Der det nu blev Aften, sagde
 Børgaards Hærrer til sin Foged:
 Rald Arbejderne frem og giv dem
 deres Løn, og begynd paa de sidste
 indtil de første. Da kom de, som
 vare levede ved den ellefte Stund,
 og finge hver sin Pending. Men der
 de første komme, meente de, at de
 skulle faaet meere; Men de finge
 ogsaa hver sin Pending. Og der
 de finge den, knurrede de imod Huus-
 bonden og sagde: Disse sidste have
 ikkun arbejdet en Stund, og du ha-
 ver gjort dem lige med os, vi som
 have baaret Dagens Byrde og Hee-
 de. Men han svarede og sagde til
 een af dem: Min Ven! Jeg gjør
 dig ikke U-ret, er du ikke forlig med
 mig om en Pending? Sag da hvad
 dit er og gik bort. Men jeg vil give
 denne sidste ligesom dig: Eller haver
 jeg ikke Magt til at gjøre med mit,
 hvad jeg vil! Eller er dit Dye ondt,
 fordi jeg er god! Saa skulle de sidste
 bli

Blive de første, og de første de sidste;
Thi mange ere kaldede, men faa ere
udvalde.

Hvem forstaaes ved denne Huusbonde?

GUD selv i Himmelen, der er den
rette HERR og Egere til alt det, der er baa-
de i Himmelen og paa Jorden.

Hvor bekiende vi det om ham i vor Catechismo?

Udi den første Articul, thi som han
haver skabt alting, saa haver han og Magt
over alting, styrer og regierer alting.

Hvad er det, der kaldes hans Biingaard?

Det er den Christen Kirke og Meenighed,
hvilken han haver plantet og indrettet fra
Verdens første Begyndelse og holder ved lige
indtil Verdens Ende.

Taler vor Catechismus nogensteds om den?

Ja, udi den tredie Troens Articul:
Jeg troer, at der er en sand Christen
Kirke til.

Hvilke ere Arbejderne, som dertil kaldes?

I Særdeleshed Guds Ords Dienere, men
i Almindelighed alle Mennesker, som ind-
lemmes i den Christen Kirke, at de der skulle
forarbejde deres Salighed, hvorfor Guds
Kirke kaldes hellige Menneskers Sam-
fund, ikke fordi de ere hellige udi dem selv,
men

men de helliges ved Helliggjørelsen, og den Hellighed, dem ved Troen tilegnes.

Hvad siger vor Catechismus derom?

Det er den Hellig Aands Gjerning, som haver kaldet os ved Evangelium, som haver oplyst os med sine Gaver, haver helliggjort os i den sande Troe og opholdet.

Hvor bede vi om Guds Kirkes Fremgang?

I den anden Bøn: Tilkomme dit Rige.

Naar haver Gud kaldet Menneskene til sin Viingård?

Fra den første til den ellevte og sidste Stund paa Dagen, fra den første Verdens Tid indtil den sidste, fra den Tid han først kaldede Adam i Paradis, haver han ikke afladet at kalde og inbyde Menneskene, og ikke aflader indtil Verdens Ende.

Hvad er Lønne og Vendingen, han giver Arbejderne i sin Viingård?

Jesu Christi Bærdsskyld og Fortieneste, og all den Salighed, som Jesus os haver forhvervet, hvilken Gud tillegger sine troende Christne, at saa mange, som troe paa Sønnen, skulle og blive salige.

Forsikrer vor Catechismus os der om?

Ja, den anden Troes Articul, som alt gaær

gaaer ud paa at vise os den Forløsning,
 GUD haver undt os i Christo Jesu.

Hvilke vare de, der knurrede?

Der under kand betegnes Jøderne, som
 forargede sig paa Christum for hans Ring-
 hed, og misundede Hedningene, at de skulle
 nyde Adgang til Guds Kirke.

Hvad Bud synder den Misundelige imod?

Som imod det femte Bud, at han ihjel-
 slaar sin Næste med sit avindfulde Hierte, saa
 og imod det niende og tiende Bud, at han
 er u-fornøyet med sit og tragter efter andres.

Er det ikke imod Guds Retfærdighed, at han giver
 dem, der haver arbejdet mindst, lige med
 dem, som haver arbejdet meest?

1.) Staaer ikke Guds Retfærdighed til
 Ansvar og Regnskab for os, at han jo ha-
 ver Magt at gjøre med sit, hvad han
 vil. 2.) Vil GUD vise os her, at der
 gives os ikke efter vor egen Fortieneste/
 eller for vore egne gode Gierningers Skyld,
 thi naar vi have gjort alle Ting, saa ere vi
 dog u-nyttige Dienere, Luc. 17. Cap. 10. v. Men
 alleene af Naade for Christi Skyld.

Hvorledes forstaaes dette: De første skulle blive
 de sidste, og de sidste de første?

Det er de, der indbilde sig at være de
 fornemmeste i deres egne Tanker, men
 dog maa for GUD gaae til Side for
 dem/

dem, der er ringest i Verdens Dyne;
Ehi mange ere kaldede, men faa ud-
valde.

Evig GUD, som kaldte mig
I din Viinggaard at arbeyde,
Lad mit Arbeyd takkes dig
Og til Himlen mig geleyde.

Søndag Seragesima.

Evangelium Luc. 8. Cap. fra 4. indtil 16. v.

Som der var nu meget Folk til-
sammen, end og de, som af
Stæderne vare renste til JE-
sum: Da sagde han ved en Lignelse:
Der gif en Sædemand ud at saae sin
Sæd, og i det han saae, faldt no-
get hos Benen, og blev borttraad, og
Fuglene under Himmelen aade det op;
og noget faldt paa en Klippe, og saa
snart det vorte op, visnede det, fordi
det havde ikke Rødske; og noget faldt
midt iblandt Torne, og Tornene vort-
te op med og qvalte det: Og noget
faldt

faldt i god Jord, og det vorte op, og bar hundrede fold Frugt. Der han det sagde, raabte han: Hvo som har ver Øren at høre med, han høre. Da spurgte hans Disciple hannem ad og sagde: Hvad Lignelse skal dette være? og han sagde: Eder er det givet at vide Guds Riges Hemmeligheder, men de andre i Lignelser, at de Seendes skulle dog ikke see, og Hørendes dog ikke forstaae; men dette er Lignelsen: Sæden er Guds Ord, og de, som ere hos Beyen, ere de, som det høre: Derefter kommer Dævelen og tager Ordet af deres Hierter, paa det de skulle ikke troe og blive salige. Og de paa Steenen, ere de, som annamme Ordet med Glæde, naar de det høre, men disse have ikke Rod, som troe til en Tiid, og falde fra i Fristelsens Tiid. Og det, som faldt iblandt Torne, ere de, som det høre, og gaae bort, og qvæles af dette Livs Omhyggelighed, Riigdom og Bellyst, og bære ingen Frugt til Suldkommenhed.

Men

Men det, som faldt i god Jord, ere de, som høre Ordet og bevare det i et smukt og godt Hierte, og bære Frugt i Taalmodighed.

Hvor kand vi henseföre dette Evangelium i Catechismo?

Til det tredie Bud, som lærer os ikke at foragte eller forsømme det guddommelige Ord, men det heller holde høyt og i Ære, det gierne baade høre af andre og lære andre.

Hvem er den Sæde-Mand?

Guds Son Jesus Christus, der saæde sit Ord og salige Evangelium i Mennekens Hierte.

Hvad er Sæden og Ageren?

Sæden er Guds Ord og Ageren er Mennekens Hierte.

Hvor bede vi i Catechismo om Guds Ords reene Lærdom?

Udi den første Bøn i Fader vor, at Guds Navn maa helliges, hvilket da skeer, naar Guds Ord læres puurt og reent, og vi, som det sommer sig Guds Børn, lade det udtrykkelig tilsynne i vort Levnet.

Hvem hindrer Guds Ords Fremgang?

Det er Dævelen, der tager Ordet bort af

af Menneskenes Hierter, at de ikke skulle troe og blive salige.

Hvor læse vi derom i vor Catechismo?

I den tredie Bøn: Og det er Dievelens, Verdens og vor Kiøds Villie.

Hvad anden Hinder haver Menneskenes Hierter i sig selv?

Endeel Steen, som betyder Hiertets Haardhed, at Sæden ikke kand fatte Rod og Grøde derudi, og endeel Torne, som er det te Livs Omhyggelighed, Rigdom og Belyst, hvilke saa gierne ville qvæle den gode Sæd.

Hvorved kand de steenhaarde Hierter blødgjøres?

Ligesom den haarde Jord blødes ved Bløvs Jernet, saaog de haarde Hierter ved Lovens skarpe Prædiken, der er skarpere end noget tve-egget Sværd. Ebr. 4. Cap. 12. v.

Have vi ogsaa Lovens Ord i vor Catechismo?

Ja, i den første Part i de ti Guds Bud, som haver det forskreffelige Bedhæng for alle Syndere: Forbandet er hver den, som ikke bliver i alt det, der staaer skrevet i Lovens Bog, at han det gjør. 5. Mose Bogs 27. Cap. 26. v.

Vil Guds Lov oprykke saadanne Torne af Menneskenes Hierter, som her tales om?

Jo: Baade det første Bud: Vi skulle elske Gud, og os paa hannem alene forlade, saaog det niende og tiende Bud,

Bud, at vi ikke ere saa begierlige efter Berden, at det skulle hindre os fra Guds Rærlighed.

Hvad forståes ved den gode Jord?

Andægtige Christne Tilhørere, der høre Ordet og bevare det i et sunkt og godt Herte og bære Frugt i Taalmodighed.

Hvad er Frugten af Guds Ords Sæd?

Gode Christendoms Gierninger og Christelig Forhold i Daglig Levnet og Omgiængelse efter alt det, som GUDS Ord lærer og foreskriver os.

Skal da alleene efter denne Lignelse den fjerde Part af Menneskene blive salige?

Det kand vi ikke just egentlig slutte eller domme, men Christi Meening gaaer ud paa at vise os, at der vil noksom den mindste Deel af Menneskene blive salige, fordi Guds Ord finder Sted hos saa faa, det og andre Skriftens Sprog stadfæster, at den Port er viid og den Bey breed, som fører til Fordommelse, og der ere mange, som gaae der igiennem, men den Port er snever og den Bey trang, som fører til Livet, og de ere faa, som den finde. Matth. 7. Cap. 14. v.

GUD! du oprigtig Sæde-Mand

Lad dit Ords Sæd vel lykkes,

At det god fremvert nyde kand

Og ey af Ukrud trykkes.

Fastelavns Søndag.

Evangelium Matth. 3. C. fra 13. v. til Enden.

Saa den Tiid kom JESUS af Galilæa til Jordan, til Johannes, at han vilde døbes af hannem; Men Johannes formeente hannem det haardt, og sagde: Jeg haver vel behov at døbes af dig, og du kommer til mig: JESUS svarede og sagde til hannem: Lad (det) nu (saa være), thi saa bør det os at fulde komme all Retsfærdighed. Da tilstedde han hannem. Og der JESUS var (nu) døbt, stigede han strax op af Vandet; Og see, da aabnedes Himmelen over hannem, og Johannes saae Guds Aand fare ned, som en Due og komme over hannem. Og see, der kom en Røst ned af Himmelen, som sagde: Denne er min elskelige Søn, udi hvilken jeg haver min Velbehagelighed.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om JESU Daab.

Maar

Naar blev Jesus døbt?

Udi sit Alders Tredøtte Aar.

Hvor blev Jesus døbt?

Udi Jordans Flod.

Af hvem blev han døbt?

Af Johanne den Døbere, som just i samme Tid havde begyndt at døbe, og med sin Poenitentes og Omvendelses Prædiken beredde Vejen for Christo.

Hvorfor vilde Christus lade sig døbe?

Ikke fordi han havde det foræden, som vi syndige Mennesker, der i Daaben skulle afdoes af vore Synder, men han vilde helligge Daaben for os andre, han tog ikke nogen Hellighed af Daaben; men tillagde den sin Hellighed, at vi andre skulle helliges i den samme.

Hvor taler vor Catechismus om Daaben?

Udi den fjerde Part, som handler om Daabens Sacramente.

Hvad er Daaben?

Daaben er ikke slet Vand alleene, men det er Vand, som er indsluttet med Guds Befaling, og sammenføjet med Guds Ord.

Hvad blive vi i Daaben?

Guds Børn, og ere vi Børn, saa ere vi og Arvinger, ja Christi Med-Arvinger til det ævige Liv, Rom. 8. Cap. 17. v.

Hvad ere vi tilforne?

Af Naturen ere vi Vredens og Fordømmelsens Børn.

Hvad er Guds Ord og Forjættelse om Daaben.

Hvo som troer og bliver døbt, han skal blive salig, men hvo som ikke troer, skal blive fordømt, Marc. 16. Cap. 16. v.

Hvad er Daabens Brug og Ende, eller hvad er Daabens Frugt og Nytte?

Den virker og udretter i os Syndernes Forladelse, frier os fra Døden og Dævelen, giver alle dem det ævige Liv, som troe Guds Ord og Forjættelse.

Kand da Bandet udrette disse store Ting?

Bandet uden Evid, kand aldrig giøre det, men Guds Ord, som i og med Bandet er, item Troen, som troer stadelig Guds Ord.

Hvorfor vilde Johannes formeene Christus at døbes?

Ikke af nogen Modtvillighed, at han jo vilde efterkomme sit Embede, men af bare Admygghed, at han kiendte sig alt for ringe til saa stor en Ære, han kiendte sin egen syndige Person, at han selv helst havde fornøden at døbes, og Jesu Hellighed, der

ikke havde Daaben fornøden uden af egen gode fri Villie.

Skeede der ikke et stort Bunder ved Christi Daab?

Jo: Himmelen aabnedes, Guds Aand foer ned i en Dues Lignelse, og der kom en Røst af Himmelen, som sagde: Denne er min elskelige Søn, i hvilken jeg haver min Velbehagelighed.

Hvad lærer vor Catechismus os om den Hellige Tre-Eenighed?

Der ere tre, som vidne i Himmelen, Faderen, Ordet og den Hellig Aand, og disse tre ere Et, 1. Joh. 5. Cap. 7. v.

O Jesu! der dig døbe lod,
Min Daab du Kraft og Naade give
At Formedelst dit dyrverdige Blod,
At jeg maa ævig salig blive.

Første Søndag i Faste.

Evangelium Matth. 4. Cap. fra 1. indtil 12. v.

Da blev Jesus bortført af Aanden i Orken, for at fristes af af Dævelen. Og der han hav-

havde fastet i fyrretive Dage og fyr-
 retive Nætter, hungrede hannem om-
 sider, og Fristeren gif til hannem, og
 sagde: Er du GUDS Søn, da siig, at
 disse Steene blive Brød; Men han
 svarede og sagde: Der staaer skrevet,
 Mennesket lever ikke af Brød alleene,
 men af hvert Ord, som gaaer ud af
 GUDS Mund. Da tog Diævelen
 hannem med sig til den hellige Stad,
 og satte hannem paa Tindingen af
 Templen, og sagde til hannem: Er du
 GUDS Søn, da lad dig falde ned;
 thi der staaer skrevet: Han skal give
 sine Engle Befaling om dig, at de skul-
 le bære dig paa Hænderne, paa det
 du ikke skal støde din Fod paa nogen
 Steen. Da sagde JESUS til hannem:
 Der staaer atter skrevet, du skal ikke
 friste HERREN din GUD. Da tog
 Diævelen hannem atter med sig op
 paa et saare høyt Bierg, og viste
 hannem alle Verdens Riger og deres
 Herlighed og sagde til hannem: Alt
 dette vil jeg give dig, om du falder

ned

ned og tilbeder mig. Da sagde JESUS til hannem: **Biig bort** (fra mig) **Satan**; thi der staaer skrevet: **Du skal tilbede HERREN din GUD**, og **tiene hannem alleene**. Da forlod **Diævelen hannem**; **Dg see**, da kom **me Englene frem og tiente hannem**.

Hvad staaer der i dette Evangelio:

Da blev JESUS bortført af Aanden?

Naar var den Tiid?

Det var efter at JESUS var døbt af Johannes i Jordans Flod, som vi høre paa **Fastelavns Søndag**.

Var det den onde Aand, hvoraf JESUS blev bortført?

Nej, den gode Guds Aand, som i hans Daab foer ned over ham i en Dues Lignelse, og som endnu fører sine døbte Christne og Guds Born gierne i Fristellers Prove-Skole.

Hvor bede vi i vor Catechismo mod Fristelser?

Udi den Siette Bøn: Leed os ikke i Fristelse.

Var vi vilde gandske være fri for Fristelse?

Nej, saavel som Guds egen Son vilde ikke være Fristelse foruden, saa bør vi andre en helliger; **Men vi bede, at dersom vi**

fristes, at vi da, som de, der blive
Overmænd, maatte Geyer beholde.

Hvor mange slags Fristelser er der?

Onde og Gode: Onde Fristelser be-
staae i Dævelens, Verdens og vor
Kiods Bedragerie, hvilke ville lokke os
forføre os til det Onde, for at besvige
og henfaste os i Bantroe, Mishaab
og andre Laster. Gode Fristelser kom-
me fra GUD, der frister ingen til en
ond Ende, men med Korset prøver sine
Børns Troe, Haab og Taalmodighed.

Hvor længe fastede Jesus i Ørken?

Fyrgetive Dage og fyrgetive Næt-
ter.

Hvad var Dævelens første Fristelser?

Er du GUDS Son, da sig, at disse
Steene blive Brød, hvormed han vil-
de føre ham i Fortvivlelse om sin Faders
Hierte, eftersom han lod ham saa hungre.

Hvormed drev Christus Satans Fristelser tilbage?

Med Skriften og GUDS Ord, hvorudi lig-
ger GUDS fulde Harnisk, Saliggjoreffens
Hielm og Aandens Sværd. Eph. 6. C. 17. v.

Hvad var Satans anden Fristelse?

Da tog Dævelen ham med sig til
den hellige Stad, og satte hannem
paa

paa Tindingen af Templen, og sagde til hannem: Er du Guds Son, da lad dig falde ned; thi der staaer skrevet: Han skal give sine Engle Befaling om dig, at de skulle bære dig paa Hænderne, paa det du ikke skal støde din Fod paa nogen Steen.

Kand Diævelen ogsaa Skriften?

Jo vist, men han udlegger den vrangelig, eller setter Finger over det, som han ikke vil høre, saasom her udelukker han disse Ord: Paa alle dine Bæne, det er, retfærdige og lovlige Bæne; thi GUD haver ikke forbundet sig til at bevare en Synder paa alle hans daarlige og vildfarende Bæne, hvorfor og JESUS siger: Du skal ikke friste HERREN din GUD.

Hvad var den tredie Fristelse?

Da tog Diævelen ham atter med sig op paa et saare høyt Bierg, og viste ham alle Verdens Riger og deres Herligheder, og sagde til hannem: Alt dette vil jeg give dig, om du falder ned og tilbeder mig.

Haver Diævelen Magt at give Verdens Riger og Herlighed bort?

Nej, han eyer gandske intet deraf, for-

maaer hverken at give eller tage det ringeste uden Guds Tilladelse, men det er Indbildninger han gjør Bantroens Børn at bedrage dem med efter sin Villie.

Hvor lærer vor Catechismus os at tilbede Herren vor GUD og tlene ham alleene?

I det første Bud: Du skal ikke have fremmede Guder for mig.

Hvad skeede efter Jesu Fristelse?

Dævelen forlod ham og Englene komme og tjente ham.

Hvor tales om Englenes Tjeneste i vor Catechismo?

Udi den tredje Bøn, der lærer os, at Englene gjøre Guds Villie i Himmelen.

O Jesu! der selv fristet er,
Og dog blev Satans Mester,
Hielp os og mod hans Fristelser,
Naar han os dermed giester.

Anden Søndag i Faste.

Evangelium Matth. 15. C. fra 21. indtil 29. v.

Da gik Jesus fra Genesareths Land, og drog bort imod Tyri og Sidons Egn. Og see, en

en Cananæisk Kvinde kom ud af den samme Egn, og raabte efter hannem og sagde: Ach HERre (du) Davids Søn! forbarme dig over mig, min Dotter plages ilde af Dævelen! men han svarede hende ikke et Ord; da traadde hans Disciple frem, bade hannem og sagde: Skil dig dog af med hende, thi hun raaber efter os. Han svarede og sagde: Jeg er ikke udsendt uden til de fortabte Saar af Israels Huus. Da kom hun, og tilbad hannem, og sagde: HERre, hielp mig! han svarede og sagde: Det er ikke smukt, at man tager Brodet fra Børnene og faster det for Hunde; men hun sagde: Ja HERre! smaa Hunde æde dog af de Smuler, som falde af deres HERres Bord. Da svarede JESUS og sagde til hende: O Kvinde! din Troe er stor, dig skee ligesom du vil! og hendes Dotter blev kærsk fra den samme Stund.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om den Cananæiske Kvinde, der saa ind-
stændig

stændig overhængte Frelseren, indtil han maatte hielpe hende.

Hvad skadede hende?

Hendes Dotter plagedes ilde af Dævelen.

Hvor lærer Forældre i vor Catechismo at bære saadan Omsorg for sine Børn?

Udi det fjerde Bud, der tilholder ligesaa vel Forældre deres Pligt imod Børnene, som Børnene deres Pligt imod Forældrene, som vi og see Exempel paa 21de Søndag efter Trinitatis.

Hvad var Qvindens Bøn?

Ach HËrre du Davids Søn! forbarne dig over mig.

Hvor lærer vor Catechismus os at bede?

Udi den tredie Part: HËrrens Bøns Fader vor.

Bønhørte Christus da hende strax?

Nej: Han svarede hende ikke et Ord.

Hvorfor svarede Christus hende ikke?

Fordi han vilde prøve hendes Troe og Taalmodighed samt Bestandighed; GUD forhaaler stundum sin Hielp, fordi han vil lære os at hænge des heftigere ved og bede des inderligere.

Hvad sagde Disciplerne herom?

De bad for hende og sagde: Skil dig dog af

af med hende, thi hun raaber ef-
ter os.

Lærer vor Catechismus os at bede for andre?

Ja vist: udi H^{errens} Bøn Fader
vor, hvor den H^{erre} Christus lærer os at
bede ikke alleeneste for os selv, men og for an-
dre vore Med-Christne, da vi læse: Vor
Fader (og ikke min) giv os i Dag vort
daglig Brød, og forlad os vor Skyld
ligesom vi forlade vore Skyldener, leed
os ikke udi Fristelse, men frels os fra
det Onde.

Er Christus alleene udsendt til de fortabte Saar af
Israels Huus, eller er han ikke alles Frelser?

Han taler her om sit Prophetiske Em-
bede, som bestod i at prædike og gjøre Mi-
raculer, hvilket han og hos Jøderne og for
Israels Huus fornemmelig var kommen at
forrette; men efter hans Præstelige Em-
bede, at han skulde gjøre Forsoning for Men-
nestenes Synder, saa var han ligesaavel Hed-
ningenes som Jødernes Frelser, thi Christus
er alle Menneskers Frelser, og besynderlig de-
res, som troe. 1. Tim. 4. Cap. 10. v.

Hvorfor ligner Christus Qvinden her ved en Hund?

Fordi hun var en indfød hedenste Qvinde,
som af Jøderne agtedes en bedre end Hunde,
saasom de, der vare uden Christo, og fremmed
fra

fra Forjættelsens Testamente, havde intet
Haab og vare uden GUD i Verden. Eph. 2, 12. v.
Lod hun sig hermed afsi?

Nej, hun hænger endnu ved, og bekien-
der sin egen U-værdighed, at om endstiont
hun maatte lignedes ved en Hund, saa bad hun
om Hunde-Kett, hvilke der nyde de smaa
Smuler, der falde af deres Herres
Bord.

Hvad bliver da Christi Slutning til hende?

O Kvinde! din Troe er stor, dig
skee ligesom du vil!

Hvad bliver vor Lærdom af dette Evangelio?

At der er ingen Ting, hvorved vi kand
overvinde vore Fristelser, ja overvinde GUD
selv med, som med en fast og kraftig Troe.

Forbarme dig du Davids Søn!

Naar Hielpen for os glipper,
Da styrk vor Troe, vor Haab og Bøtt,
At vi dig aldrig slipper.

Tredie Søndag i Faste.

Evangelium Luc. II. Cap. fra 14. indtil 22. v.

G IESUS drev en Diævel ud,
og han var dum; og det skee
de, der Diævelen var udfær-
ret,

ren, da talede den Dumme, og Føl-
ket forundrede sig. Men nogle af
dem sagde: Han driver Dæyle ud
ved Beelzebub, den Overste iblandt
Dævlene. Men de andre fristede
hannem, og begjærede et Tegn af han-
nem fra Himmelen. Men, som han
fornam deres Tanke, sagde han til
dem: Hvert Rige, som vorder u-eens
med sig selv, bliver øde, og et Huus,
som er adskilt imod sig selv, falder.
Er da Satan og u-eens med sig selv,
hvorledes skal hans Rige blive bestan-
digt, efter som I sige, at jeg uddri-
ver Dæyle ved Beelzebub? Og om
jeg uddriver Dæyle ved Beelzebub,
ved hvem uddrive da eders Børn
dennem? Derfor skulle de være eders
Dommere; men dersom jeg uddriver
Dæyle ved Guds Fingre, da er jo
Guds Rige kommen til eder. Naar
som en stærk Bevæbnet bevarer sit
Pallads, da bliver det han haver med
Fred; men kommer der een over han-
nem, som er stærkere end han, og over-
vinder

vinder hannem, da tager han hans fulde Rystning, som han forlod sig paa, og bytter Kivet. Hvo som ikke er med mig, han er imod mig, og hvo som ikke santer med mig, han adspredder. Naar den u-reene Aand udfarer af et Menneſke, da vandrer han igiennem tørre Steder, søger Hvile, og naar han den ikke finder, siger han: Jeg vil vende om igien til mit Huus, som jeg gik ud af. Og naar han kommer, da finder han det feyet med Røſte og vel prydet. Saa gaaer han bort, og tager syv andre Aander til sig, som ere arrigere end han selv. Og naar de komme ind, boe de der, og det Sidste bliver verre med det samme Menneſke, end det Første; men det begav sig, der han det sagde, oploftede en Qvinde iblandt Folket Røſten, og sagde til hannem: Salig er det Liv, som bar dig, og de Bryste, som du diede; men han sagde: Ja! Salige ere de, som høre Guds Ord og bevare det.

Var Diævelen dum, som Jesus i Dag uddrev?

Det er ikke saa at forstaae, at Diævelen var dum, men fordi Diævelen ved den legemlig Besættelse havde betaget Mennesket Maal og Mæle, kaldes han dum.

Hvo haver givet Mennesket Mund og Mæle?

GUD, der haver skabt os med alle andre Creature, givet os Legem og Siæl, dertil med Øyen og Øren og alle andre Lemmer.

Haver da Diævelen Magt til at betage et Menneske disse Sandser, naar han vil?

Nej: Ikke uden det skeer ved den allmagtigste Guds Tilladelse, ligesom vi læse, at han ikke var god for at røre Jobs Legeme, eller noget, der ham tilhorte, uden Guds Billie, og end ikke et Haar paa Bergesenernes Sviin, førend Christus tillod ham det. Matth. 8, 31. v.

Bede vi imod Satans Magt i vor Catechismo?

Ja: udi den siette og syvende Bøn i Fader vor, saa og lærer vor Catechismus os i hver Morgen- og Aften-Bøn, at Satan den onde Siende intet maa formaae sig imod os.

Hvor mange Slags Besættelse er der?

Den legemlige og den aandelige, den legemlige, naar Diævelen faaer Magt at pine et Menneske paa Legemet, som i Dag otte Dage den Cananæiske Qvindes Dotter,

og nu her denne, hvilken Dævelens Plage
 kand, ved Guds Tilladelse, end ogsaa falde
 paa den Gudfrygtige. Men den aandelige
 naar Dævelen fører en Synder efter sin Vil-
 lie til alle onde Lyster og syndige Sierninger
 at fuldbringe, som der staaer om Judas: Sa-
 tan gif ind i ham, Joh. 13. Cap. 27. v. det er,
 indtog gandske hans Siæl til at giøre det Onde.

Hvilken Besættelse er den farligste?

Den aandelige, hvorved den syndige
 Siæl geraader til Helvede og Fordømmelse.
 Tales her i Evangelio om den aandelige Besættelse?

Ja: Naar han kommer til Mennesket, og
 finder Huset, det er, Menneskets Hierte feyet
 og prydet med Koste, det er, ligesom
 tillavet som han vil have det, fuld af onde
 Lyster og Begierligheder, samt Tilbyellig-
 heder til det Onde.

Er her ingen Exempel i Evangelio paa den
 aandelige Besættelse?

Pharisæerne og de her iblandt Folket,
 der talte ilde om Jesu Sierninger og sagde,
 at han drev Dævle ud ved Beelzebub,
 den Overste iblandt Dævlene; de have
 de selv en Besættelses Aand, der forførte de-
 res Hierte, at de ikke skulle troe paa Jesum.

Hvorved uddrev Christus Dævelen?

Ved Guds Finger, sin egen almæg-
 tige Kraft og Allmagt, hvorfor han beviser,

at han var den stærkere, der kunde overvinde den Stærke, og berøve ham hans Rustning han forlod sig paa.

Lærer vor Catechismus os dette?

Ja: Den viser os, at Jesus Christus er en almægtig GUD med Faderen, i det han kaldte ham GUDS eenbaarne Søn vor Herre.

Hvilke priser Christus salige her i Slutningen af Evangelio?

De som høre GUDS Ord og bevare det.

Afverg den stærke Satans Magt,
Du stærkeste GUDS Kæmpe!
Fra Siæl og Legem all hans Agt
Du naadelig neddæmpe.

Marice Bebudelses Dag.

Evangelium Luc. I. C. fra 26. indtil 39. v.

Wen i den siette Maaned blev Gabriel Engel udsendt af GUD, til den Stad i Galilæa, som hedder Nazareth, til en Jomfrue, som var troelovet en Mand ved Navn Joseph af Davids Huus,

og Jomfruen heed Maria ; og der Engelen kom ind til hende, sagde han: Hill være dig, du Benaadede! HERRen er med dig, du velsignede iblandt Qvinderne. Men der hun saae hannem, forskædedes hun over hans Tale, og tænkte ved sig selv: Hvad for en Hilsen at dette skulle være; og Engelen sagde til hende: Frygt dig ikke Maria! thi du haver fundet Raade hos GUD. See! du skal undfange i Livet og føde en Søn, hans Navn skal du kalde JESUS, han skal blive stor og kaldes den Højestes Søn: Og GUD HERRen skal give hannem Davids sin Faders Stoel, og han skal regiere, som en Konge, over Jacobs Huus evindelig, og der skal ikke være Ende paa hans Kongerige. Da sagde Maria til Engelen: Hvorledes skal det gaae til, efterdi jeg veed af ingen Mand? og Engelen svarede og sagde til hende; den Hellig Aand skal komme over dig, og den Højestes Kraft skall overskygge dig, derfor skal ogsaa det

det Hellige, som fødes af dig, kaldes Guds Søn. Og see! Elisabeth, din Frenke, er ogsaa frugtsommelig med en Søn i hendes Alderdom, og denne er den siette Maaned for hende, som ellers siges ufrugtsommelig; thi hos GUD er ingen Ting umuelig. Og Maria sagde: See! jeg er Herrens Dienerinde, mig skee ligesom du haver sagt! og Engelen skiltes fra hende.

Hvorfor kaldes denne Hellig-Dag saaledes?

Fordi Engelen haver bebudet Marix Christi Undfangelse i Livet.

Hvad var det for en Engel?

Han kaldes Gabriel Engel, som blev udsendt af GUD, den samme Engel, som tilforn havde bebudet Johannis Baptista's Undfangelse.

Naar skeede denne Bebudelse?

Udi den siette Maaned, efter at Elisabeth, Johannes den Døberes Moder, var bleven frugtsommelig.

Hvorhen blev Gabriel udsendt?

Til den Stad Nazareth i Galilæa, hvor Jomfrue Maria boede.

Var hun da en Jomfrue?

Ja vist, baade var og blev hun en reen Jomfrue for, i og efter Fødselen, hun vidste af ingen Mand, men var troelovet til en Mand navnlig Joseph.

Hvad var Engelens Hilsen?

Hill være dig, du Benaadede! H^{ER}ren er med dig, du Velsignede iblandt Qvinderne.

Gjør ikke Engelen en Tilbedelse til Mariam?

Ney vist ikke; men priser hende salig og velsignet, ved den store Naade hun fandt for GUD, at hun frem for alle Jordens Qvinder skulde føde den velsignede Qvindens Søn, Guds egen Søn til Verden.

Var det for hendes egen Fortieneste?

Ney, af Guds Naade: Du haver fundet Naade hos GUD.

Forbyder vor Catechismus os at tilbede Mariam?

Ja, det første Bud: Du skal ikke have fremmede Guder for mig, saasom Sententzerne: Du skal tilbede H^{ER}ren din GUD og tiene ham alleene. Matth. 4. Cap. 10. v.

Hvor tales i vor Catechismo om Christillundfangelse?

I den anden Articul: Han blev undfangen af den Hellig Mand.

Hvorledes forklarer Engelen dette her?

Den Hellig Mand skal komme over dig, og den Hønestes Kraft skal overstygge dig.

Hvor

Hvorledes kom den Hellig Mand over Jomfrue Mariam?

Med sin allerhelligste Kraft og Virkning at hellige og fra all Synd rense den Sæd i Jomfrue Marixæ Liv, af hvilken Christi Legeme blev skabt og dannet ved den allerhelligste Guds Kraft: Derfor siger Engelen: Det Hellige, som fødes af dig, skal kaldes Guds Søn.

Hvad forkynder Engelen om Jesu meere, end om hans Undfangelse?

Baade om hans Navn: Hans Navn skal du kalde Jesus, han skal blive stor og kaldes den Højestes Søn, saaog om hans Rige. GUD HERREN skal give ham Davids sin Faders Stoel, og han skal regiere som en Konge over Jacobs Huus ævindelig, og der skal ikke være Ende paa hans Kongerige.

Forstaaes herved noget Jordisk Rige?

Nej: Men et aandeligt og himmelste Rige, som han selv bekiender, at hans Rige var ikke af denne Verden, ja et ævigt Rige, som her staaer: Der skal ikke være Ende paa hans Kongerige.

Hvormed bekræfter Engelen sin Bebudelse?

Med Elisabeths Exempel: See! Elisabeth,

beth, din Frenke, er ogsaa frugtso-
melig med en Søn i hendes Alderdom,
og denne er den siette Maaned for
hende, som ellers siges ufrugtso-
melig, og denne Slutning: Thi hos GUD
er ingen Ting umuelig.

Troer nu Maria Engelens Ord?

Ja, Hun siger: Jeg er HERRENS
Tjenerinde, mig skee, ligesom du ha-
ver sagt.

Jeg hører her hvad Gabriel
for Budskab har at give,
Min Siæl tak GUD, der lod saa vel
Sin Søn undfanget blive.

Midfaste Søndag eller fjerde Søndag i Faste.

Evangelium Joh. 6 Cap. fra 1. til 16. v.

Derefter foer JESUS bort over
den Galilæiske Søe, som ellers kaldes Tiberiades Søe.
Og meget Folk fulgte hannem, fordi
de saae hans Tegn, som han gjorde
paa de Enge. Men JESUS gif hen
op

op paa et Bierg, og satte sig der med
 sine Disciple. Og det var nær Paa-
 ske Jødernes Høytid. Der Jesus
 nu opløstede sine Øyne, og saae, at
 der kom meget Folk til hannem, sag-
 de han til Philippum: Hvor kiøbe vi
 Brød, at disse kunde æde? (Men han
 sagde det for at forsøge hannem; thi
 han vidste vel selv, hvad han vilde
 gjøre,) Philippus svarede hannem:
 Brød for to hundrede Pendinge er
 ikke nok til dem, at enhver af dennem
 tager noget lidet. En anden af hans
 Disciple, som var Andreas, Simo-
 nis Petri Broder, siger til hannem:
 Her er en liden Dreng, som haver
 fem Bygbrod og to smaa Fiske, men
 hvad er det iblandt saa mange? Da
 sagde Jesus: Skikker Folket til Sæ-
 de; thi der var meget Græs paa det
 Sted. Og der satte sig ned, hen ved
 fem tusinde Mænd i Tallet. Og Je-
 sus tog Brødene, og takkede, og gav
 Disciplene dem, men Disciplene deelte
 dem igien ud til dem, som havde sat
 sig

sig ned; desligeste ogsaa af de smaa
 Fiske, saa meget som de vilde. Der
 de nu vare mætte, siger han til sine
 Disciple: Sanker op tilsammen de
 overblevne Levninger, at der intet
 spildes. Da samlede de dem tilsam-
 men, og fyldede tolv Kurve med Lev-
 ninger af de fem Bygbrod, som vare
 blevne tilovers af dem, som havde
 ædet. Der Menneskene nu saae det
 Tegnsom Jesus havde gjort, sagde
 de: Denne er visselig den Prophete,
 som skal komme til Berden. Som
 Jesus da merkte, at de vilde komme
 og tage hannem med Magt, at de
 kunde giøre hannem til Konge, vige
 de han atter op paa Bierget selv al-
 leene.

Hvor kand vi henføre dette Evangelium
 til i vor Catechismo?

Til den fjerde Bøn i Fader vor, hvor
 vi bede om det fornøden nødtørftige daglige
 Brod, og alt hvad til dette timelige Liv at
 opholde gøres behov.

Bedes vi alleene der om Brod og Livs Ophold?

Nej, vi bede ogsaa om et taknemmelig
 Hier

Hierte; Alt GUD vil give os den Forstand, at vi maa visselig finde, at det Brød, som vi fødes med, gives os af GUD, og at vi maa være taknemmelige for saa store Belgierninger.

Kand vi troe, at GUD vil forsørge os paa Legemets Begne?

Ja vist; Thi det lære vi i vor første Troes Articul: Jeg troer ogsaa, at han opholder alle de Ting, som ellers maatte forgaae, at han forstrekker overflødelig til dette Liv daglig at opholde, Klæder, Skoe, Mad og Drikke, visse Bærelser, Huus og Hiem, Hustrue, Born, Mark, Sø, og alt det som got er.

Hvor mange Mennecker bispisede Christus i Dag?

Hen ved fem tusinde Mænd i Sallet.

Hvorfor fulgte dette meget Folk med hannem?

Fordi de saae hans Segn, som han gjorde paa de Syge.

Hvad Tiid om Aaret skeede dette?

Det var nær Paaste Jodernes Høytid.

Hvad sagde Christus, der han saae Folket?

Hvor tiobe vi Brød, at disse kunde æde.

Var da Christus saa raadvild?

Nej, han sagde det til Philippum for at forsøge ham, thi han vidste vel selv hvad han vilde gjøre.

Hvad svarede Philippus?

Brød for to hundrede Penge er ikke nok, at enhver af dem tager noget lidet.

Hvor meget havde Christus at spise dem med?

Fem Bghbrød og to smaa Fiske.

Hvad Maade brugte Christus at udspise dem paa?

Han tog Brødene, og takkede, og gav Disciplene dem, men Disciplene deelte dem igien ud til Folket, deslige ogsaa af de smaae Fiske.

Kunde de da blive mætte der af?

Ja vist, de bleve mætte, og der bleve end tolv Kurve med Levninger af de fem Bghbrød opsankede, som var bleven til overs for dem, som havde ædet.

Er der ikke et andet Evangelium lige til dette?

Den syvende Søndag efter Trinitatis, hvor Jesus bevisede fire tusinde Mænd med syv Brød og saa smaa Fiske, og da bleve syv Kurve af Levninger opjamlede.

Hvad

Hvad gjorde Folket efter dette Miracul?

De sagde: Denne er visselig den Prophet, som skal komme til Verden, men som Iesus merkte, at de vilde komme og tage ham med Magt, at de kunde gjøre ham til Konge, vigede han op paa Bierget selv alleene.

Hvorfor vilde han ikke lade sig gjøre til Konge af dem?

Fordi hans Rige var ikke af denne Verden, men han havde selv et ævigt Himmelske Kongerige.

Du rige Spise-Mester!

Min Iesu spis og mig,
Naar Trang og Hunger giester,
Da hielp nødtorftelig.

Søndag efter Midfaste.

Evangelium Joh. 8. Cap. fra 46. v.
indtil Enden.

(Iesus sagde til Jøderne:)

Hvo af eder kand bevise mig nogen Synd over? Men siger jeg eder Sandhed, hvorfor troe I mig ikke? Hv, som er af Gud, han

han horer GUDS Ord? Derfor ho-
 rer I dem ikke, fordi I ere ikke af
 GUD: Da svarede Jøderne og sag-
 de til hannem: Sige vi ikke ret, at du
 er en Samaritan, og haver Dæ-
 velen? I Jesus svarede: Jeg haver
 ingen Dævel, men jeg ærer min Fa-
 der, og I vanhære mig, jeg søger dog
 ikke min Ære, men der er en, som
 den søger og dommer. Sandelig,
 sandelig, jeg siger eder: Dersom no-
 gen holder mit Ord, han skal ikke see
 Døden evindelig; Da sagde Jøder-
 ne til hannem: Nu kiende vi, at du
 haver Dævelen. Abraham er død,
 og Propheterne, og dog siger du:
 Dersom nogen holder mit Ord, han
 skal ikke smage Døden evindelig: Er
 du da meere end vor Fader Abraham,
 hvilken er død, og Propheterne ere
 døde: Hvem gjør du dig selv til?
 I Jesus svarede: Dersom jeg ærer mig
 selv, da er min Ære intet; men der
 er min Fader, som mig ærer, hvilken
 I sige, at han er eders GUD, og
 dog

dog kiende J hannem ikke, men jeg
 kiender hannem. Og dersom jeg sag-
 de: Jeg kiender hannem ikke, da blev
 jeg en Lognere, ligesom J ere; Men
 jeg kiender hannem og holder hans
 Ord. Abraham eders Fader vente-
 de med stor Lyst, at han maatte see
 min Dag, og han saae den, og blev
 glad. Da sagde Jøderne til hannem:
 Du er ikke endnu halvtrediesindstive
 Aar gammel, og du haver seet Abra-
 ham. JEsus sagde til dem: Sande-
 lig, sandelig, jeg siger eder, førend
 Abraham blev, er jeg. Da løftede
 de Steene op, at de vilde kaste dem
 paa hannem. Men JEsus skiulte sig
 og gik ud af Templen.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om den Trette der faldt imellem JEsus
 og Jøderne, og der de kunde ikke overvinde
 ham med Ord, opløftede de Steene at vilde
 kaste paa ham.

Er det løbligt at JEsus roeser sig selv?

Han roeser sig ikke selv, som den, der er
 ærgjærlig for Verden, men som den, der er
 uskyldig, maa han jo staae paa sin Uskyld-
 dighed og Sandhed.

Kunde da Jøderne ikke overbevise ham nogen Synd?

Nej vist ikke; Thi som han blev født uden Synd, saa var han og altid hellig, uskyldig, u-besmittet og adskilt fra Synderne; Ebr. 7. Cap. 26. v. som den anden Article i Forklaringen giver tilkiende.

Imod hvad Bud syndede Jøderne, der saa falskelig beskyldte ham?

Imod det ottende Bud, der lærer os, at vi ikke maa sige falsk Vidnesbyrd om vor Næste, eller falskelig beføre andre, ikke forraade, ikke bagtale andre, ikke berngte andre.

Hvor lærer vor Catechismus os at besitte os paa Sandhed?

Samme ottende Bud, saavel som det andet Bud, som de forbyde os Løgn, saa paabyde de og anbefale os Sandhed.

Vare Jøderne ikke af GUD?

Vel i Henseende til deres Skabning vare de med alle andre Mennesker af GUD, men i Henseende til deres onde Forhold og Væsen vare de af den Fader Diævelen, der er en Løgner af Begyndelsen, Joh. 8. Cap. 44. v.

Hvad Kraft siger JESUS der er i hans hellige Ord?

Dersom nogen holder mit Ord, han skal ikke see Døden evindeligt? Et

Ere da de Hellige, som Abraham og Propheterne, ikke døde?

De ere vel døde den timelige Død, som alle Mennesker er tilfælles, men ikke den ævige, som er for alle Jesu Ords Foragtere, derfor legger Christus den Forklaring til om de Hellige, at de skal ikke smage Døden evindeligh.

Lillader Catechismus os at straffe Guds Ords Foragtere?

Suus = Tavlen: At Lærere skal være mægtige til at formane med den salige Lærdom, og igiendrive dem, som imodsig, Tit. I. Cap. 9. v.

Hvorledes kunde Abraham see Christi Dag, der var til saa længe førend Christi Dag?

Med Troens Dyne i Aanden formodelst det stadige og salige Haab, han havde om Forjettelsen og Christi visse Tilkommelse.

Kand Kristus vel sige, at før Abraham blev, er jeg?

Ja, det forstaaes om hans Guddom, efter hvilken han var jo til af Evigheden, Mich. 5. Cap. 1. v.

Mod hvad Bud syndede Jøderne, der vilde steene Jesum?

Imod det femte Bud, der forbyder at have Billie til at ihjelslaae, om det endstiont ikke steer i Sierningen.

Hvorledes undkom Jesus?

Han skiulte sig og gik ud af Tempelen.

O du u-skyldigste Guds Lam!
 Der uden Skyld Bestyldning høres
 Undskyld og skiul min Skyld og
 Skam,
 Der mig for Gud saa skyldig gjør.

Palme Søndag.

Evangelium Matth. 21. C. fra 1. indtil 10. v.

See første Advent Søndags
 Evangelium.

Skier-Torsdag.

Epistelen I. Cor. 11. Cap. fra 23. v. til 30. v.

Thi jeg annammede det af Herren, som jeg og haver overantvordet til eder: At den Herre Jesus, i den Nat, der han blev forraad, tog han Brødet, og der han havde takket, brød han det, og sagde: Tager, æder, dette er mit Legeme

Geme, som brydes for eder; Dette
 gjører til min Hufommelse. Ligesaa
 tog han og Kalken, efter at han havde
 holdet Nadvere, og sagde: Denne
 Kalk er det Nye Testamente i mit
 Blod: Dette gjører saa ofte, som
 I det drikke, til min Hufommelse; thi
 saa ofte, som I æde af dette Brød og
 drikke af denne Kalk, da forkynder
 HErrens Død, indtil han kommer.
 Hvo som æder u-værdeligen af dette
 Brød, eller drikker af HErrens Kalk,
 han er skyldig i HErrens Legem og
 Blod. Derfor prøve sig selv hvert
 Menneſte, og æde saa af dette Brød
 og drikke af denne Kalk; Thi hvo som
 æder og drikker u-værdeligen, han
 æder og drikker sig selv Dommen, i
 det, at han ikke gjør Forskiæl paa
 HErrens Legeme.

Hvad prædikes derom i Guds Kirke denne Dag?

Om det hellige Alterens Sacramentes
 Indstiftelse.

Hvor læses derom i Catechismo?

udi den femte Part, der handler om
 Alterens eller HErrens Nadveres Sacra-
 mente.

Hvad er Alterens Sacramente?

Alterens Sacramente er vor H^Eres J^Esu Christi sande Legeme og sande Blod, i, med og under Brød og Viin, indfatt derved af Christo selv, at Christne skulle æde og drikke det.

Hvem haver indstiftet det?

Den H^Errer J^Esus Christus; hvorom Paulus siger: Jeg annammede det af H^Erren, som jeg og haver overantvordet til eder, at den H^Errer J^Esus, i den Nat, der han blev forraad, &c.

Naar indstiftede han det?

I den Nat, der han blev forraad.

Hvem forraadde ham?

Den Forrædere Judas, som var een af hans egne Apostler, og solgte sin Mester for tredeve Sølv-Penge.

Hvad indstiftede Christus i Sacramentet?

Sit allerhelligste Legeme og Blod, i, med og under Brød og Viin.

Læs Indstiftelsens Ord?

Vor H^Errer J^Esus Christus i den Nat, der han blev forraad, tog han Brødet, takkede og brød det, og gav sine Discipler og sagde: Tager dette og æder det: Det er mit Legeme, som

gi-

gives for eder: Dette gjører til min
 Hukommelse. Ligesaa tog han og
 Kalken efter Aftens Maaltid, tak-
 kede, gav dem og sagde: Drikker alle
 deraf: Denne er det Nye Testamen-
 tes Kalk i mit Blod, som udgødes
 for eder til Syndernes Forladelse:
 Dette gjører saa ofte, som I det drik-
 ke, til min Hukommelse.

Hvor mange slags Materier er der da i
 Alterens Sacramente?

To Slags: Den synlige eller jordiske
 Materie, som er Brød og Viin, den u-
 synlige eller himmelske, som er Jesu san-
 de Legeme og Blod.

Skal da Brød og Viin betyde Jesu
 Legeme og Blod?

Nej, dersom det alleene betydede, da var
 Christi Legeme og Blod ikke virkelig nærvæ-
 rende i Sacramentet, som det dog visselig er,
 efterdi Christus udtrykkelig siger det saaledes
 om Brødet: Dette er mit Legeme, og
 om Viinen: Dette er mit Blod.

Forandres da Brød og Viin til Jesu
 Legeme og Blod?

Nej, det foreenes med hinanden ved en
 Sacramentalist, og for os Menneſter ube-
 greibelig Foreening, saa at i, med og un-
 der

der Brødet annamme vi Jesu sande Legeme, i, med og under Vinen annamme vi Jesu sande Blod.

Hvor lære vi det i vor Catechismo?

Af Sentenzerne: Velsignelsens Kalk, som vi velsigne, er den ikke Christi Blods Samfund, det Brød, som vi bryde, er det ikke Christi Legems Samfund, I. Cor. 10. Cap. 16. v.

Naar seer denne Forening?

Naar Brødet og Vinen af Præsten efter Christi Exempel er velsignet, og saa annammes af Communicanterne.

Saae de da alle Christi Legeme og Blod?

Ja visselig: Baade de værdige og u-værdige Gæster annamme det alle med Munden, ellers kunde de u-værdige ikke siges at blive skyldige i Herrens Legeme og Blod.

Hvorledes annamme de Værdige det frem for de andre?

Ikke alleene med Munden, men og med Eroen.

Hvad skal vi gjøre, om vi skal annamme det værdelig?

Prøve sig selv hvert Mennecke og æde saa af dette Brød og drikke af denne Kalk.

Saad

Hvad er at prøve sig selv?

Vid. Den anordnede Catechismi Spørsmaale, 746. 747. 2c.

Hvad er de U-værdiges Straf?

Hvo som æder og drikker u-værdelig, han æder og drikker sig selv Dømmen, i det, han ikke gjør Forskiel paa Herrens Legeme.

Tak Jesu god

for denne Siæle-Spise,

Dit Kiød og Blod,

Din Kierlighed at vise.

Bereed du selv

Dor Siæl med Aand og Naade,

At vi den vel

Annamme os til Baade.

Lang-Fredag.

Hvorom handler denne hellige Dag.

Om vor Frelseres Jesu Christi Lidelse og Død.

Hvem haver beskrevet os den?

De fire Evangelister, nemlig: Matthæus, Marcus, Lucas og Johannes.

Naar gik Jesus til sin Lidelse?

Efter at han havde ædt Paaske-Lammet med sine Discipler og indstiftet os det Høylig-

hellige Alterens Sacramente og sluttet Nadveren med Lovsang, gik han ud efter sin Sædvane over den Bæk Kedron til Olie-Bjerget, og hans Disciple fulgte ham efter.

Hvad Tale havde han da med sine Disciple paa Bøven?

At de i samme Nat skulle allesammen forarge sig paa hannem, og i sær Peder; ind denne Nat, førend Hanen galee to gange, skulde han negte ham tre gange, det de alle imodsagde, og Peder først og sidst siger: Der som jeg og skulle døe med dig, saa vil jeg ikke negte dig.

Hvor gik Iesus saa hen?

Til en Hauge, som hedde Gethsemane, der var en Urtegaard, der gik han ind og hans Disciple.

Var Judas og med?

Nej, han gik forud fra Nadveren, og samlede sig med de ypperste Præster, Skriftekløge, Phariseer og de Ældste for Folket, deres Tjenere, at han nu vilde søge Levnighed at overantvorde Iesus i deres Hænder, for hvilket de havde givet ham forud tredve Sølv-Penge.

Hvad skeede her i Gethsemane Hauge?

Her kom en forskreffelig Siæle-Angst over Iesum, at han begyndte at bedrøves, skielve og beve, og sagde: Min Siæl er bedrøvet til Døden.

Hvad

Hvad greb han da til?

Han faldt need og bad, ikke een gang alleene, men anden og tredie gang: Fader! er det mueligt, da tag denne Kalk fra mig, dog ikke hvad jeg vil, men hvad du vil.

Hvor lærer vor Catechismus os den Maade at bede paa?

Den tredie Bøn i Fader Vor: Skee din Villie, som i Himmelen, saa og paa Jorden.

Sik Jesus ingen Trost i denne sin Angest?

Der aabenbaredes en Engel af Himmelen for ham og styrkede hannem.

Sandt han ikke en stor Sveed, der han saa stridde med Døden?

Hans Sveed faldt som Blods Draaber paa Jorden.

Hvad gjorde imidlertid Disciplerne?

De vare faldne saa haardt i Søvn, at han opvakte dem tre gange, og siger: Vaager og beder, at I ikke falde i Fristelse.

Hvorledes kom Judas frem til ham?

Han havde taget Skaren til sig med de ypperste Præsters, Skriftekloges, Phariscæers og de Rødsstes for Folket, deres Tienere og han gik for dem, og kom med Blus, Lamper, Sverd og Stænger.

Paa hvad Maade forraade han ham?

Med et Kys: Hil være dig Rabbi og kyste ham, da traadde de frem, og lagde Hænderne paa JEsus og grebe ham.

Stod da Disciplerne stille og saae derpaa?

Simon Petrus drog et Sverd ud, og hug det høyre Øre af den ypperste Præstes Sverd, som heed Malcus: Men JEsus vilde ikke svares med Sverd, bød derfor, at Peter skulde stikke sit Sverd i Balgen, og saa rørte JEsus ved Malchi Øre og lægte ham.

Bleve Disciplene hos ham?

Nej, da forlode alle Disciplene ham og flyede.

Hvad gjorde da Jøderne først ved Christum?

De toge og bandt ham, og førte ham først til Annas, saa til Caiphas, som var ypperste Præst, der som alle de ypperste Præster og Eldste og Skriftekloge vare forsamlede.

Hvad vedsafes ham her i Caiphas Huus?

Den ypperste Præst spurgte ham om hans Disciple og hans Lærdom, og der JEsus svarede for sig og sagde: Han havde intet talt i Løndom: Hvi spør du mig der ad? Spør dem der ad, som have hørt hvad jeg talede til dem: See, de vide hvad jeg haver sagt, da gav

een
St
den
selv
ste s
ge,
af f
leen
og f
ge,
talt
H
im
Ee
og
sun
ov

een af Tjenerne Jesu en Kind: Hest og sagde:
Skal du saa svare den ypperste Præst.

Var der ingen af hans Disciple med inde
i Caiphas Huus?

Jo, en Discipel, som var bekiendt med
den ypperste Præst, og den samme gik baade
selv ind og flyede ogsaa Peder ind.

Hvorledes gik det da til med Peder?

Han blev fristet saa haardt af den ypper-
ste Præstes Folk, ikke een, men mange gan-
ge, at han var med Jesu af Nazareth, een
af hans Disciple, at han gav sig til, ikke al-
leene at negte, men og anden gang at negte
og sverge, ja tredie gang forbande sig og sver-
ge, at han ikke kiendte det Menneſte, der de
talte om.

Hvad Tiid skeede dette?

Der Hanen galede anden gang, vendte
Herren sig og saae paa Peder.

Mod hvilket Bud syndede Peder?

Baade imod det ottende, at han løy, og
imod det andet, at han bekræftede det med
Eed og Forbandelser.

Fornam da ikke Peder, at han havde
gjort ilde?

Jo: Peder tænkte paa Herrens Ord,
og gik ud og græd bitterlig.

Hvad søgte de ypperste Præster efter?

De søgte efter falsk Vidnesbyrd imod Je-
sum, men deres Vidnesbyrd komme ikke
over eet.

Hvad

Hvad svarede Christus til de falske Vidnesbyrd,
som bleve aflagde om ham?

Han taug stille og svarede intet.

Hvad gjorde da den ypperste Præst?

Han besøer Christum ved den levende
GUD, at han skulde sige, om han var Chri-
stus Guds Son.

Hvad svarede Jesus her paa?

Du haver sagt det, jeg er, nu herefter skal
J see Menneffens Son sidde ved Kraftens
høyre Haand, og komme i Himmels Skyer.
Da den ypperste Præst havde hørt Christi Svar,
hvad gjorde han da?

Han sønderrev sine Klæder og sagde, at han
bespottede GUD.

Hvad sagde de andre?

De fordømte ham alle, og sagde: Han er
skyldig at døe.

Hvad gjorde de Mænd ved Jesus, der holdte ham?

De bespottede ham, spyttede i hans Ansigt
og sloge ham med Ræver.

Hvad Raad holdte de ypperste Præster og Ældste
over Jesus?

At de vilde slaae ham ihjel.

Hvad gjorde den gandske Hob ved Jesus?

De bandt ham og førte ham bunden fra
Caipha til Dom-Huset og antvordede Lands-
Herren Pontio Pilato ham.

Da Judas saae, at Jesus var fordømt til Døden,
fortrød han noget derpaa?

Jaa: Det angrede ham, og han bar de
tred

tredive Sølv-Pendinge til de ypperste Præster og Ældste igien, og sagde: Jeg syndede, at jeg forraadde uskyldig Blod.

Hvad svarede de ypperste Præster Judam her til?

De svarede: Hvad kommer det os ved? See du dertil.

Da Judas fik dette Svar, hvad Raad greb han da til?

Han kastede Sølv-Pengene i Templen, gik bort og hængte sig selv, brast midt i tu og alle hans Indvolde udveltedes.

Imod hvad Bud syndede Judas, i det han forraadde sin Mester og hængte sig selv?

Han syndede imod det syvende Bud med sin Siærrighed efter den u-rettfærdige Løn, (ligesom han og kaldes en Tyr Joh. 13. Cap. 6. v.) Imod det ottende Bud, i det han forraadde sin Mester, og imod det femte Bud, i det han dræbte sig selv.

Hvilken syndede haardest, enten Peder, der fornegtede sin Mester og Frelser, eller Judas, som forraadde ham?

Judas, som med fuld Forsætt og Villie forraadde sin Mester, og siden af Fortrivelshæ dræbte sig selv, men Peder syndede af Skrubelighed, angrede og begræd sin Synd, og fik igien Raade, som særdeles er at læse om udi Joh. 21. Cap.

Hvad

Hvad købte de ypperste Præster for de Solv-Penge,
Judas leverede tilbage?

En Pottemagers Ager til at jorde Pille-
grimme udi.

Hvad kaldes den Ager?

Sacheldama, det er Blod-Ager.

Hvem havde spaaet, at Christus skulde sælges
for tredive Solv-Penge?

Propheten Zacharias Cap. II. v. 13.
som her hos Matthæum kaldes Jeremias,
muelig, fordi Zacharias er bleven kaldet med
dette Navn, for Resten vare Propheterne
drevne af een Aand, og taledede med een Mund.
Luc. I. Cap. 70. v.

Hvad sagde Pilatus til Jøderne?

Han sagde: Hvad Klagemaal føre I imod
dette Menneffe.

Hvad svarede Jøderne?

Var denne ikke en Misdæder, da havde vi
ikke overantvordet dig hannem.

Hvad svarede Pilatus Jøderne?

Lager I ham hen og dommer ham efter
eders Lov.

Hvad svarede Jøderne da Pilatum?

Vi maa ingen dræbe, at Jesu Ord skulde
fuldkommes, som han sagde, der han gav til-
kiende, hvilken Død han skulde døe.

Hvad Løgn satte Jøderne Jesum paa for Pilato?

Denne finde vi, at han afvender Folket, og
forbyder at give Kejseren Skat, og siger om
sig selv, han er Kristus en Konge.

Examinerede Pilatus Jesum om han var en Konge?

Ja, hvorpaa Jesus svarede først, at hans Rige var ikke af denne Verden, og dernæst udtryffeligt sagde: Du siger det, jeg er en Konge; jeg er dertil fød og kommen til Verden, at jeg skal vidne Sandhed, hvv som er af Sandhed, han hører min Røst, Pilatus siger til hannem: Hvad er Sandhed?

Da Pilatus havde hørt Jesu Erklæring, hvad sagde han da til Jøderne?

Jeg finder ingen Skyld i dette Menneſte.

Hvorover forundrede Pilatus sig overmaade?

Over Jesu Taalmodighed, at han ikke svarede et Ord paa all Jødernes loagnagtig Paaſagn.

Hvorfor sendte Pilatus Jesum til Herodem?

Fordi han horte, at han var af Galilæa.

Glædede Herodes sig, da han saae Jesum?

Ja, thi han havde længe siden ønsket at se ham.

Hvad talede Herodes til ham?

Han spurgte ham i mange Maader, men Jesus svarede ham intet.

Hvorledes anstillede Herodes sig mod ham?

Han med sine Krigsfolk foragtede og bespottede ham, hængte et hvidt Klæde om ham, og sendte ham til Pilatum igien.

Var Pilatus og Herodes for hverandres Venner?

Nej, men da bleve de Venner med hverandre.

Hvad

Hvad tilbød Pilatus de ypperste Præster og Jøder,
da han fandt ingen Sag med ham?

At han vilde straffe ham og lade ham løs.
Vare de dermed fornøiede?

Nej, de raabte bort, bort, korsfæste, korsfæst hannem, men efter Høytidens Sædvane skulde en Fange gives løs, og da begiære de de en Stielm og Mordere, som heed Barababas, hvilket Pilatus endelig paa det Sidste samtykte.

Vilde Pilatus vel føye Folkets Begiæring med at lade Jesum korsfæste?

Han undskyldte Jesum længe, men, da han saae, han intet kunde udrette, gjorde han dog Folkets Begiæring fyldest omsider.

Hvorledes handlede da Krigs-Folket med Jesum?

1.) Blev han hudstrøgen. 2.) afført. 3.) en purpur Raabe paahængt. 4.) en Torne-Krone paasatt. 5.) slagen og bespottet. 6.) Maatte han bære sit Kors. 7.) Blev han hængt paa Korset.

Hvad bevægede Pilatus meest til at efterkomme Folkets inordiske Begiæring?

Da han hørte Kænsferen nævne, blev han bange og torde ikke andet, end opfylde Folkets Begiæring.

Var der andre end Jesus selv, der bar hans Kors?

Ja: Simon af Cirene Alexandri og Niffi Fader.

Var der ingen, som begræd Jesum?

Jo, en stor Hob Folk og Qvinder.

Hvad

Hvad sagde Jesus til dem?

Brøder ikke over mig, men over eder selv
og eders Børn.

Hvad hedde det Sted, Christus blev dømt paa?

Gabbatha.

End det Sted han blev korsfæst paa?

Golgatha.

Hvad gav de Jesu at drikke?

Edike blandet med Galde, og Vin med
Myrrha.

Vilde Jesus drikke det?

Nej, da han smagede det, vilde han ikke
drikke det.

Blev der flere korsfæst med Jesus samme Tid?

Ja, tvende Røvere, een ved hans højre,
og en anden ved hans venstre Side.

Naar blev Jesus korsfæst?

Paa den tredie Time.

Hvad Overskrift fandtes oven over Christi Kors?

Jesus af Nazareth Jøde-Konge,
hvilke Ord vare skrevne paa Ebraisk, Græsk
og Latinsk Maal.

Hvad gjorde Stridsmændene, da Christus var
korsfæst?

De deelede hans Klæder i fire Parter, og
kastede Lod om hans Kiortel.

Hvem recommenderede Jesus paa Korset
hans Moder?

Til Johannem med disse Ord: **Qvinde,**
see, det er din Son: **Johannes**, see, det er
din

din Moder, og fra den Tiid tog Discipelen hende til sig.

Vare Røverne noget bodfærdige, der vare forskæftede med Jesu?

Den eene var ugudelig og bespottede Jesum, den anden var bodfærdig, straffede den anden og sagde: Frygter du dig ikke og for GUD, du som er i lige Fordommelse, og sandelig, vi ere tilbørligen derudi, thi vi faae det, vore Sierninger forskyldte.

Hvad Bøn gjorde den bodfærdige Røver til Jesum?

Herre, tænk paa mig, naar du kommer i dit Rige.

Benhørte Jesus denne Røvers Bøn:

Ja: Sandelig jeg siger dig, i Dag skal du være med mig i Paradis.

Bad Christus for sine Modstandere?

Ja: Fader forlad dem, de vide ikke, hvad de gjøre.

Hvad hendtes ved den siette Time?

Der blev et Mørk over det gandske Land indtil den niende Time, og Solen mistede sit Skin, og ved den niende Time raabte Jesus høyt og sagde: Eli, Eli lama Usabthani. min GUD, min GUD, hvi haver du forladt mig.

Da Christus raabte dette, hvad sagde hans Modstandere her til?

De sagde af Foragt til ham, at han raabte paa Elias.

hvor

Hvor mange Ord talede Christus paa Korset?

Syv Ord: Det Første: Fader forlad dem, de vide ikke hvad de gjøre. Det

Andet: Kvinde, see! det er din Son, Johannes, see! det er din Moder.

Det Tredie: Sandelig jeg siger dig, i Dag skal du være med mig i Paradis.

Det Fierde: Min GUD, min GUD, hvi haver du forladt mig. Det Femte:

Mig tørster. Det Siette: Det er fuldkommet, og det Syvende: Fader i dine

Hænder befaler jeg min Aand.

Hvad gave de Christo paa Korset at drikke?

Widike.

Tog han det?

Ja, og sagde: Det er fuldkommet, og strax udgav sin Aand.

Appendix.

Hvad Miraculer skeede i Christi Død?

Forhængen i Templet revnede i tu fra det Øverste til det Nederste, Jorden bevægede og Steenene brøstte sønder, Gravene oplode sig, der stode mange Helgene op, som havde sovet, og udgik af Gravene efter hans Opstandelse, og kom i den hellige Stad og aabenbares for mange.

Hvad Virkning gjorde disse Miraculer hos Hovedsmanden og hans underhavende Stridsmand?

De forskædedes, prisede GUD og sagde: Sandelig, denne var et retfærdigt Menneske og GUDS Søn.

Hvad gjorde Stridsmandene ved Røverne paa Korset?

De brekkede deres Been.

Brekkede de og Jesu Been?

Ney, fordi han allerede var død, saa brode de ey hans Been.

Hørte de Christi døde Legeme?

Ja, de aabnede hans Side med et Spyd og strax udgik Vand og Blod.

Hvem begreb Jesu Legeme?

Joseph af Arimathia og Nicodemus, salvede det med Myrrha og Aloe ved hundrede Pund sammenblandet, svøbte det i et reent Klæde og lagde det i en nye Grav udhugget i en Steen, og lagde en stor Steen for Døren paa Graven.

Hvad gjorde de ypperste Præster, da Christus var begravet?

De forvarede Graven med Vægtere og forseglede Steenen.

Hvorledes gik det af?

Et Jordskælv stæde paa den første Dag i Ugen, og Herrens Engel nedfoer og veltede Steenen fra Døren, men Vægterne forskædedes af Frygt og bleve ligesom døde.

Hvad

Hvad gjorde de ypperste Præster da ?

De komne sammen med de Ældste og holdte Raad, og gav Stridsmændene Solv-Peninge nok, fordi de skulde sige, at hans Disciple kom om Natten og stael ham, mens de sove.

Giorde da Stridsmændene som de ypperste Præster befalede dem ?

Ja, de toge Pengene og sagde, ligesom de bare underviste, og denne Tale blev udspreed iblandt Jøderne indtil denne Dag

O JESU bliid

I all min Tiid

Lad mig paa dig med Længsel tænke,

Din Saar og Død,

Dit Blod saa rød

Mig Salighed ved Troen skienke.

Første Paaste-Dag.

Evangelium Marc. 16. Cap. fra 1. indtil 8. v.

D G der Sabbathen var forgangen, da kiøbte Maria Magdalena, og Maria Jacobi Moeder og Salome, dyrebar Smørelse, at de vilde komme og salve JESUM. Og de komne til Graven paa den første Dag i Ugen meget aarle, der

Soel gif op. Og de sagde til hver andre: Hvo skal velte os Steenen fra Døren paa Graven? (men, som de saae der hen, da bleve de vaer, at Steenen var afvelt,) thi den var meget stor. Og de ginge ind udi Graven, og saae en ung Person sidde ved den høyre Side, som havde et langt hvidt Klæde paa, og de bleve forfærdede; men han sagde til dem: Forfærdes ikke, I leede efter Jesum af Nazareth, som var forsfæst; han er opstanden, han er ikke her; seer Stedet, hvor de lagde hannem! men gaaer bort og siger hans Disciple og Peder, at han gaaer hen for eder til Galilæam, der skulle I see hannem, ligesom han haver sagt eder.

Hvad Navn havde disse gudsfrygtige Matroner, der her tales om?

Maria Magdalena, Maria Jacobbi Moder og Salome.

Hvad var deres Forhavende?

De kiøbte dyrebar Smørelse, at de vilde komme og salve Jesum.

Naar blev denne Smørelse kiøbt?

Der Sabbathen var forgangen.

Hvis

Hvis Sabbath var denne?

Jødernes Sabbath, thi Jøderne holdte deres Sabbath om Løverdagen, som var den sidste Dag i Ugen.

Hvorhen begav saa disse Matroner sig?

Til Christi Grav, paa den første Dag i Ugen, som er vor Søndag.

Hvor tilig gik denne Rejse for sig?

Meget aarle der Soel gik op.

Hvad Bekymring havde disse gudfrygtige Matroner paa deres Rejse?

De sagde til hverandre: Hvo skal velte os Steenen fra Døren paa Graven.

Hvad Glæde vederfores dem midt i deres Sorg og Bekymring?

Som de saae der hen, da bleve de vaer, at Steenen var afvelt, thi den var meget stor.

Hvad gjorde da disse gudfrygtige Matroner?

De ginge ind udi Graven.

Hvad saae de der i Graven?

De saae en ung Person sidde ved den høyre Side, og havde et langt hvidt Klæde paa.

Hvorledes bleve disse Matroner ved denne Syn?

De bleve forfærdede.

Men hvad sagde den unge Person til dem, de saae?

Han sagde til dem: Forfærdes ikke,

I leede efter IEsu af Nazareth, som var korsfæst, han er opstanden, han er ikke her; men gaaer bort og siger hans Disciple og Peder, at han gaaer hen for eder til Galilæam: Der skulle I see ham, ligesom han haver sagt eder.

Hvem var den unge Person, som Qvinderne saae i Graven?

En Engel.

Hvem var denne IEsus af Nazareth?

Guds og Mariæ Son, sand GUD og sand Menneſte.

Hvor handles i vor Catechismo om denne vor IEsu Korsfæstelse, Begravelse og Opstandelse?

I den anden Troes Articul: Han blev korsfæst, død og begraven og opstod paa den tredie Dag.

Vi ey med Qvinderne vil udi Graven søge

Vor IEsu, men staae fast og be-
de, han forsøge

I os en stadig Troe, for alt han
have fix,

Der til Retfærdighed for os op-
standen er.

Anden Paaske-Dag.

Evangelium Luc. 24. Cap. fra 13. indtil 36. v.

Dg see, to af Jesu Disciple ginge samme Dag til en Bye, som var tresindstive Alre langt fra Jerusalem, hvis Navn var Emaus. Og de taledede med hverandre om alt dette, som var skeet. Og det begav sig, der de saa taledede og bespurde sig med hverandre, kom Jesus og selv nær til dem og vandrede med dem. Men deres Synne holdtes til, at de kiende hannem ikke. Da sagde han til dem: Hvad er det for en Tale, som I handle imellem eder paa Beyen? og hvi see I saa bedrovet ud? Men een af dem, som heed Cleophas, svarede og sagde til hannem: Er du eene Fremmed udi Jerusalem, og veed ikke, hvad som i disse Dage er skeet der udi? Og han sagde til dem: Hvad er det? De sagde til hannem, det er om Jesu af Nazareth, som var en

Prophet, mægtig udi Gierninger og
 Ord, for GUD og alle Folk, hvor
 ledes de ypperste Præster og vore
 Overster have antvordet hannem hen
 til Dødens Dom, og forsfæst han
 nem. Da vi haabedes, at han hav
 de været den, som skulle forløst Israel.
 Og over alt dette, er det i Dag den
 tredie Dag siden dette skeede: Der
 have og nogle af vore Qvinder for
 færdet os, som vare aarle hos Gra
 ven. Og der de funde ikke hans Le
 geme, komme de, og sige, at de ogsaa
 havde seet et Syn af Engle, hvilke
 der sagde, at han lever. Og nogle
 af dem, som vare med os, ginge bort
 til Graven, og funde det ligesaa, som
 Qvinderne havde sagt, men hannem
 saae de ikke. Da sagde han til dem: O!
 I Daarer og Seenhiertede til at troe
 alt det, som Propheterne havde sagt:
 Burde det ikke Christum at lide dette,
 og saa indgaae til sin Herlighed? Og
 han begyndte fra Mose og alle Pro
 pheterne, og udlagde for dem i alle
 Skrif.

Skrifter, alt det, som var skrevet om hannem. Og der de komme nær til Bzen, som de ginge til, da lod han, som han vilde gaae længere; men de nødde hannem til, og sagde: Bliv hos os, thi det stunder til Aften, og Dagen helder. Og han gif ind at blive hos dennem. Og det skeede, som han sad med dem til Bords, tog han Brødet, takkede, brød det, og gav dem det. Da bleve deres Øyne aabnede, og de kiendte hannem, og han blev usynlig for dennem. Og de sagde til hverandre: Brændte ikke vore Hierter i os, der han taledede med os paa Bzen, og der han oplod os Skrifterne? Og de stode op i den samme Stund, og vendte til Jerusaleem igien, og funde de Elleve forsamlede, og dem som vare hos dem, hvilke der sagde, Herren er visselig opstanden, og aabenbaret Simoni. Og de fortællede dem, hvad som var skeet paa Bzen, og hvorledes han blev kiendt af dem i det han brød Brødet.

Var disse tvende Jesu Disciple af de Tolv eller af de Halvfierdesindstive?

Uf de halvfierdesindstive Disciple vare de som de fleeste meene, eller andre hans Tilhængere, af hvilke den eene siden i Evangelio kaldes Cleophas.

Hvem var den anden Discipel?

Der om mælder ikke Texten.

Hvad gjorde disse tvende Disciple?

De ginge samme Dag, vaa hvilken Jesus var opstanden fra de Døde, fra Jerusalem, hvor de paa tredie Dag havde tovet efter Christi Død og Lidelse, til en Bye, som hedde Emaus, som laae trediesindstive Algre langt fra Jerusalem.

Hvor meget beregnes de trediesindstive Algre langt for?

For en god Mil-Bens.

Hvorned forflogte disse tvende Disciple Tiden paa denne deres Vandring?

De talede med hverandre om alt dette, som var skeet.

Hvor om var da deres Discurs?

Om Jesu uskyldige Lidelse og Død, saa og om det Qvinderne havde fortællt dem om hans Opstandelse.

Hvor om bør Guds Børns Tale at være paa deres Lives-Bey og Vandring?

Deres Samtale bør være om GUD og hans

hans Ord, om Jesu Velgierninger, Lidelse, Død og Opstandelse, vi skal lade Guds Ord boe rigtig iblandt os, Col. 3. Cap. 16. v. og tale derom, naar vi sidde i vort Huus eller vandre paa Beyen, 5. Mos. B. 6. Cap. 7. v.

Da Disciplene saa raisonerede med hinanden paa Beyen, hvad skeede da?

Den opstandene Jesus kom Selv nær til dem og vandrede med dem.

I hvad for en Habit og Skikkelse kom han da?
Som en Reysende og Vandringsmand.

Kiendte Disciplene Jesum da han vandrede med dem?

Nej; men deres Dyne holdtes til; at de ikke kiendte ham.

Bederfares det nogen Tiid Guds Børn, at deres GUD og JESUS er hos dem, og Kiende ham dog ikke?

Ja ofte, naar han i Korset anstiller sig som en Fremmet i Landet og som en Bevfarrende, der legger sig hen et Sted om Natten, Jer. 14. Cap. 8. v. synes at agte dem for sine Fiender, Job. 19. Cap. 11. v. og forvender sig til at være grim imod dem, Job. 30. Cap. 21. v. da han dog er hos dem med sin Naade, og meener det saare vel med dem.

Hvad spurde Jesus Disciplene ad, da han samledes med dem paa Beyen?

Hvad er det for en Tale, som I hand-

handle imellem eder paa Beyen, og hvi see I saa bedrøvede ud.

Giorde Iesus saadanne Spørgsmaale til Disciplene af nogen Vandvittighed?

Nej ingenlunde, thi han som kiender alle vore Tanker, og veed hvort et Ord, der er paa vor Tunge, Ps. 139. 4. v. han vidste ogsaa nok, hvad disse talede, og Aarsagen til deres Bedrøvelse.

Men hvorfor spurgte han dem saaledes ad?

For desto bedre at udlokke hvad der laae dem paa deres Hjerter, og af deres eget Svar at tage Anledning til at undervise dem.

Hvad svarede Disciplene derpaa?

En af dem, som heed Cleophas, svarede og sagde: Er du eene fremmed i Jerusalem, og veed ikke, hvad som i disse Dage er skeet derudi.

Hvad svarede Iesus her til?

Han svarede gandske lemsfældig med et nyt Spørgsmaal, for des bedre at faae dem til at udsige deres Meening, og sagde: Hvad er det?

Hvorledes svarede Disciplene ham derpaa?

De sagde til hannem: Det er om Iesu af Nazareth, som var en Prophete meegtig udi Gierninger og Ord for Gud og alle Folk.

Hvorom taledede de først i dette deres Svar?

Om Jesu Person og Embede: Det er om Jesu af Nazareth, som var en Prophete mægtig udi Gierninger og Ord for GUD og alle Folk.

Var denne deres Bekiendelse om Jesu fuldkommen?

Nej, det var vel sandt de sagde, at han var en Prophete, mægtig i Gierninger og Ord, men dog ikke nok til at beskrive hans Persons og Embedes Ypperlighed.

Bør vi da at have en høyere Kundskab og gjøre en fuldkommeligere Bekiendelse om Jesu?

Ja: Vi bør med Petro at bekiende, at han er Christus den levende GUDS Søn, Matth. 16. Cap. 16. v. den store Prophete, 5. Mos. B. 18. Cap. 18. v. ja vor rette ypperste Præst og aandelige Stæle-Konge.

Hvad taler Disciplene ydermeere i dette deres Svar?

Om de ypperste Præsters og Dversters Ondskab og Grumhed imod den uskyldige Jesum: hvorledes de ypperste Præster og vore Dverster have antvordet ham hen til Dødens Dom, og forsfæstet ham.

Hvem forraadde Jesum?

Hans egen Discipel Judas Ischariothes.

Hvem domte Jesum til Døde?

Pilatus, der var da Lands-Herre i Jødeland.

Hvem

Hvem korsfæstede Jesum?
Strids-Mændene.

Men hvorfor skiede Disciplene Skylden paa de
ypperste Præster og Overster?

Fordi de vare Kilden og Oprindelsen til
hans Døds Dom og Korsfæstelse.

Hvem var Aarsag til Jesu Død?

Vore Synder; thi de naglede ham til
Korset.

Hvor handles i vor Catechismo om Jesu
Korsfæstelse?

I den anden Troes Articul; han blev
korsfæst.

Hvad giver endelig Disciplernes Svar tilkiende?

Deres egen og Med-Disciplers Skrobelig-
hed og slette Forhaabning om Jesu Opstan-
delse: Vi haabedes, at han havde væ-
ret den, som skulde forløst Israel, og
efter deres daarlige Tanker frelst dem af de-
res Fienders Haand, og oprettet et jordligt
og verdsligt Rige.

Var all deres Haab ude, fordi det saa længe for-
halede med hans Opstandelse?

Ja; thi de sige til Jesum: Og over
alt dette er det i Dag den tredie Dag,
siden dette skeede.

Var der intet skeet, der kunde styrke deres Troe
og Forhaabning?

Jo; thi saa siger Cleophas til Jesum:
Det

Der have og nogle af vore Qvinder forfærdet os, som vare aarle hos Graven, og der de funde ikke hans Lege- me, komme de og sige, at de ogsaa havde seet et Syn af Engle, hvilke der sagde, at han lever, og nogle af dem, som vare med os, ginge bort til Graven og funde det ligesom Qvinderne havde sagt, men hannem saae de ikke.

Hvem vare disse Disciple, der ginge til Graven?

Vi finde, at de vare Petrus og Johannes, Joh. 20. Cap. v. 2. og seq.

Troede Disciplene da ikke alle disse, som sagde, at JEsus var opstanden?

Nej, de holdt den Tidende for en løs Tale, som kand sluttes af disse deres Ord: men hannem saae de ikke, conf. Marc. 16. Cap. 11. 12. og 13. v.

Hvorledes svarede JEsus herpaa?

Han først straffede deres Bantroe, sigende til dem: **O I Daarer og Seenhier-** tede til at troe alt det, som Prophe- terne haver sagt, dernæst underviste han dem om sin Tidesses og paafølgende Herlig- heds Fornødenhed: Burde det ikke Chri- stum at lide dette, og saa indgaae til
 sin

sin Herlighed, og endelig forklarede han dette for dem, i det han begyndte fra Mose og alle Propheterne, og udlagde de for dem i alle Skrifter alt det, som var skrevet om ham.

Da Jesus med de tvende Disciple kom nær til Emaus, hvad skeede da?

Han lod som han vilde gaae læn- gere, men de nødde ham til og sagde: Bliv hos os, thi det stunder til Aften og Dagen helder.

Hvad er det at sige, at Disciplene nødde ham?

De overhængte ham med Bøn og gode Ord, at han vilde gaae ind og blive hos dem. Var han da villig til at opfylde deres Begiering?

Ja, han gif ind at blive hos dem.

Efterat han nu var kommen i Huset med dem, hvad skeede da?

Og det skeede, som han sad med dem til Bords, tog han Brodet, takkede, brod det og gav dem det.

Hvorfor sad Jesus til Bords med Disciplene?

For at holde Maaltid med dem, og bekræfte sin Opstandelse.

Kiendte da Disciplene Jesum?

Ja: Da bleve deres Øyne aabnede og de kiendte ham.

Hvor

Hvorpaa kiendte da Disciplene Jesum?

I det han tog Brødet, takkede, brød det og gav dem det.

Da Jesus nu var kiendt af dem, hvorledes gif det da til?

Han blev usynlig for dem.

Hvad sagde de til hverandre?

Og de sagde til hverandre: Brændte ikke vore Hierter i os, der han talde med os paa Benen, og der han oplod os Skrifterne?

Hvad lære vi deraf, at Jesus sad til Bords med Disciplene?

Naar vi vilde sette os til Bords, skulle vi altid see til, at vi kunde have vor Jesum hos os, der ligesom kand tage vor Brød i sin Haand og give os det med Betsignelse; vi skulle og af hans Exempel lære med Bøn og Taksigelse at bruge og annamme Guds Gaver. 1. Tim. 4. Cap. 3. v.

Hvad lære vi deraf, at Christus blev usynlig for Disciplene?

Omendskiøndt han er usynlig for vore legemlige Øyne, saa see de Troende ham dog med Siælens og Forstands oplyste Øyne, i Særdeleshed, naar han i det høiyærdige Altterens Sacramente, i, med og under d. t. betsignede synlige Brød og Viin, giver os sit allerhelligste Legem og Blod at æde og drikke.

Da nu Disciplene havde beklaget sig med hverandre, at de ikke kiendte ham paa Beyen, da han talede med dem, hvad toge de sig da for?

Og de stode op i den samme Stund, og vendte til Jerusalem igien, og funde de de Elleve forsamlede, og dem, som vare hos dem, hvilke der sagde: Herren er visselig opstanden og aabenbarret Simoni.

Hvor handles i vor Catechismo om Jesu Opstandelse?

I den anden Troes Articul: Han opstod fra de Døde.

Da nu de tvende Disciple kom til Jerusalem, og fandt de Elleve, og dem, som vare hos dem, hvad gjorde de da?

Og de fortællede dem, hvad som var skeet paa Beyen, og hvorledes han blev kiendt af dem, i det han broød Brødet.

Hvad lære vi nu her af dette?

Vi skulle med Flid og Fryghed søge de Gudfrygtiges og Troendes Forsamling, hvor vi kunde høre Guds Ord af andre og lære andre det igien, høre og lære den salige Lærdom om Jesu Død og Opstandelse, paa det vi retteligen kunde lære at kiende ham og hans Opstandelses Kraft og Samfund, i det vi bli-

be lige stikket efter hans Død, at vi kunde no-
genlunde møde til de Dødes Opstandelse.

Søde JEsu du mig følge,
Jeg dit Ord vil aldrig dølgge,
Ved din Naade du mig vise,
Hvordan jeg dig bør at prise.
Min Vey=Viser mine Dage
Var, at jeg maa dig behage,
Og en anden Veyen lære,
At han stedse dig kand ære.
Jeg dit Ord vil altid søge,
I mig Troen du forøge,
Var min Trøster i all Nød
Og for alt ndi min Død.
Lad min Siæl dig ævig ære
Ævig Fader, Frelser Kiære!
Und mig Sted blandt HimmelChor,
Hvor Tre=Enigheden boer.

Tredie Paaste-Dag.

Evangeliium Luc. 24. Cap. fra 36. indtil 49. v.

Wen der Disciplene saa talede,
stod JEsus midt iblandt
dem, og sagde til dem:
Fred være med eder; da forfærdedes
de, og frygtede sig, og meente, at de
saae

saae en Mand. Og han sagde til dem: Hvi ere I saa forfærdede? og hvi opstige saadanne Tanker i eders Hjerter? seer mine Hænder og mine Fødder, at det er jeg selv, finder paa mig og seer; thi en Mand haver ikke Kiød og Been, som I see, at jeg haver. Og, som han det sagde; viste han dem sine Hænder og Fødder. Men der de endnu ikke troede for Glæde, og forundrede sig, da sagde han til dem: Haver I her noget at æde? og de gave hannem et Stykke af en stegt Fisk, og noget af en Honning-Rage, og han tog det og aad det for dennem. Og han sagde til dem: Disse ere de Ord, som jeg sagde til eder, der jeg endnu var hos eder, at alt det bør at fuldkomes, som er skrevet om mig i Mose Lov, i Propheterne og udi Psalmerne. Da oplod han deres Forstand, at de forstode Skrifterne, og sagde til dem: Saa staaer der skrevet, og saa burde Kristus at lide, og opstaae fra de Døde tredie Dag, og lade prædike i

sit Navn Omvendelse og Syndernes
 Forladelse for alle Folk, og begynde
 i Jerusalem. Og I ere Bidne til
 alt dette.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om den sidste Christi Aabenbarelse paa
 den Dag, der han opstod, hvilken skeede for
 alle hans Disciple.

Paa hvad Tiid skeede denne Jesu Aabenbarelse?

Der de saa talede.

Hvad talede Disciplene da om?

De fortælte, da de vare komne tilbage fra
 Emaus, de elleve Disciple og dem, som var
 hos dem, hvad som var skeet paa Veyen, og
 hvorledes Christus blev kiendt af dem, i det
 han brød Brødet, og der de havde saadan
 Samtale imellem sig om hans Opstandelse,
 da kom Jesus og aabenbarede sig for dem.

Befaler ikke og vor Catechismus os at tale om GUD
 og de Ting GUD hører til?

Jo, det første Bud, som befaler os at
 elske GUD, at have Lyft til at tale om hans
 Ord, og have Omgang med ham i Bønnen,
 saa siger David: Det er mig godt, at jeg
 holder mig nær til GUD, Ps. 73. 28. v. og
 paa et andet Sted, at man skal pønsse paa
 Guds Lov Dag og Nat.

Er der flere Bud, end det første, der befaler os at tale om GUD og hans Ord?

Ja! det andet Bud, som forbinder os til ærbødig at omgaaes med Guds Ord, gierne tale derom med andre og ære GUD med vore Læber, og dernæst det tredie Bud, som befaler os, at vi gierne skulle høre Guds Ord af andre, saa og lære andre det, nemlig ved all Leylighed at holde gudelig Samtale med andre Christne om GUD og hans Ord, derfor siger Apostelen Jacob: Værer ikke alleene Ordets Hørere, men end og dets Glørere. Jac. I. Cap. 22. v.

Paa hvad Maade aabenbaredes JEsus for sine Disciple?

Han stod midt iblandt dem.

Hvorfor stod JEsus saa midt iblandt Disciplerne?

1.) For dermed at vise, at han var Megle ren mellem GUD og Menneffene, 1. Tim. 2. Cap. 5. v. som læres i vore Sentenzer og Forklaringen over den anden Articul, og 2.) han vilde være Beder saa nær som de andre, endskjønt han grovelig havde syndet, thi han var kommen at søge og gjøre salig det, som var fortabt. Luc. 19. Cap. 10. v.

Saledes JEsus noget til sine Disciple, da han saa ufornodentlig kom og stod midt iblandt dem?

Ja, Han sagde til dem: Fred være med eder.

hvad

Hvad meente Christus med denne sin Hilsen?

Han vilde ikke alleene efter Jødernes gemeene Maade hilse dem og ønske dem Lykke og Betsignelse, men endog ønske over dem den sande aandelig og ævig Fred, som han ved sin Fortieneste havde dem og alle forhvervet.

Hvorledes blev Disciplene tilmode, da Jesus paa den Maade aabenbaredes for dem?

Da forfærdedes de og frygtede sig og meente, at de saae en Aand.

Da Disciplene saaledes bleve forfærdede, hvad sagde da Christus til dem?

Hvi ere I saa forfærdede, og hvi opstige saadanne Tanker i eders Hierter.

Hvad sagde da Christus, paa det han kunde føre Disciplene af de Tanker?

Seer mine Hænder og mine Fødder, at det er jeg selv, finder paa mig, thi en Aand haver ikke Kiød og Been, som I see, at jeg haver.

Paa det Disciplene kunde bestyrkes i den Troe, at han var ikke en Aand, som de meente, hvad gjorde Jesus da?

Han viste dem sine Hænder og Fødder.

Vilde Disciplene af alt dette da troe, at det var Jesus?

De troede endnu ikke for Glæde, men forundrede sig.

Hvad gjorde da Jesus, at han kunde styrke deres Troe, og fuldkommelig vise dem, at det var ham selv?

Han sagde til dem: Have I her noget at æde? og de gavede ham et Stykke af en stegt Fisk og noget af en Honning-Rage, og han tog det og aad det for dem.

Hvad gjorde Jesus ydermeere for at styrke Disciplene i Troen?

Han førde dem til Gluds Ords Betragtelse, hvoraf Troens beste Bestyrkelse kommer, og erindrede dem baade hvad han selv tilforn havde sagt dem om hans Død, Lidelse og Opstandelse, saag og hvad der var skrevet i det gamle Testamente, hvis Skrifter Christus deeler i trende Parter, nemlig Mose Lov, Propheter og Psalmer. Og han sagde til dem: Disse ere de Ord, som jeg sagde til eder, der jeg endnu var hos eder, at alt det bør at fuldkommes, som er skrevet om mig i Mose Lov, i Propheterne og Psalmerne.

Kunde Disciplene af sig selv forstaae Skrifterne?

Ney: Men Christus oplod deres Forstand, at de forstode Skrifterne, og sagde til dem: Saa staaer der skrevet,

vet,

bet, og saa burde Christus at lide og opstaae fra de Døde tredie Dag og lade prædike i sit Ravn Omvendelse og Syndernes Forladelse for alle Folk, og begynde i Jerusalem. Og I ere Bidne til alt dette.

Hvorom handles i vor Catechismo om Jesu Lidelse, Død og Opstandelse?

I den anden Troes Articul: Han blev piint under Pontio Pilato, forsfæst, død og begravet, nedfoer til Helvede og opstod tredie Dag fra de Døde.

Velkommen søde Jesu vær!

Du severrig opstanden er,

Hielp, at jeg troer paa dit Ord,

Til jeg gaaer ind i Himmel-Chor.

Lær du mig Skriften at forstaae,

Jeg ret for dig her vandre maa

Og pønse paa din Dødes Frugt,

Som er det ævig Lives Lugt.

Du er den rette Siæle-Den:

Und mig et Sted i Himmelen,

Dit Ord og Aand saa trøste mig,

Jeg altiid holder fast ved dig.

Jeg

Jeg i mit Hierte Jesu dig
 Vil bære heel oprigtelig,
 Giv mig din Aand og styrk min
 Troe,
 At jeg til Sidst maa hos dig boe.

1ste Søndag efter Paaske.

Evangelium Joh. 20. Cap. fra 19. v.
 indtil Enden.

Den samme Dag ad Aften, som
 var den første Dag i Ugen, da
 Dørrerne vare tillufte, der som
 Disciplene vare forsamlede af Frygt
 for Jøderne, da kom Jesus og stod
 midt iblandt dem, og sagde til dem:
 Fred være med eder! Og, som han
 det sagde, viiste han dem sine Hænder
 og sin Side, og Disciplene bleve glæ-
 de, at de saae Herren. Da sag-
 de Jesus atter til dem: Fred være
 med eder! Ligesom Faderen udsen-
 de mig, saa sender jeg eder, og det
 han det sagde, blæste han paa dem, og
 sagde til dem: Annammer den Hel-
 lig Aand, hvilke som helst I forlade
 deres

deres Synder, dem ere de forladne,
 og, hvilke som helst I beholde dem,
 dem ere de beholdne. Men Thomas
 een af de Tolv, som kaldes Tvilling,
 var ikke hos dem, der JESUS kom.
 Derfor sagde de andre Disciple til
 hannem: Vi have seet HERREN, men
 han sagde til dem: Uden jeg faaer
 seet Naglegabene i hans Hænder, og
 stinger min Finger i Naglegabene, og
 stinger min Haand i hans Side, da
 troer jeg det slet intet. Og otte Da-
 ge derefter, vare atter hans Disciple
 derinde, og Thomas med dennem;
 Da kom JESUS, der Dørrene vare
 tillukte, og stod midt iblandt dem, og
 sagde: Fred være med eder! Derefter
 siger han til Thomam: Ref din
 Finger hid, og see mine Hænder,
 og ref din Haand hid, og stik den i
 min Side, og vær ikke vantroe, men
 troe. Da svarede Thomas og sagde
 til hannem: Min HERRE og min
 GUD! JESUS sagde til hannem:
 Fordi du saae mig, Thoma, da troe-
 de

de du; Men salige ere de, som ikke have seet, og dog troet; JESUS gjorde vel og mange andre Tegn for sine Disciple, som ikke ere skrevne i denne Bog; men disse ere skrevne, at I skulle troe, at JESUS er Christus den Guds Sønn, og at I, som troe, skulle have Livet i hans Navn.

Hvad beskrives i dette Evangelio?

Tvende Christi Aabenbarelse, for hans Disciple efter sin Opstandelse, den første, som skeede paa hans Opstandelses Dag ad Aften, da Thomas var fraværendes, og den anden, som skeede ottende Dagen derefter, da Thomas var nærværendes.

Paa hvad Tid skeede den første Aabenbarelse?

Den samme Dag ad Aften, det er samme Dags Aften, paa hvilken han opstod fra de Døde, eller noget ud paa Aftenen, efter at de 2de Disciple, som ginge til Emaus, vare komne til Jerusalem igien, hvilken Dag var den første Dag i Ugen.

Hvad Tilstand vare Disciplene i, der JESUS kom til dem?

De vare forsamlede inden tillukte Døre af Frygt for Jøderne.

Hvor

Hvorfore vare de da forsamlede inden tillukte
Dørre af Frygt for Jøderne?

De vidste, hvor ilde Jøderne havde hand-
let med Christo, som var deres Mester, og
at de i hans Lidelses Tid havde spurgt ham
om hans Disciple og om hans Rædson, Joh.
18. Cap. 19. v. Den gandske Stad var fuld
af Bægternes løgnagtige Tale og Paasagn,
at hans Disciple vare komne om Natten, og
havde staalet ham bort den Tid de sove, Matth.
28. Cap. 13. og 15. v. Herover frygtede de sig,
at det ikke skulde gaae dem bedre, end deres
Mester, og derfor holdte sig inden til-
lukte Dørre i Frygt og Fare, at de ikke u-
formodentlig skulde blive overfaldne.

Hvorledes aabenbaredes Jesus?

Han kom og stod midt iblant dem,
hastelig og u-formodendes, da de mindst tænkt
te derpaa.

Hvad sagde han da til dem, der han saaledes kom
og stod midt iblant dem?

Han sagde til dem: Fred være
med eder.

Da Jesus saaledes havde lyst sin Fred over Dis-
ciplene, hvad gjorde han da ydermeere?

Og som han det sagde: Viiste han
dem sine Hænder og sin Side.

Beholdt

Beholdt Jesus, efter hans Opstandelse, Nagles gabene i hans Hænder og Aabningen i hans Side?

Ja, af hans egen fri Villie beholdt han dem for at styrke sine Disciplers Troe og læge deres saarede Hierter.

Hvorfore viiste Jesus Disciplene saaledes sine Lemmer?

At de ikke skulde indbilde sig, at de saae en Aand eller Spøgelse, men at de kunde finde paa hannem og kiende, at det var ham selv.

Hvad virkede denne Jesu Aabenbarelse hos Disciplene?

Og Disciplene bleve glade, at de saae Herren.

Hvad gjorde Frelseren ydermeere i denne Aabenbarelse?

Han sagde atter til dem, da han nu ville indstifte Forligelsens Tjeneste og udsende dem, som Freds-Bud i Verden, 2. Cor. 5. Cap. 19. 20. v. Fred være med eder; Der-næst kaldede og sendte han dem til det hellige Embede sigendes: Ligesom Faderen udsendte mig, nemlig i Henseende til mit Prophetiske og Lære-Embedet til at vidne om Sandhed, Joh. 19. Cap. 17. v. Og forkynde Evangelium for de Fattige, Luc. 4. Cap. 18. v. Conf. Es. 61. Cap. 1. v. Saa sender jeg og eder, som mine Disciple og Tienere til at

præ
Cap.
den
helli
den
Aan
som
den
den
ful
heli
ere
I b

I
staf
inte
dett
alle
tige
Saa
af
Ord
for
Saa
dog
Su

præ.

prædike Evangelium for alle Folk, Matth. 28. Cap. 19. v. Ndermeere gjorde han dem ved den Hellig Aands Meddeelelse duelige til det hellige Embede, i det han blæste paa dem; Og sendte dem dermed, at den Hellig Aand udgaaer, sendes og gives saa vel af ham, som af Faderen; og sagde: Annammer den Hellig Aand; Endelig betroede han dem Himmeriges Røgle, og gav dem Fuldmagt til at løse og binde: Hvilke som heldst I forlade deres Synder, dem ere de forladne, og hvilke som heldst I beholde dem, dem ere de beholdne.

Hvad see vi heraf?

1.) At det hellige Prædike Embedes Bestaaffenhed er af Christo selv indstiftet. 2.) At intet Menneſke af sig selv er duelig og dygtig til dette Embede, men at det er GUD og JEſus alleene, som gjør sine Tienere duelige og dygtige, i det han giver dem sin Hellig Aand og Gaver. 3.) At det er stor Naade og Magt af GUD nedlagt ved dette hellige Embede, at Ordets Tienere have Magt til at forlade de Bodfærdige og beholde de U-bodfærdige Haardnakkede deres Synder, hvilken Magt dog ikke henger af deres Person, men af GUD selv alleene.

Vare alle Christi Disciple tilstode, da han saaledes aabenbarede sig?

Nej; men Thomas, een af de tolv som kaldes Tvilling, var ikke hos dem, der JEsus kom.

Vilde Thomas da troe, at JEsus var opstanden?

Nej; thi, omendskiont de andre Disciple sagde til ham: Vi have seet HErren, saa sagde dog Thomas til dem: Uden jeg faaer seet Naglegabene i hans Hænder, og stinger min Finger i Naglegabene og stinger min Haand i hans Side, da troer jeg det slet intet.

Syndede Thomas høyligen derudi?

Ja visselig, thi Bantroe er den største Synd.

Findes der endnu de, som synde ligesom han?

Ja desverre! thi, som han kaldes Tvilling, og en Tvilling er ikke een, men haver enten Broder eller Søster, saa haver han og mange Brødre og Søstre, som ikke ville troe enten Guds Løfter eller Trueseler, med mindre de faae Troen i Hænderne.

Blev Thomas længe i denne sin Bantroe?

Ja, indtil otte Dage derefter, da Disciplene vare atter derinde og Tho-
mas

mas med dem; da kom Jesus, der
Dørrene vare tillufte, og stod midt
iblandt dem og sagde: Fred være med
eder. Derefter siger han til Thomam,
rek din Finger hid og see mine Hæn-
der, og rek din Haand hid, og stik
den i min Side, og vær ikke vantroe,
men troe.

Hvor bede vi i vor Catechismo, at GUD vil
bevare os fra Vantro?

I den siette Bøn i Fader vor, at vi
ikke skulle henkastes i Vantro, Mis-
haab eller andre Laster.

Hvor handles i vor Catechismo om Jesu Vunder
og Saar?

I den anden Troes Articul: Han
blev piint under Pontio Pilato og
korsfæst.

Da nu Jesus saaledes havde talt Thomam til,
hvad svarede da Thomas?

Min Herre og min GUD.

Hvad sagde Jesus da til hannem?

Fordi du saae mig, Thoma, da troe-
de du, men salige ere de, som ikke ha-
ve seet og dog troet.

Hvorledes slutter Evangelisten dette Evangelium?

Jesus gjorde vel og mange andre

Segn for sine Disciple, som ikke ere skrevne i denne Bog; men disse ere skrevne, at I skulle troe, at Jesus er Christus den Guds Søn, og at I som troe, skulle have Livet i hans Navn.

Hvor handles i vor Catechismo, at de Troende skulle blive salige?

I Sentenzerne: Saa elskte GUD Verden, at han gav sin eenbaarne Søn, paa det at alle de, som troe paa hannem, ikke skulle fortabes, men have det ævige Liv. Joh. 3. Cap. 16. v.

Fra Vantroen all vor Tiid, bevar os
Livsens Fyrste!
Mens vi har Tiid, lad os derefter
eene tørste,
At leve i din Troe, forlade os paa
dig,
Saa er der ingen Tvivl, vi jo naaet
Himmerig.

2den Søndag efter Paaste.

Evangelium Joh. 10. C. fra 11. indtil 17. v.

(Jesus sagde til Pharisæerne:)

Jeg er den gode Hyrde, den gode Hyrde sætter sit Liv til for Faarene; men den, som er en Lene-Svend, og ingen ret Hyrde, hvilken Faarene ikke egentlig tilhøre, seer Ulven komme, og forlader Faarene og flyer: Og Ulven griber og adspredder Faarene; men Lene-Svenden flyer, thi han er en Lene-Svend, og han bærer ingen Omsorg for Faarene. Jeg er den gode Hyrde, og kiender mine Faar, og jeg kiendes af mine. Ligesom min Fader kiender mig, saa kiender jeg og Faderen, og jeg sætter mit Liv til for Faarene. Jeg haver end andre Faar, som ikke ere af denne Stie, de samme bør jeg ogsaa føre hid, og de skulle høre min Røst; og der skal blive en Hiord og en Hyrde.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Christi Hyrde-Embedet.

Hvad kalder Jesus sig i dette Evangelio?

En god Hyrde: Jeg er den gode Hyrde.

Hvornæd beviser han sig at være den gode Hyrde?

Idet han setter sit Liv til for Saarene.

Hvilke ere hans Saar?

De ere Mennesker, Ezech. 34. Cap. 31. v. især de sande Troende.

Er der andre Hyrder end Kristus?

Ja, der ere vel de, som kaldes Hyrder, saasom Lærere i Guds Kirke, men ingen som Kristus?

Ere de da alle gode Hyrder?

Nej, men nogle ere Leye-Svenne; thi saa mælder Kristus: Men den, som er en Leye-Svend og ingen ret Hyrde, hvilken Saarene ikke egentlig tilhøre, seer Ulven komme og forlader Saarene, og flyer, og Ulven griber og adspredder Saarene; men Leye-Svenden flyer, thi han er en Leye-Svend, og han bærer ingen Omfarg for Saarene.

Hvilke Hyrder betegnes ved Leye-Svenden?

Ikke alle de som faaer og annammer nogen Løn for deres Arbejde og Tieneste, thi en Arbender er sin Løn værd. Matth. 10. Cap. 10. v. Men derved betegnes de, som søge Embedet for Løn, Profit og Baades Skyld, for at komme til Penge og et stykke Brød. 1. Sam. 2. Cap. 36. v.

Hvor-

Hvorpaa Kiendes da Leye-Svennene?

I det de bære ingen ret Omsorg for Faarene, men flyer, naar de see Ulven komme.

Hvem forstaaes ved Ulven?

Den Helvedes Ulv og brølende Løve Dævelen og hans skadelige Redskaber, saasom Kettere, falske Lærere og Tyranner.

Til hvad Ende komme disse Ulve?

At gribe og adsprede Faarene.

Er da Jesus saadan en Leye-Svend og falsk Hyrde?

Nej, thi han igientager sine Ord og siger: Jeg er den gode Hyrde, og jeg sætter mit Liv til for Faarene.

Hvor handles om denne Jesu Kiærlighed i vor Catechismo?

I den anden Articul: Han blev korsfæst og døde.

Kiender Jesus sine Faar?

Ja: Han kiender sine Faar, og har ber tegnet dem i begge sine Hænder, Es. 49. Cap. 16. v. ligesom og deres Navne ere skrevne i Lammets Livsens Bog. Aab. B. 13. C. 8. v.

Kiendes da Jesus og af sine Faar?

Ja, thi siger Christus: Jeg kiendes af mine.

Hvorledes kiendes da Jesus af sine Faar?

Som deres eneste Frelser, Gaaes Hyrde

og Biskop med en Saligheds Forstand til deres Synders Forladelse. Luc. I. Cap. 77. v.

Haver Jesus flere end et slags Faar?

Ja: Jeg haver end andre Faar, som ikke ere af denne Stie.

Hvilke forstaaer Jesus ved disse andre Faar?

Derved forstaaes Hedningene.

Hvad siger han om dem?

At de vare ikke af den Faare-Stie; det er, ikke af de Troendes Forsamling ibland Jøderne, men fremmede fra Israels Borgerstab og Forjættelsens Testamente.

Hvad siger han sig at ville giøre ved dem?

De samme bør jeg ogsaa ved mine Apostlers Prædiken og Lærdom at føre hid til min aandelig Faare-Stie og Meenigheds Samfund.

Hvad siger Jesus, at de skulle giøre?

Dg de skulle høre min Røst.

Hvad skulle saa endelig blive deraf?

En Hiord og een Hyrde.

Mens jeg maa leve her, min Datter, dring da behøver

Ved dig, o Jesus! Hielp, giør, jeg det Gode øver,

forlad min Synd, og vær mig naadig mild og bliid,

O Siæle-Hyrde! jeg er din til ævrig

Tiid.

3die Søndag efter Paaske.

Evangelium Joh. 16. C. fra 16. indtil 23. v.

(Jesus sagde til sine Disciple:)

Om en liden Stund, da skulle I ikke see mig, og atter om en liden Stund, da skulle I see mig; thi jeg gaaer til Faderen. Da sagde nogle af hans Disciple til hver andre: Hvad er dette? som han siger til os: Om en liden Stund, da skulle I ikke see mig, og atter om en liden Stund, da skulle I see mig; thi jeg gaaer til Faderen? da sagde de: Hvad er dette, som han siger, om en liden Stund? vi vide ikke, hvad han taler. Da merkte Jesus, at de vilde spørge hannem ad; og han sagde til dem, der om spørge I iblant hverandre, at jeg sagde: Om en liden Stund, da skulle I ikke see mig, og atter om en liden Stund, da skulle I see mig. Sandelig, sandelig, jeg siger eder: I skulle græde og hyle; men Verden skal glæde sig, og I skulle være bedrøvede, men eders Bedrø-

Drøvelse skal omvendes til Glæde. En Kvinde, naar hun føder, da haver hun Bedrøvelse, thi hendes Time er kommen; men naar hun haver født Barnet, da tænker hun ikke meere paa den Rød, for den Glædes Skyld, at et Menneſke er fød til Verden. Saa have I vel nu ogsaa Bedrøvelse; men jeg vil see eder igien, og eders Hierteer ſkulle glæde ſig, og der ſkulle ingen tage eders Glæde fra eder.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Christi Tale til hans Disciple om hans Bortgang og Gienkomſt.

Hvorledes taler Christus om ſin Bortgang og Gienkomſt?

Om en liden Stund, da ſkulle I ikke see mig, og atter om en liden Stund, da ſkulle I see mig; thi jeg gaaer til Faderen.

Hvad forſtaaer Christus ved ſin Bortgang?

Hans Død og Lidelse, Opſtandelse og Himmelfart.

Hvad forſtaaer Christus ved ſin Gienkomſt?

Hans Opſtandelse fra de Døde.

Hvor mældes i vor Catechismo om Christi Død, Lidelse og Opſtandelse?

I den anden Troes Articul: Han blev

blev forsfæst, død og begravet og op-
stod tredie Dag fra de Døde.

Forstode Christi Disciple denne hans Tale om hans
Bortgang og Gienkomst?

Nej, Thi da sagde nogle af hans
Disciple til hverandre: Hvad er det,
som han siger til os: Om en liden
Stund, da skulle I ikke see mig, og
atter om en liden Stund, da skulle I
see mig og, thi jeg gaaer til Faderen?
Da sagde de: Hvad er dette, som han
siger: om en liden Stund? vi vide
ikke, hvad han taler.

Vare saadanne deres Tanker og Tale skult
for Jesu?

Nej, thi Evangelisten siger: Da merk-
te Jesus, at de vilde spørge hannem
d; og han sagde til dem: Derom
spørge I iblandt hverandre, at jeg
sagde: Om en liden Stund, da skul-
le I ikke see mig, og atter om en liden
Stund, da skulle I see mig.

Hvorledes forklarer da Jesus sin Tale for Disciplea
ne, om hvilken de tvivlede?

Det gjør han, i det han først med klare
Ord, og siden med en bekiendt og beqvem Fig-
nelse taler baade om den Sorg, de skulle ha-
ve

ve over hans Død og Bortgang, ſaaog om den Glæde, ſom derpaa ſiden ſkulle følge.

Hvorledes lyder Iſu klare Ord derom?

Sandelig, ſandelig jeg ſiger eder: I ſkulle græde og hyle, men Verden ſkal glæde ſig, og I ſkulle være bedrøvede, men eders Bedrøvelſe ſkal omvendes til Glæde.

Hvad meener Iſus med de Ord: Sandelig, ſandelig jeg ſiger eder?

Dermed erindrer han Disciplene, at det en ſkal komme dem paa af en Hændelſe eller Slumpe-ſykke, men det var en Ting, der viſſelig ſkulle ſkee.

Hvorfor ſkulle Disciplene græde og hyle?

En alleene, naar de ſaae, at Iſus deres Meſter blev taget fra dem, og henrettet ved den forſincædelige Korſets Død, da vilde Graad overfalde dem, men endog, naar de, efter hans Himmelfart, for Chriſti Navns Bekændelſes Skyld ſkulde friſte Kors og Gievvordighed.

Hvem forſtaaes ved Verden paa dette Sted?

Chriſti Fiender, de forſtoffede Jøder og ugudelige Hedninger.

Hvorover ſkulle Verden glæde ſig?

Ligeſom den, nemlig Iſu Fiender, havde bundet en ſtor Seyr, at de havde ſaaet ham af Dage.

Skulde og Disciplene derover glæde sig?

Nej, Men de skulle derimod være hietelig og inderlig bedrøvede.

Skulle Disciplene ingen Glæde have at vente?

Jo: Thi Christus siger: Eders Bedrøvelse skal ombendes til Glæde.

Hvori skulle da deres Glæde bestaae?

Naar de skulle see Christum igien, som en Gæder-Herre opstanden fra de Døde og kronet med Hæder og Ære.

Hvad for en Lignelse giver Jesus paa denne

Disciplenes store Bedrøvelse over hans

Vortgang og Igienkomst?

En Kvinde, naar hun føder, da haver hun Bedrøvelse, thi hendes Tidsme er kommen; men naar hun haver fød Barnet, da tænker hun ikke mere paa den Nød, for den Glædes skyld, at et Menneske er fød til Verden.

Hvorledes henfører Jesus denne Lignelse

paa sine Disciple?

Saa have I nu vel ogsaa Bedrøvelse, men jeg vil see eder igien, og eders Hierter skulle glæde sig, og der skal ingen tage eders Glæde fra eder.

Mens jeg gaaer her en Verdens Træl,

Lad mig min Synd fortryde,

GUD trøst og hver beangstet Siæl,

Og lad dem Glæde nyde.

Al;

Allmindelig Bede = Dag

eller

Fjerde Fredag efter Paaske.

Lectien, Es. 55. Cap. 6. og 7. v.

Søger H Erren, mens han findes /
skalder paa hannem, den Stund
han er nær. Den Ugudelige
forlade sin Bey, og den Uretfærdige
sine Sanker, og han omvende sig til
H Erren, saa skal han forbarme sig
over hannem, og til vor GUD; thi
han er meget rund til at forlade.

Hvad indeholder denne hellige Text?

Prophetens Formaning til en sand Om-
vendelse.

Hvem skulle vi søge?

H Erren: Søger H Erren.

Paa hvad Maade skulle vi søge H Erren?

Med sand Andagt og Alvorlighed af vor
gandste Siæl og Hierte; I skulle søge og finde
de mig, naar I ville søge mig i eders gands-
te Hierte. Jer. 29. Cap. 13. v.

Naar skulle vi saaledes søge H Erren?

Mens han findes.

Findes han ikke altid?

Naar vi forsetlig tage Guds Naade for-
gicæves,

gaaes, forsømmer Naadens Tid og Salig-
hedens Dag med Pauli Formaning, 2. Cor. 6.
Cap. 1. og 2. v. da vil det nok hedde til os, som
de Gæster, ingen af de Mand, som budne
vare, skulle smage min Nadvere, Luc. 14. Cap.
24. v.: Men alle bodsfærdige Syndere, som i
Naadens Tid søge GUD med en sand Boe-
nitentse, kunde en alleene troste sig ved GUDs
almindelige Løfte. See, jeg udrekter
mine Hænder den gandske Dag til et u-lydigt
Folk, Es. 65. Cap. 1. v. men endog ved Frelse-
rens naadige Indbydelse: Kommer hid
til mig alle, som arbejde og ere besværede,
og jeg vil giøre eder Hvile, Matth. 11. C. 28. v.
Iaaog trøstefulde Forjættelse: Jeg vil in-
gen udstøde, som kommer til mig. Joh. 6. C. 37. v.

Hvorledes siges GUD ikke at findes?

Naar han haver Mishag til Mennekene,
vil ikke høre og hielpe dem; de skulle paakalde
mig, og jeg vil ikke svare, de skulle aarle søge
mig og ikke finde mig. Ordspr. B. I. Cap. 28. v.

Hvormed skulle vi søge HErren?

Med vore alvorlige Bønner og Paa-
kaldelse, thi saa siger Propheten: Kalder
paa hannem, den Stund han er nær.

Hvor befales i vor Catechismo at paakalde HErren?

I det andet Bud: Thi der befales os:
At vi i all vor Modgang skulle paa-
kalde GUDs Navn, bede, love og takke.

Hvort

Hvorledes skulle vi kalde paa Herren?
I Aand og Sandhed.

Naar skulle vi saaledes kalde paa Herren?
Den Stund han er nær.

Er GUD ikke altiid og allevegne nærværende?

Jo: Han er sandelig ikke langt borte fra
 enhver af os. Apostl. G. 17. Cap. 27. v.

Hvordan siges GUD at være langt borte
 og nær hos?

Han siges at være langt borte, naar
 han haver Bemmelse og Bederstyggelighed til
 Menneskene, fordi de ere langt fra hans Lov,
 Psal. 119. v. 150; Saa siges han at være
 nær hos Menneskene, som have et sønder-
 knuset Hierte, og kalde paa ham i Aand og
 Sandhed, han horer deres Skrig og frelser
 dem. Psal. 145. v. 18. 19.

Hvad formaner Propheten os videre til?

At afstaae fra ugudelige Beye og u-retfær-
 dige Tanker: **Den Ugudelige forlade sin
 Bey og den U-retfærdige sine Tanker.**

Hvad forstaaes ved den Ugudeliges Bey?

Hans syndige Omgængelse og ugudelige
 Væsen.

Hvad skal den Ugudelige giøre ved sin onde Bey?

Han skal forlade den, det er: Han
 skal ikke blive fremturendes i sin Synd og
 Ondskab, men angre og fortryde den af Hier-
 tet,

tet, tage bort sine onde Idretter fra Guds
Dyden og lade af at gjøre ilde. Es. 1. Cap. 16. v.

Hvad forstaaes ved den Uretfærdiges Tanker?

Menneskenes Hierters Tankers onde Paa-
fund, syndig Digten og Tragten, at man
tænker det, som ondt er, og søger at føre det
i Verk.

Hvad skal den Uretfærdige gjøre ved sine Tanker?

Han skal forlade dem, og i Tide staae
dem imod, og om de end opkomme i hans
Herte, saa skulle de forhindres, at de ikke
komme til Sierningen.

Bør da ey alleene de ugudelige Beye, men endog
de uretfærdige Tanker at forlades?

Ja: Thi vi bør ey alleene at rense det Ud-
vortes, men og det Indvortes, lader os rense
og selv af all Aandens og Kiødets Besmit-
telse. 2. Cor. 7. Cap. 1. v.

Hvor handles i vor Catechismo om, at vi skulle
forlade onde Tanker og ugudelige Beye?

I Sententzerne, som befale os, at vi
skulle forsage det u-gudelige Bæsen,
og den verdslige Lyst, og leve tugtig,
retfærdig og gudelig i denne Verden,
Tit. 2. Cap. 12. v.

Hvordan kand vi nu særdeles paa denne Dag
føre os denne Lectie til Brug.

Vil vi søge HERren vor GUD og paakal-
de ham i Aand og Sandhed, afstaae vore
onde

onde Tanker og Beye med en sand Anger og en levende Troe og Tilstid til Christi Fortieneste, og have Bemmelse og Bederstygghed til dem, og vandre troeligen paa Herrens Budords-Beye, saa vil GUD forlade sin Brede imod os, forlade os vore Synder, og have Freds-Tanker over os og ikke til Ulykke, Jer. 29. Cap. 11. v. Men ville vi vandre efter vore egne syndige Tanker og Kiødetes Sierninger, saa vil GUD visselig berede Ulykke over os og have et fast Anslag imod os, Jer. 18. Cap. 11. v.

Naar vi saaledes holde os til GUD, fand vi da lide paa, at GUD vil vare os naadig?

Ja; thi Propheten forsikrer, at HERREN skal forbarme sig over hannem, og at han er meget rund til at forlade.

Hvem er det da GUD vil forbarme sig over?

Den Ugudelige, som forlader sine onde Tanker og Beye.

Opvæk, O Store GUD ret Anger i
 mit Hierte,
 Min Synde-Byrde lad i all min Tid
 mig smerte,
 Forund mig Troe og Haab, Tilstid
 paa Jesum Christ,
 Saa er han naadig, og min Synde
 forlader vist.

4de Søndag efter Paaste.

Evangelium Joh. 16. Cap. fra 5. indtil 16. v.

(Jesus sagde til sine Disciple:)

Men nu gaaer jeg hen til den,
 som mig udsendte, og in-
 gen af eder spørger mig ad:
 Hvor gaaer du hen? Men fordi jeg
 haver talet dette til eder, da er eders
 Hierte sorrig fuldt, men jeg siger
 eder Sandhed. Det er eder godt, at
 jeg gaaer bort; thi gaaer jeg ikke bort,
 da kommer Trøsteren ikke til eder.
 Men gaaer jeg bort, da vil jeg sende
 hannem til eder. Og naar han kom-
 mer, da skal han straffe Verden for
 Synd, og for Retfærdighed og for
 Dom: For Synden, at de ikke troe
 paa mig: For Retfærdighed, at jeg
 gaaer til min Fader, og I see mig ikke
 meere; Men for Dommen, at denne
 Verdens Tyrste er dømt. Jeg haver
 endnu meget at sige eder; Men nu
 kunde I ikke bære det; men, naar han,
 den

den Sandheds Vord kommer, han skal leede eder i all Sandhed; Thi han skal ikke tale af sig selv; men hvad som helst han horer, det skal han tale, og de tilkommende Ting skal han forkynde eder; Den samme skal forklare mig, thi han skal tage det af mit og forkynde eder. Alt hvad Faderen haver, det er mit, derfor sagde jeg: Han skal tage det af mit, og forkynde eder.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Christi Tale til sine Disciple, baade om sin Vortgang til Faderen, saa og om dens Frugt og Nytte, samt om den Hellig Vords Tilkommelse og hans Embede.

Hvad taler Jesus om sin Vortgang?

Nu gaaer jeg hen til den, som mig udsendte.

Hvad vil Christus meene med disse Ord?

Jeg bliver nu ikke længer, som hidindtil, synlig hos eder; Thi Tiden er nu nær, at jeg skal gaae til min Lidelse og Død, og siden indgaae til min Himmelske Herlighed.

Hvor handles i vor Catechismo om Jesu Lidelse og Død?

I den anden Troes Articul: Han blev korsfæst og død?

Lagde Disciplene saadan Christi Tale om hans
Bortgang noget paa Hierte?

Nej; thi Jesus siger om dem: Og ingen af eder spørger mig ad: Hvor gaaer du hen.

Hvad var Aarsag til at Disciplene var saa efterladne i at spørge om Christi Bortgang?

En u-tidig Sorg og Bekymring, hvormed de bleve betagne, da Jesus taledede om sin Bortgang, som kand sees af Jesu Ord: Men fordi jeg haver talet dette til eder, da er eders Hierte forrigfuld.

Men havde Disciplene skiellig Aarsag til saaledes at bekymres over hans Bortgang?

Saa længe de ansaae hans Bortgang alleene med Fornuftens Dyne, havde de vel Aarsag at være bekymrede derover, men dersom de vilde anseet den med Troende Dyne, og rettelig betænkt den deraf flydende salige Frugt og Nytte, da havde de havt billigere Aarsag til at glæde sig, end at bedrøves derover.

Med hvad Ord viser Jesus dette?

Men jeg siger eder Sandhed; det er eder godt, at jeg gaaer bort; thi gaaer jeg ikke bort, da kommer Trosteren ikke til eder. Men gaaer jeg bort, da vil jeg sende hannem til eder.

Hvem er det Jesus vil sende?
Trosteren, det er den Hellig Aand.
 Hvor handles i vor Catechismo om den
 Hellig Aand?

**I den tredie Troens Articul: Jeg
 troer og paa den Hellig Aand.**

Hvorledes beskriver Christus den Hellig Aands Embede og Forretning i hans Tilkommelse?

Han beskriver hannem af et fiirdobbelt
Embede, nemlig hans **Troste- Straffe-
 Lære- og Lede- Embede.**

Hvorledes beskriver Christus hans Troste-Embede?

Med det Ord han kalder ham en **Troster.**

Hvad taler han om hans Straffe-Embede?

**Og naar han kommer, da skal
 han straffe Verden.**

Hvorved skulde den Hellig Aand straffe Verden?

Bed Apostlernes Prædikken og Lærdom.

Hvem forstaaer Christus her ved Verden?

De vantroe og syndige Menneſker i Verden.

Hvorfor skulde den Hellig Aand straffe Verden?

Fornemmelig for tre Ting, nemlig for
Synd, og i sær vantroe Synd, som er
 baade en Noed til alle Synder og den største
 Synd; For **Retfærdighed**, og overbevise
 den, at den ikke søger den sande og for
GUD giældende Retfærdighed, som alleene
 naaes ved en hiertelig Troe og Tillid til Je-
 su

tu Bærdskyld og Fortieneste. For Dom, og straffe de onde og u-gudelige Menneſter i Verden, derfor, at de ikke troe, at der engang ſkal holdes Dom over alle deres u-gudelige Gjerninger, Jud. v. 15.

Hvorfor ſkulle den Hellig Aand ſtraffe Verden for Synd?

Fordi de ikke troede paa Jeſum, ſom den ſande Meſſiam og Verdens Frelſere.

Hvorfor ſkulle den Hellig Aand ſtraffe Verden for Retfærdighed?

Fordi at jeg gaaer til min Fader, og haver lidt Død og Pine for deres Synder, og er igien opſtanden til deres Retfærdighed, haver fuldendet Overtrædelsen, forſonet Misgjerning og ladet fremkomme en evig Retfærdighed, Dan. 9. Cap. 14. v.

Hvad meener Jeſus dermed, naar han ſiger til Disciplene: I ſee mig ikke meere?

Han meener ſynligen; men de og alle, ſom ville blive ſalige og retfærdige ved ham, ſkulle ved Troens Døne ſee til ham, der er Troens Begyndere og Fuldkommere, Ebr. 12. Cap. 2. v.

Hvorfor ſkulde den Hellig Aand ſtraffe Verden for Dom?

Derfor, at denne Verdens Fyrſte er dømt. Diævelen, der ey alleene for ſin Affalds og Synds Skyld er udkaſt af

Guds Vres Himmel, og nedstødt til Helver-
 de med Mørkhedens Lænker, at bevares til
 Dommens, 2. Pet. 2. Cap. 4. v. Men end og
 ved Evangelii Prædiken, i Henseende til sin
 Sælsked og Forførelse er udkast og skal udkastes
 af Guds Kirke og Naade-Himmel; De der-
 fore da, som hans Tilhængere og Efterfølge-
 re en heller skal blive u-straffede, men om-
 der have sig en gruselig Dom at forvente,
 Ebr. 10. Cap. 27. v. med mindre de i Naadens
 Tid i tide vil omvende sig fra det Onde, be-
 slutte sig paa at gjøre det Gode, og hiertellig
 med deres Troes Arme omfavne Jesum med
 sin Fortieneste.

Hvorledes beskriver Jesus den Hellig
 Aands Lære-Embedet?

1.) Endeel i Henseende til Disciplene:
 Jeg haver endnu meget at sige eder,
 men nu kunde I ikke bære det; men
 naar han den Sandheds Aand, kom-
 mer, han skal leede eder i all Sand-
 hed, thi han skal ikke tale af sig selv;
 men hvad som helst han hører, det
 skal han tale, og de tilkommende Ting
 skal han forkynde eder. 2.) Endeel i
 Henseende til sig selv: Den samme skal
 forklare mig, thi han skal tage det af
 mit, og forkynde eder.

Hvorved skulde den Hellig Aand forklare Jesum?
 Ved sine Gaver og Ordets kraftige Præ-
 dikten.

Hvorledes beskrives den Hellig Aands
 Lede, Embede.

Men naar han den Sandheds
 Aand kommer, skal han ledsage eder
 til all Sandhed.

Den Hellig Aand skal tage det af mit og forkynde
 eder, hvad er Meeningen af disse Ord?

Det er, af den Færdom, som Jesus ha-
 ver hørt af Faderen fra Evighed, og kund-
 gjort i Tiden.

Hvor handles i Catechismo om den Hellig Aand
 og hans Embede?

I den tredie Articul.

Din Hellig Aand, O Store GUD
 Send os, vi dine bliver;
 Ret elsker dig, dit Ord og Bud,
 Og dig din Gæve giver.

ste Søndag efter Paaste.

Evangelium Joh. 16. C. fra 23. indtil 29. v.

(Jesus sagde til sine Disciple.)

Sandelig, sandelig, jeg siger
 eder, at hvad som helst I be-
 de Faderen om i mit Navn,
 det

Det skal han give eder. Hertil have
 I ikke bedet om noget i mit Navn:
 Bede, saa skulle I faae, at eders
 Glæde maa være fuldkommen. Det
 te haver jeg talet til eder ved Ords-
 sprog; men den Tiid skal komme, da
 jeg ikke skal tale meere med eder ved
 Ordsprog, men frit ud forkynde eder
 om min Fader. Paa den samme Dag
 skulle I bede i mit Navn; Dog jeg
 siger eder ikke, at jeg vil bede Fader-
 ren for eder; thi Faderen elsker eder
 selv, derfor at I have elsket mig, og
 troet, at jeg er udgangen af GUD.
 Jeg udgik fra Faderen, og kom til
 Verden. Jeg forlader Verden igien
 og gaaer til Faderen.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Jesu Forsikkring til sine Disci-
 ple, om en naadig Bonhørelse i alt hvad
 de rettelig bede om i hans Navn, om en
 kraftig Opmuntring til Bønnen, saa og
 om en bestandig Retsindighed i Bøn-
 nen.

Med hvilke Ord forsikkrer Jesus sine Disciple om en naadig Bønhørelse?

Med disse Ord: Sandelig, sandelig jeg siger eder, at hvad som helst I bede Faderen om i mit Navn det skal han give eder.

Kan vi da lide paa, Jesus vil bønhøre os, naar vi retteligen bede Faderen i hans Navn?

Ja, thi han bekræfter det med en dobbelt Sed: Sandelig, sandelig.

Hvad skulle vi da bede om?

Alt det, som vi behøve, baade til Siæl og Legeme.

Skulle vi da bede om de aandelige og legemlige gode Ting paa een Maade?

De aandelige gode Ting, skal vi bede om uden Bilkor, men de legemlige gode Ting, skulle vi bede om med Bilkor, om det er Guds Villie, om det kand stee til Guds Ære, til vor Beste og Salighed.

Hvem skulle vi bede om baade de legemlige og aandelige gode Ting?

Faderen: Hvad som helst I bede Faderen.

Tages da Fader her personlig-viis, eller væsentlig-viis?

Det tages personlig-viis for GUD Fader den første Person i Guddommen, men væsentlig-

sentlig.

sentlig-viis tages det i den tredie Part i Catechismo, naar vi siger: Fader vor, du som er i Himmelen, dog kand det her tages baade personlig og væsentlig-viis.

Hvorfor skal vi da bede Faderen?

Fordi han baade som en naadig Fader vil og som en almægtig Fader kand høre vore Bønner, og give os det, som vi bede ham om.

Hvad skal dette Faders Navn erindre os om, naar vi bede?

Om den sønlig Troe og Tillid, med hvilken vi skal bede til GUD, som gode Børn kand bede noget med fuld og vis Tillid af deres Forældre.

Hvorledes skal vi bede?

I Jesu Navn: Hvad som helst I bede Faderen om i mit Navn, det er en alleeneste at bede efter hans Befaling, men og at bede i en fast Troe og Tillid til hans Fortieneste, Fyldestgjørelse og Forbøn.

Naar vi saaledes bede i Jesu Navn, hvad Forsikring giver da Jesus os om en naadig Bønhoerelse?

Med disse Ord: Det skal han give eder: Beder, saa skulle I faae.

Harde Disciplene saaledes bedet tilforne?

Nej, derfor straffer Jesus dem og siger: Hertil have I ikke bedet om noget i mit

mit Navn, nemlig med den Forstand, sande Andagt og salige Troe og Tillid til min Fortieneste, som I burde.

Men hvad Opmuntring giver Jesus sine Disciple til Bønnen at blive standhaftig udi?

Beder, saa skulle I faae, at eders Glæde maa være fuldkommen.

Hvor lærer vor Catechismus os, at vi skal bede og blive bønhørte?

I Slutningen af den Tredie Part: Thi han haver befalet os at bede og lagt en Forjettelse til Befalningen, saa det skal skee, at han skal bønhøre os.

Dette haver jeg talet til eder ved Ordsprog, Hvad vil Jesus dermed meene?

Denne min Afsteeds-Tale om min Bortgang til Faderen er kommen eder for som Ordsprog og mørk Tale.

Naar skulle da denne Jesu Tale blive kundbar for Disciplene?

Jesus siger: Men den Tid skal komme, da jeg ikke skal tale meere med eder ved Ordsprog.

Hvad er nu Meeningen af disse Ord?

Det er: Efter hans Død, Opstandelse og Himmelfart skulle Jesu Tale ikke være saa vanskelig og forblummet for Disciplene som den nu hantes.

Hvad

Hvad vilde Iesus giøre efter hans Død,
Opstandelse, og Himmelfart?

Iesus siger: Men jeg skal frit ud
forkynde eder om min Fader.

Hvad meener Iesus med disse Ord?

Jeg vil ikke alleene selv efter min Død og
Opstandelse, som I da bedre end nu skulle
forstaae, tale med eder om de Ting, som hø-
re til Guds Rige, men jeg vil end og i sær-
deleshed efter min Himmelfart sende og ud-
gaaende synligen over eder Trøsteren den Hellig
Aand, som fuldkommelig skal derom under-
vise eder.

Hvor handles i vor Catechismo om den Hellig
Aands Embede og Virkning?

I den tredie Articul, hvor der saa staar:
Men det er den Hellig Aands Gier-
ning, som haver kaldet mig ved Evan-
gelium, som haver oplyst mig med
sine Gaver, haver helliggiort mig i
den sande Troe, og opholdet: Liger-
viis, som han ogsaa alle andre, som
ere i Meenigheden, kalder, forsam-
ler, oplyser, helliggiører, og i den
sande og eeneste Troe til Christum
opholder.

Naar nu den Hellig Aand synlig var udgydet over
Disciplene, hvor snart skulle de da bede
retteligen?

JESUS siger: Paa den samme
Dag skulle I bede i mit Navn.

Hvorfor skulle Disciplene da paa den Tid
bede i Jesu Navn?

Fordi de da fuldkommeligen vare blevne un-
derviste og oplyste om Jesu Person og Em-
bede.

Hvad Opmuntring giver Jesus Disciplene
til at bede selv udi hans Navn?

Faderen elsker eder selv, derfor, at
I have elsket mig, og troet, at jeg er
udgangen af GUD.

Vilde Jesus da ikke gjøre Forbøn for dem
til sin Fader?

Han negter ikke at bede for dem, thi han
beder for alle til sin Himmelske Fader, men
han siger ikkun: Dog jeg siger eder ikke,
at jeg vil bede Faderen for eder.

Hvorfor sagde Jesus dette til Disciplene?

For at forekomme deres Efterladen-
hed, at de ey skulle lade alting beroe paa
hans Forbøn, men tænke at de og selv bur-
de at bede, saa og for at forekomme deres
Kleinmodighed, at de ikke skulle frygte
for at bede til Faderen i Jesu Navn, fordi
han

han var dem ikke som en streng Dommere, men en naadig Fader, der for sin Sønns Skyld, hvilken de elskte og troede paa, inderlig dem selv elskte.

Hvorned erindrede Jesus sine Disciple om sin Komme til Verden og Bortgang af Verden til Faderen?

Jeg udgik fra Faderen og kom til Verden, jeg forlader Verden igien og gaaer til Faderen.

Hvorfor udgik Jesus fra Faderen og kom til Verden?

For at gjøre sin Faders Villie og fuldbyrde det menneskelig Riens Forløsning.

Hvorved forlader Jesus Verden?

Med sin Død.

Hvorved gaaer Jesus til Faderen?

Med sin ærefulde Opstandelse og Majestætiske Himmelfart.

Er Jesus da ey meere hos os her paa Jorden?

Jo: Han er ikke hos os synlig, men usynlig; thi han haver lovet at blive hos os alle Dage indtil Verdens Ende med sin usynlige Trost og Naade. Matth. 28. Cap. 20. v.

Hvor handles i vor Catechismo om Jesu Død, Opstandelse og Himmelfart?

I den anden Troes Articul: Han døde og blev begravet, nedfoer til Helvede, opstod tredie Dag fra de Døde og opfoer til Himmels.

Lær os Jesu ret at bede
 I dit dyrebare Navn
 Faderen, vi faae den Glæde,
 Vores Bøn skeer os til Gavn.

Christi Simelfarts Dag.

Evangelium Marc. 16. Cap. fra 14. v.
 indtil Enden.

Saa det Sidste aabenbaredes
 Jesus for de Elleve, der de
 sadde til Bords, og bebrende-
 de dem deres Bantroe og Hiertes
 Haardhed, at de havde ikke troet
 dem, som havde seet hannem op-
 standen. Og han sagde til dem:
 Gaaer bort i all Verden, og præ-
 diker Evangelium for alle Creature;
 hvo som troer og bliver døbt, han
 skal blive salig; men hvo som ikke
 troer, han skal blive fordømt; og dis-
 se Tegn skulle følge dem, som troe:
 I mit Navn skulle de uddrive Dæv-
 le, de skulle tale med nye Tunger, de
 skulle borttage Slanger, og dersom
 de

de drikke nogen Forgift, da skal det ikke skade dennem; paa de Syge skul-
le de legge deres Hænder, og det skal
strax blive bedre med dennem. Da
nu HErren havde saa talet med den-
nem, blev han optagen til Himmelen,
og sidder hos GUDS høyre Haand.
Men de ginge ud og prædikede alle-
vegne: Og HErren arbejdede med
dennem, og stadfæstede Ordet ved
medfølgende Segn.

Hvad handler dette Evangelium om?

Baade om JEsu Himmelfart i sig selv,
saaog om det, som gik for og fulgte paa hans
Himmelfart.

Hvad gik for JEsu Himmelfart?

Hans Aabenbarelse for hans Disciple, samt
Forretning i denne sin Aabenbarelse.

Naar skeede denne JEsu Aabenbarelse?

Paa det Sidste.

Var denne JEsu Aabenbarelse den Sidste?

Nej: Thi denne Aabenbarelse skeede ikke
strax for hans Himmelfart, men paa den
samme Dag, som han var opstanden paa fra
de Døde, efterat han tilforn var aabenbaret
i en fremmed Skikkelse for de tvende Disciple,
der ginge paa Vejen til Emaus. Luc. 24. C. 14. v.

Hvem

Hvem aabenbaredes JEsus for?

For de elleve Disciple eller Apostler, thi, omendskiont Judas den Forræder alt havde gjort Skaar i det hellige Tull, og Thomas en heiler var hos, da JEsus kom, saa nævnes de dog med det Tull Elleve, et vist for et uvist Tull, fordi han dog en fra dette Tull skulle udelukkes; desuden vare de tvende Disciple, der gik til Emaus, alt kommen til, og var forsamlet med dem.

Hvad havde Disciplene at bestille, da JEsus aabenbaredes for dem?

De sadde til Bords, eller sadde ved Bordet.

Hvad var JEsu første Forretning i denne sin Aabenbarelse?

Han bebrendede dem deres Bantroe og Hiertes Haardhed, at de havde ikke troet dem, som havde seet hannem opstanden.

Bede vi nogensteds i Catechismo, at GUD vil bevare os fra Bantroe?

Ja: I den siette Bøn i Fader vor, bede vi, at GUD vil bevare og forsvare os mod Dævelens, Verdens og vort Rids Bedrægerie, at vi ikke skulle besviges af dem og henfastes i Bantroe, Mishaab eller andre Laster, og

at, dersom vi fristes dermed, vi da som de, der blive Overmænd, maatte Seyer beholde.

Hvad var Jesu anden Forretning i denne sin Aabenbarelse for Disciplene?

Og han sagde til dem: Gaaer bort i all Verden og prædiker Evangelium for alle Creature: hvo som troer og bliver døbt, han skal blive salig, men hvo som ikke troer, han skal blive fordømt.

Hvad for Creature skulle Disciplene prædike for?

For alle fornuftige og menneskelige Creature, derfor siger Jesus hos Evangelisten Mathæum for alle Folk. Math. 28. C. 19. v.

Hvor handles i vor Catechismo om Daaben?

I den fjerde Part.

Hvad er Daaben?

Det er: Vand, som er indsluttet med Guds Befaling og sammenføjet med Guds Ord.

Hvor mange Slags er Guds Ord i Daaben?

Hans Befalings og Forjettelses Ord.

Hvilket er Guds Befalings Ord i Daaben?

Gaaer hen i all Verden, lærer alle Folk, og døber dem i Navn Guds Faders og Guds Sønns og Guds den Helligs Aands.

Hvilket er Guds Forjættelses Ord i Daaben?

Hvo som troer og bliver døbt, han skal blive salig, men hvo som ikke troer, han skal fordømmes.

Hvad giver GUD os i Daaben?

Syndernes Forladelse, Befrielse fra Døden og Dævelen, og Arve-Rettighed til Guds Rige, det evige Liv og Salighed.

Hvad kaldes Daaben i Sentenserne?

En god Sambittigheds Pagt med GUD formedelst Jesu Christi Opstandelse. 1. Pet. 3. Cap. 21. v.

Hvad er det, at Daaben er en god Sambittigheds Pagt med GUD?

Det giver os den Tillid og Fortrosthing, at GUD, som eensgang i Daaben haver forladt os alle vore Synder, og gjort os til sine Børn i Christo Jesu, vil ogsaa gjøre det tiere, naar vi have overtraad vores Daabes Pagt, saa fremt vi selv ved sand Poenitente, Troe og Tillid til Jesu Christi Fortieneste søge Naade hos GUD, som ikke vil nogen Synders Død, men at han skal omvende sig og leve. Ezech. 33. Cap. 11. v.

Kaldes Daaben meere end en god Sambittigheds Pagt med GUD?

Ja! Den kaldes Naadens og Livets Band, Tgiefødselsens Bad og For-

nyhessens Bad i den Hellig Aand. Tit.
3. Cap. 5. v.

Hvorfor kaldes nu Daaben Naadens Bad?
Fordi vi derved komme i Naade hos GUD.

Hvorfor kaldes Daaben Livets Bad?
Fordi den giver os det aandelige og evige
Liv.

Hvorfor kaldes Daaben Igiensfødselsens Bad?
Fordi vi fødes der paa nye og blive Guds
Børn formedelst Troen i Christo IESU. Gal.
3. Cap. 26. v.

Hvorfor kaldes Daaben Fornyhessens Bad?
Fordi den helliggjør den, som døbes, til et
nyt og andet Menneske, end han var tilforn.
Hvad skulle Disciplene prædike?

Evangeliu[m] for alle Creature.

Skulle de da alleene prædike Evangelium.
Nej! De skulle prædike baade Loven og
Evangelium.

Hvorfor skulle de og prædike Loven?
Fordi de skulle lære Menneskene at kiende
deres Synder, thi af Loven er Syndens Kund-
skab. Rom. 3. Cap. 20. v. Jeg vidste ikke af,
at Begjærighed var Synd, førend Loven
sagde mig, du skal ikke begjære, siger Pau-
lus. Rom. 7. Cap. 7. v.

Hvad er Evangelium?

Det er: En god og glædelig Tidende, eller
Budskab, om GUD og alle hans Gierninger
og Begjæringer imod det menneskelige Kion,
eller

eller en Lærdem, hvori GUD viser os sin Barmhertighed i Christo, tilbyder os den samme, lærer hvad vi skulle troe og lover dem Naade, som adlyde ham i Troen.

Hvad kaldes Evangelium i Sentenkerne?

En GUDS Kraft, som gjør dem alle salige, som troe derpaa. Rom. I. C. 6. v.

Hvad var Jesu tredie Forretning i denne sin Aabenbarelse for sine Disciple?

Han stadfæstede deres Kald og Embede ved Segn, som han lovede skulle følge dem; thi saa siger han: Og disse Segn skulle følge dem, som troe: I mit Navn skulle de uddrive Dæmle, de skulle tale med nye Tunger, de skulle borttage Slangger, og dersom de drikke nogen Forgift, da skal det ikke skade dennem, paa de Enge skulde de legge deres Hænder, og det skal strax blive bedre med dennem.

Naar skeede Christi Himmelfart?

Paa den fyrretyvende Dag efter hans Opstandelse; thi da Herren havde saa talet med dem, blev han optagen til Himme-
len og sidder hos GUDS høyre Haand.

Hvad havde Jesus talet om med Disciple?

Om de Ting, der horte til GUDS Rige, gav dem

dem Befaling, hvad de skulle giøre, og endelig lyste sin Betsignelse over dem.

Hvorhen blev JEsus optagen?

Til Himmelen, det er, ikke alleene til den synlige og skabte Himmel, men endog til Guds Æres og Herligheds Himmel, thi han er opfaren over alle Himle. Eph. 4. Cap. 19.

Hvad er JEsu Forretning der?

Han sidder hos Faderens høyre Haand.

Hvad er det at sidde hos Faderens høyre Haand?

Det er: At leve og regnere med Faderen i all Ewighed.

Hvor handles i vor Catechismo, at JEsus sidder hos Faderens høyre Haand?

I den anden Troes Articul.

Hvad forståes ved Guds høyre Haand?

Hans allesteds nærværende Magt og Kraft.

Hvad fulgte der paa Christi Himmelfart?

Men de, nemlig Disciplene, ginge ud og prædikede allevegne.

Naar gif Disciplene ud at prædike?

Efterat de paa Pinse-Dag vare blevne salvede med den Hellig Aand, og iforte med Kraft af det Høye.

Var deres Prædiken med Frugt?

Ja! Thi HErren arbejdede med dem, det er, gav dem Frimodighed, Kraft og Styrke til Embedet, og stadfæstede

Ordet ved medfølgende Tegn, som han
gav dennem Kraft til at giøre.

Arbeyde du med os, dit Ord vi al-
drig savne,

O! Jesu giør det vi dig med dit
Ord omfavne,

I Troe, Haab, Kiærlighed, du
vel opfaren er,

Men med din Naade viis, du
stedse os er nær.

6te Søndag efter Paaste.

Evangelium Joh. 15. Cap. 26. v. og
16. Cap. 1. v. indtil 5. v.

(Jesús sagde til sine Disciple:)

Saar Trøsteren kommer, hvil-
ken jeg skal sende eder fra Fa-
deren, Sandheds Aand, som
udgaaer fra Faderen, han skal vid-
ne om mig, og I skulle ogsaa vidne.
Ehi I have været hos mig fra Be-
gyndelsen. Dette haver jeg talet til
eder, at I skulle ikke forarges. De
skulle udstøde eder af Synagogerne,
Ia den Tid skal komme, at hvo som
ihel.

ihieslæder eder, han skal meene, at han gjør GUD en Tieneste der med; og dette skulle de derfor gjøre eder, fordi de hverken kiende min Fader eller mig; men jeg haver talet dette til eder, paa det, at naar den Tiid kommer, I da skulle tænke derpaa, at jeg sagde eder det; men jeg sagde eder ikke dette af Begyndelsen, thi jeg var hos eder.

Hvorum handler dette Evangelium?

Om Christi Afsteeds-Tale med sine Disciple, hvor i han giver dem Forjettelse om den Hellig Aands Udsendelse, saa og forkyn-der sine Disciplers og troende Børns Forsøl-gelse.

Hvad er det for en Forjettelse, som Iesus giver Disciplene?

Den Hellig Aands Udsendelse, thi Christus havde lovet sine Disciple, at han skulle sende den Hellig Aand i hans Navn til dem, at han skulle blive hos dem ævindeligt, Joh. 14. Cap. 16. v. Derfor siger han: Naar Trøsteren kommer, hvilken jeg skal sende eder fra Faderen, Sandheds Aand, som udgaaer fra Faderen, han skal vidne om mig.

Hvad

Hvad siger Jesus om denne Troster?

Han siger, at han skal komme: Naar Trosteren kommer.

Hvorledes siges den Hellig Aand at komme?

Ikke i Henseende til hans Person, men i Henseende til hans Gaver, synlige Meddelelse, derfor er det paa den Maade at forstaae, som der tales hos Evangelisten Johannem: Den Hellig Aand var ikke endnu, forstaae synligen udgydet, men skulle gives herefter.

Hvorfra skulle han da komme?

Fra Faderen.

Sendes han ikke af Sønnen?

Jo! thi, som han udgaaer fra Faderen og Sønnen, saa sendes han og af begge.

Hvorfor kaldes den Hellig Aand Sandheds Aand?

Ikke alleeneste fordi han med Faderen og Sønnen er en sand GUD, men og fordi han skulde leede Disciplene og alle retsindige Ordets Lærere i all Sandhed, Joh. 14. C. 13. v.

Hvorledes beskriver Jesus den Hellig Aand?

Af hans personlige Egenkab og Kiendemerke, at han udgaaer fra Faderen formedelst en u-begribelig ævig Udgang.

Hvad siger Jesus, at han skal udrette i sin Tilkommelse?

Han skal vidne om mig.

Vidner den Hellig Aand endnu om Christo?
Ja! baade udvortes ved Ordets Prædiken, saa og indvortes ved sin kraftige Trost og Vidnesbyrd i Hjertet, da han viser Guds Børn, at der er ikke Salighed i nogen anden, end i JESU alleene, Apost. G. 4. C. 11. v.

Hvor handles i vor Catechismo om den Hellig Aand og hans Embede?

I den tredie Troes Articul.

Skulle da Aanden alleene vidne om Christo?

Nej! thi JESUS siger til Disciplene:
Og I skulle ogsaa vidne, thi I have været hos mig fra Begyndelsen.

Bor og Christi Tienere og de Troende vidne om Christo?

Ja! Ordets Tienere bor at prædike JESUM den korsfæste, og vidne om ham baade for Liden og Stor med deres Lærdom og Levnet, saa bor og alle sande Guds Børn tale og vidne om ham, samt bekiende ham for Mennesken, om han ellers skal bekiende dem for sin Himmelste Fader, Matth. 10. Cap. 32. v.

Hvorledes forkynder JESUS sine Disciple deres Forfølgelse?

Dette haver jeg talet til eder, at I skulle ikke forarges?

Hvad er det JESUS havde talet til Disciplene, at de ikke skulle forarges?

Han havde talet med dem om hans Død og Lidelse, og om deres deraf følgende Bedrøvelse

velse og Forfølgelse, saa og om den Hellig
 Nands Trost, som dem skulle trøste og ophol-
 de, nu skulle de ikke falde i syndige Tanker
 om ham, eller hans Lærdom, og falde fra
 Troen, dersom sligt pludseligen overfaldt dem.
 Hvad er det da for Forfølgelse, som JESUS siger,
 at de skulle lide?

De, nemlig de forstøkkede Jøder, skulle
 udstøde eder af Synagogerne, ja, den
 Tid skal komme, at hvo, som ihjel-
 slaer eder, han skal meene, at han
 gjør GUD en Tieneste dermed.

Forfølges endnu GUDs sande Børn og
 Tienere saaledes?

Ja! ikke alleeneste Tyrker og Hedninger
 forfølge de Christne, og meene de gjøre vel
 derudi, men end og Paven og hans Anhang
 fordømmer, bandsetter, udraaber for Riette-
 re, og forfølge med Mord og Brand dennem,
 og de meene, de gjøre GUD dermed en Tie-
 neste.

Men hvad er Aarsagen til saadan ustidig
 Ridskierhed?

JESUS siger: Og det skulle de der-
 for gjøre eder, fordi de hverken kien-
 de min Fader eller mig.

Hvad skulle da Disciplene trøste sig ved
 i saadan Forfølgelse?

Ved JESU Ord og Tale, som han havde
 sagt

sagt dem derom tilforne: Men jeg haver
talet dette til eder, paa det, at naar
den Tiid kommer, I da skulle tænke
derpaa, at jeg sagde eder det.

Men hvorfor sagde ikke Iesus Disciple
sligt af Begyndelsen?

Det siger han selv Aarsag til; Men
jeg sagde eder ikke dette af Begyn-
delsen, thi jeg var hos eder.

Den sande Trøstere, den Hellig Aand
GUD sende,
Os lede ved sit Ord, vi all vor Tiid
maa kiende
I Aand og Sandhed een GUD, men
Personer Tre,
Og all vor Leve-Tiid os christelig
betee.

Første Pinse = Dag.

Evangelium Joh. 14. Cap. fra 23. v.
indtil Enden.

Jesus svarede og sagde til Ju-
dam: (ikke den Ischariotes) Der
som nogen elsker mig, da skal
han holde mit Ord, og min Fader
skal

skal elske hannem, og vi skulle komme til hannem, og giøre Boelig hos hannem; men hvo mig ikke elsker, han holder ikke mine Ord; og det Ord, som I høre, er ikke mit, men Faders, som mig udsende. Dette haver jeg talet til eder, mens jeg monne være hos eder; men Trøsteren den Hellig Aand, hvilken Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære eder alle Ting, og minde eder paa alt det, som jeg sagde eder. Fred lader jeg hos eder; min Fred giver jeg eder. Jeg giver eder ikke, som Verden giver. Eders Hjertes forfærdes ikke, og forsage ikke. I have hørt, at jeg sagde til eder: Jeg gaaer bort, og kommer til eder igien. Havde I mig kjær, da glæde I eder, at jeg sagde: Jeg gaaer til Faderen; thi Faderen er større end jeg; og nu haver jeg sagt eder det, førend det skeer, paa det, at naar det nu er skeet, I da skulle troe. Jeg skal herefter ikke tale meget meere med eder; thi denne Verdens Tyrste

kom.

Kommer, enddog han haver intet i mig; men at Verden skal kiende, at jeg elsker Faderen, og at jeg gjør saa som Faderen haver befalet mig. Staaer op, lader os gaae herfra.

Hvad indeholder dette Evangelium?

Endeel af Christi Afskeds-Tale til sine Disciple, hvorudi han underviser dem om en sand Christendoms Beskaffenhed, baade i Henseende til dens Danlighed og Nyttighed, saa og trøster dem med deres Bedrøvelse over hans Bortgang, i det han lover dem sin Hellig Aand, som skal trøste, lære og paaminde dem om alt hvad han haver talet med dem, derhos vil han og give dem sin Fred, der er anderledes end Verdens Fred, og dernest formaner han dem til Frimodighed, i det han forsikkrer dem, at hans Bortgang skulde være baade kort og nyttelig.

Hvorledes lyder Christi Underviisnings-Tale?

JEsus svarede og sagde til Judam, nemlig med det Navn Thaddæus; Der som nogen elsker mig, da skal han holde mit Ord, og min Fader skal elske hannem, og vi skulle komme til hannem, og gjøre Boelig hos hannem.

Hvad

Hvad andrager han i disse Ord?

En sand Christens Blygt og Skuldighed,
saa og en sand Christendoms Frugt og Nyttelighed.

Hvad udkræves da først af en sand Christen?

At han skal elske JEsu.

Hvorfor skulle vi elske JEsu?

Fordi han er det høieste og ypperste Gode.

Hvorledes skulle vi elske JEsu?

Med en inderlig og bestandig Kiærlighed
over alle Ting, thi det Ord: Elske, be-
fatter i sig alt det, som henhører til en sand
Budfrygtighed, nemlig en sand Troe, som er
Kilden til en inderlig og sand Kiærlighed.

Hvad udkræves for det andet af en sand Christen?

At han skal holde Christi Ord.

Hvad er det at holde Christi Ord?

Det er: Ikke alleeneste med Lyst og Begier-
lighed at høre det, men endog beholde det, ef-
ter komme det og gjøre derefter.

Hvad skal tilskønde en Christen saaledes at
elske JEsu og holde hans Ord?

Den store Gavn og Nytte, som derpaa
følger: Og min Fader skal elske ham,
som sit Kiære Barn, og vi, nemlig JEsus
med Faderen og den Hellig Aand
skulle komme til ham med all Naade og
Salighed, og gjøre Boelig hos hannem.

Blive da alle deelagtige i denne Naade?

Nej, de ingenlunde, som ikke elske ham og en holde hans Ord: Men hvo mig ikke elsker, han holder ikke mine Ord.

Hvorfor bør vi da høre og holde Jesu Ord?

Fordi det er ikke alleeneste hans, men end ogsaa hans Himmelske Faders Ord: Og det Ord, som J høre, er ikke mit alene, men end og tillige Faderens, som mig udsendte til at prædike og forkynde det.

Hvor handles i vor Catechismo, at vi skulle elske GUD?

I Almindelighed i et hvert Bud, men i særdeleshed i det første Bud, hvor der befales, at vi skal for alle Ting frygte og elske GUD, og os paa GUD alene forlade, saaaog i Sententzerne: Du skal elske GUD din Hætte af dit gandske Hierte, af gandske Siæl og af gandske Sind, Matth. 22. Cap. 37. v.

Hvor handles i vor Catechismo at holde Guds Ord?

I Sententzerne, saa siger Christus: Dersom nogen holder mit Ord, han skal ikke see Døden evindelig, Joh. 8. Cap. 52. v. De ere Guds Meenighed, som holde Christi Ord og bruge hans

SA

Sacramenter, lærer dem at holde alt det jeg haver befalet eder, og see! jeg er hos eder alle Dage indtil Verdens Ende, siger Christus. Matth. 28. C. 20. v.

Hvorned trøster Jesus sine Disciple imod sin Bortgang fra dem?

1.) Dermed, at han lover at sende dem Trøsteren den Hellig Aand, som skal trøste dem i deres Bedrøvelse, lære dem alle Ting fuldkommelig og klarlig, og minde dem paa alt det, som han haver sagt til dem, og de ikke hidindtil have kundet fatte, forstaae eller lære: Dette haver jeg talet til eder, mens jeg monne være hos eder; men Trøsteren den Hellig Aand, hvilken Faderen skal sende i mit Navn, han skal lære eder alle Ting, og minde eder paa alt det, som jeg sagde eder.

2.) Dermed, at han lover dem sin Fred. Fred lader jeg hos eder. Min Fred giver jeg eder. Jeg giver eder ikke, som Verden giver.

Hvorfor kaldes Trøsteren en Aand?

Fordi han ikke alleeneste er af et aandeligt Væsen med Faderen og Sønnen, men og fordi han paa en ævig og u-begribelig Maade udgaaer af Faderen og Sønnen.

Hvorfor kaldes han en Hellig Aand?
 Fordi han ikke alleeneste er hellig i sit Væ-
 sen, men end og fordi han virker Helliggjø-
 relsens Verk og Gierning i Menneskene.

Hvor handles i vor Catechismo om den Hellig
 Aands Person og Embede?

I den tredie Articul.

Hvorned opmuntrer Iesus Disciplene
 til Frimodighed?

Dermed, at han forsikkrer dem, at hans
 Bortgang skulle være kort og nytteligt for
 dem, og for ham selv priselig: Eders
 Hierter forsærdes ikke, og forsage ik-
 ke: I have hørt, at jeg sagde til eder:
 Jeg gaaer bort, og kommer til eder
 igien, ic.

Hvorledes skulde denne Iesu Bortgang skee?

Ved hans Lidelse, Død, Opstandelse og
 Himmelfart.

Hvor handles derom, i vor Catechismo?

I den anden Troes Articul: Han
 blev korsfæst, død og begravet, ned-
 foer til Helvede, opstod tredie Dag
 fra de Døde og opfoer til Himmels.

Da Iesus sagde til Disciplene: Staaer op, la-
 det os gaae her fra, hvor vilde da

Iesus gaae hen?

Did hen, hvor hans Lidelse skulde angaae.

Lær os at vandre saa, O I Jesu! at vi
 høre
 Dit Ord med Andagt, og derefter al-
 tid gjøre,
 Saa elske vi dig ret, vor rette Sia-
 le=Ven,
 Gjør Boelig Du hos os med Aand
 og Faderen.

Anden Pinze-Dag.

Evangelium Joh. 3. Cap. fra 16. indtil 22. v.

(Iesus sagde til Nicodemum:)

Thi saa elskte GUD Verden, at
 han gav sin eenbaarne Søn,
 paa det at hver den, som troer
 paa hannem, ikke skal fortabes, men
 have det ævige Liv; thi GUD sendte
 ikke sin Søn til Verden, at han skulle
 domme Verden, men at Verden skul-
 le blive salig ved hannem. Hvo som
 troer paa hannem, han skal ikke dom-
 mes, men hvo som ikke troer, han er
 allerede dømt, fordi han ikke troede
 paa GUDS eenbaarne Søns Navn.
 Og denne er Dommen, at Lyset er

Kommen i Verden; men Menneskene elskede meere Mørket end Lyset, fordi deres Gierninger vare onde; thi hvo, som gjør ilde, han hader Lyset, og kommer ikke til Lyset, at hans Gierninger skulle ikke straffes; Men hvo som gjør Sandhed, han kommer til Lyset, at hans Gierninger skulle blive aabenbarede, efterdi de ere gjorde i GUD.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om en Deel af Christi herlige Samtale med Nicodemus, hvori han viser, hvad der kunde være Aarsag til alle Menneskers Salighed, om de ville anstille sig derefter, saa og hvad der bliver Aarsag til manges Fordømmelse, fordi de sig ey bedre forholde.

Hvad melder da Jesus, at kunde være Aarsag til alles Salighed?

Den Himmelske Faders uendelige Kiærlighed udviist i hans eenbaarne Sønns Sendelse til Verden, dersom de den ved Troen vilde omfavne og sig tilegne: Saa elskte GUD Verden, at han gav sin eenbaarne Søn, paa det at hver den, som troer paa hannem, ikke skal fortabes, men have det ævige Liv.

Hvor-

Hvorned beviser og forklarer Iesus ydermeere, hvad der kunde være Aarsag til alles Salighed?

Dermed; Thi GUD sendte ikke sin Søn til Verden, at han skulle domme Verden, men at Verden skulle blive salig ved hannem.

Hvem er den, som siges her at have elsket?

GUD Fader, den første Person i Guddommen; thi endskjønt Sonnen og den Hel- lig Aand ogsaa haver elsket os, saa tales dog herom den GUD, eller Guddommelig Per- son, som haver en eenbaarne Søn, som han haver givet hen for Verdens Synder, det er: GUD Fader, som haver fød sin Søn af Ewig- hed, Ps. 2. 7. v.

Hvad elskte GUD?

Verden.

Hvad forstaaes ved Verden?

Alle Mennesker i Verden, onde og gode.

Hvorledes elskte GUD Verden.

Saa høyt og inderlig, at han gav sin eenbaarne Søn til at lide Pine og Død for Verdens Synder.

Hvor handles i vor Catechismo om Iesu Pine,

Død og Menneskenes Igienløsning?

I den anden Troes Articul.

Ell hvad Ende elskte GUD Verden saaledes, og gav sin eenbaarne Søn i Døden for dens Synder?

Paa det at hver den, som troer

paa Sonnen, ikke skal fortabes, men have det ævige Liv.

Blive da alle deelagtige i denne Salighed, som af Guds Kiærlighed er bereedt for alle i Christo?

Nej; ingen uden de, som ved Troen omfavne Christum og tilegne sig hans Fortieneste: Paa det hver den, som troer paa hannem, ikke skal fortabes, men have det ævige Liv, og atter siger Jesus: Hvo som troer paa hannem, han skal ikke dommes.

Hvad siger Jesus at være og blive Aarsag til mange Menneskers Fordømmelse?

1.) Deres Bantroe: Hvo som ikke troer, han er allerede dømt, fordi han ikke troede paa Guds eenbaarne Søns Navn.

2.) Deres Banart, at de meere elste Mørket end Lyset: Og denne er Dommen, at Lyset er kommen i Verden; men Menneskene elskede meere Mørket end Lyset, fordi deres Gierninger vare onde, thi hvo som gjør ilde, han hader Lyset, og kommer ikke til Lyset, at hans Gierninger skulle ikke straffes; men

men hvo som gjør Sandhed, han kommer til Lyset, at hans Gierninger skulle blive aabenbarede, efterdi de ere gjorde i GUD.

Hvad skal domme de Bantroer og U-bodsfærdige paa den yderste Dag?

Guds Ord; Thi saa siger Christus: Det Ord jeg haver talet, det skal domme den, som mig foragter og annammer ikke mine Ord, paa den yderste Dag, Joh. 12. E. 48. v.

Men ved hvem skal Dommen forrettes paa den yderste Dag?

Ved Guds eenbaarne Son **Jesus Christum** efter hans Mennekelige Natur; thi **GUD** haver satt en Dag, paa hvilken han vil domme Jorderige ved en Mand, som han haver satt dertil, Apost. G. 17. Cap. 31. v.

Hvem er det sande Lys, der oplyser den gandske Verden?

Jesus og hans Ord; thi saa siger **Jesus** selv: Jeg er det Verdens Lys, hvo, som følger mig, skal ikke vandre om i Mørket, men have det Livsens Lys, Joh. 8. Cap. 12. v. og after siger han: Det var det sande Lys, som oplyser hvert Mennecke, der kommer i Verden, han var i Verden, og Verden er gjort ved ham, og Verden kiendte det ikke, han kom til sine egne Ting, og hans

hans egne annammede ham ikke, men saa mange, som ham annammede, dem haver han givet Magt at vorde Guds Børn, dem som troe paa hans Navn, Joh. I. Cap. 9. & seq. v. Og om Ordet siger David: Dit Ord, o Herre! er en Lygte for mine Fødder og et Lys paa mine Stier, Ps. 119. 105. v.

Hvem forblinder Menneskene i Verden?

Denne Verdens GUD, som er Diævelen.

Hvor i vor Catechismo afbede vi Diævelens Forleedelse til det Onde?

I den siette Bøn.

Hvorfor elskede Menneskene meere Mørket end Lyset?

Fordi de hellere vilde blive i deres Zanckundigheds og Bildfarelsses Mørke end lade sig oplyse af Christo og hans Ords Lys, og det fordi deres Gierninger vare onde og Mørkheds u-frugtsommelige Gierninger.

Hvad er det at giøre Sandhed?

Det er: At dyrke, tiene og tilbede GUD i Aand og Sandhed, Joh. 4. Cap. 23. v. og vandre udi Verden i Eenfoldighed og Guds Retsindighed, 2. Cor. I. Cap. 12. v.

Den som giør Sandhed, han kommer til Lyset, hvad er det at sige?

Det er: Han lader sig med Lyst og Glæde oplyse af GUD og hans Ord, og staaer sig ikke ved at lade sine Gierninger komme for
 Da r

Dagen, at hans Lys kand skinne for Menne-
skene, Matth. 5. Cap. 16. v.

Tak for din Kiærlighed, du Store
Lysens Fader!

Paa Jesu Navn vi troe, og stedse
os forlader,

Med Ordets Lys han os her al-
tid lyse vil,

At vi gaae Herrens Dey, faae
Lysens Crone til.

Tredie Pinse-Dag.

Evangelium Joh. 10. Cap. fra I. indtil II. v.

(Jesús sagde til Phariseerne:)

Sandelig, sandelig, jeg siger eder?
hvo, som ikke gaaer ind ad
Dorren i Faare-Stien, men
stiger andensteds derind, han er en
Tyv og en Røver; men den, som gaaer
ind ad Dorren, han er Faarenes Hyr-
de: Den samme lader Dørvogteren
op for, og Faarene høre hans Røst, og
han kalder sine egne Faar ved Navn,
og leeder dennem ud. Og naar han
haver uddrevet sine egne Faar, da
gaaer

gaaer han hen for dem, og Faarene følge efter hannem, thi de kiende hans Røst; men en fremmed ville de ikke følge, men flye fra hannem, thi de kiende ikke den Fremmedes Røst. Denne Lignelse sagde JEsus til dem, men de forstode det ikke, hvad det var, som han taledede til dennem. Da sagde JEsus ydermeere til dem: Sandelig, sandelig, jeg siger eder: Jeg er Dørren til Faarene. Alle de, som ere komne for mig, de ere Lyve og Røvere, men Faarene hørte dem ikke. Jeg er Dørren, dersom nogen gaaer ind ved mig, han skal blive salig, han skal gaae ind og han skal gaae ud, og sinde de Jøde. Enhver kommer ikke uden for at sticæle, myrde og ødelegge; jeg er kommen, at de skulle have Livet og have det overflødig.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Christi Tale til Jøderne om sin aandelig Faare-Stie i sig selv, om dens Dør og Dør-Bogter, hvad derved forstaaes, samt om Hyrdernes Embede og Faarenes Pligt i Christi aandelige Faare-Stie.

Hvad

Hvad forstaaer da Jesus ved Faare-Stien?
Sin Kirke og Meenighed, her paa Jorden.

Hvad er Christi Kirke og Meenighed?

Det er hellige Menneskers Samfund.

Hvor handles i vor Catechismo om denne Christi
Kirke og Meenighed?

I den tredie Articul: Jeg troer en
hellig, christelig Kirke at være, som
er hellige Menneskers Samfund.

Hvem meener Jesus ved Dørren til Faare-Stien?

Sig selv: Sandelig, sandelig, jeg si-
ger eder: Jeg er Dørren til Faare-
ne, og atter siger Jesus: Jeg er Dørren.

Kan da Kristus billigen lignedes ved Faare-Stiens
Dør?

Ja! thi han er den sande Saligheds Dør,
hvorved vi, som hans aandelige Faar, baade
kunde finde Udgang fra Guds Brede,
og Udgang til hans Raade, saa siger
Christus: Dersom nogen gaaer ind ved
mig, han skal blive salig, han skal gaae
ind og han skal gaae ud, og finde Føde.

Handler vor Catechismus nogensteds om, at Jesus
er den sande Saligheds Dør?

Ja! i Sententzerne; thi der staaer, at
der er ikke Salighed i nogen anden,
der er og intet andet Navn givet Men-
neshene, der vi skulle blive salige udi.
Apostl. Giern. 4. C. 12. v.

Hvem

Hvem forstaaer Jesus ved Dør-Bogteren?
 Den Hellig Aand, som med rette kand lig-
 nes ved en Dør-Bogter; thi, som ingen kand
 komme ind ad Dørren, med mindre Dør-
 Bogteren lader op for ham, og lukker ham ind,
 saa kand vi hverken troe paa Christum,
 eller komme til Christum vor Hætte
 af vor egen Styrke eller Fornuft, men
 det er den Hellig Aands Gierning,
 som haver kaldet os ved Evangelium,
 som haver oplyst os med sine Gaver,
 haver helliggjort os i den sande Troe
 og opholdet, hvorom mældes i den tre-
 die Troes Articul.

Hvorledes beskriver Jesus Hyrde-Embedet i sin
 aandelige Faarestie?

De, som ville være Hyrder, skulle gaae
 ind ad Dørren til Faare-Stien, det er:
 have et lovligt Kald og Adgang til deres Em-
 bede, samt en retsindig Omgang i Embedet,
 og dem alleene lukker Dør-Bogteren
 op for.

Hvad Titul giver Jesus dem, som ikke gaae ind ad
 Dørren i Faare-Stien, men stige andensteds ind?

En Tyv og en Røver.

Hvorfor ligner Jesus dem, som komme uden et lov-
 ligt Kald til Hyrde-Embedet, ved en Tyv?

Fordi de sticke GUD sin Ære fra, i det
 de tage sig selv Æren til. Ja;

Ja: Hvorfor ligner Jesus saadanne og ved en Røver?

Fordi de myrde baade deres egne og andres Siæle, som de ved Guds Naade skulde føre til Livet og gjøre salige. 1. Tim. 4. Cap. 16. v.

Hvem forstaaer Jesus ved disse Ord: Alle dem, som ere komne for mig, ere Tyve og Røvere?

Jesus taler ikke her om de hellige Patriarcher, sande Propheter og Lærer, som lovliggen vare sendte og komne for ham, i Hensende til hans Embedes offentlig Forretning i hans egen Person, men alleeneste om de falske Lærere og Propheter, som vare komne af sig selv, og have enten givet sig ud for at være Døren til Guds aandelige Faare-Stie, eller viist Menneffene nogen anden Vei og Dør til Salighed, isteden for Jesu, eller foruden Jesu; og disse vare Guds Tre-Tyve og Mordere paa deres egne og andres Siæle.

Hvorom underviser Jesus ydermeere Hyrderne i sin Faare-Stie?

Han viser og lærer dem, hvorledes de bør at forholde sig, efterat de ere komne i Faare-Stien, nemlig: 1.) At de skulde kalde deres Faar ved Navn, det er, kiende dem, og tale til dem, ey alleene i Almindelighed, men og i Særdeeleshed, til Straf og Advarsel, Trost og Formaning. 2.) At de skulde leede.

leede dem ud til aandelig Græsgang og rindende Vand-Kilder, prædike for dem det, som er Guds rette og sande Ord, være et ret og godt Exempel for dem, som troe Ordet, i Omgiængelse, i Kiærlighed, i Aand, i Troe, i Kyndighed og alle retsindige og christelige Dyrder. 1. Tim. 4. Cap. 12. v.

Hvorledes erindrer I Jesus Faarene i sin aandelige Faare Stie, det er Tilhørerne, om deres Pligt?

1.) At de skulle gaae ind i Faare. Stien ved ham den rette Saligheds Dør alleene, i det de intet andet veed til Salighed, end hamnem. 1. Cor. 2. Cap. 2. v. 2.) At de skulle lade Dør-Bogteren den Hellig Aand lade op for dem, i det de dagligen bede ham om sin Naade, og lade sig regiere af ham og hans Ord. 3.) At de skulle kiende deres Hyrers og Læreres Røst og adlyde den, saasvidt den stemmer over eens med Overhyrdens Jesu Ord og Røst, og være deres Efterfølgere, ligesom de ere Christi, 1. Cor. 11. Cap. 1. v.; men de fremmede Hyrers, det er, falske Læreres Røst skulle de ikke høre eller lyde, langt mindre efterfølge dem. 4.) At de skulle for alle Ting kiende og erkiende Jesus, som deres Siæles Hyrde og Biskop, fordi han er kommen, at de skulle have Livet og det overflødig, det er formesdelt

delt Troen i hans Navn, her aandelig
 og hidset ævig, paa det de her maa gaae
 ud og ind, det er, være retsindige og flit-
 tige i deres Christendom, og nyde hans dag-
 lige Opsigt og Bestiærmelse, og finde den
 sande Føde af hans saliggjørende Ord, for
 deres nødtorftige Siæle.

O! Siæle-Hyrde, lær enhver, han ret
 maa blive

En Hyrde for Guds Faar, ham Naan-
 dens Naade give!

Han ind ad Døren gaaer i denne
 Faare-Stie,

Og for den Morder-Sect din Kir-
 ke holdt du fri.

GUD styrke sine Faar, og ved sin Aand
 dem styrke,

De deres Leve-Tiid maa Over-Hyrden
 dyrke,

I Aand og Sandhed ret af Hiertet
 elske ham

Vor Siæle-Hyrde og vor Biskop,
 det Guds Lam.

Trinitatis Søndag.

Evangelium Joh. 3. Cap. fra 1. indtil 16. v.

Dag der var et Menneſſe iblandt
Phariſæerne, ſom hedde Nicodemus,
en Overſte iblandt
Jøderne. Denne kom til Jeſum om
Natten, og ſagde til hannem: Me-
ſter, vi vide, at du er en Lærer, kom-
men af GUD; thi ingen kand giøre
de Tegn, ſom du gjør, uden GUD
er med hannem: Jeſus ſvarede og
ſagde til hannem: Sandelig, Sande-
lig, jeg ſiger dig: Uden ſaa er, at no-
gen bliver fød paa nye, da kand han
ikke ſee GUDS Rige; Nicodemus ſiger
til hannem: Hvorledes kand et Men-
neſſe fødes, naar han er gammel? kand
han og anden Gang gaae ind i ſin Mo-
ders Liv og fødes? Jeſus ſvarede:
Sandelig, ſandelig, jeg ſiger dig: U-
den ſaa er, at nogen bliver fød af
Vand og Aand, da kand han ikke kom-
me i GUDS Rige. Hvad, ſom er fød af

af Riødet, det er Riød, og, hvad som er fød af Vanden, det er Vand. Lad det dig ikke forundre, at jeg sagde til dig: J skulle fødes paa ny: Venret blæs hvorhen det vil, og du hører vel Lyden deraf, men du veed ikke, hvøden det kommer, og hvor det faer hen; saa er og hver den, som er fød af Vand. Nicodemus svarede og sagde til hannem: Hvorledes kand dette skee? JEsus svarede og sagde til hannem: Er du en Lærer i Jsrael, og veed ikke det. Sandelig, sandelig, jeg siger dig: Vi tale det vi vide, og vidne det vi have seet; men J annamme ikke vort Bidnesbyrd; og troe J ikke, naar jeg siger eder om de jordiske Ting, hvorledes skulle J troe, om jeg sagde eder de himmelske Ting? thi ingen kand fare op til Himmelen, uden den, som hid nedfoer fra Himmelen, det er Menneffens Søn, som er udi Himmelen; og ligesom Moses ophøede Slangen i Orken, saa skal og Menneffens Søn ophøes, paa det at

hver den, som troer paa hannem, ikke skal fortabes, men have det ævige Liv.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Nicodemi Komme til Christum, saa og om Jesu Samtale med Nicodemo.

Hvad bemerker dette Navn Nicodemus?

Saa meget som Folkets Overvinder.

Hvem var Nicodemus?

En Phariseer og en Øverste for Jøderne, og der var et Menneske iblandt Phariseerne, som hedd Nicodemus, en Øverste iblandt Jøderne.

Naar kom Nicodemus til Jesum?

Denne, siger Evangelisten, kom til Jesum om Natten.

Hvi kom Nicodemus ikke om Dagen?

Fordi han frygtede, at han af hans Medbrødre skulle blive udeløst af Synagogen; thi Jøderne havde overlagt med hinanden, at dersom nogen bekiendte Jesum at være Christum, da skulle han blive udeløst af Synagogen, det er, sættes i Band. Joh. 12. Cap. 42. v.

Hvad sagde Nicodemus til Jesum, der han saaledes kom til ham?

Han sagde til ham: Mester, vi vide, at du er en Lærer, kommen af Gud, thi ingen kand giøre de Tegn, som du gjør, uden Gud er med hannem.

Hvad

Hvad Svar gav JESUS Nicodemo her paa?

Sandelig, sandelig, jeg siger dig, uden saa er, at nogen bliver fød paa Jorden, da kand han ikke see GUDS Rige.

Kunde Nicodemus da forstaae denne Christi Tale?

Nej! Nicodemus siger til JESUM: Hvorledes kand et Menneſte fødes, naar han er gammel? kand han og anden Gang gaae ind i sin Moders Liv og fødes?

Hvad Svar gav JESUS Nicodemo paa dette sit Spørſmaal?

Han forklarer sin forrige Tale og siger: Sandelig, sandelig, jeg siger dig, uden saa er, at nogen bliver fød af Vand og Aand, da kand han ikke komme i GUDS Rige; thi, hvad som er fød af Kiødet, det er Kiød, og, hvad som er fød af Aanden, det er Aand.

Hvor blive vi fødte af Vand og Aand?

I Daaben, hvorom Catechismi ſierde Part handler.

Hvad Gavn have vi af denne nye Fødsel?

At vi derved bekomme det aandelige og ævige Liv, at vi komme i GUDS Rige.

Hvad som er fød af Kiød, det er Kiød, hvad er Meeningen i disse Ord?

Det er: Hver den, som er fød efter den na-

turlige Fødsel af kiodelige og syndige Forældre, er kiodelig, u-reen, syndig og vederstyggelig for GUD, og kand i den Tilstand ikke komme i Guds Rige. Rom. 8. Cap. 7. v.

Hvad som er fød af Aanden, det er Aand,
hvad er Meeningen i disse Ord?

Det er: Hver den, som ved den Hellig Aands Kraft og Virkning formedelst Daa-bens Vand og Ordet bliver igienfød og fornyet, er et aandeligt igienfød Guds Barn, saa længe den lever i Aanden, vandrer i Aanden, drives og regieres af Aanden.

Hvad siger Jesus ydermere til Nicodemum?

Lad dig det ikke forundre, at jeg sagde til dig: I skulle fødes paa nye: Bæret blæs hvorhen det vil, og du hører vel Lyden deraf, men du veed ikke hvøden det kommer, og hvor det faer hen: Saa er og hver den, som er fød af Aanden.

Hvad vil Christus erindre Nicodemum
med disse Ord?

Dette: Du kand ikke begribe, hvorfra Bæret kommer, og hvor det faer hen, som dog et naturligt, langt mindre kand du udgrunde, hvorledes det gaaer med et Mennesses aandelige Fødsel eller Igienfødsel.

Kunde da nu Nicodemus fatte Christi Lærdom?

Nej! Derfor siger han: Hvorledes kand dette skee.

Hvad

Hvad svarer da Jesus Nicodemus derpaa?

Er du en Lærer i Israel, og veed ikke det, sandelig, sandelig, jeg siger dig: Vi tale det vi vide, og vidne det vi have seet; men I annamme ikke vort Vidnesbyrd.

Hvorfor taler Jesus saa *Pluraliter*, og siger vi og ikke jeg?

Derved erindrer han, at Faderen og den Hellig Aand er ikke udeluft.

Hvorom erindrer Jesus Nicodemum ydermeere?

Og troe I ikke, naar jeg siger eder de jordiske Ting, hvorledes skulle I troe, om jeg sagde eder de himmelske Ting.

Hvad vil Jesus med disse Ord forestille Nicodemo?

Dette: Jeg taler menneskelig-vis med eder ved bekiendte Tegnelse, tagne af disse jordiske Ting, førende eder derved i Betragtning om de sandelige og himmelske Ting.

Hvad fører Jesus til Slutning Nicodemo til Gemytte?

1.) Hans Persons Høyhed og Upperlighed: Thi ingen kand fare op til Himmelen, uden den, som hid nedfoer fra Himmelen, det er, Menneskens Søn, som er udi Himmelen. 2.) Hans Megler.

Embedes saliggjørende Frugt og Nytte:
 Og ligesom Moses ophøvede Slangen
 i Orken, saa skal og Menneskens
 Søn ophøves, paa det at hver den,
 som troer paa hannem, ikke skal for-
 tabes, men have det ævige Liv.

Hvorfor ophøvede Moses Kobber-Slangen
 i Orken?

Den blev ophøjet efter Guds Befaling,
 der Israelliterne vare bidte af de gloende Slangen-
 ger, at de skulle see til den, og blive helbrede,
 4. Mos. B. 21. Cap. 8. 9. v.

Hvorledes skulle Menneskens Søn, det er
 Jesu Ophøvelse, see?

Den skulde see paa Korsets Træ, og der
 skulde han lide Død og Pine for den gandske
 Verdens Synder.

Hvad Frugt skulle vi da have af denne
 Jesu Død og Lidelse?

Paa det, hver den, som troer paa
 hannem, og saaledes med Troens Dyne
 see til ham, som sin eeneste Frelser og Sa-
 liggjører, ikke skal fortabes, men ha-
 ve det ævige Liv.

Med Nicodemo vi til Jesum og
 vil gange
 Og søge Lærdom, hvor vi Naaden
 kand erlange,
 Det

Det er ved Vand og Aand nye
Fødselen maa stee,
Den Hellig Aand dertil sin Naade
os betee.

GUD hielpe os, vi maa vor Daa-
bes Pagt da holde,
Ket vandre i hans Bud, forsetlig
ey forvolde,
At vi den bryder, saa vi GUD
faaer til U-ven,
Men vi ved daglig Bod fornyer
den igien.

Første Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 16. Cap. fra 19. v.
indtil Enden.

(JEsus sagde til Phariseerne:)

Og der var en riig Mand, han
flædte sig med Purpur og ko-
stelige Lin-Klæder, og levede
hver Dag herligen og i Glæde; men
der var en fattig ved Navn Lazarus,
som var lagt for hans Dør, fuld af
Saar, og begierede at mættes af de
Smu-

Smuler, som faldt af den Riges Bord; men Hundene komme, og sliffede hans Saar. Da hændede det sig, at den Fattige døde, og blev af Englene henbaaren i Abrahams Skiød; men den Rige døde ogsaa, og blev begravet, som han nu opløstede sine Øyne i Helvede, der han var i Pinen, saa han Abraham langt borte, og Lazarum i hans Skiød. Da raabte han og sagde: Fader Abraham, forbarme dig over mig, og send Lazarum, at han drypper det yderste af sin Finger i Vand, og ledsker min Tunge, thi jeg lider stor Pine i denne Lue. Men Abraham sagde: Betænk Søn, at du haver annammet dit Gode i din Livs-Tiid, og Lazarus derimod haver annammet det Onde; men nu bliver han trøstet og du pines. Og over alt dette, er imellem os og eder et stort svellende Dyb befæst, saa at de, som vilde fare her fra ned til eder, kunde ikke; ikke heller kunde de, som der ere, fare der fra hid over til os. Da sagde

de han: Saa beder jeg dig Fader, at du sender hannem til min Faders Huus; thi jeg haver endnu fem Brødre, at han kand vidne dette for dem, paa det de ikke skulle ogsaa komme i denne Pines Sted. Abraham sagde til hannem: De have Mosen og Propheterne, lad dem høre dennem. Da sagde han: Nej, Fader Abraham, men dersom en af de Døde gif hen til dem, da gjorde de Poenitente; men han sagde til hannem: Høre de ikke Mosen og Propheterne, da troe de ikke heller, om nogen opstoed fra de Døde.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Jesu Tale til Phariseerne om den riige Mands og den fattige Lazari u-lige Tilstand, baade i Livet og efter Døden, saa og om Abrahams og den riige Mands Samtale med hin anden.

Hvad mælder Jesus om den riige Mands Tilstand i dette Liv?

Han beskriver ham baade af sin Riigdom og uheldige Tilstand; Der var en riig Mand.

Brugte da den riige Mand sin Riigdom
GUD til Ere?

Ney; men 1.) Til Overdaadighed i Klæder: Han klædte sig med Purpur og kostelige Lin-Klæder, hvilket var over hans Stand, thi den Dragt alleene somme- de Kongerne at bære. 2.) Til Overflodighed i Mad og Drikke: Og han levede hver Dag herligen og i Glæde.

Hvad mælder Jesus om den Fattiges Tilstand her i Livet?

Han beskriver ham af hans Navn og hans elendige Tilstand og Bilkor, saavel som den slette Trost han fik af den riige Mand; thi saa siger Jesus: Men der var en Fattig ved Navn Lazarus, som var lagt for hans Dør, fuld af Saar, og begierede at mættes af de Smuler, som faldt af den Riiges Bord; men Hundene komme og slikkede hans Saar.

Hvor i Catechismo bede vi GUD om han vil bevare os fra saa stor Armod?

I den fjerde Bøn: Giv os i Dag vort daglige Brød.

Hvad betyder det Navn Lazarus?

Saa meget, som Guds Hielp, eller den, som er hiulpen af GUD.

Hvem

Hvem beviiste da Lazaro Barmhiertighed i denne hans elendige Tilstand?

Ikke den riige Mand, men Hundene komme og sliffede hans Saar.

Hvad gjorde omsider Ende paa den Fattiges Elendighed?

Døden; thi saa siger JESUS: Da hændede det sig, at den Fattige døde.

Hvad Død døde den Fattige?

En salig Død; thi han blev af Enkelene henbaaren i Abrahams Skød.

Døde og den riige Mand?

Ja; Den riige døde ogsaa og blev begravet.

Hvorledes beskriver Jesus den fattige Lazari og den riige Mands Tilstand efter Døden?

I en Lignelses Tale imellem den riige Mand og Abraham.

Hvorledes forestilles i Lignelsen, at den riige Mands Tale var til Abraham?

Som han nu opløstede sine Øyne i Selvede, der han var i Pinen, saae han Abraham langt borte, og Lazarum i hans Skød. Da raabte han og sagde: Fader Abraham forbarme dig over mig! og send Lazarum, at han dnypper det yderste af sin Finger i Vand.

Band og ledsker min Tunge; thi jeg lider stor Pine i denne Lue.

Sik den riige Mand noget godt Svar paa denne hans Begiering?

Ney! Men Abraham sagde: Betænk Søn, at du haver annammet dit Gode i din Livs Tiid, og Lazarus derimod haver annammet det Onde; men nu bliver han trøstet, og du pinet. Og over alt dette er imellem os og eder et stort swellendes Døb befæst, saa at de, som vilde fare herfra ned til eder, kunde ikke: Ikke heller kunde de, som der ere, fare derfra hid over til os.

Fordømte da Riigdom den riige Mand?

Ney! Ikke Riigdommen i sig selv, men dens Misbrug.

Maa man da giøre sig til Gode af sin Riigdom?

Ja! Naar Riigdommen ikke misbruges til Guus og Duus, Overdaadighed, Drukkenskab og Fraadserie, hvoraf intet andet følger end et uskikkeligt Bæsen. Eph. 5. Cap. 18. v.

Hvor i vor Catechismo afbede vi Satans Fristelse?

I den siette Bøn.

Hvor i vor Catechismo afbede vi Syndens og Straffens Onde og tilbede os det ævige Liv?

I den syvende Bøn.

Sine

Finde

Jo,

Den S

glene

hv

Den

som Ab

agtige

Ja!

vi betier

ævige

Ney

Gudsfr

salig G

Imod

Imo

sin Riig

foragte

at han

imod d

keligt o

med S

Var d

Ney

sagde s

Findes ikke Lazarus indført i vor Catechismo?

Jo, udi Sententzerne om Døden: Den Fattige døde ogsaa, og blev af Englene henbaaren i Abrahams Skiod.

Hvad forstaaes ved Abrahams Skiod?

Den Glæde og Salighed i Guds Rige, som Abraham og alle Hellige ere blevne deelagtige udi.

Mælder Catechismus derom?

Ja! udi den tredie Troes Articul, hvor vi bekiende og troe, at der er efter Døden det ævige Liv.

Giorde Lazari Fattigdom ham salig?

Nej! men hans Troe, som teede sig i Gudsfrøgt, Taalmodighed i hans Kors og salig Endeligt.

Imod hvad Bud i Catechismo syndede den riige Mand?

Imod det første Bud, i det han giorde sin Riigdom til sin Gud, det tredie, han foragtede Guds Ord, det femte og syvende, at han var en Uchristen mod sin Næste, og imod det siette Bud, at han levede et uskikkeligt og utugtigt Levnet, som gierne følger med Fraadserie og Drukkenskab.

Var der da ingen Forløsning for den riige Mand af Helvede?

Nej! thi det var gandske umueligt; thi saa sagde Abraham: Og over alt dette, er imel-

imellem os og eder et stort swellendes
 Dnb befæst, saa at de, som vilde faa
 re her fra ned til eder, kunde ikke:
 Ikke heller kunde de, som der ere, faa
 re derfra hid over til os.

Hvor mange Steder ere der da for de Afdøde,
 at deres Siæle komme til?

Himmerig eller Helvede, Himmerig for
 de Gudfrygtige, og Helvede for de Ugudelige.
 Handler vor Catechismus noget herom?

Ja! i Sententzerne: Den Time skal
 komme, i hvilken alle de, som ere i
 Graverne, skulle høre Guds Søns
 Røst, og de skulle gaae frem, som ha-
 ve giort godt, til Livets Opstandelse,
 men de, som have giort ondt, til
 Dødens Opstandelse. Joh. 5. C. 28. 29. v.

Begjærede den riige Mand meere af Abraham?

Ja! han sagde: Saa beder jeg dig
 Fader, at du sender hannem til min
 Faders Huus; thi jeg haver endnu
 fem Brødre, at han kand vidne dette
 for dem, paa det de ikke skulle ogsaa
 komme i denne Pines Sted. Abra-
 ham sagde til hannem: De have Mo-
 sen og Propheterne, lad dem høre den-
 nem

2
 nem.
 Abrah
 de gif
 nitentz
 Ester
 Ney
 nem:
 terne,
 stod f
 Der
 me

Evang
 vere,
 udsen
 Time
 re: S

nem. Da sagde han: Ney! Fader Abraham; men dersom een af de Døde gif hen til dem, da gjorde de Poenitente.

Esterkom Abraham denne hans Begiæring?

Ney! men Abraham sagde til han: Høre de ikke Mosen og Propheeterne, da troe de ikke, om nogen opstod fra de Døde.

Den purpur-klædte Fraadser-Mand

J ævig Pine plages;

Men Lazarus sin Nød forvand,

Sans Sial af Engle tages.

Anden Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 14. Cap. fra 16. indtil 25. v.

Da sagde Jesus til een af Pharisæerne: Der var et Menneſke, som gjorde en stor Nade, og bad mange dertil. Og han udsendte sin Svend paa Nadverens Time, at sige til dem, som budne vare: Kommer; thi nu er det altsammen

men bereedt. Men de begyndte alle eendrægteligen at aarsage sig. Den første sagde til hannem: Jeg købte en Alger, og nu maa jeg endelig gaae ud at besee den; jeg beder dig hav mig undskyldt. Og en anden sagde: Jeg købte fem par Oxen, og jeg gaaer nu hen at prøve dem, jeg beder dig, hav mig undskyldt. Og en anden sagde: Jeg tog en Hustru, og derfor kand jeg ikke komme. Der nu den Ziener kom igien, og sagde sin Herre det, da blev Husbonden vreed, og sagde til sine Ziener, gaf strax ud paa Stadsens Stræder og Gader, og før hid ind Fattige og Krøblinge, og Halte og Blinde; og Zieneren sagde: Herre, det er giordt, som du befalede, og der er endnu Rum: Da sagde Zieneren til Zieneren: Saa gaf da ud til alfare Bene og Gierder, og nød dem til at komme her ind, paa det mit Huus kand blive fuldt; men jeg siger eder, at ingen af de Mænd, som budne vare, skal smage min Radvere.

Hvad

Hvad

Der
og ikke
kalde n
te Rice

udi

din G

de G

Buds

elste G

alle B

stærk

nes S

die og

hade

mang

mig,

Part

lande

og S

at har

Part

udi de

han g

jeg sa

Hvad forståes ved dette Menneſke, der beredde
den ſtore Nadvere?

Den allerhøveſte GUD, der er vel en GUD,
og ikke et Menneſke, dog værdiges at lade ſig
kalde med Menneſke-Navn, for at viſe den ſto-
re Kierlighed han bær til Menneſkene.

Hvor foreſtilles han os i Catechiſmo?

Udi det første Bud: Jeg er HERren
din GUD, du ſkal ikke have fremme-
de Guder for mig, og ſiden i et hvert
Buds Forklaring: Vi ſkulle frygte og
elſke GUD, ſaavel ſom og i Tillegget ved
alle Budene: Jeg er HERren din GUD,
ſtærk, nidkær, ſom hiemſøger Fædre-
nes Ondſkab paa Børnene, paa tre-
die og ſierde Leed, iblandt dem, ſom
hade mig: Og gjør Miſkundhed paa
mange Tusinde, med dem, ſom elſke
mig, og holde mine Bud; udi den anden
Part lærer jeg, at det er han alleene, den
ſande GUD jeg ſkal troe paa, Fader, Son
og Hellig Aand; udi den tredie Part,
at han alleene ſkal jeg tilbede; udi den ſierde
Part erklærer jeg mig for hans Børn, og
udi den femte Part forſikkes jeg om, at
han giver mig Syndernes Forladelſe, derſom
jeg ſandeltigen troer.

Hvad forstaaes ved denne Nadvere?

GUDS Naade, som os tilbydes her paa Jorden, og alle Saligheds Midler han os haver beskiftet, og omsider ævig Salighed i Him-
melen?

Er der ikke en Nadvere, der tales om i Catechismo?

Jo! Alterens Sacramente, som kaldes HERRENS Nadvere, hvorom den femte Part mælder.

Hvi kaldes denne Nadver en stor Nadvere?

I Henseende til den store GUD, som den haver tilreed, de store herlige Retter, der er anrettet, som bestaaer i alt det, der er os tienligt til Salighed; Tiden, at den er bereed af Ævighed, og skal vare til ævig Tid, og endelig Gæsterne, hvis Tall er stor og mangfoldig.

Hvem ere Gæsterne?

I Almindelighed alle Mennesker efter Sentenzerne: GUDS saliggjørende Naade er aabenbaret for alle Mennesker, Tit. 2. Cap. II. v. men i Særdelshed var det Jøderne, der først bleve kaldede og siden Hedningene paa alfare Bæne og Gierder.

Hvad forstaaes ved Gæbne og Tienere?

Først Christus den retfærdige Tjener, der kom paa Jorden og prædikede for Menneskerne,

2
ne, der
le GUD
fit Na
Mod

Im
te og
og imo
res A
der, og

Ne
Inge
skall
Hvor

I
se Bu
ren i
hiem
Børn
iblan
Miss
dem
Bud

In

La

ne, dernæst hans Apostler og Discipler og alle Guds Tjenere, som han endnu udsender i sit Navn.

Mod hvilket Bud syndede Gæsterne, der vilde ikke komme?

Imod det tredie Bud, at de forsomte og foragtede Guds Ord og Bud, og imod det første Bud, at de gjorde sig deres Agre, Øren og Hustruer til Afguder, og agtede dem meere end GUD.

Kunde vor HErre vel fordrage det?

Nej! Han blev vreed og sagde: Ingen af de Mænd, som vare budne, skal smage min Radvere.

Hvor forestiller vor Catechismus os Guds Brede?

I Tillegget til Budene: Om alle disse Bud siger GUD saa: Jeg er HERren din GUD, stærk nidkær, som hiemsøger Fædrenes Ondskab paa Børnene, paa tredie og fierde Leed, iblandt dem, som hade mig: Og gjør Misfundhed paa mange Tusinde, med dem, som elske mig, og holde mine Bud. 2. Mos. B. 20. Cap. 6. 7. v.

Indkommer I Gæster, Guds Rad-
ver er reede,

Lad Agre og Øren jer ikke forleede;
R 3 Thi

Thi ville Jeder med Verden aarsage
 I blive ey værdig den Nadver at
 smage.

Tredie Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 15, Cap. fra 1. indtil 11. v.

H alle Soldere og Syndere
 holdte sig nær til Jesum, for
 at høre hannem. Og Pha-
 risæerne og de Skriftkloge knurrede
 og sagde: Denne annammer Synde-
 re, og æder med dennem. Da tale-
 de han denne Lignelse til dem og sag-
 de: Hvilket Menneſke er iblandt eder,
 som haver hundrede Saar, og ikke for-
 lader de ni og halvfemsstyve i Drø-
 ſken, dersom han mister et af dem, og
 gaaer bort efter det, som blev borte,
 indtil han det finder? og, naar han
 haver fundet det, legger han det paa
 sine Skuldre med Glæde. Og, naar
 han da kommer hjem, kalder han sine
 Na-

Rabo
 ger til
 thi je
 var fi
 skal d
 over e
 ke, me
 tyve s
 nitent
 de er
 tænde
 denne
 med
 naar
 der h
 tilsam
 mig;
 ning,
 eder,
 Engle
 nitent
 Om
 nær til
 Skrif
 maadan

Raboer og Benner tilsammen, og siger til dennem: Glæder eder med mig; thi jeg haver fundet mit Saar, som var fortabt. Jeg siger eder: Saa skal der og være Glæde i Himmelen over en Synder, som gjør Poenitente, meere end over ni og halvfemsindstyve Retfærdige, som ikke have Poenitente behov. Eller hvilken Kvinde er, som haver ti Penninge, og ikke tænder et Lys, om hun mister een af dennem, og feyer Huuset, og søger med Liid, indtil hun den finder? og naar hun da haver fundet den, kalder hun sine Benner og Raboersker tilsammen, og siger: Glæder eder med mig; thi jeg haver fundet min Penning, som jeg tabte: Ligesaa siger jeg eder, skal der være Glæde for Guds Engle over en Synder, som gjør Poenitente.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Soldere og Syndere, der holdte sig nær til Jesum, hvorfor Pharisæerne og de Skriftekloge knurrede, at han annammede saadanne og aad med dem. Og derpaa følger

ger tvende Signelser, som Christus fremfører, den een om Hyrden og hans fortabte Faar, og den anden om Qvinden og hendes Penge, hun tabte.

Hvad vare Soldere for nogle?

De havde forpagtet Tolden af de Romere for en vis Afgift, og saa udsuede de igien og udfkindrede Folket, og toge meere end dem var foresat at tage.

Var det ikke underligt da, at Christus vilde omgaaes med disse uretfærdige Mennesker?

Ney! Thi nu forlode de deres U-rettefærdighed, gjorde Boenitente Bod og Bedring, ligesom Zachæus, der gav halvdeelen af sit Gods til de Fattige, og dersom han havde bedraget nogen, da gav han det firefold igien, Luc. 19. Cap. 8. v. og Matthæus, der blev af en Tolder en Christi Apostel, og som den Tolder, der stod mod Pharisæeren i Templet og bad: **GUD** vær mig Synder naadig, Luc. 18. Cap. 13. v. og saadanne bodfærdige Soldere tager Jesus gierne imod.

Er Told i sig selv ellers ubillig?

Ney! Guds Ord i Catechismo kand lære os, at vi skulle give dem Told, som bør Told, Rom. 13. Cap. 7. v. Men ubillig Told er som all anden Svig og Falskhed imod det syvende Bud.

Hvad forstaaes her ved disse Syndere?

De, som vare befundne i een eller anden bitterlig og aabenbar grov Synd.

To
bare g
af hen
sker og
Af
holdet.
Hvad
H
Stro
He
At
fra S
I.)
Syn
Guds
er et
Levne
at vi
H
P
ge e
udf
Roi
Ero
hug
8. og

Ere da ikke alle Mennesker Syndere?

Jo visselig: Om der ikke findes aabnbare grove Synder, saa er der dog altid nok af hemmelige Løn-Synder, dem GUD nok ser og kiender.

Hvoraf veed vi, at vi ere Syndere?

Af de **Ti Bud-Ord**, dem have vi ikke holdet.

Hvad have vi fortient hos GUD med vore Synder?

Hans Brede og U-naade, timelig Straf, ævig Død og Fordømmelse.

Hvad er der nu for at gjøre, at komme igien i Guds Naade?

At gjøre sand Poenitente og Omvendelse fra Synden, ligesom disse Toldere og Syndere.

Hvorudi bestaaer en sand Poenitente?

1.) I en hiertelig Anger og Fortrydelse over Synden. 2.) I en fast Troe og Tilstid til Guds Naade og Christi Fortieneste, hvis Frugt er et alvorligt Forsætt til Forbedring og et nyt Levnet at føre, hvilket maa være og følge til at vise de forrige Parter's Rettskaffenhed.

Hvad mælder Sentenherne om Poenitente?

Bedrer eder, thi Himmeriges Rige er nær, giorer Frugt, som Bedring udfræver, Dren ligger allereede hos Roden af Træerne, derfor hvilket Træ, som ikke bær god Frugt, skal afhugges og kastes i Ilden. Matth. 3. C. 8. og 10. v.

Beed vi da, at vor H^Erre vil tage imod os,
naar vi gjøre Poenitente?

Ja! Ligesaa vel som han tog imod disse
Soldere og Syndere, og som Hyrder søgte
sit fortabte Saar, og der han fandt
det, tog imod det med Glæde, saa sø-
ger GUD os daglig Dags ved sit Ord, og
glæder sig ved hver en Synder, der
omvender sig og gjør Poenitente.

Saa glæd dig Syndere
Ved denne Himmel-Hyrde,
Som naadig vil ansee
Din Siæle-bunden Byrde;
Gjør Poenitentz' og Troe,
Løb ind i Jesu Arme,
Saa faaer du Trøst og Roe,
Og GUD skal sig forbarme.

St. Hans den Døbe- res Dag.

Evangelium Luc. 1. Cap. fra 57. til 80. v.

Da blev Elisabeths Tiid fuld-
kommen, at hun skulle føde,
og hun fødte en Son. Og
hendes Naboer og Slægt horde, at
H^Er.

Herrren havde giort stor Barmhertighed med hende, og de glædde sig med hende. Og det hændte sig paa den ottende Dag, da komme de at omskiære Barnet, og de kaldede hancnem efter hans Fader Zacharias; men hans Moder svarede, og sagde: Ingenlunde saa: Men han skal hede Johannes. Og de sagde til hende: Der er dog ingen i din Slægt, som kaldes med det Navn, og de nikkede ad hans Fader, hvorledes han vilde at han skulle kaldes. Da begierede han en Tavle, skrev, og sagde: Hans Navn er Johannes. Og de forundrede sig alle. Men strax oplodes hans Mund og hans Tunge, og han taledede og prisede GUD. Og der kom en stor Frygt over alle, som boede rundt omkring dennem. Og alt dette, som skeet var, rygtedes altsammen over alle de Jødiske Bierge, og alle, som det hordte, lagde det paa Hiertet, og sagde: Hvad skal der vel blive af dette Barn? Thi Herrrens Haand

Haand var med hannem. Og hans
 Fader Zacharias blev opfyldt med den
 Hellig Aand, spaaede og sagde: Lov
 vet være HERREN Israels GUD; thi
 han haver besøgt og forløst sit Folk,
 og han haver oprenst os Salighedens
 Horn i Davids sin Tjeneres Huus,
 som han talede ved sine hellige Pro-
 pheters Mund, hvilke have været af
 fordum Tiid, at han vilde frelse os
 fra vore Tjender, og fra alle deres
 Haand, som os hade, og bevise vore
 Fædre Barmhiertighed, og tænke paa
 sin hellige Pagt, og paa den Sed han
 soer vor Fader Abraham. Og at han
 vilde give os, at naar vi vare forløste
 af vore Tjenders Haand; skulle vi tie-
 ne hannem uden Rødsel i Hellighed
 og Retfærdighed, for hannem alle vo-
 re Livets Dage. Og du Barn lille!
 skal kaldes den Højestes Prophete;
 thi du skal gaae frem for HERRENS An-
 sigt, at berede hans Bey, at give
 hans Folk Saligheds Forstand om de-
 res Synders Forladelse, ved vor
 Guds

Guds
 hvilke
 besøgt
 for de
 dens
 paa S

Han
 Bap-
 stiftede
 første
 den 28
 Faste
 og C
 Beyen
 delse fo
 vi hor

Ja
 Joha
 og det
 som el
 fordi
 gelin
 hans
 hellig
 navn
 gelin

Guds hiertelige Barmhiertighed, af hvilken Udgangen af det Høye haver besøgt os, paa det han skulle skinne for dem, som sidde i Mørket og i Dødens Skygge, og styre vore Fødder paa Fredens Ben.

Hvad var St. Hans for een?

Han kaldes en Døber eller Johannes Baptista, fordi GUD ved ham først indstiftede den Hellige Daab, og han var den første der begyndte at døbe, saa og nød han den Ære at døbe Christum selv, som vi hører Fastelavens Søndag, ellers kaldes han og Christi Forløber, fordi han beredde Benen for Christum, og prædikede Omvendelse for Folket, for Christi Tilkommelse, som vi hører tredie Søndag i Advent.

Er der flere af dette Navn: Johannes?

Ja! der er iblandt Christi Disciple 1.) Johannes den Discipel, som Jesus elskte, og der laae op til hans Bryst i Nadveren, som ellers kaldes Johannes Evangelist, fordi han haver skrevet os det herlige Evangelium om Christo, saa er der og trende af hans Epistler og Aabenbaringen i den hellige Skrift. 2.) Johannes, med Tilnavn Marcus, som haver skrevet Evangelium, Apost. G. 12. Cap. 12. v.

Hvem

Hvem var St. Hans den Døberes Forældre?

Hans Fader var en Præst ved Navn Zacharias, hans Moder var af Arons Døttre og hedde Elisabeth, om dem begge siger Guds Ord, at de vare begge sammen retfærdige for Gud, og vandrede u-straffelig i alle Herrens Bud og Skikkelser.

Hadde Zacharias nogensinde været dum, eftersom her staaer, hans Mund oplodes?

Ja, det gik saa til, den Tiid Johannes den Døberes Undfangelse og Fødsel blev bebudet af Gabriel Engel for Zacharias i Templet, da som han tvivlede paa Engelens Ord, at hans Hustrue, der var aldrende, skulle føde ham en Søn, da siger Engelen: See du skal vorde stum, og ikke kunde tale til den Dag at dette skeer, fordi du troede ikke mine Ord, hvilke der skal fuldkommes i sin Tiid, hvilket og skeede, at Zacharias gik dum ud af Templet og forblev saa indtil denne Dag.

Er der andre, der haver fød i deres Alderdom, som Elisabeth.

Ja, Sara Abrahams Hustrue var halvfemsindstive Aar, der hun blev frugtsummelig med Isaach, og hendes Mand Abraham var hundrede Aar gammel?

Swad

St

1.)
ham i
de kald
Fader
Ord: s

2.)
tillige
Søn

Lige
Dum
i Dag
i Sted

Hvor
For
vor G
lader s
derfore
maa v
er det
Nabi
10. E
den.

ud
Daab

Hvad handler ellers vor Dags Evangelium
fornemmelig om?

1.) Om Johannes Navn, der blev givet
ham i Døbskærelsen, at Vennerne vilde ha-
ve kaldt hans Fader Zacharias op, men hans
Fader og Moder lod ham kalde efter Engelen
Ord: At han skulle hede Johannes.

2.) Sacharicæ Lovsang og Taksigelse, og
tillige Spaaedom om hvad Embede hans
Søn Johannes skulle betiene.

Hvor faaer vi vore Navne?

Ligesom Jødernes Børn fik deres Navne i
Døbskærelsen, saa faaer vi vort Navn
i Daaben, der er det første Sacramente
i Steden for Døbskærelsen.

Hvorfor faaer vi saa lige vort Navn i Daaben?

Fordi vi der ved Navn skal forbindes til
vor Guds Tjeneste, ligesom en Soldat, der
lader sit Navn enrøllere i Krigs-Rullen, og
derfore hver gang vi kaldes ved vort Navn
maa vi erindre os vor Daabes Pagt, samt
er det os en daglig Trøst derefter, at vore
Navne ere skrevne i Himmelen, Luc.
10. Cap. 20. v. Om vi blive i Troen indtil En-
den.

Hvor minder vor Catechismus os om vor
Daab og vor Navn?

Udi den fjerde Part, der handler om
Daabens Sacramente.

Hvad

Hvad er ellers det almindelige Navn vi faaer
tilfælles med hverandre i Daaben?

Det er, at vi saa mange, som ere døbte i
Christo, bliver Christne Menneſter og Guds
Børn.

Er der noget andet Evangelium om Naret, der taler
om Omſkiarelſen, og at Barnet fik Navn
i Omſkiarelſen?

Ja: Paa Nyt=Nars=Dag, hvor der
maldes om vor Frelſeres JESU Christi Om-
ſkiarelſe, og at hans Navn blev kaldet
JESUS.

Gud hielp mig vel, at jeg maa bære
Indtil min Død, mit Døbe=Navn
Paa Helgen=vius, min GUD til Væe
Mig ſelv til ævig Siæle=Gavn.

Fierde Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 6. Cap. fra 36. indtil 43. v.
(JESUS ſagde til ſine Disciple og Solker.)

Saa værer da barmhiertig, lige
som eders Fader og er barm-
hiertig; Dømmer ikke, ſaa
ſkulle I og ikke dømmes. Fordømmer
ikke

ikke, saa skulle I ikke fordømmes.
 Forlader, saa skal og eder forlades;
 giver, saa skal og eder gives, en god
 knuget, skudet og overflodig Naade
 skal man give i eders Skiød; thi lige
 med den samme Naade, som I maa-
 le med, skal eder igien maales. Men
 han sagde dennem en Lignelse: Kand
 og en Blind viise en anden Blind
 Beyen: Monne de ikke begge skulle
 falde i Graven. Disciplen er ikke
 over sin Mester; men enhver Disci-
 pel som er fuldkommen, skal være som
 hans Mester. Hvad seer du en Skæb,
 som er i din Broders Dye, men Biel-
 ken, som er i dit eget Dye, bliver du
 ikke vaer. Eller hvorledes kand du
 sige til din Broder: Holt stille Bro-
 der! jeg vil drage Skæven af dit
 Dye, du som selv ikke seer Bielken i
 dit eget Dye; Du Dyensskalk! Drag
 først Bielken af dit Dye, og da skal
 du vel see til at du uddrager Skæven,
 som er i din Broders Dye.

Hvad prædikes derom i vor Dags Evangelium?

Om Barmhiertighed vi skal besitte os
paa efter vor Himmelske Faders Exempel.

Kand vi Menneker vel opnaae Guds
Barmhiertighed?

Nej; det er os u-mueligt at blive lige
ved hans Fuldkommenhed, men Christi Mær-
ning er, at vi skal efterfølge hans Barmhier-
tighed, om ikke i alt, saa dog saa vidt os muel-
ligt er, om ikke som vi bør, saa dog saa vidt
vi kand ved Guds Naade.

Hvor paabydes der Barmhiertighed i vor
Catechismo?

I Særdeleshed i det Femte Bud, der
lærer os, at hielpes og staae vor Næste
bi i all Livs = Fare.

Er der noget andet Evangelium, der handler lige-
ledes om Barmhiertighed?

Fornemmelig den trettende Søndag
efter Trinitatis, hvor der forestilles os
Samaritanens Barmhiertighed til Exempel.

Hvad er det, at Christus forbyder os at
domme andre?

Derved forstaaes ikke den lovmæssige Dom
og Rettergang, som GUD selv haver indstiftet
paa Jorden, men Mennekers egen pri-
vate vrangne Domme, som den eene af Wind
eller Ondskab sælder over den anden.

Hvor

Hvor gives noget Exempel paa saadanne
vrangne Domme?

Potiphar dommer vrangelig om Joseph,
efter sin Hustrues falske Angivende, og saa-
ledes giøre de, der tager efter hver Løs-Snak
de høre; Eli dommer om Anna, at hun var
en drukken Kvinde, og det var hans egne Dy-
ne, der slog ham feyl, ligesom Folket domte
om Apostlerne, der de paa Pinke-Dag talede
af den Hellig Aand. Hvad er gemeenligere?
end naar man seer den Riige, saa dommer
man, han er ikke kommen vel til all hans
Betsigneise; Naar man seer den Fattige,
dommer man, han haver været liderlig og
bortsat sin Lykke; Den Gudsfrygtige dommes
ofte for en Hykler, og den som af Skrøbelig-
hed engang forseer sig, dommes strax som den
Ugudeligste.

Hvorledes kand mand fordomme andre?

Naar man seer efter Phariseærens Exem-
pel, den Ellefte Søndag efter Trini-
tatis, der vil giøre sig selv retfærdig, og for-
dommer den arme Tolder. Her til kand
hønhøre Jødernes Fordømmelses Skrig over
Christum: Han er skyldig at døe, og
hvad var daarligere? end at de frikendte Bar-
tabam og fordomte den Uskyldige Jesum.

Hvor forbydes disse Stykker i Catechismo?

I det Ottende Bud-Ord, der lærer
os ikke at beføre andre, ikke forraade,
ikke

ikke bagtale andre, og ikke berrygte andre; men undskyldte, meene og tale vel om vor Næste.

Maa vi da ikke domme vor Næste efter de Laster vi seer hos ham?

Vor Christendoms Pligt tilholder os, at vi skal skiule vor Næstes Fejl og Forseelser med Japhets Kierligheds Raabe, saa vidt mueligt er, med mindre Forseelserne ere saa grove og store, at de ikke kand dølges, saa vor vi og ikke at giøre os deelagtige i hans Synder. Hvor lærer vor Catechismus os at forlade vor Næste?

I den femte Bøn.

Er der noget andet Evangelium, som kand lære os at tilgive og forlade vor Næste?

Ja, det Evangelium paa den anden og tivende Søndag efter Trinitatis.

Hvad skal af vor Dags Evangelio opmuntre os til at tilgive og forlade vor Næste, og give den Fattige vor Almisse?

Vi skal forlade andre, at **GUD** igien maa forlade os vor Synd, og vi skal give andre, at **GUD** igien skal give os her sin Raade, og hisset Saelighed i Himmelen.

Hvad er da en kort Sum og Lærdom over dette heele Evangelium?

Vi skal giøre andre det Skiel, som vi vilde os selv skal hændes, Matth. 7. Cap. 12. v. Hvad

Hvad er Skæben i vor Broders Dye og
 Blesken i vort eget Dye?

Skæben er den ringeste Fejl og Skrø-
 belighed vi bliver vaer hos andre, men
 Blesken er vor egne store Synder, som
 vi ikke giver agt paa.

GUD forbyde vi skal gjøre
 Eller mod vor Næste tale ud
 Andet, end vi selv vil høre,
 Og maa nyde lige Skiel hos GUD.

Mariae Besøgelses Dag.

Evangelium Luc. I. Cap. fra 39. til 57. v.

Men Maria stod op i de Dage,
 og gik hastelig paa Bierge-
 ne til Juda Stad, og hun
 kom ind i Zachariæ Huus, og hilfede
 Elisabeth; og det begav sig, der Eli-
 sabeth hørde Mariae Hilsen, da sprang
 Barnet i hendes Liv. Og Elisabeth
 blev opfyldt med den Hellig Aand,
 og raabte med høy Røst og sagde:
 Belsignet er du iblant Qvinderne, og
 belsignet er din Livs Frugt, og hveden

kommer mig det, at min H^{Erres} Mo-
 der kommer til mig; thi see, der Rø-
 sten af din Hilsen kom mig til Ørne,
 da sprang Barnet i mit Liv af Glæde;
 og, O! salig er hun, som troede; thi
 det skal fuldkommnes, som hende er
 sagt af H^{Erren}. Da sagde Maria:
 Min Siæl ophøyer H^{Erren}, og min
 Aand glæder sig i GUD min Frelse-
 re, thi han haver anseet sin ringeste
 Sienerinde. See! nu herefter skulle
 alle Slægter prise mig salig, thi han
 han haver gjort store Ting imod mig,
 han, som er mægtig, og hans Navn
 er helligt, og hans Barmhiertighed
 varer fra Slægt til Slægt hos dem,
 som hannem frygte: Han haver be-
 vist Magt med sin Arm, og adspredt
 de Hoymodige udi deres Hiertes Tan-
 ker. Han haver nedstødt de Mægtige
 af deres Throner, og ophøyet de Ring-
 ge. De Hungrige haver han opfyldt
 med Godt, og de Riige haver han
 afvist tomme. Han haver hiulpet sin
 Sienerne Israel op, at han vilde ihu-
 komme

kom
 sagde
 hans
 blev
 Dere

For
 os den
 aflagd
 sabeth

J
 det all
 fangel
 gelen
 og i h
 som

Pa
 Frenk
 og So
 og for
 Forlø
 lovede
 var bl
 Hvo
 Su

komme sin Barmhjerighed, som han sagde til vore Fædre, Abraham og hans Sød evindeligt. Og Maria blev hos hende ved tre Maaneder; Derefter foer hun hjem tilbage igien.

Hvorfor kaldes denne Dag Mariae Besøgelses-Dag?

Fordi denne Dags Evangelium beskriver os den Besøgelse, som Maria Christi Moder aflagde i Zachariae Huus hos sin Frenke Elisabeth.

Naar passerede denne Besøgelse?

I de Dage efterat Maria havde faaet det allerglædeligste Budskab om Jesu Udførelse i Livet, og tillige fornummen af Engelen om hendes Frenke Elisabeth, at hun og i hendes høye Alderdom var bleven frugtbar.

Hvorfor tog da Maria sig denne Besøgelses Gang paa?

Paa det, at hun vilde glæde sig med sin Frenke Elisabeth over den store Guds Naade og Barmhjerighed, der dem begge var beviist, og fornemmeligt takke Gud, at all Verdens Forløsning var nu for Haanden ved den forlovede Messiae og Frelseres Fødsel, som hun var bleven værdig til at undfange i Livet.

Hvorledes beegener Maria sin Frenke Elisabeth?

Hun hilfede hende kærsligen, som er den gamle

gamle gudfrugtige Skik der er altiid bleven holdt fra Fædrenes Tider af; David beføel sine Tienere, at de skulde hilse Manden Naabal; Der Engelen kom til Mariam, hilsende han hende: Hil være dig du benaadede! HERRen er med dig du velsignede iblant Qvinderne; Christus kom og efter hans Opstandelse til Disciplene og hilsende dem: Fred være med eder.

Hvorledes tager Elisabeth igjen imod Mariam?

Hun, opfyldt med den Hellig Aand udtraaber med et høyt Fryde-Skrig sit Velkommen: Velsignet er du iblandt Qvinderne, og velsignet er din Livs-Frugt, og hveden kommer mig det, at min HERRes Moder kommer til mig? Afgjøendes sig det for en usigelig stor Ære, at Guds Søns Moder vilde umage sig at besøge hende, dog meere i Henseende til Fosteret, der var i Mariæ Liv, end til Mariæ egen Person.

Skeede der noget Miracul, da Maria og Elisabeth kom sammen?

Ja; thi saa sagde Elisabeth til Mariam: See der Kysten af din Hilsen kom mig til Ørne, da sprang Barnet i mit Liv af Glæde, hvilket ikke at være skeet af nogen naturlig Hændelse sluttet af Engelen

Ord t
denne
skal m
Hvad
M
været
Aand
spæde
sprun
Nærr
len ha
des er
Hvad
Et
tillige
des he
det ve
Elisab
holdn
efter
Ma
at tr
om S
Fr
and
lighet
den
den S

Ord til Zachariam, da han bebudede ham denne Søns Undfangelse og Fødsel, som strax skal mældes.

Hvad kand vi da domme at dette haver været?

Man kand letteligen slutte, at det haver været en Over-naturlig Kraft og den Hellig Aands Bevægelse, der er kommen over den svæde Johannem i Moders Liv, at han haver sprungen af Blæde, imod sin Hærrs Jesu Nærværelse, og bliver der opfyldt det Engelen havde sagt om ham, at han skulde opfyldes end af Moders Liv med den Hellig Aand.

Hvad haver Maria videre forrettet hos Elisabeth?

Endeel haver hun lovet og takket GUD tillige med Elisabeth, som sees af denne hendes herlige Lovsang her beskrives; Endeel er det vel troligt, at hun haver tient sin Frenke Elisabeth tilhaande i Deconomien eller Huusholdningen udi hendes svangerlige Tilstand, eftersom hun forblev hos hende ved tre Maaneder, og imidlertid ikke forglemt at troste hver andre med Gudelig Samtale om Frelserens naaderige Tilkommelse.

Hvad Lærdomme kand vi da giøre os af Marica Exempel?

Først at forkynde Guds Ord, hvilket det andet Bud befaler os, dernest at øve Kierligheds Sierninger imod vor Næste, hvilket den anden Tavle tilholder os, og søge all den Leylighed vi kand til andres Opbyggelse.

Min Siæl og Tunge skal opstemme
Med Priis og Sang til Hærens
Navn,

Mit Hierte skal og ey forglemme
At bygge paa min Næstes Gavn.

Femte Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 5. Cap. fra 1. til 12. v.

Det begav sig, der Folket
trængede sig til Jesum, at
høre Guds Ord, da stod han
hos den Søe Genezareth, og saae to
Skibe staae ved Bredden af Søen;
Men Fiskerne vare udgangne af den-
nem, og toede deres Garn: Saa
traadde han i et af Skibene, som var
Simonis, og bad hannem at han
skulle legge det lidet ud fra Landet.
Dg han satte sig ned og lærde Fol-
ket af Skibet; men der han lod af
at tale, sagde han til Simon: Gat
ud paa Dybet, og kaster eders Garn
ud, for at drage en Dræt. Da svaa-
rede Simon, og sagde til hannem:
Me

Mester! vi have arbejdet den gandske Nat, og fik intet, dog paa dit Ord vil jeg udkaste Garnet. Og der de det havde gjort, finge de en stor Hob Fiske, saa at deres Garn brast i stykker. Og de vinkede ad deres Stalbrødre, som vare i det andet Skib, at de skulle komme, og hielpede dem at draage. Og de komme, og fyldede begge Skibene fulde, saa at de nær sünke. Der Simon Peder det saae, faldt han ned for JESU Knæe, og sagde: HERRER, gaf ud fra mig, thi jeg er et syndigt Menneske; thi hannem var kommen en Rædsel paa, og alle dem, som vare med hannem, for denne Fiskedræt, som de havde gjort tilsammen. Desligeste ogsaa Jacobum og Johannem, Zebedæi Søner, som vare Simonis Stalbrødre. Men JESUS sagde til Simon: Frygt dig ikke; thi nu herefter skal du fange Mennesker. Og der de havde fort Skibene til Landet, forlode de alting og fulgte hannem efter.

Hvad er der i dette Evangelium, som vi kand hense-
føre til vor Catechismum?

At Folket trængede saa begierlig
ind til Jesum for at høre Guds Ord,
det vi kand henseføre til det tredie Budord,
eftersom de saa høyt holdte hans Guds-
dommelige Ord i Verre, og det gierne
vilde høre og lære, og dermed foregaaet
alle Tilhørere med et godt Exempel.

Hvad finder vi igien paa Christi Side?

Som Folket var villig til at høre ham,
saa var han og frygig og redebøn til at lære
dem, og dermed udviiste en retskaffen Præ-
dikanteris og Læreres Embede.

Hvorfor traadde saa Christus i Skibet,
og lærte Folket af Skibet?

For den store Trænge af Folk, der var paa
Hav-Bredden, hvilke der trængde sig ind
paa ham meere og meere, og en vilde være
ham nærmere, end en anden, thi satte han
sig i Skibet, at han der des mageligere
kunde sidde og tale, saa at de alle kunde høre
det.

Hvad skeede derefter, at Christi Prædiken
var endet?

Han befalede Simon fare ud paa
Dybet, og faste sit Garn ud for at
drage en Dræt, hvormed han bekræfter
og

og bestyrker den ærlige Fiske. Næring og Brug.

Hvorledes gif denne Fiske-Dræt af?

Den Tiid Peder havde udkastet Garnet paa Christi Ord, da finge de en stor hob Fiske, saa at deres Garn brast i stykker, og de vinkede ad deres Stalbrødre, som vare i det andet Skib, at de skulle komme og hielppe dem at drage. Og de komme og fyldede begge Skibene fulde, saa at de nær sunke.

Hvoraf kunde det komme sig, at de havde arbejdet den gandske Nat, og finge intet, og nu fik de saa overflødig?

Vi kand herudi see et kiendelig Tegn paa Guds Forsum, og han med dette haver vildet vise dem, at det var ikke deres eget Arbejde, men Guds Betsignelse der skulle giøre deres Sierning lykkelig.

Hvor tales der i Catechismo om Guds Forsum?

Udi den første Articul, hvor vi ikke alleene lære, at GUD haver skabt os, men og, at han daglig opholder os med Siæl og Legeme.

Hvordan lærer vi heraf, at vi best kand begynde vor Sierning?

Efter Peders Exempel paa Christi Ord, eller i den Herres Jesu Navn, i det vi be-

der

der GUD allerførst om Lykke og Velsignelse
der til, hvilket vi erindres om i den Fierde
Bøn i Fader vor.

Hvad prisværdigt finder vi i Peders Stalbrodre?

God Kiærlighed og Fendragtighed, at der
de saae Peders Skib var i Fare, da kom
me de og hiulpe ham tilrette, hvilket
er efter det Femte Bud i Catechismo:
Alt hiulpe og staae andre bi udi all
Livs = Fare.

Hvad blev der af Peder og hans Stalbro-
dre efter den Dag?

Her blev af disse fattige Fiskere Christi
Apostler og Guds Ords Prædikantere, thi
vi seer at de forlode alle Ting og fuld-
te JEsu efter.

Hvorned skulle de fange Mennesker?

Med Guds Ords Garn, hvorned de skul-
le overvinde og drage Menneskenes Siæle til
Guds Rige.

En Arbejnderes Suf:

J JEsu Navn jeg kaster ud
Mit møjsom Kalds og Arbejds Garn
Jeg troer dit Ord, du rige GUD!
Velsigne mig dit fattig Barn.

Siet

Siette Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 5. Cap. fra 20. til 27. v.

(Jesus sagde til sine Disciple:)

Thi jeg siger eder, uden eders
Retfærdighed overgaaer de
Skriftfloges og Pharisæers
Retfærdighed, da komme I ingenlun-
de i Himmeriges Rige. I have hørt,
at det er sagt af de Gamle: Du skal
ikke ihieslaae, thi, hvo som ihieslaer,
han skal være skyldig for Dommen;
men, jeg siger eder, at hver den, som
er vreed paa sin Broder uden Sag,
han er skyldig for Dommen, og hvo
som siger til sin Broder Raka, han
er skyldig for Raadet, og hvo som
siger: Du Daare, han er skyldig
til Helvedes Ild; derfor, naar du of-
rer din Gave paa Alteret, og du kom-
mer der ihu, at din Broder hover no-
get imod dig, saa lad din Gave blive
der for Alteret, og gaa hen og forlig
dig

dig først med din Broder: Kom saa igien, og ofre din Gave. Forlig dig snart med din Modstander, den Stund du er endnu med hannem paa Bøven, paa det at din Modstander skal ikke engang antvorde Dommeren dig, og Dommeren skal antvorde Zieneren dig, og du saa skal fastes i Fængsel. Sandelig, jeg siger dig: Du skal ikke komme derud, førend du betaler den sidste Skærv.

Hvorledes var Pharisæernes Retfærdighed, som Kristus laster i dette Evangelio?

Det var en hykkelsk og udbortes Retfærdighed, at de syntes fromme og gode for Menneskene, og indvortes vare de fulde af all Udyd og Dyenskalkhed, og vilde de have Ord for, at de med deres gode Gierninger tiende vor Hætte Himmelen af.

Er der noget andet Evangelium, der viser os Exempel derpaa?

Ja! Paa ellefte Søndag efter Trinitatis: hvor Pharisæerne stod i Tempelen og roste sig af sine gode Gierninger, og ellers er der og andre Tider, hvor der og høres om deres indbildte Retfærdighed: Paa ottende Søndag efter Trinitatis,

tatis,
de S
Skrif
sig sel
nitati
Jesu
dage
flog
størst
Imod

De
og tag
synder
ler paa
en Afg
Ellers
Buden
Hætte
Hvad

De
dighed
haber
ner os
Tale

Ja

tatis, om de falske Propheter, tretten-
de Søndag efter Trinitatis, om den
Skriftkloge, der vilde retfærdiggøre
sig selv. Syttende Søndag efter Tri-
nitatis, da Phariseerne toge vare paa
Jesum om Sabbaten, attende Søn-
dag efter Trinitatis, da den Skrift-
kloge fristede ham om det første og
første Bud i Loven.

Imod hvad Bud i Catechismo er saadan selvgiort
Retfærdighed?

Den, der hykler for GUD, er en Lognere
og tager GUDs Navn forfængeligen, saa han
synder mod det andet Bud; Den, der sto-
ler paa sine egne Gierninger, gjør sig selv til
en Afgud, og synder mod det første Bud.
Ellers er det i Almindelighed imod alle tre
Budene i den første Tavle, i det GUDS
Nære forkleines og hans Navn vanhelliges.

Hvad er da den rette Retfærdighed, ved hvilken vi
skal indgaae i GUDs Rige?

Det er Jesu Christi fuldkomne Retfær-
dighed, den han med sin Død og Lidelse os
haver forhvervet, hvilken vi ved Troen tileg-
ner os, og derved blive salige.

Seles der nogensteds i vor Catechismo om vor
Retfærdiggjørelse?

Ja! udi den anden Articul: Det ha-
ver

ver han (nemlig Jesus) gjort altsammen, paa det jeg skulle være hans egen, som en synderlig Ting, og skulle tiene ham retfærdig; Ellers have vi i Sæntzernerne det smukke Sprog: Vi blive retfærdiggjorde af Guds Naade uden (vor egen) Fortieneste ved den Gienløsning, som er skeet formedelst Jesum Christum, Rom. 3. Cap. 24. v. saag i den tredie Articul, hvor vi troe Syndernes Forladelse.

Hvad er der meere i dette Evangelio, som vi kunde henføre til Catechismum?

Her gjør Christus ydermeere en fuldkommen Forklaring over det femte Bud-Ord i Loven, at i den Sted Pharisæernes Fædre havde lært dem alleene, at de ingen skulde slaae ihjel med Haanden, saa viser han dem, at end ogsaa den indvortes Bredde i Hiertet gjør dem skyldige for GUD.

Hvor mange Maader fandt vi da synde paa imod det femte Bud-Ord?

1.) Med Gierningen, naar vi legge hevnigærrige Hænder paa vor Næste. 2.) Med Ord, naar vi tale ham vredeligen og foragtelligen til, hvilke tvende Postter gjør os skyldige baade for Guds og Menneffens Dom. 3.) Med Hiertet, naar vi tænke

Sy
Dndt in
lic til a
ikke ka
skyldige
Hvor
Hav
vi i Tid
forset si
ne, være
Ja!
om Fort
alt hvad

A

5

Evange

da kal

Øndt imod vor Næste, og haver Lust og Vil-
le til at giøre ham Skade, omendstiondt vi
ikke kand formaae det, og denne Post gjør os
skyldige og sagesfulde for Guds Dom.

Hvordan skal vi anstille os imod vor Næste,
naar vi have noget imod ham?

Have vi forsyndet os mod ham, saa skal
vi i Tide bede ham om Forladelse, haver han
forseet sig imod os, saa skulle vi, som gode Christ-
ne, være redebond til at forlade og tilgive ham.

Lære vi og dette af vor Catechismo?

Ja! i den femte Bøn, da vi bede GUD
om Forladelse, love vi og at tilgive vor Broder
alt hvad han kand have forseet sig imod os.

All vor Retfærdighed

At Jesu skal oprettes,

Har nogen gjort os vreed,

Sligt skal til Side settes.

Syvende Søndag efter Trinitatis.

Evangeliium Marc. 8. Cap. fra 1. indtil 10. v.

De samme Dage, som der var
gandske meget Folk hos han-
nem, og havde intet at æde;
da kaldede Jesus sine Disciple til sig,
og

og sagde til dem: Mig ynkes hierteslig over denne Skare; thi de have nu tøvet hos mig i tre Dage, og have intet at æde, og dersom jeg lader dem gaae fastende hiem fra mig, da maatte de forsmægte paa Benen, thi nogle af dennem vare komne langt fra. Men hans Disciple svarede hannem: Hvorfra skulde nogen kunde mætte disse med Brød her i Orken? Og han spurde dem ad: Hvor mange Brød have I? De sagde syv. Saa bod han Folket, at de skulle sætte sig ned paa Jorden; og han tog de syv Brød, takkede og brød dem, og fik sine Disciple dem, at de skulle legge dem for dennem, og de lagde dem for Folket; og de havde faae smaae Fiske, og han velsignede dem, og sagde, at de og skulle sætte dem for dennem. Men de aade og bleve mætte, og tog de levnede Stykker op, syv Kurve, og de vare ved fire Tusinde, som havde ædet, og saa lod han dem gaae.

Hvorom handles der i dette Evangelio?

Der handles om det skønne Miracel, som Christus gjorde, at han bespisede i Orken fire tusinde Mennesker med syv Brød og saa smaa Fiske, saa at de aade, og bleve mættede, og der bleve end syv Kurve af Levninger opsamlede.

Have vi ikke lige saadant et Evangelium en anden Tiid om Aaret?

Jo: Midfaste Søndag, Joh. 6. Cap.
 hvor Christus bespisede fem tusinde Mennesker med fem Bygbrod og to smaa Fiske, og der bleve endda tolv Kurve til overs.

Hvad Tanke og Lærdom fandt vi gjøre os her over?

Vi lærer deraf, at vor Livs Ophold kommer fra Guds faderlige Haand, som vi bekiender i den første Articul, og derfor veed vi, at vi bør allene at bede til ham om vort daglige Brød, som Christus lærer os i den fjerde Bøn i Fader vor.

Hvad Anledning var der til dette Miracel?

Dette meget Folk havde holdt ud hos Jesum i tre samfælde Dage, og hort paa hans Prædiken og Lærdom, og ey i all den Tiid faaet Mad i deres Munde.

Lad vor Siæl ey Mangel lide,
 Mens den i vort Legem er,
 Giv vor Mund og Brød at bide
 Jesu, mens vi lever her.

Ottende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 7. Cap. fra 15. til 22. v.

(Jesús sagde til sine Disciple.)

Men vogter eder for falske Propheete som komme til eder i Saare-Klæder, men indvortes ere de glubende Ulve: Paa deres Frugter skulle I kiende dennem. Kand man og plukke Viindruer af Torne, eller Figen af Tidsel? Saa bær og et hvert godt Træ god Frugt; men et raadet Træ bær ond Frugt. Et godt Træ kand ikke bære ond Frugt, og et raadet Træ kand ikke bære god Frugt. Hvert Træ, som ikke bær god Frugt, skal afbugges og kastes i Ilden. Derfor skulle I kiende dem paa deres Frugter; Der skal

side,
er,
t bide
r.

ig

til 22. v.

e.)

ffe Pro
til eder
nen ind
: Paa
dennem.
ruer af
? Saa
Frugt;
Frugt.
re ond
and ikke
ee, som
gges og
I tien
Der skal
ikke

ikke enhver, som siger til mig: **HÉR-
re, HÉRre!** komme ind i Himmeriges
Rige, men den, der gjør min Faders
Villie, som er i Himmelen.

Hvad indeholder dette Evangelium?

At vi skal vogte os baade for falsk Lærdom
og en hykkelske Christendom.

Hvem ere falske Propheter?

De som vrangeligen forklare og fordreue
Guds Ord.

Imod hvad Bud i Catechismo synder de
falske Propheter?

Imod det andet Bud, i det de ta-
ger Guds Navn forsængeligen, og
den, som er en Hyklere for GUD, er jo en
Løgnere. Ellers synder de i Almindelighed
imod alle tre Budene i den første Tavle,
i det de forkleener Guds Ære, og van-
hellige Guds Navn; saa og synder de
imod den første Bøn: De som ikke læ-
re andre Guds Ord (nemlig rettelig og
med den hellige Skrift overeensstemmende)
og ey leve efter det forskrevne Guds
Ord, de vanhellige Guds Navn
iblant os.

Hvorfor ligner Christus de falske Propheters

Udfærd ved Saare-Klæder?

Han tager ey alleene en Pignelse af
Saare

Saaarenes Ydmyghed, Enfoldighed og U-skyldighed, hvilke Oyder de falske Lærere udvortes og til et Skin og saa veed at iføre sig, men han haver og Henseende til de gamle Propheters og sande Læreres eller Guds Mænds udvortes Habit og Klæde-Dragt, thi de gif omkring i Saaare- og Gede-Skind, Ebr. II. Cap. 37. v. Hvorefter de falske Propheter abede sig, og førde sig i laadne Raaber for at lyve, Zach. 13. Cap. 4. v.

Hvad forstaaes da egentlig ved disse Saaare-Klæder?

Der ved forstaaes de falske Læreres udvortes Adfærd og Anseelse, at de udvortes anstiller sig ydmyge og venlige, og synes at være midtiere for Guds Ære.

Hvorpaa skal man da kiende de falske Propheter?

Paa deres Frugter, siger JESUS, skulle I kiende dem; Kand man og plukke Viindrue af Torne, eller Figen af Tidsel? Saa bær og et hvert godt Træ god Frugt, men et raadet Træ bær ond Frugt. Et godt Træ kand ikke bære ond Frugt, og et raadet Træ kand ikke bære god Frugt. Hvert Træ, som ikke bær god Frugt, skal afhugges og kastes i Ilden. Derfor skulle I kiende dem paa deres Frugter.

Hvad

Hvad forståes ved de falske Læreres Frugter?

Saa vel deres Levnes Frugter, som deres Lærdoms Frugter.

Hvad mælder Jesus om en hykkelske Christendom?

Der skal ikke enhver som siger til mig: **HERR!** **HERR!** komme ind i Himmeriges Rige, men den, som gjør min Faders Villie, som er i Himmelen.

Hvad er det, at sige til Jesus: **HERR!** **HERR!**?

Det er, ikke med Munden, af et godt og troende Hjerter, at bekiende Jesus en **HERR!**, thi det bør et hvert Guds Barn at gjøre, men det er med Munden alleene, uden nogen sand Troe og Lydighed, at kalde ham **HERR!**, som hine, til hvilke Christus siger: Hvi kalde I mig **HERR!**, og gjøre ikke hvad jeg siger, Luc. 6. Cap. 46. v.

Hvordan vil det gaae da saadanne Hyklere og Mund-Christne?

De skulle ikke komme ind i Himmeriges Rige, det er, Guds Væres og Herligheds Rige.

Men hvad skal de sande Christne gjøre, som ville komme i Himmeriges Rige?

De skal ey alleene med Munden bekiende, tilbede og prise deres **GUD** og **JESUM!**, som

en Herre, men og giøre hans Faders Billie, som er i Himmelen.

Hvad er det at giøre Faderens Billie?

Det er, ikke at fuldkomme Guds Billie efter Lovens Strengthed, men det er at giøre Guds Billie efter Evangelii Raader og da er det Guds Billie at vi skal troe paa hans eenbaarne Sønns Navn, og at hver den, som troer paa ham, skal have det ævige Liv, Joh. 6. Cap. 40. v. og at vi skal lade vor Troes Kraft see og kiende i et helligt og gudeligt Levnet.

Naar skeer Guds Billie?

Naar GUD forhindrer alle vore onde Raad og u-gudelige Tdrette, med hvilke vi forhindres, at vi ikke hellige Guds Navn, hvorom mældes i den tredie Bøn.

Hvad Raade-Løn haver da de at vente sig, som giøre den Himmelske Faders Billie?

De skal komme ind i Himmeriges Rige, det er, de skal være sande Indvaanere her i Guds Raades Rige, og omsider blive lodtagne til hans Vres og Herligheds Rige.

Fra falske Lærere bevar os alle Tider. O! søde JESU vi paa dig alleene lider.

Nienz

Tiende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 16. Cap. fra 1. indtil 10. v.

(Men Jesus sagde til sine Disciple:)

Der var en riig Mand, som havde en Huusfoget, og den samme blev beført for hannem, at han forodde hans Gods. Og han kaldede hannem, og sagde til hannem: Hvi hører jeg det om dig? Gjør Regnskab for din Huusholdning? Thi du kand ikke længere være Huusfoget. Da sagde Huusfogden ved sig selv: Hvad skal jeg gjøre, efterdi min Herre tager Huusholdningen fra mig: Jeg gider ikke gravet, og jeg skammer mig ved at trygle. Jeg veed vel, hvad jeg vil gjøre, at de skulle tage mig i deres Huus, naar jeg nu bliver sat af Huusholdningen. Saa kaldede han frem for sig hver og en af sin Herres Skyldener, og sagde til den første: Hvor meget er du min Herre skyl-

skyldig? Han sagde: Hundrede Sad
 Olie; Men han sagde til hannem:
 Tag dit Brev, sæt dig hastig ned, og
 skriv halvtrediesindstive; Derefter
 sagde han til den anden: End du,
 hvor meget er du skyldig? Han sagde
 hundrede Maader Hvede; men han
 sagde til hannem: Tag dit Brev, og
 skriv Firesindstive. Og Herren lo-
 vede den uretfærdige Huusfoget, at
 han gjorde snildeligen; thi denne Ber-
 dens Born ere klogere end Lysens
 Born i deres Slægt. Saa siger jeg
 eder: Gjører eder Benner af den u-
 retfærdige Mammon, paa det, naar
 I engang savner dette, de da skulle
 annamme eder i de ævige Boliger.

Hvem forstaaes ved denne riige Mand
 som havde en Huusfoget?

Den store Himmels og Jordens Her-
 re, som er riig til alle dem, som paakalde
 ham, Rom. 10. Cap. 12. v. og giver os alle
 gode Gaver rigeligen at nyde, 1. Tim. 6. Cap.
 17. v.

Hvor handles om denne riige Mand i vor Catechismo?

I den første Articul; thi der handles
 om Blods riige Forshyn og Opholdelse.

Hvem

Hvem forstaaes ved Huusfogden?

I Almindelighed alle Mennesker, og i Særdeleshed ved den u-troe Huusfoged, som ilde holder Huus med Guds Gaver. Hvorledes holdt denne u-troe Huusfoged Huus med sin Herres Guds?

Han blev beført for hans Herre, at han forødde hans Guds.

Lod da Huusbonden det blive derved?

Nej, men han kaldede hannem og sagde til hannem: Hvi hører jeg det om dig? Gjør Regnskab for din Huusholdning? Thi du kand ikke længer være Huusfoget.

Hvad greb den u-troe Huusholdere til i saadan sin Tilstand?

Han forandrede de Skyldiges Haand-Skrifter, slog af det, som ikke var hans, men hans Herres, skrev V for X, da han dog ellers pleyede at skrive X for V; og sagde Huusfogden ved sig selv: Hvad skal jeg gjøre, efterdi min Herre tager Huusholdningen fra mig: Jeg gider ikke gravet, og jeg skammer mig ved at trygle. Jeg veed vel, hvad jeg vil gjøre, at de skulle tage mig i deres Huus, naar jeg nu bliver sat af Huushold-

holdningen. Saa kalde han frem for sig hver og en af sin Herres Skyldener, og sagde til den første: Hvor meget er du min Herre skyldig? Han sagde: Hundrede Fad Olie, men han sagde til hannem: Tag dit Brev, sæt dig hastig ned, og skriv halvtrediesindstive: Derefter sagde han til den anden: End du, hvor meget er du skyldig? Han sagde: Hundrede Maader Hvede. Men han sagde til hannem: Tag dit Brev, og skriv firesindstive.

Men hvad sagde Herren til saadan den uretferdige Huusfogedes Forhold?

Og Herren lovede den uretferdige Huusfoged, dog ikke fordi han handlede tyvagtelig og falskelig med ham, men at han gjorde smideligen, i det han tænkte paa Fremtiden, at han da kunde have noget at holde sig til, thi siger Jesus: Denne Verdens Børn ere flogere, det er snedigere og forsynligere i det Jordiske og Timelige, end Livsens Børn, det er de, der vandre som Livsens Børn, Eph. 5. Cap. 8. v. i deres Slæt, det er, *Art og*
Imod

Imod hvad Bud i Catechismo syndede den u-troe
Huusfoged, der handlede saa underfuns
dig med sin Herre?

Imod det syvende Bud.

Hvad forstaaer Christus ved den u-rets-
færdige Mammon?

Denne Verdens Guds og Riigdom.

Hvorledes formaner Christus os vt omgaaes
den u-retsfærdige Mammon?

Gjører eder Benner af den u-ret-
færdige Mammon, paa det, naar I
engang savner dette, det er Verdens
Guds og Riigdom, de, det er Fattige, som
vi haver gort til Gode, da skulle annam-
me os i de ævige Boliger, det er, Guds
Gres Rige, i det de ære os behielpelige med
deres Bonner og Forbonner til GUD.

Hvor befales os i Catechismo at beviise
Barmhiertighed?

I det femte Bud, der lærer os at staae
vor Næste bi i all Livs Fare.

Hielp Jesu, at vi her Huusholde-
re saa bliver,

Vi af vor Mammon ret med Lyst og
Glæde giver

De Fattige, at vi, naar vi den
savne skal,

Al Naade tages da blant de Ud-
valdes Tal.

Tiende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 19. Cap. fra 41. til Enden.

Da der Jesus kom nær hen til Jerusalem, og saae Staden, græd han over den og sagde: O! at du vel vidste, ja end og paa denne din Dag, hvad som tien til din Fred. Men nu er det skiult for dine Synne; thi den Tiid skal komme over dig, at dine Fiender skulde kaste en Bold op omkring dig, belegge dig rundt omkring, og trænge dig allevegne, og de skulde legge dig slet øde, og dine Børn i Dig, og ikke lade en Steen i dig blive paa den anden, fordi du kiendte ikke din Besøgelses Tiid. Og han gif i Templen og begyndte at ud-drive dem, som der udi solte og kiøbte, og sagde til dennem: Der staaer skrevet: Mit Huus er et Bedehuus, men I have gjort det til en Røverkule, og han lærde dagligen i Templen:

plen: Men de ypperste Præster og Skriftekloge, og de Overste iblant Folket stode efter at omkomme hannem, og de funde ikke hvad de skulle gjøre hannem; thi alt Folket hængde ved hannem og hørde hannem.

Hvad kand vi uddrage af dette Evangelio, som vi kand hense fore til vor Catechismo?

Først og fornemmelig kand vi hense fore det til det tredie Bud, som handler om Guds Tjenestes Helligeholdelse, hvilken var i Christi Tid saa forvirret hos Jøderne, at deres Prangerie og Sierrighed toge de meere vare, end den sande Guds Dykkelse, torde vel endogsaa føre deres Dren, Stude, Duer og andre Bahre til Forgaarden af Guds-Huus, og der holde deres Marked, under det Skin, at det skulle bruges til Offringerne, hvilket Christus bliver saa nidkier over, at han end og med en Svøbe, som i Johannes 2. Cap. mældes, drev dem ud, og gjorde Guds-Huus ryddelig.

Kand vi ogsaa hense fore det til det første Bud?

Ja visselig: Det er et Afguderie, naar Gud ikke paa den rette Maade efter Guds Ord æres og dyrkes i sit Huus, eller man er hengiven til det Jødiske, som disse Kræmmere, og ikke til Guds Tjeneste.

Hvorledes forstaaer vi det, at den eene Mand kun-
de uddrive alle Kræmmere af Templet?

Hadde han været et blot og bart Menne-
ste, da havde det været stor Forundring værd.

Hvad var Jesus da meere?

Han var sand GUD tillige med, og her
lod han see, ligesom andre Tider ofte i sine
Miraclet visse Straaler af sin Guddoms Al-
magt.

Hvor lærer vi det i Catechismo?

I den anden Articul, hvor vi bekie-
der, at Christus er baade GUDS og Mariae
Søn, det er sand GUD og sand Menneste.

Men er det ikke imod det femte Bud, at Christus
slog paa Folket med Svøber, da vi jo for-
bydes, at ikke maa skade vor
Næstes Legeme?

Hvor der er en privat særdeles Brede, som
et Menneste for sin egen Person fatter til en
anden, hvilken bør ikke engang at have Rum
i Mennekestets Hierte, end sig udbrude i Gier-
ningen, men her var en Brede for GUDS Værd,
eller Nidkierhed over Synden, hvilken loves og
prises af vor HERRE i Skriften.

Kand dette bevises med Exempel af Skriften?

Der var i Israel Phinehas Eleazars Søn,
der han saae en Israeltisk Mand kom med en
Madianitisk Qvinde at bedrive Hoer med
hende, løb efter dem til Hore-Rippen og ihjel-
stak dem begge, og GUDS Brede for hans
Skyld

Skyld blev stillet, og han gjorde sin Pagt med ham og hans Sæd om et evigt Præstedomme, 4. Mos. B. 25. Cap. 7. 8. & seq. v.

Er der flere Exempler derpaa?

Ja, det var og af kraftig Midtierheds Aand at Propheten Elias slagtede alle Baals Præster, siire hundrede og halvtrediesindstive, 1. Kong. B. 18. Cap. 40. v. Det var en heller en ringe Hastighed af Mose, da han for Israels Guld-Kalvs Skyld sønder slog de GULDS Tavler imod Jorden som han havde i Haanden, 2. Mos. B. 32. Cap. 19. v.

Hvad Lærdom kand vi giøre os af dette Evangelio?

At vi ikke med u-nyttige Ting maa besmitte GULDS Huus, men at vi holder GULDS Respect og Ære, at vi ikke enten bruger det til et Verdens Handel-Huus, eller kommer der til bare for at sove eller snakke, betænkende vel, dette er GULDS Huus og et Bede-Huus, hvoraf vi maa ikke giøre en Høver-Kule.

GUD drev de Kræmmere af Tempelen med sin Svøbe, fordi de vilde ey sig udi Guds frygt øve;

Bevar mig **HÆRE GUD**, mit Hierte stedse er

Din Tempel og jeg har Dig eene altid Kier.

Ellevte Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 18. Cap. fra 9. til 15. v.

Men Jesus sagde og til nogle, som dristede paa sig selv, at de vare retfærdige, og foragtede andre, denne Lignelse: Der ginge to Mennesker op til Templet at bede, den eene var en Pharisæer, den anden en Soldere. Pharisæeren stod for sig selv, og bad saaledes: Jeg takker dig GUD, at jeg er ikke som andre Folk, Røvere, U-retfærdige, Horfarsle, eller og som denne Soldere. Jeg faster to gange om Ugen, og giver Tiende af alt det jeg euer. Men Solderen stod langt borte, og vilde end ikke opløste sine Dyne til Himmelen, men han slog sig paa sit Bryst og sagde: GUD vær mig Syndere naadig! Jeg siger eder: Denne gif retfærdig ned i sit Huus for den anden; Thi hvo sig selv op-
høyer,

høyer, han skal fornedres, og hvo sig selv fornedrer, han skal ophøyes.

Efter ikke Christus her noget i sær i dette Evangelio?

Jo visselig, Hoffærdighed, thi hans Signelse fremføres imod dem som dristede paa sig selv, hvorudi betegnes en aandelig Hoffærdighed.

Hvor forbydes Hoffærdighed i Catechismo?

I det første Bud-Ord, thi et hoffærdigt Menneſte gjør sig selv til een Afgud, da han forlader sig meere paa sig selv, end GUD i Himmelen.

Er her ikke noget at lære for os alle af disse to Menneſkers Exempel, efter vor Catechismum?

Jo, efter det tredie Bud, at man slittig gaaer til Guds Huus, og ikke forsømmer Guds Tieneste, naar den holdes og forrettes.

Saa var det da roesværdigt af disse Personer, at de gik op til Templet?

Begge deres Kirke-Gang er at love og efterfølge, og havde deres Andagt været lige god, saa havde alting været godt, men Pharisæeren gik meere for en Ceremonie og Syns Skyld, end som at han meente GUD vel dermed, som hans Bøn udviser.

Er Pharisæerens Bøn ikke god nok?

Nej, Selvroes veed man vel lugter altid ilde,

ilde, han staaer ikke som en bønfoldendes Synder, men som en opblæst Krop, der synes en at han haver Guds Naade fornøden.

Var Pharisæeren da ikke saaledes som han opregner om sig selv?

Om end et Menneſte kand vogte sig for Uretfærdighed, Røveri og Horerie i Gierningen at øve, saa er dog ingen fri for Begierligheden, som gjør os viſſelig ſkyldig for GUD.

Have vi det af Catechismo?

Ja, af det niende og tiende Bud-Ord som lærer os at vi ikke maa begiere.

Kunde Pharisæeren ikke blive retfærdig ved sin Faſten og Tienden?

Det gaaer aldeles ikke an, at et Menneſte vil tænke at blive retfærdig ved ſine egne gode Gierninger, I ere blevne ſalige af Naadeformedelt Troen, og det ikke af eder, det er en Guds Gave, ikke af Gierningerne, paa det ikke nogen ſkal roſe ſig, Eph. 2. Cap. 8. 9. v.

Var her da ingen Retfærdighed hos Pharisæeren?

Her var en opblæst indbildt Retfærdighed, som vi høre tit om i andre Evangelier, at Christus høylig laſter.

Hvad kand vi domme om Tolderen?

Som han bad ret i Ydmyghed og Bødfærdighed, ſaa blev han og bønhørt og ſandt Naade for GUD, at han gif retfærdig ned i ſit Huus.

Lærer vi nogenſteds ſaaledes at bede i Catechismo?

I den femte Bøn i Fader vor.

Fin

Sinder vi ikke endeligen noget i Catechismo, der
kommer ret overeens med Slutningen
af Evangelio?

Jhuus = Tavlen, om Ydmyghed:
GUD staaer de Hoffærdige imod,
men giver de Ydmyge Naade, 1. Pet.
5. Cap. 6. v.

Giver dette Evangelium os ikke en kort
Tanke og Lærdom?

Ja, at vi ikke maa stole paa nogen vor egen
Retfærdighed, men henstye til Guds Naade
ved Troen til JESUM Christum og hans
Bærdshold og Fortieneste, thi der finde vi
den beste Retfærdighed.

Jeg er og en Synde-Træl
Og maa staae med skulend' Øye,
Fromme **GUD!** Jeg troer dig vel,
Du mig Naade dog tilføye.

Tolvte Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Marc. 7. Cap. fra 31. v.
indtil Enden.

Dg der **JESUS** gik ud igien
af Tyri og Sidons Egne, da
kom han til det Galilæiske

Hav, midt igiennem de Ti Stæders
 Egne, og de førde en Døv til han-
 nem, som var moren dum, og de ba-
 de hannem, at han vilde legge sin
 Haand paa hannem. Og han tog han-
 nem for sig selv affides fra Folket, og
 lagde sine Fingre i hans Øren, og
 spyttede, og rørde ved hans Tunge,
 og saae op til Himmelen, sukede, og
 sagde til hannem: *Hephatha!* Det
 er, lad dig op, og strax aabnedes hans
 Øren, og hans Tunges Baand løs-
 nedes, og han taledede ret. Og Je-
 sus forbyd dennem at de ingen skulde
 sige det. Men jo meere han forbyd
 dem, jo meere kundgiorde de det, og
 de forundrede sig overmaade, og sag-
 de: Han gjorde det vel altsammen.
 De Døve gjorde han hørende, og de
 Maallose talende.

Hvorom handler vor Dags Evangelium?

Om det store Miracul Christus gjorde paa
 den Døve og Dumme, der blev baade hø-
 rendes og talendes.

Bed hvad Kraft gjorde Christus saadanne Gierninger?
 Bed sin egen Guddommelige Magt og
 Kraft,

Kraft, eftersom han var ikke alleene et sandt
Menneske, men endog en sand **GUD**,
som vi lærer i den anden Articul.

Hvad betyder at Christus i dette sit Miracul
saae op til Himmelen?

At han dermed vilde vise, at der skal et
Menneskes Hielp alleene komme fra, Psalm.
121. 1. 2. v. saa og at alle gode og fuldkomne
Gaver kommer her oven ned fra Lysens Fa-
der, Jac. I. Cap. 17. v.

Hvi sukede Jesus saa?

Hand sukede af Medynk over dette Mens-
neskes Elendighed, og over den Magt Satan
og Synden haver faaet over Menneskens Le-
Gemer.

Hvad var da Grund-Aarsagen til saadan mennes-
kelig Sygdom og Tilfælde?

Det er **Synden**, som førde ikke alleene
Døden ind i Verden, Rom. 5. Cap. 12. v.
men end og alt Ondt, som er Dødens For-
spil.

Hvem haver givet os Dren og Tunger og
andre saadanne Lemmer?

GUD den almægtigste Himmelen
og Jordens Skabere, hvilket den før-
ste Articul lærer os.

Beder vi nogensteds i Catechismo om Legemets og
Lemernes Sundhed og Helbred?

Ja, i den fjerde Bøn i Fader vor,
hvor vi under det daglige Brød beder om alt
det,

det, der kand henhøre til det timelige Livs og Legemes Gavn og Gode.

Hvi mon Christus saa forbød dem, at de ikke maatte kundgiøre hans Miracul?

Det er troligt for de U-forstandiges vrangge Domme, som hans Gierninger og Miracul ofte maatte være underkaste og undergionne, og tilmed søgte han ikke Verdens Roes og Berømmelse, som den, der tog ikke Vidnesbyrd af Menneſken, Joh. 5. Cap. 34. v. og ikke søgte sin Ære, Joh. 8. Cap. 50. v.

Synder da ikke Folket med det, at de dog gjorde imod Jesu Befaling?

Endskjønt man merker vel en Skøbelighed hos dem, at de ikke kunde bære sig de Jo skulle ud med det de vidste, saa maa det dog holdes dem tilgode, eftersom de gjør det i en god Meening og til Christi Ære.

Lærer vi ikke i Catechismo at love og prise GUD?

Jo, i det andet Bud-Ord, hvor vi lærer at paakalde GUDS Navn, bede, love og takke, saa og i den første Articul, hvor vi bekiender, at det er vor Skyldighed at love og takke GUD for alt det Gode han gjør os.

Lærer vi ikke og i Catechismo, at vi skal domme vel om andres Gierninger, ligesom Folket om Christi Gierninger?

Jo, i det ottende Bud-Ord: **Vi skal**

skal meene og tale vel om alle, og tage alting op i den beste Meening.

Gjør Christus ikke den Dag i Dag er saadanne Miracles, at de Døve blive hørende og de Maallose talende?

Jo visselig, ikke alleene paa Legemets Begne, hvor mange fattige Mennesker kommer til deres Førlighed og Helbred, men fornemmelig paa Sielen; GUD bedre det! naar vi lidet eller intet horer efter GUDS Ord, lidet eller intet taler til GUDS Ære, da ere vi aandelige døve og dumme, og da bruger Christus sin Aands og Ords Virkning til vor Guur og Lægedom, at vore Ørne Sand blive aabnede og vore Tunger talende.

Lære vi det nogensteds i Catechismo?

Ja, i den tredie Articul.

Naar Satan stopper til mit Øre og min Tunge,
 At jeg ey høre maa og ey GUDS Pris
 udsunge,
 O! Jesu aabne da igien, ryk Sin-
 den fra,
 Formedelt Aanden din og Ordets
 Ephata.

Æret

Trettende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 10. Cap. fra 23. til 38. v.

Dg Jesus vendte sig til sine Disciple, og sagde i Besynderlighed til dennem: Salige er de Synne, som see, det I see; thi jeg siger eder, at mange Propheter og Konger vilde see det I see, og have det ikke seet, og høre det I høre, og have det ikke hørt. Og see, der stod en Skrifteklog op, som fristede hannem og sagde: Mester! Hvad skal jeg gjøre, at jeg kand arve det ævige Liv? Da sagde han til hannem: Hvad staaer der skrevet i Loven? Hvorledes læs du? Han svarede og sagde: Du skal elske Herren din Gud af dit gandske Herte, af din gandske Siæl, af all din Magt, af dit gandske Sind, og din Næste ligesom dig selv. Da sagde han til hannem: Du svarede ret, gjør det, saa skal du leve.

ve. Men han vilde giøre sig selv ret-
 færdig, og sagde til Jesum: Hvo er
 da min Næste? Da svarede Jesus
 ydermeere, og sagde: Der var et
 Menneſke, som gik ned fra Jerusalem
 til Jericho, og faldt iblandt Røvere,
 hvilke førde hannem af og sloge han-
 nem ilde, og ginge bort, og lod han-
 nem ligge halv død. Og det ſkeede
 ved en Hændelse, at en Præst drog
 den ſamme Vej ned, og der han ſaae
 hannem, gik han ham affides forbi.
 Deſligeste ogſaa en Levite, der han
 var nær ved Stedet, kom han og ſaae
 hannem, og gik hannem affides forbi.
 Men en Samaritan reyſte og kom til
 hannem, og der han ſaae hannem,
 hnkedeſ han over hannem. Han gik
 til hannem, forbant hans Saar, og
 lod Olie og Biin derudi, og løſtede
 hannem paa ſit eget Dyr, og førde
 hannem til Herberge, og rygtede han-
 nem. Der han reyſte bort igien den
 anden Dag, tog han to Penge ud,
 og gav Berten dem, og ſagde til han-
 nem:

nem: Røgte hannem vel, og dersom du legger noget meer til, da vil jeg betale dig det, naar jeg kommer igien. Hvilken tykkes dig nu, der var af disse tre hans Næste, som var falden iblandt Røvere? Han sagde: Den som gjorde Barmhiertighed med hannem. Da sagde Jesus til hannem: Saa gaf bort og gjør du ligesaa.

Hvad Stykke kand vi henføre dette Evangelium til i Catechismo?

Til den gandske første Part, thi her opregnes for os en kort Sum over den heele Lov og de ti Guds Bud.

Synes det da vel, at disse saa Ord: Du skal elske GUD af dit gandske Hierte, af din gandske Siel, af all din Magt, af dit gandske Sind, og din Næste ligesom dig selv? fordrer saa mange Poster af os, som ellers hver af Bud-Ordene fordrer.

Ja visselig, thi den Kierlighed, her maeldes om, indbefatter i sig alle de Dyder, som Loven vil have, hvilket vi lærer af Pauli Ord baade i. Tim. I. Cap. 4. v. Enden paa Budene er Kierlighed, saa og Rom. 10. Cap. 10. v. Kierlighed er Lovens Fylde.

Til hvem strekker den Kierlighed sig?
Endeel til GUD og endeel til vor Næste.
Hvor

Howdan skal den Kierlighed være til GUD?

Uf gandske Hierte, af gandske Siæl,
af all Magt og af gandske Sind,
det er, at alle vore Affecter, all vor Bæsen,
Dieten og Tragten bør at være fuld af Kier-
lighed til GUD, Verden og Synd maa ikke
have nogen Deel deri med.

Howledes skal vi elske vor Næste?

Ligesom os selv, at saa lidet vi vil os selv
ilde, saa maa vi ey heller vilde vor Næste ilde,
høortil tiener os endnu Christi Erindring,
Matth. 7. Cap. 12. v. Saasom I vil, at Men-
nesken skal giøre imod eder, ligesaa giøre I
og mod dem.

Kand vi holde dette fuldkommen?

Nej, vor Kierlighed er saa aftaget siden
Syndefaldet, at den ikke kand naae sin rette
Høyde og Fuldkommenhed som den bør.

Hvi siger da Christus her til Pharisæeren:

Gjør det, saa skal du leve?

Det er ikke Christi Tanke, at denne eller
noget Menneste, kand giøre og holde dette
fuldkommen i dette Liv; Men hand vil hel-
ler bebreude Pharisæeren sin U-fuldkommen-
hed, saasom han vilde retfærdiggjøre sig selv,
og vil sige saa meget: Vel an, kand du giøre
dette, som du nu haver oplæst, saa see til,
saa kand du ikke gaae Fejl ad det ævige Liv.

Hvem

Hvem lærer vi af Evangelio at vor Næste er?

Alle Menneſter, ligesaavel min Fiende, som min Ven, ſaa maatte Phariſæeren ſelv her bekiende, at Samaritanen, ſom var Jødernes affagde Fiende, var hans Næste.

Imod hvad Bud ſyndede de, der ſaa berøvede og ſloge det Menneſke Chriſtus fremfører i Lignelſen?

Imod det femte Bud: Du ſkal ikke ihieſlaae.

Men de ſloge ham jo ikke ihie?

Hvad Skade vi gjør vor Næſtes Legeme, lidet eller ſtort, ſaa er det dog Synd imod det femte Bud; vi maa ey heller være vred paa vor Næste i Hiertet, meget mindre røre ham med vore Hænder.

Mod hvilket Bud ſyndede de, ſom gif ham forbi og vilde ikke hielpe ham?

Ikke mindre end de forſte imod det femte Bud, thi den er ikke alleene en Manddraber, der gjør ſin Næſtes Legeme Skade, men endog den ſom ſeer ſin Næste i Nød og Fare, og ikke vil rekke ham Haanden og hielpe ham, naar han kand.

Hvad lærer vi da af Samaritanens Exempel?

At vi ſkal lade vor Næſtes Nød gaae os til Hierte, ove Barmhiertighed imod vor Næste, hvor udi vi kand, endogsaa ikke ſpare af vort Guds og Midler for hans Beſte, ſaa elſter vi rettelig vor Næste, ſom os ſelv.
Hører

Hører vi ikke om den Materie i et andet
Evangelio om Naret?

Jo, i særdeleshed fjerde Søndag ef-
ter Trinitatis, Luc. 6. Bærer barm-
hiertige, ligesom eders Fader og er
barmhiertig ic.

Lær os at elske GUD af alle vores
Kræfter,

Vor Næste som os selv vi og vil
stræbe efter,

Din Aand os JESU send, han
her os lyse saa

Vor Vandring er i GUD, og vi
kand Himlen faae.

Siortende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 17. Cap. fra 11. til 20. v.

Dg det begav sig, der JESUS
renste til Jerusalem, drog han
midt igiennem Samariam og
Galilæam. Og som han kom i en
Bye, mødte hannem ti Spedalske
Æ Mænd,

Mænd, som stode langt borte; og de opløstede deres Klost og sagde: Jesu Mestere! forbarme dig over os! Og der han saae dem, sagde han til dem: Gaaer bort, og beteer eder for Præsterne; og det skeede der de gik bort, bleve de rensede; men een af dem, der han saae, at han var bleven karst, vendte tilbage, og prisede GUD med høy Klost. Og han faldt paa sit Ansigt ned for hans Fodder, og takkede hannem, og den samme var en Samaritan. Da svarede Jesus og sagde: Bleve de ikke alle ti rensede? Hvor ere da de ni? Er der ellers ingen funden, som vendte tilbage igien for at give GUD Ære, uden denne Fremmede? Og han sagde til hannem: Stat op, gaa bort, din Troe haver frelst dig.

Hvorom handler dette Evangelio?

Om de ti Spedalske deres Renselse, og de ni deres U-taknemmelighed?

Hvad var Spedalskhed for en Sygdom?

En fiul, smitsom og vederstyggelig Sygdom, saa at hvilket Mennecke, som dermed blev

blev befængt, var efter den Jodiske Lov saa ureen, at han blev udelukt fra Meenigheden, som vi i disse Menneſker i Evangelio kand see ſkinbarligen.

Hvorledes det?

Texten ſiger: De ſtode langt borte, Meeningen er: I den Tilſtand de vare, torde de ikke komme nær til Folket.

Hvorledes bare de ſig ellers til i det gamle Teſtamente, ſom vare ſpedalkke?

Deres Klæder ſkulde være reyne, deres Hoved bart, de ſkulde ſkiule Overmunden, og raabe: U-reen, u-reen. 3. Moſ. B. 13. Cap. 45. v.

Hvor mange ſlags Spedalkkhed er der?

To ſlags: Den legemlige, ſom inſicerer de udvortes Lemmer, og den aandelige, der forderver Siælen, hvorved man forſtaaer Synden.

Hvor kand vi finde Lægedom for begge Deele.

Hos Jeſum Chriſtum den ſande Iſraels Læge, der læger baade Siæl og Legeme, hvorfor diſſe Spedalkke ey kunde giøre bedre end at de ſogte ham paa Haanden.

Men hvi viſer Chriſtus dem fra ſig hen til Præſterne?

Ikke fordi at han jo nok uden Præſternes Hielp kunde helbrede dem, ja end og uden all Middel, men hand vilde give det Præſtelig

Embede sin Ære, og bekræfte den Levittiske Lov, som siger, at de Spedalske skulle tee sig for Præsterne.

Hvor lærer vi i Catechismo at hædre Præsterne og vor Geistlig Dyrighed?

Udi det fjerde Bud=Ord, hvor der under Faders og Moders Navn, betegnes alle de, som noget har at sige over os, enten i verdslig eller geistlig Stand.

Finder vi ikke i et andet Evangelio om Maret, at Christus rensede en anden Spedalsk?

Den tredie Søndag efter Hellig Tre Kongers Dag, Matth. 8. med disse Ord: Jeg vil, vær reen.

Hvorledes anstillede disse Spedalske sig imod Christum, der de vare rensede?

De ni gik bort og gav Christo ingen Ære eller Tak, den Tiende og den eene ste vendte tilbage, og prisede GUD med høy Røst, faldt paa sit Ansigt for Jesu Fodder, og takkede ham, og den samme var en Samaritan.

Imod hvad Bud syndede de ni Ustaknemmelige?

Imod det andet Bud, hvor vi befales at love, prise og takke GUDS hellige Navn.

Hvor bede vi vor Hærrer om, at han vil give os et taknemmeligt Hierte?

I den fjerde Bøn i Fader vor, hvor vi

vi beder at GUD vil give os den Forstand, at vi ret kand skionne paa hans Gaver, og findes derfor taknemmelige.

Hvad Lærdom kand vi drage ud af dette Evangelio?
 Først at man i sin Nød søger til GUD alleene om Hielp, siden, naar vi ere hiulpne, vi da ikke glemmer at takke vor HERre for sin Godhed.

Naar min Synd mig spedalst gjør,
 Og min Siæl maa lide Harne,
 Beder jeg, O JESU hør!

Kiere Næster! Dig forbarne!
 Naar jeg rensset er igien,
 Skal jeg ey min Tak forgiette,
 Men i Dig min Siæle-Ven
 All min Modgangs Angest lette.

Semtende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 6. Cap. fra 24. v.
 indtil Enden.

(JESUS sagde til sine Disciple.)

Bingen kand tiene to Herrer, thi han skal enten hade den eene, og elske den anden, eller han

skal holde sig til den eene og foragte
 den anden. I kunde ikke tiene GUD
 og Mammon. Derfor siger jeg eder:
 Sorger ikke for eders Liv, hvad I
 skulle æde, og hvad I skulle drikke;
 ikke heller for eders Legeme, hvad I
 skulle iføre eder: Er Livet ikke meere
 en Maden? Og Legemet meere end
 Klæderne? Seer til Fuglene under
 Himmelen, de saae ikke, de hoste ikke
 og sanke ikke i Laden; dog foder eders
 Himmelske Fader dem alligevel. Ere
 I ikke meget meere end de? Men
 hvo er iblandt eder, som kand giøre
 sig en Allen længere end han er, all-
 gevel han bekymrer sig derfor. Og
 hvi sørge I for Klæderne? Betrag-
 ter Lillierne paa Marken, hvorledes
 de vore: De arbende ikke, de spinde
 og ikke; men jeg siger eder, at ikke
 end Salomon i all sin Herlighed var
 saa klædt som een af dem. Klæder
 da GUD det Græs saa paa Marken
 som i Dag staaer, og i Morgen fa-
 stes i Dvnen: Skulde han ikke meget
 meere

meere Klæde eder? O I lidet Troende. Derfor skulle I ikke sørge og sige: Hvad skulle vi æde? Eller hvad skulle vi drikke? Eller hvormed skulle vi Klæde os? Efter alt saadant sørge Hedningene; thi eders Himmelske Fader veed, at I have alt dette behov. Men adspørger først Guds Rige og hans Retfærdighed, saa skal alt saadant tillegges eder; Sørger derfor ikke for den anden Morgen; Thi den Dag i Morgen skal sørge for sig selv. Enhver Dag haver nok af sin egen Plage.

Hvortil sigter Christus i dette Evangelio?

At han vil drage Menneskens Sind fra Gierrighed, og Begierlighed til det Jordiske og Tidelige?

Hvor forbydes Gierrighed i vor Catechismo?

I det første Bud=Ord, thi den Gierrige gjør sig Mammon og Rigdom til sin Gud, og forlader sig meere derpaa, end den sande Gud i Himmelen, saa og i det syvende og niende Bud=Ord.

Hvad forstaaes der ved Mammon?

Verdens Rigdom, Gevinst, Profit eller hvad

hvad det Verdslige kand være, som et Menneskes Hierte henger til.

Kand man ikke tiene sin GUD og dog have Rigdom?

Jo, forstaae vel, Christus forbyder ikke at have Rigdom, men at tiene Rigdom; det er, være en Slave og Træl af Verden, at man derover forsømmer sin Gudsfrugt, hvorom videre Forklaring findes første Søndag efter Trinitatis.

Men er det ikke underligt, at Christus siger: Vi skal ikke sørge for Livet, Legemet, Klæderne og deslige Ting?

En christelig sømmelig Omsorg, som enhver bør at have for sig og sine, er ikke forbuden, men den utidig overmaade Omsorg, der renser sig af en Bantroe, enten at man ikke skal faae nok, eller GUD ikke kand eller vil forsørge os.

Kand vi da troe, at den GUD, som haver skabt alting, ogsaa vedligeholder alle Ting?

Ja visselig, thi derom bekiender vi i den første Articul.

Er der noget Exempel af Bibelen paa Guds synlige Forborg for Menneskens Føde og Ophold?

Der var Dyr - Tid i Abrahams Tid, Isaachs Tid og i Jacobs Tid, GUD beskitkede dem dog Raad; og hvad seer vi ikke paa Israels Born, som GUD i en Viltnees og øde

de Drken bispisede med Manna af Himme-
 len fyrgetive Aar; Førend Samson skulde
 tørste ihjel, maatte der springe Vand af Afsen-
 Kieften; førend Elias i Hungers Tiid skulde
 svelte ihjel, maatte Rabnen føde ham, og en
 anden gang Herrens Engel tilforn spise ham.

Sørger GUD endnu dagligen saaledes
 for os andre?

Om ikke altid saa Mirakel-viis, saa dog
 i det han aarligen lader vore af Jorden til
 vores Føde, lader Creaturene fødes, og Van-
 det give sine Fiske, saa at om der skulle, som
 GUD forbyde, nogen Hunger og haard Tiid
 os paakomme, havde vi selv forvoldt os det
 med vores u-tallige grove Synder og store
 U-taknemmelighed.

Hvor bede vi i vor Catechismo, at GUD vil gi-
 ve os vor Ophold, Føde, og hvad
 vi have fornøden?

**I den fjerde Bøn i Fader Vor:
 Giv os i Dag vort daglig Brød.**

Hvorfor siger vi saa i Dag i den fjerde Bøn?

Det kommer overeens med Christi Lær-
 dom, at vi skal ikke sørge for den an-
 den Morgen, hvorfor vi veed ey i Dag,
 om vi kand leve til i Morgen, derfor beder
 vi alleene hver Gang om det vi haver nødigt
 den Dag og den Tiid vi lever udi.

Hvad er Extracten af vor Evangelii Læ-
doms Indhold?

Den maa være efter Christi egne Ord:
Udsørger først Guds Rige og hans
Retfærdighed, saa skal alt saadant
tillegges eder: Sørger derfor ikke
for den anden Morgen; thi den Dag
i Morgen skal sørge for sig selv. En
hver Dag haver nok i sin egen Plage.

Lad Mammon kun fare,
Vi tiener vor GUD,
Der faaer vi de Vare,
Som holder os ud.

Sættende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 7. Cap. fra 11. til 18. v.

Dg det begav sig Dagen deref-
ter, at Jesus gik i en Stad,
som heed Nain, og der ginge
mange af hans Disciple med hannem,
og meget Folk. Og der han kom nær
til Stads-Porten, see! da blev en
Død

Død udbaaren, som var sin Moders
 eeneste Søn, og hun var en Enke, og
 meget Folk af Staden gif med hende.
 Og der Hærrer saae hende, da ynke-
 des han hiertelig over hende, og sag-
 de til hende: Græd ikke; og han
 traadde til, og rørde ved Baaren,
 (og de, som bare, stode stille) og han
 sagde: Du unge Dreng, jeg siger dig,
 stat op, og den Døde reyste sig, og
 begyndte at tale: Og han gav hans
 Moder hannem. Men der kom en
 Rædsel paa dem alle, og de prisede
 GUD og sagde: Der er visselig en
 stor Prophete opreyst iblant os, og
 GUD haver besøgt sit Folk, og den-
 ne Tale om hannem rygtedes i det
 gandske Jødiske Land, og i alle om-
 liggende Lande.

Til hvad for et Stykke i Catechismo kand. vi hen-
 føre dette Evangelium?

Til den tredie Articul, hvor der tales
 om Legemets eller Kiødets Opstan-
 delse.

Hvorudi kommer det overeens med Evangelio?

Dermed at Christus her opvagte Enkens
 Søn,

Søn af Nain fra de døde, hvormed han gav os et Forbillede paa den almindelige Opstandelse, som skal skee med alle Menneſker efter dette Liv.

Hvor beviſes den Opstandeſſe med Skriftens Sprog i Catechiſmo?

I Sententzerne, om Døden og Opstandeſſen: Den Time ſkal komme at alle de, ſom ere i Gravene, ſkulle høre Guds Søns Røſt, og de ſkulle gaae frem, ſom have giort godt, til Livs ſens Opstandeſſe, men de ſom have giort ondt, til Dommens Opstandeſſe, Joh. 5 Cap. 28. 29. v.

Hvi nævnes det ſaa i ſær i den tredie Articul: Legemets eller Kiødets Opstandeſſe?

Dermed gøres Forſkiel imellem Stølen og Legemet, at ſom Stølen er u-dødelig og døer ikke paa den Maade, ſom Legemet, ſaa haver den en heller nogen Opstandeſſe og Levendegjørelſe nodig, men ſom Legemet døer alleene, ſaa er det og det, der alleene ſkal opvækkes af døde.

Alf hvad Anledning opvakte JEsus den Døde?

Han mødte juſt Liget i Nains Stads-Port, ſom blev udbaaret, og Liig. Skaren, hvor iblant Chriſtus ſaae den Dødes Moder, ſom var en Enke, og denne hendes eeneste Søn, og

og som hun græd bitterlig, ynkedes han over hende.

Hvorfor blev Liget udbaaren af Stadens Port?

Jøderne havde gierne deres Begravelses-Steder uden for Byer og Stæderne, saa havde det ogsaa her været, at uden for Byen skulle han og begravnes.

Tales nogensteds i Catechismo om Begravelse?

Ja, der mældes i den anden Articul om, at vor Frelser Christus, efter at han var død, blev begravet, og saaledes med sit allerhelligste Legeme haver helliget vore Grave.

Hvorved lignes ellers vore Graver?

Ved Sove-Kamre, ligesom den der er gangen hen at sove, vogner op og kommer ud, saa skal de Døde igien opvogne og gaae ud af deres Grave, hvorfor og Christus taler saaledes om den Øverstes døde Daatter: Pigen er ikke død, men hun sover, lignendes der Døden ved en Søvn.

Paa hvad Maade opvakte Jesus dette døde Menneske?

Med sit Ord: Du unge Dreng! jeg siger dig, stat op! Og saaledes skal han og med sit Ord opvække paa den yderste Dag alle Mennesker af Døde.

Hvor handles der om Enker i Catechismo?

I Huus-Tavlen.

— Hvad

Hvad merker vi hos Enken og Moderen?

Den inderlige Rieerlighed, (som gav sig tilkiende i hendes Dync-Taare,) hun var til sin Søn, som hun saa nødig vilde have mistet, og nu efter hans Død, efter sin Moderlig Pligt bar Omsorg for hans hæderlig Begrævelse, alle Forældre til et godt Exempel.

Hvor lærer Forældre at anstille sig saa af Catechismo?

I det fjerde Bud-Ord, thi saavel som der tales om Børnenes Pligt, saa er det ogsaa Forældrene anrørende.

Er der noget Exempel af Bibelen paa de Forældre, der saa høyt ogsaa have sørget og grædt over deres Børns Død?

Patriarchen Jacob jamrede sig ynkelig for sin Søn Joseph, der var dog levende, men han, efter de andre Sønners Beretning formeente ham at være død og raabte, han fik at fare til Graven til hans Søn; David ligesaa endog for sin ulydige Søn Absolon, han raabte og skreeg: Min Søn Absolon, min Søn, min Søn, Absolon! Gid jeg maatte døe for dig! O! Absolon min Søn, min Søn!

Hvad fulgte der paa Christi Mirakel?

Guds Priis og Taksigelse, at Folket prisede GUD, hvilket lærer os andre, at vi skal altid takke GUD for hans Velgieringer imod os.

Kand vi gjøre os nogen anden Tanke
af Evangelio?

Ja, vi seer deraf, at GUD lader sig Enters Graad gaae til Hierte, og at det er ham en ringe Ting at ombende vor Sorrhig til Glæde.

O IËsu! Døden gjør saa mangen bitter Skaar

Udi vor jordist Glæde,

Di søger Trøst hos Dig, leg Plaster
paa vor Saar,

Hielp hver i Sorrhigs Sæde.

Syttende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Luc. 14. Cap. fra 1. til 12. v.

Dg det begav sig, der IËsus kom i en af de Øverste Pharisæers Huus paa en Sabbath at æde Brød, da toge de vare paa hannem; og see der var et Menneske for hannem, som var Battersottigt; og IËsus svarede og taledede til de Skrifstkloge og Pharisæer, og sagde: Er det vel tilladt at helbrede om Sab

Sabbathen; men de taugde stille, og han tog paa hannem og helbrede hannem, og lod hannem gaae. Og han svarede og sagde til dem: Hvo er iblant eder, hvis Dxe eller Afsen der falder i en Brønd, og han ikke strax drager det op om Sabbaths-Dagen, og de kunde ikke give hannem Svar igien; Men han sagde en Lignelse til Gæsterne, der han merkte, hvorledes de udvalde de øverste Stæder, og sagde til dem: Naar du bliver budet af nogen til Bryllup, da sæt dig ikke øverst, at ikke, maa skee, en Hæderligere end du, skal være buden af ham. Saa kommer da den, der indbød dig og hannem, og siger til dig: Giv denne Rum, og da maa du med Blussel sidde nederst; men naar du er buden, da gaa bort, og sæt dig nederst, paa det, naar han da kommer, som dig indbød, at han skal sige til dig: Ben- sid bedre op; saa haver du Være for dem, som sidde med dig til Bords; thi hvo sig selv ophøyer, han skal for-

fornedres og hvo sig selv fornedrer, han skal ophøjes.

Hvad finde vi i vor Dags Evangelio, som kand henføres til vor Catechismum?

Christi Tale om Sabbathens Hellighed, hvilket henhører til det tredie Bud i den første Part.

Kand vi domme, at det var ret, at Christus gik til Giest her om Sabbathen?

Hvad kand vi andet domme, end alt det var lovligt, som Jesus gjorde, og det var ikke heller et Giestebud til Overflødighed og Bellyst, men til Rødtørstighed, thi han gik ind at æde Brød.

Men hvorfor gaaer Jesus da ind til Pharisæerne, som var et ugudeligt Compagnie?

Han gik ikke ind til dem for at samtænke og være delectagtig i deres Ondskab, men at han vilde lære dem, og søge all Leylighed til at vinde og opbygge deres Siæle.

Kand man da rose Pharisæerne fordi de saa ville have Christum hos sig og gjøre ham tilgode?

Sierningen i sig selv var god nok, men den Intention og det Forsæt de havde der under, den besticæmmede dem gandske og aldeles.

Hvad var deres Intention eller Forsæt?

Texten siger os: De toge vare paa hannem, det er, de lurede efter at faae nogen Sag med ham, om han kunde forgribe

be sig i Ord eller Gierninger, de da kunde faae Slag til ham.

Sit Phariskærne da noget med Jesus?

Nej, han var dem for klog, thi han proponerede først for dem, at de vilde sige ham deres Censur og Meening, om det var tilladt at helbrede om Sabbathen, og det vidste de ikke hvad de skulde svare til, og derfor taugde stille.

Hvad kand man svare til samme Spørsmaal, er det vel tilladt at helbrede om Sabbathen?

Vi kand svare, at alle de Kierligheds Gierninger, som vi kand øve mod vor Næste, er visselig tilladt, saavel paa Sabbathen, som andre Dage, ja Sabbathen fordrer af os alt det Gode vi kand gjøre, saa vel til Guds, saa og til vor Næstes Tjeneste.

Er der andre Gierninger vi maa gjøre om Sabbathen?

Ja, Fornødenheds Gierninger tillader GUD ogsaa saasom at drage sin Dre og Afsen op af Brønden, i Nød, væрге sig mod sin Fiende, udslukke Ildbrand og andet deslige, der bruges i Nødsfald, og ikke af en Foragt til GUD og hans Ord.

Hvad er ellers den beste Sabbaths-Hvile?

Det er at man hviler fra Synd, ved Troen i Christo, holder sig fra det Onde, og lader GUD og hans Ord værc sig i Tanker og

Hier

Hierte, thi Verden og Synd gjør ifkun idel
Aroe, men den beste. Hvile finder vi i GUD.

Hvad handler dette Evangelium meere om?

En nyttig Signelse, som Christus frem-
sætter for Giesterne om Ydmyghed.

Hvor kom det sig, Jesus kom med den Materie?

Fordi han mærkte, at de søgte Rang og
udvalgte de øverste Stæder.

Er der ikke et andet Evangelium om Aaret, der
sluttes med samme Ord som dette?

Jo, paa den ellefte Søndag efter Tri-
nitatis om Phariseeren og Tolderen.

Hvem var den første Begynder til Hoffærdighed?

Satan den Hofmodigheds Aand, der ikke
var fornøyet med sin første Høyhed og Ære,
og derfor blev nedstyrtet til Helvede, og sirax
bragte de første Menneſker til samme Hof-
færdighed.

Hvor forbydes Hoffærdighed i Catechismo?

I det første Bud=Ord, thi et hoffær-
digt Menneſte gjør sig selv til en Afgud, da
han forlader sig meere paa sig selv end paa
GUD i Himmelen.

Mældes der andenſteds i Catechismo
om Hoffærdighed?

Ja, i Huus=Tablen: GUD ſtaer
de Hoffærdige imod og giver de Yd-
myge Raade: 1. Petr. 5. Cap. 5. v.

Hielp GUD! vi Sabbaten kand
 Helligholde og bevare,
 Lad ey Hofmodis Svelge-Vand
 Drukne os i Siæle-Fare.

St. Michels-Dag.

Evangelium Matth. 18. Cap. fra 1. til 11. v.

Saa den samme Stund ginge
 Disciplene til IEsus, og sag-
 de: Hvo er dog den Største i
 Himmeriges Rige? Men IEsus kal-
 dede et Barn til sig, og stiftede det
 midt iblant dem, og sagde: Sande-
 lig jeg siger eder: Uden saa er, at I
 omvendes, og blive som Børn, da
 komme I ikke ind i Himmeriges Rige;
 Derfor hvo sig nu selv fornædret som
 dette Barn, han er den Største i
 Himmeriges Rige, og hvo som an-
 nammer saadant et Barn i mit Navn,
 han annammer mig; men hvo som
 forarger een af disse Smaae, som
 troer paa mig, hannem var det be-
 dre, at der var hængt en Møllesteen om

om hans Hals, og at han var sænkt i Havets Dybhed; Vee Berden for Forargelses Skyld; Thi vel er det fornøden, at Forargelse kommer, dog vee det Menneske, ved hvilket Forargelse kommer. Dersom da din Haand eller din Fod forarger dig, da hug dem af, og kast dem fra dig; Det er dig bedre, at du gaaer halt ind i Livet, eller en Krøbling, end at du haver to Hænder eller to Fødder, og kastes i den ævige Ild. Og dersom dit Øye forarger dig, da riv det ud, og kast det fra dig; Det er dig bedre, at du gaaer ind i Livet med et Øye, end at du haver to Øyne, og kastes i Helvedes Ild. Seer til at I ikke foragte nogen af disse Smaae; Thi jeg siger eder: Deres Engle i Himmelen see altid min Faders Ansigt i Himmelen.

Hvad indeholder dette Evangelium?

At Christus formaner sine Disciple at vogte sig for Hoffærdighed at øve, og Forargelse at give.

Hvad gav Christo Anledning til denne hans

Formaning til Disciplene?

Disciplenes Højsindighed og Trette imellem

tem dem indbyrdes, hvilken der skulle af dem være den Største i Himmeriges Rige.

Hvad for et Rige spurte Disciplene om?

Ikke om Christi aandelige Naades og Gæres Rige, men om et jordisk og verdsligt Rige, hvilket de daarligen indbildte sig at han vilde oprette, Apost. G. I. Cap. 6. v. Hvorudi de og tænkte at blive store Mænd og høje Betiente.

Da Disciplene kom frem med dette høysindige Spørsmaal, hvorledes beegnede da Jesus dem?

Da kaldede Jesus et Barn til sig, og skikkede det midt iblant dem, og sagde: Sandelig jeg siger eder: Uden saa er, at I ombendes og blive som Børn, da komme I ikke ind i Himmeriges Rige; Derfor hvo sig nu selv fornedrer som dette Barn, han er den Største i Himmeriges Rige.

Hvorledes skulle da Disciplene blive som Børn?

De skulle ikke blive som Børn og Begynderere i deres Christendom, men som Børn i Nidmyghed, Sagtmodighed og andre christelige Dyder.

Imod

Imod hvad Bud i Catechismo syndede Disciplene med deres Høysindighed?

Imod det første Bud, i det de vilde gjøre sig selv til Afguder.

Hvad for et Rige meener Christus, naar han siger, at hvo sig fornædret som et lidet Barn, han er den Største i Himmeriges Rige?

Ikke alleene hans Raades Rige her paa Jorden, men end og hans Æres Rige i Himmelen.

Hvor handles i Catechismo om Jesu Raades os Æres Rige?

I den anden Bøn i Fader Vor; Tilkomme dit Rige.

Hvad er det at sige, han skal være den Største i Himmeriges Rige?

Det er, han skal være et Guds Barn i Jesu Raades Rige, og skal nyde stor Ære i hans Æres og Herligheds Rige.

Hvad lære vi videre af dette Evangelio?

At vogte os for enten at give eller øve nogen slags Forargelse, enten med Øyen, Sænder eller Fodder.

Imod hvad Bud synder den, som gjør eller giver Forargelse?

Imod det femte Bud, thi hvo som giver Forargelse fra sig, han dræber dermed sin Næstes og Jevn-Christens Siæl, derfor siger

siger Christus, at det var saadant et
Menneske bedre, at der var hengt en
Møllesteen om hans Hals, og at han
var sænket i Havets Dybhed, og raar
ber Bøe over den, ved hvilken Forar-
gelse kommer.

Hvor handles i Catechismo om det evige Liv?

Baade i den tredie Articul, saa og i den
syvende Bøn i Fader vor.

Fra høye Tanker GUD bevar os,
lad os blive
Som Børn i Nidmyghed, og ingen-
lunde give
Forargelse fra os den Stund vi
leve maae,
At vi til allerlidst maae Livsens
Crone faae.

Attende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 22. Cap. fra 34. v.
indtil Enden.

Der Pharisæerne hørde, at Je-
sus havde stoppet Munden
paa Saducæerne, da forsam-
lede

lede de dem; og een af dem som var
 en Skrifteklog, spurde hannem ad, at
 han vilde friste hannem, og sagde:
 Mestere, hvilket er det store Bud i
 Loven? Men JESUS sagde til han-
 nem: Du skal elske HERREN din GUD
 af gandske Hierte, af gandske Siel,
 og af gandske Sind. Dette er det
 første og største Bud. Det andet er
 ligesom dette: Du skal elske din Næ-
 ste ligesom dig selv. Udi disse to Bud
 henger all Loven og Propheterne.
 Men der Pharisæerne vare nu til-
 sammen, spurdte JESUS dem ad, og
 sagde: Hvad tykkes eder om Christo,
 hvis Son er han? De svarede: Da-
 vids. Han sagde til dem: Hvorledes
 kalder da David ham i Manden en HER-
 re, naar han siger: HERREN sagde til
 min HERRE: Sæt dig hos min høyre
 Haand, indtil jeg legger dine Fiender
 til dine Fødders Fodskammel. Efterdi
 David nu kalder hannem sin HERRE,
 hvorledes er han da hans Son? Og
 ingen kunde svare hannem et Ord, der

torde og ingen ydermeere spørge hannem ad noget efter den Dag.

Al hvad Aaledning forsamlede Pharisæerne sig mod JEsus?

Der Pharisæerne hørde, at JEsus havde stoppet Munden paa Saducæerne.

Hvad var Saducæerne for nogle?

De vare en sær Sect, og nogle falske Lærere iblant Jøderne, som sagde, at der er ikke Opstandelse, Matth. 22. Cap. 22. v. en heller Aand, en heller Engel, Apost. G. 23. Cap. 7. 8. v.

Da nu JEsus havde stoppet Munden paa Saducæerne, hvad gjorde da Pharisæerne?

Da forsamlede de sig.

Var der noget Godt udi det, at de saa forsamlede sig?

Nej, thi saa vidt som deres Tanker alene var at forkleine Christi Ære, og legge hans Person en Blame og Klitke paa for Folket, var det Synd imod det ottende Bud.

Hvad andre Stykker er her i Evangelio, som vi kand henføre til Catechismum?

- 1.) Er her Summen over alle Bud-Ordene, som er den første Part i Catechismo.
- 2.) Handles her om Christo, hvorom vi lærer i den anden Troes Articul.

Hvad

Hvad for et andet Evangelium om Naret indehol-
der ligeledes Summen over de Ti
Guds Bud?

Paa den trettende Søndag efter Tri-
nitatis, men den Forstiel er der, at en Skrift-
flog der fremfører Ordene, men Jesus selv
her opregner dem.

Hvorledes deeler her Christus Loven eller
de Ti Guds Bud?

Udi to Bud, som ellers kaldes de tven-
de Tavler i Catechismo, den første lærer
os at elske GUD, og den anden lærer os at
elske vor Næste.

Hvor mange Bud hører der til den
første Table?

De tre første.

Hvor mange Bud hører der til den
anden Table?

De syv sidste.

Hvilket er det sidste Bud i den første Table?

Det tredie Bud.

Hvilket er det første Bud i den anden Table?

Det fjerde Bud.

Kand da et Menneſke elske sin GUD saa fuldkom-
men, som Loven her udtræber?

GUD bedre! det er ikke saa godt, thi vort
Hierte, Siæl og Sind, er bleven alt forme-
get forvædet af Synden dertil, men dog skal
vi gløse hvad vi kand, ved Guds Naade, af
vderste Evne og Formue og af alle Kræfter,
og bede GUD selv flittig om sin Hellig Nads
Naad.

Naade og Bistand, og søge vor Fuldkommenhed i Christo alleene, som og haver sin Eftertanke med det han selv viser os fra Loven til sin egen Person.

Hvorledes kand vi bedre svare, end Pharisaerne, paa det Spørgsmaal: **Hvis Søn er Christus?**

Vi vil sige ikke alleene som de sagde, at **Christus er Davids Søn**, efter Rigtigdet (thi paa den Naade ansaae de ham itkun for et blot og bart Mennecke) men vi ville endog sige, at han er **Guds Søn**, hvorom vi lærer i den anden Troes Articul.

Strider det da ikke imod hinanden, at Christus baade kaldes Davids Søn og hans HErre?

Nej, vi maa viide at gjøre Forskiel imellem de tvende Naturer, der var i Christo; efter den menneskelige Natur var han Davids Søn, fød af hans Lænder, hans Sæd, Stamme og Afkom, men efter den guddommelige Natur var han Davids HErre, og Guden GUD velsignet i Evighed Amen, Rom. 9. Cap. 5. v. Hvorfore Christus ogsaa her i Evangelio fremfører Davids merkkelige Ord af Ps. 110. 1. v. (hvormed han selv erkiender Christum for sin HErre) HErren sagde til min HErre: Sæt dig hos min høyre Haand, indtil jeg legger dine Fiender til dine Fodders Fodskammel.

Hvor

Hvortil sigter David med disse Ord: Sæt dig hos min høyre Haand?

Dertil, at Christus skulle sidde hos GUD Faders almægtiges høyre Haand, som vi bekiende i den anden Troes Articul.

Hvad haver David vildet betegne med disse Ord: Indtil jeg legger dine Fiender til dine Fødders Fodskammel?

Christi Kongelig Embede, efter hvilket han, som en Konge, regierer fra et Hav til et andet, fra Vandet indtil Verdens Ende, Psal. 72. 8. v. saa der er ikke Ende paa hans Konge-Rige, Luc. 1. Cap. 33. v. ja styrer alle Ting, særdeles bestiermer og forsvarer sin Christen Kirke imod alle sine Fiender, at Helvedes Porte ikke skal formaae sig imod hende, Matth. 16. Cap. 18. v. Hvorfore vi og i den anden Troes Articul bekiender, at han (med Faderen) lever og regnerer i Evighed.

Vi vor GUD af gandske Hierte
Frem for alting elste maa,
Men naar Loven os gjør Smerte,
Jesu raad da Bod derpaa!

Trettende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 9. Cap. fra 1. til 9. v.

Da traadde Jesus i Skibet og foer over igien, og kom til sin Stad; og see! de forde en Berfbruden til hannem som laae paa en Seng. Der Jesus nu saae deres Troe, sagde han til den Berfbruden: Vær frimodig min Søn, dine Synder ere dig forladne. Og see nogle iblant de Skriftflogne sagde ved dem selv: Denne bespotter GUD. Der Jesus saae deres Tanker, sagde han: Hvi tænke I saa ondt i eders Hjerter? Thi hvilket er lettere at siæ: Dine Synder ere dig forladne, eller at siæ stat op og vandre? Men at I skulle vide at Menneſkens Søn ha-
ver Magt paa Jorden at forlade Syndere, sagde han til den Berfbruden: Stat op, tag din Seng op, og gaa hiem til dit Huus. Og han stod op

Op og gif hiem til sit Huus. Der sol-
 ket det saae, forundrede de dem, og
 prisede GUD, som havde givet Men-
 neskene saadan Magt.

Hvad var det for en Stad, der kaldtes
 Christi Stad?

Det var Capernaum, dog ikke fordi han
 havde nogen egen Eyendom derinde, thi han
 eiede ikke det i Verden, som han kunde helde
 sit Hoved til, men fordi han holdt sig meget
 synderlig til den Stad, og tyede der meest til,
 naar han kom i Galilæa, saa og lod der see
 mangfoldige af sine kraftige Gierninger og
 Mirakler, hvorover den er berømmelig over
 andre Stæder.

Hvor beder vi i Catechismo om Huus og Hiem?

I den fjerde Bøn i Fader vor.

Hører vi nogen Tiid i Evangelierne om Aaret, at
 denne Stad Capernaum udtryffelignævnes?

Ja, paa den første og tivende Søn-
 dag efter Trinitatis: Der var en
 Kongelig Mand, hvis Søn laae syg
 i Capernaum, ligesaa paa tredie Søn-
 dag efter Hellig Tre-Kongers-Dag.
 Jesus gif ind i Capernaum.

Blev denne Berckbruden helbredet for de andre
 deres Troe, som bare ham?

Nej, men hans egen Troe var der hos;
 som bevegede Christum, thi Christus saae ikke
 al-

alleene deres Troe, men end og hans egen Troe.

Have vi nogen Grund i Catechismo derpaa, at vi ikke kand have godt af en andens Troe?

Ja, i den anden Part, som er Troens Article, hvor enhver lærer at maa giøre Bekiendelse om sin Troe for sin egen Person; Jeg troer.

Er her ellers noget synderligt, som kand henføres til Catechismo?

Dette, at Christus forlader den Berubruden sine Synder, bekræfter den Bekiendelse for mig, jeg giør i den tredie Articulus: Jeg troer Syndernes Forladelse, og lærer mig og enhver Synder at bede i den femte Bøn i Fader vor, om Syndernes Forladelse.

Er det ikke sært, at Christus han begynder at forlade ham sine Synder, forend han helbreder Legemet?

Christus saae hen til Sygdommens første Oprindelse, og ville vise os alle, hvad der er Aarsag til all vor Onde i Verden, og det er Synden, den vilde Christus først have af Benen; Ligesom en Læge, der seer til at faae Hæften udaf Bylden først, saa bliver Saaret og Bylden siden snart cureret og lægt.

Disse Pharisaer siger: Denne bespottet GUD:
Imod hvad Bud i Catechismo er
GUDs Bespottelse?

Imod det andet Bud, der forbyder os
at tage GUDs Navn forfængelig.

Men imod hvad Bud syndede de, der lagde Jesum
det til, som han var uskyldig udi?

Imod det ottende Bud, der forbyder
alle klafferste og falske Beskyldninger.

Hvad lære vi af det, at Christus saae deres Tanker?

Der af kand vi kiende Christi Gudsoms
Alvidenhed, havde han været et blot og bart
Menneske, saa havde han ikke kundet vidst de-
res Tanker, thi for Menneskene alleene ere
Tankerne Toldfri, men ikke for GUD; og der-
næst lære vi heraf, at vi bør at holde reene
Tanker for GUD, saasom der er intet skjult
for hans Synne, ja han veed end og hvad der
er inden i Mennesket. Joh. 2. Cap. 25. v.

Have vi nogen Underviisning herom af Catechismo?

Ja, hvert et Bud-Ord fordrer vel Hellig-
hed i Tankerne, men de to sidste Bud, som
er det niende og tiende Bud-Ord, legge
udtrykkelig Tømme paa vore Tanker, der
handler om Hiertets indvortes Beglærlighed.

Vi sukke til dig Jesu milde

Om den Verktbrudnes Hjerter-Trøst,

At du for os og læge vilde

Vor syndig Siæls og Legems
Brøst.

Tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 22. C. fra 1. indtil 15. v.

Jesus svarede og taledede atter ved Lignelse til Jøderne og sagde: Himmeriges Rige lignedes ved en Konge, som gjorde sin Søns Bryllup, og udsendte sine Tjenere, at de skulle kalde dem, som budne vare, til Bryllup; men de vilde ikke komme. Han udsendte atter andre Tjenere og sagde: Siger dem, som budne ere: See! jeg haver bereed mit Maaltiud. Mine Oxen og mit feede Avæg er slagtet, og alting er reede, kommer til Bryllup; men de foragtede det, og ginge hen, den eene paa sin Ager, den anden til sit Riibmandskab, men de andre grebe hans Tjenere, bespottede og ihjelsloge dem. Der Kongen det hørde, blev han vred, og skiffede sin Hær ud, og ødelagde disse Manddrabere, og satte Ild paa deres

deres Stad. Da sagde han til sine
 Dienere: Bryllupet er jo bereed, men
 de, som vare budne, vare det ikke
 værd; Gaaer derfor hen ud paa de
 alfare Bæne, og byder til Bryllup,
 hvem I finde. Saa ginge de samme
 Dienere ud paa Bænen, og samlede til-
 sammen alle dem, som de funde, Onde
 og Gode, og Bordene bleve alle fulde.
 Men der Kongen kom ind at bese
 Gæsterne, saae han der et Menneske,
 som havde ikke Bryllups-Klæder paa.
 Og han sagde til hannem: Ven!
 Hvorledes er du kommen hid ind, og
 haver dog ikke Bryllups-Klæder paa;
 men han taugde stille. Da sagde
 Kongen til sine Dienere: Binder Hæn-
 der og Fodder paa hannem, taget
 hannem bort, og kaster hannem hen
 udi det yderste Mørke, der skal være
 Graad og Tændgnidsel; thi mange
 ere kaldede, men faa ere udvalde.

Hvor kand vi hensefere dette Evangelium
 til i Catechismo?

Til det tredie Bud, hvor GUD kalder
 os ved sit Ord og sine Dienere, og de Men-
 nesker,

nesker, der kaster Foragt derpaa, synder imod samme tredie Bud, som disse Sixster gjorde.

Bedreve de ikke ogsaa Afguderie og toge fremmede Guder?

Jo vist, i det deres Agre og Kjøbmandskab vare dem kjærere end GUD, saa gjorde de det til deres Afguder, og syndede mod det første Bud, saavel som og mod det tredie.

Hvad er det for en Konge meent her tales om?

GUD selv i Himmelen, alle Herrens Herre og Kongers Konge, som han og nævnes lige saaledes den anden og tyvende Søndag efter Trinitatis i Evangelio. Matth. 18.

Hvad Bryllup vilde denne Konge gjøre med sin Søn?

Et aandeligt Bryllup, at Menneffene paa Jorden skulle foreenes med ham i Troen, hvorover hver en sand Troende kaldes hans Brud, og han kalder sig deres Brudgom.

De Tienere, der skulle indbyde til Brylluppet, hvad er det for nogle?

Det er som Propheterne var i forrige Tider, Apostlerne derefter, og endnu alle retsindige Guds Ords Lærere og Prædikantere, der forkynde Guds Villie og det salige Evangelium om Christo.

Taler Catechismus nogensteds om dem?
Baade underviises vi i det fjerde Bud om Lær

Lære=Standen, der er under Fæders og Moders Navn betegnet, efter som Siæle-Sørgere er vores aandelige Fædre; saa og i Huus=Taxten, hvor vi læser baade om deres Embede, og hvordan enhver bør at anstille sig imod dem.

Hvordan Forklaring kand man give over disse Dren og feede Dvæg, der er slagtede?

Som det er et aandeligt Bryllup, saa forstaaes og dette aandelig viis, nemlig at GUD havde bestikket alting, som kunde tie-
ne til vor Salighed; Alting var reede, GUDS Raade og Barmhiertighed stod reede for os, Ordet og Sacramen-
terne var i Bereedskab, JESU Christi det sande Paaske-Lam, der var slagtet for vore Synder paa Korset, hans Værd-
skuld og Fortieneste var bereed for os, saadanne Retter er det GUD setter paa Bor-
det for sine Bryllups-Gæster.

Er da alting saaledes tilreede paa GUDS Side, hvad feyler der da paa Menneffens Side?

De vil ikke komme, de foragtede det, og ginge hen, den eene paa sin Ager, den anden til sit Kiobmandskab; men de andre grebe hans Tienere, bespot-
tede og ihjelsloge dem.

Er der ikke et andet Evangelium som er
Magen til dette?

Jo, paa den anden Søndag efter
Trinitatis, Luc. 14. Uden der i, at Gieste-
ne i Evangelio med sine Undskyldninger vil
sniige sig fra vor Hætte.

Hvem sigter Lignelsen til fornemmelig, der saa
foragtede, bespottede og ihjelstog
Guds Tiennere?

Joderne, for hvilke Christus forkyndede
denne Lignelse, men ellers GUD bedre det!
Kand vi andre tage os om Næsen, der tidt og
ofte er ikke heller bedre.

Hvem vare de, der bleve kaldede af de
alfare Bøye?

De vildfarende Hedninger, der af alle slags
Folk under Solen er i Jedernes Sted blevet
forsamlet til GUDS og Christi Meenighed.

Men hvad var nu den uværdige Giest for een,
og hvad var det for Bryllups-Klæder
han savnede?

Det er enhver Hyllere, der sniger sig ind
i den Christelige Forsamling bare for et Syns-
skyld, og haver hverken Troe eller Rætt-
lighed i sit Hierte; Thi hvor der er ingen
sand saliggjørende Troe hos en Christen,
som er kraftig i Rættighed, der er in-
gen rette Bryllups Klæder, som GUD skot-
ter om.

hvad

Hvad er Kiernen af dette Stykke i Evangelio?

Mange ere kaldede, men faa
ere udvalde?

Mange, det er alle ere kaldede af GUD;
Thi GUDS saliggjørende Naade er aabenba-
ret for alle Mennesker, Tit. 2. Cap. 21. v. Ja
GUD vil at alle Mennesker skal blive salige
og komme til Sandheds Bekjendelse, 1. Tim.
2. Cap. 4. v., men JAA lyde Kaldet, og der-
over forspilde de fleeste deres egen Salighed,
saa Skylden er ikke hos GUD, men hos
Menneskene.

Jeg har faaet Kald af GUD,

At være Jesu Brud,

Jeg følge vil, mit Brude-Klæde
GUD ved sin Aand i mig bereede.

En og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Joh. 2. Cap. fra 46. indtil 54. v.

Dg der var en Kongelig Mand,
hvis Son laae syg i Caperna-
um; der denne horde, at Jesus
var kommen af Judæa til Galilæam, gif
han bort til hannem, og bad hannem, at
han

han vilde komme ned og helbrede hans Søn, thi han laae nu for Døden. Da sagde Iesus til hannem: Uden I see Tegn og underlige Gierninger, da vilde I ikke troe. Den Kongelig Mand sagde til hannem: Herre! Kom ned, for mit Barn døer. Iesus sagde til hannem: Gaf bort din Søn lever. Og Menneſket troede det Ord, som Iesus sagde til hannem, og gif bort. Og som han nu gif ned, mødte hans Svenne hannem, forkyndede hannem og sagde: Dit Barn lever; Da udspurde han den Time af dem, paa hvilken det var bleven bedre med hannem; og de sagde til hannem: I Gaar ved den syvende Time forlod Koldesynen hannem. Saa merkte da Faderen, at det var ved den samme Time, paa hvilken Iesus havde sagt til hannem: Din Søn lever. Og han troede selv og alt hans Huus.

Hvorom handler dette Evangelium?

Om den Kongel. Mandes Søn i Capernaum, som Iesus helbredede.

En
Mait
Ja
Blod
nister
dene
Ord
len
neske
re sig
eller
sendt
14. v.
Sind
Ja
og der
for h
Creit
Bort
den
ligesa
Ja
de
han

Mældes der nogensteds i Catechismo om saadan Kongelig Stand og Værdighed, som denne Mand var udi?

Ja, enten denne haver været af Kongelig Blod, eller og en Kongelig Bettenter og Minister kand han henføres til de Fædre i Landene, hvilke de sigter til i det fjerde Budords Meening; saa og taler Huus-Tax-len om saadanne: Bærer alle Mennekelige Creature underdanige, være sig en Konge, som den Ypperste, eller Hovedsmænd, som de der ere sendte af hannem, 1. Petr. 2. Cap. 13. 14. v.

Findes der ikke og noget hos denne Mand, som fremdeeles kand henføres til samme fjerde Bud?

Jo, den Kiærlighed han havde til sin Søn, og den Omhyggelighed og Omforg han bar for hans Søns Helbred, som er et smukt Exempel paa Forældrenes Kiærlighed mod Børnene, ligesom vi og hører andre Tider om den Cananæiske Qvinde for sin Daatter, og ligesaa den Øverstes Sorg for sit dode Barn.

Men findes her intet hos Manden, som var strafværdigt?

Jo! denne hans Bantroef, at han ikke troede Jesus kunde helbrede hans Søn, uden han var nærværendes, derfor begiærer han

saar indstændelig, at Jesus endelig vilde gaa ned med ham, tillige at han raaber paa, Christus skulde komme snart, førend hans Barn døde, det er Tegn til, han troede ikke, om hans Barn døde, at Jesus da var en Herre over Døden og kunde opvekke hannem til Live igien.

Gives der Exempel paa en kraftigere Troe andens steds i Evangelierne?

Ja! det var hos Hovedsmanden den ne Kongelig Mands Lands-Mand ogsaa af Capernaum, som vi høre tredie Søndag efter Hellig Tre-Kongers Dag, han bad alleeneste: Herre tael ikkun et Ord! saa bliver min Dienere helbredet.

Imod hvilket af Budene synder man imod med sin Vantro?

Imod det første Bud, naar vi ikke have saa fast en Tilstid til GUD, som vi burde.

Hvad skulle vi gjøre, naar vi finde saa svag en Troe hos os?

Baade høre Guds Ord flittig og andægtig, thi Troen kommer af Ordets Hørelse, saa og bede GUD selv inderlig, at han vil komme vor skrøbelige Troe til Hielp.

Bede vi ikke et steds i Catechismo om, at vi maa styrkes i Troen?

Udi den anden Bøn i Fader Vor, at GUD vil give os sin Hellig Aand, hvil-

En
hvilke
at vi
ligt
tredie
holde
døe.

Bl
Jo
Søn
som
Slutr
troed
Hva
Jel
men a
Tavl
Troer
mane
heele

J
G
O
A

hvilken der gjør det ved sin Raade, at vi troe Guds Ord og leve et heligt og gudeligt Levnet; saa og i den tredie Bøn, at han kand styrke og opholde os i Ordet og Troen indtil vi døe.

Blev ikke den Kongelig Mand derefter meere fuldkommen i sin Troe?

Jo, der JEsus sagde: Gaf bort, din Søn lever, da troede han det Ord, som JEsus sagde, og gif bort, og Slutningen af Evangelio siger: Han troede selv og alt hans Huus.

Hvad særdeeles priseligt finder vi i dette sidste?

Ikke alleeneste det, at han troede selv, men at han og efter Pauli Regel i Huus-Tavlen, tilholdt sine Børn og Tiende til Troen, Gudsfrugt og Herrens Formanelse, Eph. 6. Cap. 4. v. og fik sit heele Huus omvendt med sig selv.

I Korset vil vor Troe vel svekkes,
Gud hielp! at den ey gandske brekkes,
O! JEsu! sæt den fast i Stand,
At vi til Enden holde kand.

Alle

Alle Helgens = Dag.

Evangelium Matth. 5. Cap. fra 1. til 13. v.

Wen der Iesus saae Folket, /
 steg han op paa Bierget, /
 og der han havde sat sig, /
 ginge hans Disciple til hannem, da /
 oplod han sin Mund, lærde dem og /
 sagde: Salige ere de, som ere fattig- /
 ge i Aanden; Thi Himmeriges Rige /
 er deres: Salige ere de, som sørge; /
 thi de skulle husvales: Salige ere de /
 Sagtmodige: thi de skulle besidde /
 Jorden: Salige ere de, som hungre /
 og tørste efter Retfærdighed; thi de /
 skulle mættes: Salige ere de Misskun- /
 delige; thi de skulle faae Misskundhed: /
 Salige ere de, som ere reene af Hjer- /
 tet; thi de skulle see GUD: Salige /
 ere de Fredsommelige: thi de skulle /
 kaldes GUDS Børn: Salige ere de, /
 som lide Forfølgelse for Retfærdig- /
 heds skyld; thi Himmeriges Rige er /
 deres: Salige ere I, naar Menne- /
 skene

skene
 tale
 min
 og f
 være
 saa f
 for e

Je
 gene,
 Dyde
 se, som
 nes de
 paa d

Je
 troer
 chris
 lige

Je
 ke em
 bland
 udæd
 de gr

skene bespottede og forfølge eder, og tale allehaande Ondt paa eder for min skyld, om de lyve det. Glæder og fryder eder; thi eders Løn skal være stor i Himmelen; thi de have saa forfuldt Propheterne, som vare for eder.

Hvorfor kaldes denne Fæst saa:

Alle Helgens: Dag?

Ikke fordi at vi skal tilbede de afdøde Helgene, men alleene have de Hellige deres Troe, Dyder og Hellighed i en gudelig Sukommelse, som og vor Evangelium stiller os Helgenes deres Hellighed til Exempel at efterfølge, paa det vi og maatte naae deres Salighed.

Er der nogensteds i Catechismo der tales om Helgene?

Ja, i den tredie Articul, hvor vi troer og bekiender, at der er en sand christen Kirke til, og den at være helige Menneskers Samfund.

Hvad er de for nogle der ret kand kaldes Helgene?

Ikke de, som Paven og den Rømerste Kirke endnu omstunder canonicerer og opfører blandt Helgene, hvor iblandt ofte er de verste Uædtere; Ligesom Hedningene fordm tog de groveste, utugtige Mennesker, og opførte dem

dem blandt deres Guder; Men de alleene kand kaldes Helgene, hvis Hellighed Skriften mælder om, og et hvert Guds Barn, der endnu efter deres Exempel lever christelig og dør i den sande Jesu Christi Troe og Betsiendelse.

Hvad forstaaes ved de aandelig Fattige?

De ere de, som kiende deres egen Elendighed, Ringhed og U-værdighed for GUD, og ikke forlader sig paa nogen egen indbildt Hellighed efter Phariseernes Bits.

Kand vi nogensteds af Catechismo saaledes lære at kiende os selv?

Ja, af Herrens Lov, der er de Ti Guds Bud, de er som et Spejl, vi kand spejle vore egne Pletter udi, og naar vi vil prøve os efter dem, finder vi hvor gandske lidet vi kand fuldkomme Guds Villie, og derfor vel maa falde hen til den Sorg, som Christus taler om: Salige ere de, som sørge, thi de skulle hufvales.

Hvad er det for en Sorg, hvoraf et Menneske kand prisez salig?

En gudelig Poenitente-Sorg, naar man som David sørger for sine Synder og giver sine Misgierninger tilkiende, som er den første Part af en sand Poenitente-Catechismus underviser os om, og derpaa følger en sand Hunger og Tørst efter Retfærdighed.

Hvad

D
bodfæ
tlegne
deilag
den a

Hvor
D

S
de Gi
ander
gelle
skal vi
og chr
GUD
de vi
den c

M
Retf
en u
Hv
kiend
for de
thi, d

Hvad er det at hungre og tørste efter
Retfærdighed?

Det er den inderlig Attraae og Lengsel en
bødfærdig Siæl haver efter Jesu Christi
tilgængede Retfærdighed, hvorudi hand bliver
deelagtig formedelst Troen, som henføres til
den anden Part af en sand Poenitente.

Hvor i Catechismo kand henføres disse de Helliges
Dyder eller Naade-Gaver: Sagtmodig-
hed, Miskundelighed, Fredsom-
melighed og deslige Dyder?

Saadanne Troens rette Frugter og Go-
de Sierningers Druer paabyder os i Lovens
anden Tavle, der fordrer kiærlig Omgien-
gelse med vor Næste, hvori vor Poenitente
skal vises af nye Lydighed, samt af et helligt
og christeligt Levnet at føre; iligemaade at
GUD vil give os Aand og Naade dertil, be-
de vi daglig i Fader vor i den første, an-
den og tredie Bøn.

Prises alle de salige her i Evangelio, som
lide Forfølgelse?

Alleene de, som lide Forfølgelse for
Retfærdigheds skyld, det er enten for
en u-skyldig Sag, eller og for GUDS
Ære, eller og for Christi Navns Be-
kiendelse; men Misdædere, der lider
for deres Sierningers skyld, have ingen Roes;
thi, de faae det deres Sierninger forskyldt.

Gid

Gid vi med Hellighed vort Levnet
 kunde føre,
 At Helgens Salighed os maatte
 og tilhøre!

To og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 18. Cap. fra 23. v.
 indtil Enden.

(Jesus sagde til sine Disciple:)

Derfor er Himmeriges Rige lig
 net ved en Konge, som vilde
 holde Regnskab med sine
 Svenne, og der han begyndte at
 regne, kom en for hannem, som var
 hannem titusinde Pund skyldig. Der
 han nu ikke havde at betale med, da
 bød hans Herre, at man skulle selge
 hannem og hans Hustrue og hans
 Børn, og alt det han havde, og
 Skylden at betales. Da faldt Sie-
 neren ned og tilbad hannem, og sag-
 de: Herre, hav Taalmodighed med
 mig!

mig! Jeg vil betale dig det altsam-
 men. Og Herren ynkedes hiertelig
 over samme Tiener, gav ham løs, og
 forlod ham Gielden; men saa gif den
 samme Tiener hen ud, og fandt en af
 sine Medtjenere, som var hannem
 hundrede Penge skyldig, og han greb
 fat paa hannem, og vilde qvæle han-
 nem, og sagde: Betael mig det du er
 mig skyldig. Da faldt hans Medtie-
 ner ned for hans Fødder, og bad han-
 nem, og sagde: Hav Taalmodighed
 med mig, jeg vil betale dig det alt-
 sammen; Men han vilde ikke, men
 gif hen og kaste hannem i Fængsel,
 indtil han betalte, det han var skyl-
 dig. Der hans Medtjenere nu saae
 det, som skeet var, bleve de saare be-
 drovede, og de komme og fortalde
 for deres Herre alt det som skeet var.
 Da kaldede hans Herre hannem for
 sig, og sagde til hannem: Du skalk-
 agtige Svend, all Gielden forlod
 jeg dig, fordi du bad mig, skulle du
 ikke ogsaa have forbarmet dig over
 din

din Medtiener, ligesom jeg og haver
 forbarmet mig over dig? Og hans
 Herre blev vred, og antvordede han
 nem til dem som pine, indtil han be-
 taledede altsammen, det han var han-
 nem skyldig. Saa skal og min Him-
 melste Fader gjøre imod eder, om I
 ikke forlade af Hiertet hver sin Bro-
 der hans Brost.

Hvad er dette Evangelii Indhold?

Om den gjeldbundne Svend, hvorledes
 han fik sin uendelig Gjeld efterladt hos sin
 Herre, og dog ikke vilde bære over med den
 liden Fordring, han havde hos sin Medtiener,
 hvorover han fik sin fortiente Straf.

Hvem slutter vi at Christus forstaaer ved denne
 gjeldbundne Svend?

Det er, Gud bedre saa sandt, et hvert na-
 turligt Mennecke, der er i saa stor en Synde-
 Gjeld, hos GUD, som han aldrig kand godt
 gjøre.

Kand vor Catechismus lære os det?

Ja vist, de ti Guds Bud viser os klart
 nok, hvad Skyld vi ere i, og at enhver
 Synd er saa vægtig som disse ti tusinde
 Bund.

Naar gier GUD saadan et Regnskab med os,
som her om tales?

Zel skal det sidste Regnskab holdes paa den store almindelige Doms Dag, ellers for- dres vi til Regnskab her paa Jorden, ikke alleene i Skrifte-Stolen, hvor vi bør at gjøre reede for vor Synd, og ikke alleene hver Gang vi hore Guds Ord, og han ved sine Tienere minder os om Poenitente og Omvendelse, men endog saa tidt Guds Aand ved sin Naade paaminder Hiertet om sin Tilstand og Regnskabs-Dag.

Hvad lære vi da af denne Svends Exempel, at vi skal gjøre i vor Synd?

Vi skal falde GUD til Fode, bede om Naade og ikke om Retten.

Have vi dertil nogen Anledning i Catechismo?

Ja, i den femte Bøn i Fader Vor: Forlad os vor Skyld, som vi forlade vore Skyldener.

Vil GUD forlade os, naar vi ere saaa danne grove Syndere?

Ja, baade giver dette Exempel os en god Eksempel, saa og Catechismus et godt Haab, der lærer os i den tredie Articul, at troe, at der er Syndernes Forladelse til.

Men kand nogen betale GUD sin Giæld, som denne giældbundne her lover?

Mange lover det i sin Nød, som de ikke kand

land holde ved deres Død, saa gaaer det med ham; men det, som intet Menneſte, der synder og naturligen af Adam er forplantet, land betale hos GUD, det haver Christus fortient og betalt for os altsammen, og hans allerhelligste Fortieneste og Værdſkyld er fuldkommen Betaling nok for GUD, naar vi i Troe og Tillid dertil beraaber os derpaa.

Efterſom GUD da vil forlade os vor Synd, hvad bør vi da at giøre paa vor Side?

Vi ſkal ogsaa tilgive og forlade vor Næſte hans Forſeelse, ſom vi love i den femte Bøn i Fader Vor: Ligesom vi forlade de vore Skyldener.

Hvad da, om vi intet det giør?

Saa ſtaaer vor forrige Sag og Synd os aaben hos GUD, ligesom her ſtaaer, det gik til med denne Tiener, der han ikke vilde forlade den anden, ſaa fik han ſelv ſin egen tilbørlig Straf.

Hvilke ere de Medtjenere der anklagede ham?

Det er, alle retſindige gode GUDS Børn i Meenigheden, der ſukker og raaber til GUD over den U-gudeliges og U-retſærdiges onde Forhold; Ellers er der den fattiges Bønner i hans Trængſel, en Læreres Suk i hans Embede, ja Samvittigheden ſelv i Hiertet, der daglig an-

Flaa

Flagen
Ugud

S
det er
beta
dig,
ſaa u
være
ſaa en

Hva

C
og m
eder
ter h

Lig
ne F
behol
Forb
den
chis
ſom
af G
ter

klager og fører for GUD all den Ondes og Uguadeliges Væsen.

Hvad bliver hans Løn og Straf?

Han overleveres til dem, som pine, det er, til Dævlene i Helvede, indtil han betalte altsammen, det han var skyldig, og saa u-muelig som dette var ham, saa u-forventelig skulle og nogen Forløsning være, saa at over den U-barmhiertige gif og-
saa en u-barmhiertig Dom, Jac. 2. Cap. 13. v.

Hvad for en Lærdoms Regel giver Christus af densne gieldbundne Tieneres Exempel?

Christi Ord lyder saaledes: Saa skal og min Himmelske Fader gjøre imod eder, om I ikke forlade af eders Hjerter hver sin Broder hans Brost.

Hvorledes kand og skal vi efterleve denne Regel?

Ligesom vi vente vore Synders fuldkomne Forladelse hos GUD uden nogen Forbeholdning, saa skal vi ogsaa uden ringeste Forbeholdning tilgive og forlade vor Næste den gandske Forseelse, ligesom og vor Catechismus i den femte Bøn lærer os, at dersom vi ville bekomme Syndernes Forladelse af GUD, da skulle vi derimod af Hjerter overgive, hvad som helst andre

have syndet imod os, og for ilde giort/
give Belgierninger igien.

Di skuer her vor Synde-Gield,
Men beder GUD om Naade;
Og lover Næsten samme Skiel,
Udi hans Brøst og Vaade.

Tre og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 22. Cap. fra 15.
indtil 23. v.

Da ginge Pharisæerne hen og
hulde Raad, hvorledes de kun-
de gribe hannem i hans Tale.
Og de sendte deres Disciple til han-
nem med de Herodianer, og sagde:
Mester, vi vide at du er sandrue, og
lærer Guds Ben rettelig, og du
skiotter om ingen; thi du agter ikke
Menneskens Anseelse. Siig os der-
for: Hvad tykkes dig? Er det tilladt
at give Kænsen Skat eller ey? Men
der JESUS nu merkte deres Skalk-
hed,

bed, sagde han: I Øyenskafte, hvi friste I mig? Lader mig see Skattens Mynt; og de rakte hannem en Penge. Og han sagde til dem: Hvis Billede og Overskrift er dette? De sagde til hannem: Kæiserens. Da sagde han til dem: Saa giver da Kæiseren det Kæiserens er, og GUD, det GUDS er. Der de det hørde, forundrede de dem, og forlode hannem, og ginge bort.

Hvorom handler denne Dags Evangelium?

Om Pharisæernes oplagt Raad imod JEsum, hvorledes de kunde gribe ham i hans Tale.

Imod hvad Bud syndede Pharisæerne med dette deres Anslag til Christi Fordærvelse?

Imod det ottende Bud, der forbyder os falskeligen at beføre eller forraade andre.

Hvorfor kommer ikke Pharisæerne selv til Christum, men sender deres Disciple til ham?

Det synes af den Aarsag, at dersom Christus overvandt dem, skulde det ikke være Pharisæerne selv nogen Spot, ey heller Christo saa stor en Ære, eftersom han havde istun Lære. Drengene og Disciple for sig, men

dersom de kunde binde ham, tænkte de: Det kunde være ham til des større Gres. Forklænnelse.

Giorde Disciplene vel derudi, at de gif efter deres Læreres Befaling i den Post?

Nej vist ikke; Vel tilholder det fjerde Bud os at bevise Lydighed imod vor Dyrighed, dog saa fremt os ikke det befales, der strider imod GUD og hans hellige Ord, thi man skal meere adlyde GUD end Menneskene, Apost. . G. Cap. 29. v.

Hvem faaer Pharisæernes Disciple i Compagnie med sig?

Herodianerne, det er Herodis Tienere, at som det var en Staats-Sag om Kejsereens Ret de vilde handle, saa vilde de have nogle med dem af den verdslig Stand, hvis Mindedighed paa Herodis Begne Christus skulde have nogen Frygt og Undseelse for; Ethers sees heraf onde Læreres deres Maneer, at de forfører andre til sig selv, og her kommer Christi Ord igien om Pharisæerne; De gjør sig fremmede Tilhængere, og naar de dem have faaet, gjør de Helvedes Børn af dem, Matth. 23. Cap. 15. v.

Hvorledes gaaer da disse nu Sagen an imod Christum?

De komme med sinigrende søde Ord: Mester, vi vide, at du er sandrue, og lærer GUDS Bey rettelig, og du skiot

skiotter om ingen: thi du agter ikke
 Menneffens Anseelse; Hvilke Ord vare
 gode nok, dersom de havde været saa vel meent,
 som de vare sagt, men der var Galde under
 denne Honning, og Falskhed under denne
 Venlighed, som kand kiendes af efterfølgende
 Svørsmaal: Hvad tykkes dig? Er det
 tilladt at give Kæiseren Skat eller en.

Hvad havde de bag Øret med dette Spørsmaal?

Dersom Christus svarede: Ja, da tænkte
 de at faae Folket ophidset imod ham, der gier-
 ne vilde være fri for Skattens Byrde og Tyn-
 ge; Dersom han svarede: Nej, da vilde de
 angive ham som den, der taledede imod Kæse-
 rens Regiering.

Hvorleedes udreddede Christus sig fra denne
 deres Fristelse?

Han begierede at see Skattens Myndt, og
 som de vedstod selv, at det var Kæiserens
 Billede og Overskrift, der stod paa de-
 res Penge (hvilket var Tegn til, at de stod
 under Kæiserens Magt og Regiering) saa slut-
 tede han paa deres egen Bekiendelse: Saa
 giver da Kæiseren, det Kæiserens er,
 og GUD det GUDS er.

Læs vi nogensteds disse Ord indført i Catechismo?
 Udi Huus-Tavlen om Undersaatternes
 Pligt og Skyldighed imod Ørigheden, hvor
 der

der og findes flere Sprog, der bekræfter
 Øvrighedens Ret.

Hvad er det, som er Guds, og man skal
 give GUD igien?

Det er os gandske med Liv og Siæl,
 thi alt det vi eyer og have, haver GUD givet
 os, hvilket vi altsammen bør igien at anvæn-
 de til Guds Ære og Tjeneste, hvorom mæl-
 des i den første Articul.

Min GUD jeg giver sit,
 Der mig har givet mit,
 Og yder u-forgiet
 Min Øvrighed sin Ret.

Fire og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 9. Cap. fra 18. til 27.^{v.}

Der JESUS dette taledes til dem,
 see! da kom der en Øverste
 og tilbad hannem og sagde:
 HÆre! min Daatter er ret nu død,
 men kom og leg din Haand paa hende,
 saa bliver hun levendes. Og
 JESUS stod op og fuldte efter hant
 nem!

nem, og hans Disciple ligesaa. (Og see, en Qvinde, som havde tolv Aar havt Blodsot, gif bag til hannem, og rørde ved Sommen af hans Klædebon; Thi hun sagde ved sig selv: Kunde jeg ikkun røre ved hans Klædebon, da blev jeg helbredet. Da vendte Jesus sig om og saae hende, og sagde: Bær trostig min Daatter! Din Eroe haver hiulpet dig; og Qvinden blev helbredet fra den samme Stund.) Og der Jesus nu kom i den Overstes Huus, og saae Piberne og Folkets Bulder, sagde han til dem: Viger; thi Pigen er ikke død, men hun sover. Og de heloe hannem med Spot; Men der Folket var uddreven, gif han ind, og tog hende ved Haanden. Da stod Pigen op, og det Rygte kundgiordes i det samme gandske Land.

Hvad forestilles i dette Evangelio?

En dobbelt Historie, om den Overstes Daatter, der var død og blev levende, og den blodsottige Qvinde, der blev helbredet.

Hvor

Hvor fik Oberstens Daatter sit Liv og den blodsottige Qvinde sin Helbred?

Begge bleve hiulpne ved **Jesu Almagt**, som Evangelium beretter, den Døde tog Christus ved Haanden, saa stod hun op/ den blodsottige Qvinde rørde ved Sommeren af **Jesu Klædebon**, og blev strax helbredet.

Er der nogle af disse Stykker vi kand henføre til Catechismi Lærdom?

Den Dødes Levendegjørelse var et Forbillede paa alles vores Opstandelse fra de Døde, hvorom vi bekiende i den tredie Articul: Helbred og Førlighed, som den blodsottige Qvinde fik, er det vor Catechismus lærer os, at vi skal bede **GUD** daglig om i fierde Bøn i Fader Vor; at Christus bragte begge tilvene, deraf sees hans Almagt, at han var ikke alleene sand Menneſke, men end og **GUDS Søn**, som vi læser i den anden Articul.

Kunde Christus ikke have hiulpet den Oberstes Daatter, dersom han ikke havde fuldt med ham hjem i hans Huus?

Jo visselig, det have vi kraftig Exempel nok paa, at han kunde fraværendes helbrede hvem han vilde med et Ord alleene, baade i Søvedsmandens Tiener, tre-
die

die Søndag efter Hellig tre Kongers-
Dag, saavog i den Kongelig Mand's
Søn, første og tyvende Søndag ef-
ter Trinitatis, men det haver behaget ham
undertiden at føve sig efter de Svagtroendes
Begiering.

Hvorleedes kunde den blodsottige Qvinde blive
helbredet, fordi hun rørte ved Soms
men af Jesu Klædebon?

Den Kraft at helbrede gik ikke ud af Chri-
sti Klædebon, men af ham selv, som Evange-
listen Marcus betegner i det 5. Cap. 30. v.
Og ikke blev Qvinden helbredet, fordi hun
rørte ved Klæderne, men fordi hun troede fast
paa den, der bar Klæderne, saa hun rørte
kraftigst ved Jesum med Troens aandelige
Fingre, og det hialp hende, som Christus selv
bekiender: **Din Troe haver hiulpet dig.**

Hvor blev Christi Klædebon af?

Der Christus var korsfæst, da delte
Stridsmændene hans Klæder i fire Parter,
og kastede Lod om hans Riortel.

Derksom vi havde Christi Klæder hos os, maatte
vi vel tilbede den?

**Nej vist ikke, den Qre, som Christi
Person alleene tilkommer, maa vi ikke legge
paa hans Klæder, eller nogen anden Ting,
thi da var det et stort Afguderie.**

Hvor forbydes Afguderie i Catechismo?

**Udi det første Bud, der lærer os,
ikke**

ikke at troe, dyrke eller tilbede nogen anden Ting, end den eene og sande GUD.

Hvor kand Christus komme til at sige om den døde Nige, at hun sover?

GUDS Ord ligner vor Død ved en Søvn; fordi ligeivm den Sovende opvekkes, saa skal vi og alle af Døden opvekkes, og faae til Livet igien.

Er der andensteds i Evangelierne om Naret lige Exempel paa, at Christus haver opvagt nogen fra de døde?

Ja, den sextende Søndag efter Trinitatis, der beretter os om Enkens Son af Nain; Ellers er der nok i Skriften et Exempel udi Lazaro, Mariae og Marthæ Broder, som og Christus opvagte, da han havde lagt fire Dage i Graven, Joh. 11. Cap.

Hvor mældes i Catechismo om de Dødes Opstandelse?

I den tredie Articul, hvor der tales om Legemet's eller Kiødets Opstandelse, saa og i Sentenkerne: Den Time skal komme, i hvilken alle de, som ere i Graverne, skulle høre GUDS SONS Røst, og de skulle gaae frem, som have gjort godt, til Livsens Opstandelse, men de som have gjort ondt, til

til Dommens Opstandelse, Joh. 5.
Cap. 29. 29. v.

Troen u-formerkt monn' snige
Sig en Kraft af Jesu Flige,
Jesu Dødens Mester bliver
Og paa Døren Døden driver.

Fem og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 24. Cap. fra 15.
indtil 29. v.

(Jesús sagde til sine Disciple:)

Derfor, naar I nu see Odeleg-
gelsens Bederstyggelighed,
som er sagt af ved Propheten
Daniel, at den staaer i den hellige
Stad: Hvo som læser, han giver
agt derpaa. Da flye sig op paa
Biergene, hvo som er i Jodeland, og
hvo som er paa Taget, han stige ikke
ned at hente noget af sit Huus, og
hvo som er paa Algeren, han vende
ikke tilbage at hente sine Klæder. Bee
de

de Frugtsommelige! og dem som give
 Die paa den Tid! Men beder, at
 eders Flugt maa ikke skee om Vinter-
 ren, en heller om Sabbathen; thi da
 skal der blive saa stor en Bedrøvelse,
 som der ikke haver været fra Verdens
 Begyndelse, hidindtil, og skal ikke hel-
 ler blive; Og dersom disse Dage ikke
 bleve forforkortede, da blev intet Menne-
 ske frelst; Men for de Udvaldes skyld
 skulle de Dage forforkortes; Dersom
 nogen da siger til eder: See, her er
 Christus; eller der, da skulle I det ikke
 troe; Thi der skulle opstaae falske
 Christi og falske Propheter, og de
 skulle giøre store Tegn og underlige
 Gieaninger, at de Udvalde skulle og
 saa forføres, om det var mueligt.
 See! jeg haver nu tilforn sagt eder
 det, derfor dersom de siger til eder:
 See, han er i Orken, da gaae ikke
 hen ud: See, han er i Kammeret,
 da troer det ikke; Thi at ligesom Ly-
 net udgaaer af Osten, og skinner hen
 indtil Besten, saa skal og Menne-
 skens

skens Søns Tilkommelse være. Hvor
som Nadsælet er, der forsamles og
Ørnene.

Hvorom handler dette Evangelium?

Endeel om Jerusalem's Ødeleggelse, endeel
om den heele Verdens Ende.

Hvad er Ødeleggelsens Vederstyggelighed?

Det er enten Jødernes vederstygge-
ligste Laster og Ondskaber, der gik i
Evang, og forvolder dem af Guds Brede
den paakommende Ødeleggelse, som skeede
dem, eller og Fiendens overmaade
Grusomhed, der vanhelligede Templen
og Staden, og bedrebe mange Vederstygge-
ligheder og vederstyggelige Sierninger i Jeru-
salem's Ødeleggelse, eller rettest, Jerusalem's
Beleiring af en Krigs-Hær, Luc. 21. 20.

Hvem var den Fiende som ødelagde Jerusalem?

Titus Vespasianus den Romerske Kejsler.

Forbyder vor Catechismus nogensteds Krig
og Ødeleggelse?

Ja, i det femte Bud: Du skal ikke
Ødelægge.

Er dermed all Krig forbuden?

Nej! der er ogsaa lovlig Krig, der føres
enten imod Guds eller Landets Fiender; thi
og GUD haver leveret Øvrigheden Sverdet
i Haanden, at de skulle forsvare Lande og
Riger for fiendtlig Overfald.

Kommer da Kriig og Ddeleggelse fra GUD?

Det er visselig Lande-Plage, der kommer over Stæder og Riger for deres Synders Skyld, thi derfor blev Jerusalem og Jodeland ødelagt, som Christus spaaede dem for deres modtvillige Overtrædelsers Skyld.

Lærer vor Catechismus os at bede om Fred og Rolighed?

Ja! udi den fjerde Bøn i Fader Vor, bede vi om almindelig Fred.

Haver Christus ikke i nogle andre Evangelier truet Jerusalem, ligesom her?

Udi anden Jule-Dags Evangelio: See! eders Huus skal efterlades eder øde, saa og den tredie Søndag efter Trinitatis: Den Tiid skal komme over dig, at dine Fiender skulle kaste en Bold op omkring dig, belegge dig rundt omkring, og trænge dig allevegne, og de skulle legge dig slet øde, og dine Børn i dig, og ikke lade en Steen i dig blive paa den anden, fordi du kiendte ikke din Besøgelses Tiid.

Finder vi saadanne Guds Truselers over Syndere i Catechismo?

Ja! i Bedhængen af de ti Bud: Jeg er HERren din GUD, sterk, nidkier, som hiemsøger Fædrenes Ondskab
paa

paa Børnene, paa tredie og fierde
Leed, iblandt dem, som hade mig.

Hvilke ere de falske Christi og falske Propheter, der
skal komme for Verdens Ende?

Ikke alleene de, der sige sig selv at
være Christi, af hvilke der haver været
mange Bedragere iblandt Jøderne, men og
de, der daglig forfalsker Christi Lær-
dom, og siger sig dog at være gode Chri-
sti Befiendere, og dog ere det ikke.

Naar skal den rette Christus komme igien?
forstaae synligen, til os?

Paa den yderste Dag, da skal hans anden
Tilkommelse skee.

Hvad skal Verden da overkomme?

Den skal opbrændes og fortæres ved Ild.

Hvor tales i Catechismo om Christi
anden Tilkommelse?

Udi den anden Articul: Han skal
igien komme at domme Levende og
Døde.

Er der ikke et andet Evangelium der mælder
om Domme-Dag?

Jo! det Evangelium paa anden Søn-
dag i Advent.

Gud haver sat sit Ordets Stempel

Paa Jøderne os til Exempel,

Gud saadan Straf fra os afvende,

Og hielp os vel i sidste Ende.

Ser og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangeliium Matth. II. Cap. fra 25. v.
indtil Enden.

Saa den samme Tiid svarede
Jesus og sagde: Jeg priser
dig Fader, Herre over Him-
melen og Jorden, at du haver skiult
dette for de Vise og Kloge, og aaben-
baret det for de U-myndige. Ja Fa-
der, thi det var saa behageligt for
dig. Alle Ting ere mig overgivne af
min Fader, og ingen kiender Sonnen/
uden Faderen, og ingen kiender Fa-
deren uden Sonnen, og den som Son-
nen det vil aabenbare. Kommer hid
til mig alle I, som arbejnde, og ere
besværede, jeg vil vædergæge eder;
Lager mit Nag paa eder og lærer af
mig; Thi jeg er sagtmodig og yd-
myg af Hiertet; Saa skulle I finde
Hvile for eders Siæle; Thi mit Nag
er gavnligt og min Byrde er let.

Hvor

Dag

Hvor henføres dette Evangelium til
i Catechismo?

Begyndelsen af Evangelio, at JESUS
priser sin Fader, kand henføres til det
andet Bud=Ord, der lærer os at love
og takke GUD.

Hvor bekiende vi GUD i Catechismo for en Fa-
der og HErre over Himmel og Jord?

Udi den første Articul; Jeg troer
paa GUD Fader Almægtigste Him-
melens og Jordens Skabere.

Men er han ikke nærmere JESU Christi Fader?

Jo! det lærer os den dnden Articul,
at JESUS er GUDS eenbaarne Søn,
i den Sted de Udvalde og Troende for Chri-
sti skyld er GUDS Børn ved Udkaarelsen.

Hvad er det, der er aabenbaret for de U-myndige
og skiult for de Vise og Kloge?

Det er GUDS salige Lærdom meent, der
blev aabenbaret for Christi Disciple og Apost-
ler, hvilke vare som U-myndige, Enfoldige og
Bantundige for Verden, men skiult for
Pharisæerne og de selv indbildte Skrifstkloge,
der vilde ikke forstaae GUDS Riges Hemme-
lighed.

Havde Christus ikke alting med sin Fader af
Evighed, hvorfor siger han da det var
ham givet af hans Fader?

Sandt nok, efter hans Guddom havde

han alting lige med Faderen, men efter hans Manddom siges det her, ligesom i Matth. 28. Cap. 18. v. At all Magt var givne ham i Himmelen og paa Jorden.

Kand det og henføres til Catechismo?

Ja! hvad Christi mennekkelige Natur angaaer, henføres det til den anden Articul, at han er et sandt Menneſſe fød af Jomfrue Maria.

Hvor lærer Catechismus os at kiende Faderen og Sønnen?

Man skal lære at kiende Faderen af den første Articul, og Sønnen af den anden Articul.

Er der ikke Forſkiel paa Guds Kundskab?

Jo! 1.) Er der en aabenbaret Kundskab om GUD for Englene og de Salige. 2.) Er der en almindelig Kundskab, at der er en GUD til, hvilken end og Hedningene have af Naturens Lys. 3.) En særdeeles Kundskab om Guds u-begribelige Magt og Uendelige Naade, hvormed han omfavner alle sine Udvalde og Troende, og denne aabenbares af Guds Ord og den hellige Skrift.

Hvormed slutter Christus dette Evangelium?

Med sin kærilige Indbydelse og Trost for alle fattige, besværede og bedrøvede Syndere, lydende saaledes: Kommer hid til mig alle, som arbejnde og ere besværede,

enz

enten med Synds eller Sorgs Byrde, jeg vil væderqvæge eder med mit Evangelii søde Trøst, tager mit Nag paa eder, ey alleeneste min Lærdoms, men og mit Korsets Nag villigen og taalmodeligen, og lærer af mig, ey alleene af mine Ord, men end og af mine Sierninger; Thi jeg er sagtmodig og ydmyg af Hiertet; saa skulle I finde Hvile, det er Trøst og Væderqvægelse, for eders Siæle; Thi mit Nag er gavnligt og min Byrde er læt.

Findes disse Ord og denne hellige Trøst optegnet i Catechismo?

Ja! i Sententzerne om Poenitentze.

Din søde Trøst, O GUD! vi stedse lide paa,
Og troer dit Ord, lad os til Skamme aldrig
staae.

Syv og tyvende Søndag efter Trinitatis.

Evangelium Matth. 17. C. fra I. indtil 10.v.

Sog sex Dage derefter tog Jesus Peder og Jacob og hans Broder Johannem til sig, og førde

de dem for sig selv hen paa et høyt Bierg; Og han blev forvandlet for dem, at hans Ansigt skinnede som Solen, og hans Klæder bleve hvide som et Lys. Og see da aabenbaredes Moses og Elias for dem, som talede med hannem. Da svarede Peder, og sagde til JEsus: Herre, her er godt for os at være: Bilt du, da ville vi gjøre tre Boliger, dig een, Mosi een, og Eliae een: Der han end saa talede, see! da overskyggede en klar Skye dem, og see! en Røst hordes af Skyen, som sagde: Denne er min Son den Elskelige, i hvilken jeg haver Behagelighed, hører hannem. Der Disciple- ne det hørde, fulde de ned paa deres Ansigt, og bleve saare forfærdede, men JEsus traadde frem til dem, og rørde ved dem, og sagde: Staaer op, frygter intet, og der de opløstede deres Dyrke, saae de ingen uden JEsus alleene; og der de ginge ned af Bierget, bød JEsus dem, og sagde: I skulle ingen sige denne Siun, førend

men.

**Menneskens Søn er opstanden fra
de Døde.**

Hvorom handler dette Evangelium?

Om Christi herlige Forklaring paa Bierget; saa og om hvad der paafulgte.

Hvor skeede denne Christi herlige
Forklaring?

Fra Fædrenes Tider hidindtil haver alles
Meening været, at Bierget, Christi Forkla-
ring skeede paa, var Thabor Bierg.

Naar skeede denne Christi Forklaring?

Sex Dage derefter, at Christus hav-
de taelt med sine Disciple om hans Død, Li-
delse og Opstandelse, saa og om det de skulle
lide, og den Herlighed, som derpaa skulle
følge.

Hvor nævnes i Catechismo om Christi
Lidelse, Død og Opstandelse?

I den anden Troens Articul.

Hvem var paa Bierget med Christo i denne
sin Forklarelse?

**Peder, Jacob og hans Broder
Johannes.**

Hvorledes blev Christus forklaret
for Disciplene?

Han blev forvandlet for dem, at
hans Ansigt skinnede som Solen, og
hans Klæder hvide som et Lys.

Blev

Blev Christus da i Henseende til sin Person
og Væsen forvandlet?

Nej! men i Henseende til den udvortes
Anseelse.

Hvem fleere saae Disciplene i Christi
Forklarelse?

Da see! da aabenbaredes Moses
og Elias for dem, som talede med
hannem.

Hvorleedes yndte Peder dette?

Da svarede Peder, og sagde til
Jesus: Herre, her er godt for os
at være; Vil du, da ville vi giøre
tre Boliger, dig een, Mosi een, og
Elice een.

Hvad skeede der meere i denne Christi
Forklarelse?

Der Peder end saa talede, see! da
overstyggede en klar Skye dem, og
see, en Røst hørdes af Skyen, som
sagde: Denne er min Son den Elske-
lige, i hvilken jeg haver god Behage-
lighed, hører hannem.

Hvorleedes blev Disciplene til Mode ved
denne Røst de hørte?

De fulde ned paa deres Ansigt,
og bleve saare forfærdede.

Lod Jesus dem da blive liggende?

Nej! men Jesus traade frem til dem, og rørde ved dem, og sagde: Staaer op og frngter intet.

Der de nu opløstede deres Dyne,
hvem saae de da?

Ingen uden Jesus alleene.

Da de nu ginge need af Bierget,
hvad befalede Jesus dem?

J skulle ingen sige denne Siun,
førend Mennefsens Søn er opstan-
den fra de Døde.

Hvad lære vi af dette Evangelio?

At vi, saafremt vi lide med Christo, skul-
le og ærefuldgiøres med hannem, Rom. 8.
Cap. 17. v.

Sex Dage vores Liv og Arberds-
Dage varer,
Mens vi i Verden er, vi under sto-
rel farer

Senkaste er, men naar den Sy-
vende gaaer frem,
Da er vor Hvile-Dag, og GUD
os kalder hiem.

GUD

GUD lad os leve saa, vi nu og alle
 Tider
 Vor JÆsum holder fast, saa og med
 hannem lider,
 Saa skal vi og ved ham opnaae
 den Herlighed,
 Som de Udvalde er i Himmelet
 bereed.

O! Du Tre-Eenig milde GUD!
 Lad os vor Synd fortryde,
 Met vandre i Dit Ord og Bud,
 Og Saligheden nyde.

✠ R D ✠

rtis.
g alle
med
r,
naae
d,
nelet

lid!
de,
bud,

1811
The first of the year
was a very dry one
and the crops were
very much injured
by the drought.

On the 1st of the month
the wind was from the
west and the rain was
very much increased
and the crops were
very much improved.

The 2nd of the month
was a very dry one
and the crops were
very much injured
by the drought.

